

1871-1872

1873-1874

1875-1876

၁၉၅၈

၁၆၂/ကန.၅၉

ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိပုစ္ဆက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ကျေးဇူးတော်ရှင်

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဟောကြားတော်မူသော

စူဠဝေဒလ္လသုတ်

တရားတော်

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာမူပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်အမှတ် (၂၁၈)

ပဌမအကြိမ်

—

အုပ်ရေ-၇၀၀၀

—

၁၉၇၉-ခု

—

ဇူလိုင်လ

—

အဖုံး-ချင်းတွင်း

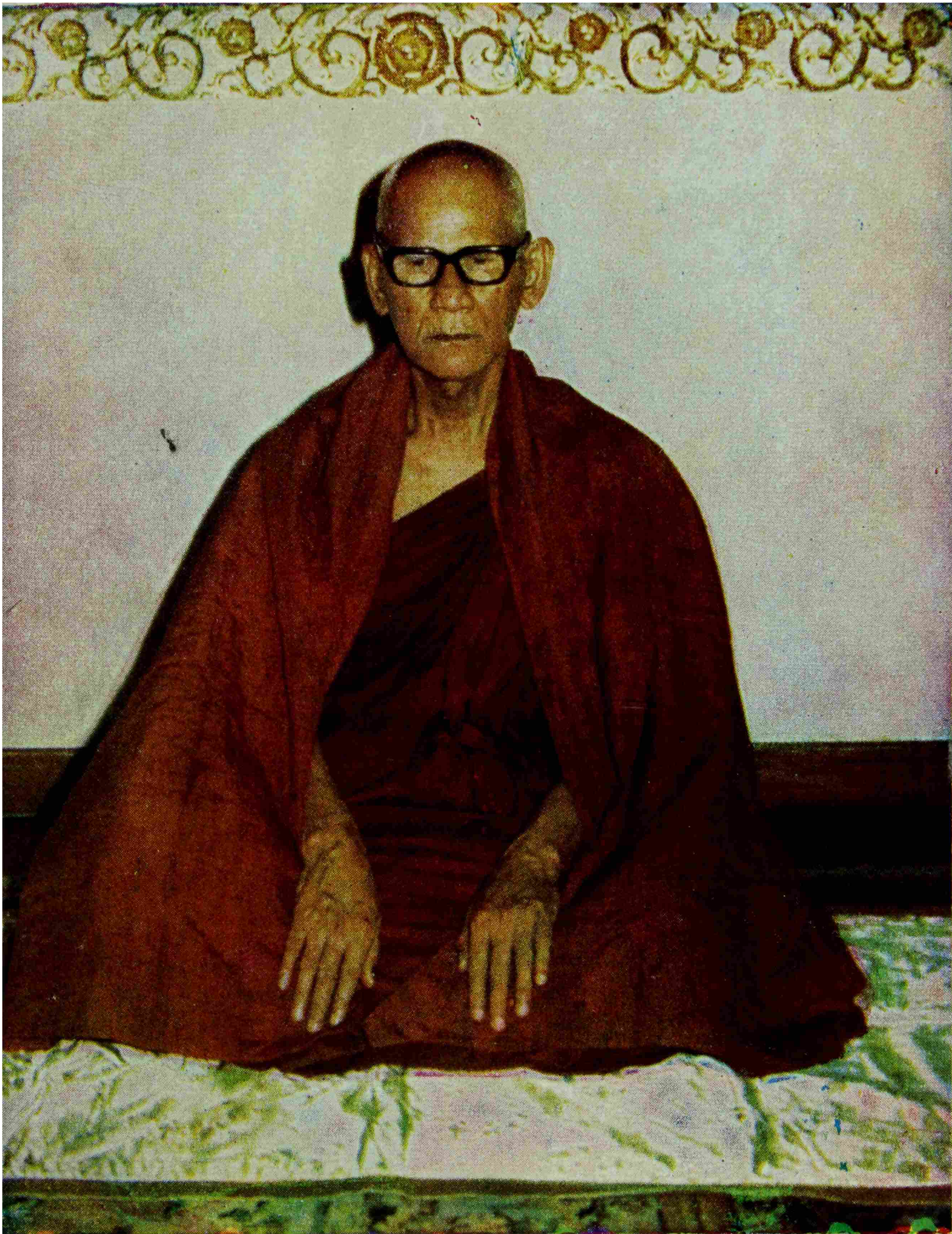
—

စာအုပ်ချုပ်-အေးမိသားစု

—

ဓမ္မဒါန

ဦးခင်မောင်ညွန့် (ကင်းလွတ်ခွင့်အမှတ်-၉၂) ဟောစည်သာသနာ့
ရိပ်သာ၊ ဆိတ်ခွန်ရွာ၊ ရွှေဘိုက ထုတ်ဝေ၍၊ ဦးတင်မောင်(၀၂၅၆-မြ)
စာပေပေါင်းကူးပုံနှိပ်တိုက်၊ အမှတ်-၉၀၊ အေ၊ဘီ၊ ဝေဇယန္တာလမ်း၊
(၈)ရပ်ကွက်၊ တောင်ဥက္ကလာပ၊ ရန်ကုန်က ပုံနှိပ်သည်။

ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိပုစ္ဆက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

အချိုးနိဒါန်း

ဤနိဒါန်းရေးသူ၏ အမြင်

ဆဋ္ဌသင်္ဂီတိပုစ္ဆက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ကျေးဇူးတော်ရှင် ဟောစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြား ပြုစုတော်မူသော သုတ္တန်တရားတော်များအနက် ၁၃၃၁-ခုနှစ် နှောင်းဘန်ခူး လမှ စ၍ ဟောကြားပြုစုတော်မူခဲ့သော သဇ္ဈေခသုတ်တရား တော်ကြီးကို သေသေချာချာ ဖတ်ရှုလေ့လာကြည့်ခဲ့ရာ ကြားဝင် စရာမရှိလောက်အောင် စေ့စပ်သေချာလှသည်ကို ဤစာရေးသူ ကိုယ်တိုင်ပင် ထင်ရှားတွေ့ရပါသည်။

ယင်း သဇ္ဈေခသုတ်ဒေသနာတော်မှာ ကိုယ်တိုင်သိနားလည် ရန် ခက်သည့်ပြင် သူတပါးအား နားလည်အောင် ဟောပြော ရန်လည်း မလွယ်ကူလှပါ။ သို့သော်လည်း ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက နိုင်နိုင်နင်းနင်း ရှင်းလင်း ဝေဖန်၍ ဟောကြားတော်မူနိုင်သဖြင့် ကြားနာကြရ ဖတ်ရှု ကြရသူတိုင်းမှာ အလွယ်တကူပင် သိမြင်သဘောပေါက်နိုင်ကြ ပေသည်။ ဤသို့သဘောပေါက်နိုင်ပုံကို ယင်းသဇ္ဈေခသုတ် တရားတော်ကြီးက ဖတ်ရှုသူတို့အား ထင်ရှားဖော်ပြလျက်ရှိနေ ပါသည်။

(သ)

အချိုးနီဒါန်း

ဤသို့ သလ္လေခသုတ်တရားတော်ကြီးကို ချီးကျူးဂုဏ်ပြုနေ
ခိုက် ၁၃၃၇-ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာဦးသူ ကမ္ဘာဦးသားတို့က အလင်း
ရောင်ကို မြှော်လင့်တောင့်တနေကြစဉ် နေ-လများထွက်ပေါ်လာ
သလိုပင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်အပေါင်းတို့က မဇ္ဈိမပဋိပဒါ
လမ်း ဝိပဿနာအလုပ်စခန်းကို မြှော်လင့်တောင့်တနေကြစဉ်မှာ
စကြာရတနာယာဉ်ခေါ်ထိုက်သည့် ဓမ္မစကြာသုတ်တရားတော်
ကြီးသည်လည်း ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား
ကြီး၏ ကြီးမားသော မေတ္တာ ကရုဏာ စေတနာအပြည့်အဝ
နှင့် ပညာတော်စွမ်းရည်ဖြင့် ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။

“ယခင်က ဝိပဿနာအလုပ်တရားတော်အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်ပြ
ရေးသားခြင်း မပြုခဲ့သည့် ယင်းဓမ္မစကြာသုတ် တရားတော်
ကြီးကို” ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာပေါင်းများစွာကို အခြေခံ
သုာဓကပြုလျက် မဂ်ရောက် ဖိုလ်ဝင် မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ဘာဝနာ
လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုင်နိုင်တိကျ ဒေသနာဉာဏ် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်
အတွေ့တို့ဖြင့် ဟောဖော် ညွှန်ပြထားနိုင်သည့်အတွက် ကြား
နာဖတ်ရှုသူတို့မှာ သံသယကင်း အသိဉာဏ်ရှင်း၍ ထင်လင်းပေါ်
လွင်လျက် ရှိပါပေသည်။

သတိပြု၍ ဖတ်ရှုကြည့်လျှင်

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟော
ကြားပြုစုတော်မူသော သုတ္တန်တရားတော်များမှာ ဖတ်ရှုနေ

ရဆဲတရားတော်ကို အခြားတပုဒ်ထက် ပိုကောင်းသည် ပိုလေးနက်သည်ဟု ထင်မှတ်ကြရပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ယခင်က ဖတ်ရှုခဲ့ဘူးသည့်သဇ္ဈောသုတ်တရားတော်ကြီး၊ ဓမ္မစကြာသုတ်တရားတော်ကြီး စသည်တို့ကို လေးနက်ကောင်းမွန်လှပေသည်ဟု အသိအမှတ် ပြုခဲ့သော ဤစာရေးသူသည် ဤစူဠဝေဒလ္လသုတ် တရားတော်ကို ဖတ်ရှုရသည့်အခါ ရေးသားဟောပြောအရအားဖြင့် ဤတရားတော်က ပိုမိုလေးနက်သလို ပိုမိုကောင်းမွန်သလို ထင်မှတ်ရ ပြန်ပါသည်။

ယင်းသုတ်တရားတော်၏ ဦးတည်ချက်

သာသနာတော်ကို မကြည်ညိုသေးသောသူတို့အား ကြည်ညိုသဒ္ဓါ ဖြစ်လာစေရန်၊ ကြည်ညိုပြီး သူတို့အား သဒ္ဓါတိုးပွား၍ ဝိသုဒ္ဓါတရား အားထုတ်လိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ရည်သန် ဦးတည်သားပါသည်။ ယင်း ဦးတည်ချက်ကို အမြန်မျှဖော်ပြရလျှင်—

တရားပလ္လင်ခံ

“ဒီကနေ့စပြီးဟော၍တရားကတော့ စူဠဝေဒလ္လသုတ်ဆိုတဲ့တရားတော်ပါဘဲ။ အဲဒီသုတ်ကသံဂါယနာတင်ထားတဲ့ နိကာယ်ငါးရပ်ထဲမှာ မဇ္ဈိမနိကာယ်ထဲမှ ပဏ္ဏာသသုံးကျမ်းထဲက မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်မှ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီမူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်မှာ မဟာဝေဒလ္လနဲ့ စူဠဝေဒလ္လဆိုတဲ့ သုတ် ၂-ခုရှိတယ်။ ဝေဒလ္လဆိုတာက ဝေဒခေါ်တဲ့

ဥာဏ်နဲ့ နှစ်သိမ့်အားရခြင်းကို စွဲမှီပြီး မေးလို့ ဖြေကြားတဲ့ သုတ်တရားလို့ အနက်ရှိတယ်။ မဟာ ဆိုတာက အကြီးစားလို့ အနက်ရှိတယ်။ စူဠ ဆိုတာက အငယ်စားလို့ အနက်ရှိတယ်”။

ဒါကြောင့် “စူဠဝေဒလ္လသုတ် ဆိုတာ ဝေဒလ္လသုတ် အငယ်စားလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဗမာစကားသက်သက်နဲ့ ပြောရယင်တော့ အသိဉာဏ်နဲ့ နှစ်သိမ့်အားရကြေနှပ်ခြင်းကို စွဲမှီပြီး မေးလို့ ဖြေကြားထားတဲ့ သုတ်တရားငယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ—

“ဘယ်သူကမေးလို့ ဘယ်သူက ဖြေကြားထားတဲ့ တရားလဲ ဆိုတော့—အနာဂါမ်ဖြစ်တဲ့ ဝိသာခသေဌေးကြီးက မေးလို့ ဓမ္မဒိန္နာ ဆိုတဲ့ ရဟန္တာခထရီမက ဖြေကြားထားတဲ့ သုတ်တရားတော်ပါဘဲ။ မှတ်သားစရာလဲ အင်မတန် ကောင်းပါတယ်။ အမျိုးသမီးတွေ ဘက်က သဒ္ဓါဆန္ဒ တက်ကြွပြီး ဂုဏ်ယူစရာ၊ အတုလိုက်ပြီး ကျင့်စရာလဲ ကောင်းပါတယ်”။

“အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တွေကတောင် ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်ကို ကိုးကားပြီး ဖွင့်ပြရတာရှိပါတယ်”—

ဟူ၍ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက စူဠဝေဒလ္လသုတ်တရားတော်၏ ဂုဏ်ပုဒ်တွေကို တရားဦး—စကားပလ္လင်မှာ ထုတ်ဖော်မြက်ကြားတော်မူပါသည်။

စေ့စပ်သေချာတော်မူပုံ

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် နှုတ်ဖြင့် တရားကို ဟောသည်ဖြစ်စေ၊ လက်ဖြင့် ကျမ်းစာကို ရေးသား ရိုက်နှိပ်သည်ဖြစ်စေ စေ့စပ်သေချာတော်မူလှပါပေသည်။ သိသင့် သိထိုက်တာမှန်သမျှ ကျကျနန သိရအောင် ဓမ္မနှင့် ဝိနယကိုလည်း ဆက်စပ်ပြတော်မူလေ့ရှိပါသည်။ အနည်းငယ် ထုတ်ဖော်ပြရလျှင် ဤသုတ်တရားတော် စာအုပ် (နှာ-၃)၌—

အခါတပါးမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟာ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ အနီး ဝေဠုဝန-ဝေဠုဝန်ခေါ်တဲ့ ကျောင်းတိုက်မှာ သီတင်းသုံးနေတော်မူပါတယ် တဲ့။ အဲဒီ ဝေဠုဝန် ကျောင်းတိုက်ဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကတော့ မြတ်စွာဘုရားက ပဌမဝါကျွတ်ပြီးတဲ့နောက် ဥရုဝေလတော အရပ်သို့ ကြွတော်မူပြီးတော့ ဥရုဝေလကဿပ အမှူးရှိသော ရသေ့တထောင်ကို ချွတ်တော်မူခဲ့တယ်။ အဲဒီ ရသေ့တထောင်မှ ဖြစ်လာတဲ့ ရဟန္တာ တထောင်နှင့် တကွ မြတ်စွာဘုရားက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ စောစောက ဖိတ်မန်ထားချက်အရ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့ ကြွတော်မူပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက အခြေအရံ ပရိသတ်တသိန်းနှစ်သောင်းနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားအား ကြိုဆိုပူဇော်ပွဲကြီး ပြုလုပ်တယ်။

“အဲဒီ ကြိုဆိုပူဇော်ပွဲမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူတဲ့ တရားတော်ကို နာနေရင်းပင် ဗိမ္ဗိသာရ

မင်းကြီးနှင့်တကွ တသိန်းတသောင်းသော အခြေအခံ
လူစုဟာ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး သောတာပန်
ဖြစ်ကြတယ်။ ကျန်တဲ့လူတသောင်းကတော့ သရဏဂုဏ်
တည်တဲ့ ဥပါသကာ ဖြစ်ကြတယ်။” (နာ ၃-၄)

“ယခု ပြဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်း ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးဟာ
သောတာပန် ဖြစ်ပြီးနောက် ဝမ်းသာစကားများကို
လျှောက်ထားပါတယ်။ အဲဒီလို လျှောက်ထားပြီးတော့
နောက်နေ့နံနက်မှာ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြွလာရန်နောက်ပါ
သံဃာတော်များနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်လျှောက်
ပါတယ်။ အဲဒီ ပင့်လျှောက်ချက်အရ နောက်နေ့နံနက်
မှာ နောက်ပါသံဃာတော် တထောင်နှင့်တကွ မြတ်စွာ
ဘုရားက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ နန်းတော်အိမ်တော်သို့
ကြွတော်မူတယ်။ သံဃာတော် တထောင်နှင့် တကွ
မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းကပ်ပြီးလို့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးတဲ့
အခါမှာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်တော်
ကြီးကို ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား လှူဒါန်း
တယ်။ မြတ်စွာဘုရားကလဲ လက်ခံတော် မူပါတယ်။
အဲဒါဟာ ပဌမဆုံး ကျောင်းတိုက်အလှူပါဘဲ” —ဟု

ဤတရားတော်စာအုပ် (နာ ၈-၉) ၌ နိဒါန်းမှာပါရှိတဲ့ ဝေဠုဝန်
ကျောင်းတိုက် အကြောင်းအရာများကို ဝိနည်း ပိဋက မဟာ
ဝဂ္ဂပါဠိ အရ ကျကျနန သိကြရအောင် ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြ
ထားတော်မူပါသည်။

ထို့ပြင် ရှင်ပြုပေးခါနီး၌ လိုက်နာ၍ ဆောင်ရွက်သင့်သည့်
ညွှန်ကြားချက်ကိုလည်း ဤသို့ သေချာစွာ ဖော်ပြထားပါသည်-

“ရှင်ပြုပေးခါနီး ခေါင်းရိတ် ပေးတဲ့ အခါမှာ
ကေသာ-ဆံပင်တွေ၊ လောမာ-မွေးညှင်းတွေ၊ နခါ-
လက်သည်းခြေသည်းတွေ၊ ဒန္တာ-သွားတွေ၊ တစော-အရေ
ဆိုတဲ့ဒီငါးမျိုးကို ရှုဆင်ခြင်ဘို့ ညွှန်ကြား ပေးရတယ်၊
အဲဒါဟာ အရေလျင်ငါးခုမြောက်ရှိသောကြောင့် တစ
ပဉ္စက-လို့ ခေါ်တာဘဲ”။

“ဆံပင်တွေဟာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်ဘူး၊ သဘော
တရားမျှဘဲလို့ နှလုံးသွင်းရမယ်၊ မွေးညှင်း စသည်
တွေလဲ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်ဘူး၊ သဘောတရား
မျှဘဲလို့ နှလုံးသွင်းရမယ် ဆိုတာကို ညွှန်ကြားသင်ပြ
ပြီးတော့ ခေါင်းရိတ်ပေးရတယ်၊ ခေါင်းရိတ်တဲ့အခါ
ကျတော့ အောက်ကျလာတဲ့ဆံပင်တွေမြင်ရတော့ အဲဒီ
ဆံပင်တွေကို ငါမဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲ လို့
သိရတယ်၊ အဲဒီ ဆံပင်တွေလိုဘဲ ခေါင်းမှာရှိနေတဲ့
ဆံပင်တွေကိုလဲ ငါ မဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့
သဘော ပေါက်တတ်တယ်၊ ထို့အတူပင် မွေးညှင်း
စသည်တွေကိုလဲ ငါ မဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့
သဘော ပေါက်တတ်ပါတယ်၊ အဲဒီလို သဘောပေါက်
ပြီးတော့ အချို့ ပါရမီထူးရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ခေါင်း
ရိတ်ခံနေရဆဲမှာပင် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး ရဟန္တာ

(ဥ)

အချိုးနိဒါန်း

ဖြစ်သွားကြတာလဲ ရှိပါတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်ပါက ဖြစ်ရအောင်လို့ တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးပြီး ခေါင်းရိတ်ပေးရတာပါဘဲ”။ (နှာ-၂၄)

ထို့ပြင် သက္ကာယ ဆိုတာ ဘာလဲ ဆိုတဲ့အမေးကို ဖွင့်ပြဟောကြားရာမှာလဲ—

သက္ကာယ-ပုဒ်မှာ သ-ဆိုတာက ထင်ရှားရှိသည်လို့ အနက်ရှိတယ်၊ ကာယ-ဆိုတာက ရုပ်နာမ်အပေါင်းလို့ အနက်ရှိတယ်၊ ဒါကြောင့် သက္ကာယ-ဆိုတာ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းလို့ ဆိုတာပါဘဲ။ အဲဒါဟာ အမြင်မှား အသိမှား ဒိဋ္ဌိနှင့် တုံစပ်ပြီးပြောလျှင် ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို ငါကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ အမြင်မှား အသိမှားတာကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုတာဘဲ။

“သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားနှင့် ဆက်စပ် ပြောလျှင်တော့ သက္ကာယဆိုတဲ့ ထင်ရှားရှိသည့် ရုပ်နာမ်အပေါင်းဟာ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေသောကြောင့် ဆင်းရဲအစစ်အမှန် ဒုက္ခသစ္စာတရားဘဲ”။ (နှာ-၂၀) လို့

နာကြားသူ ဖတ်ရှုသူအများ နားလည်အောင် ရှင်းလင်းပြဆိုထားပါသည်။ ထို့ပြင် ဤသို့လည်း သတိပေး မှာထားတော်မူပါသေးသည်။

“သက္ကာယမေးခွန်းဟာ ဖြေရန် ခက်ခဲ နက်နဲပါ
တယ်။ တရားအမှန်ကို သိထားတဲ့ သူပေမဲ့ ဗုဒ္ဓစာပေ
လဲ ကျကျနန မလေ့လာဘူးဘူး။ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်
နဲ့လဲ မပြည့်စုံဘူးဆိုယင် ဖြေဘို့ ခက်ပါတယ်။ စာပေ
တတ်တဲ့ သူပေမဲ့ တရားသဘောကို ကျကျနန လေ့လာ
မထားယင် ဖြေဘို့ခက်တာပါဘဲ”။ (နှာ-၂၀) ဟူ၍—

မဖြေနိုင်တိုင်း မဖြေနိုင်တဲ့သူကို အထင်မသေးကြစေရန် သတိ
ပေးထားပါသည်။ အဲဒါဟာဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ ဖြေကြားချက်ကို
ချီးမွမ်းရင်း သတိပေးသွားသော စကားဖြစ်ပါသည်။

ဆုံးဖြတ်ရာ၌ တိကျသေချာလှပေသည်

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည်
ပရိယတ် ပဋိပတ် နှစ်ရပ်လုံး၌ ကျွမ်းကျင်တော် မူလှသော
ကြောင့် အဆုံးအဖြတ် ပေးသင့်သည့် နေရာများ၌လည်း တိတိ
ကျကျ ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိတော်မူကြောင်းလည်း တွေ့နိုင်
ပါသည်။ သာဓကထုတ်ပြရလျှင်—

“ဥပါဒါန-ဥပါဒါန် ဆိုတာ စွဲလမ်းတတ်တဲ့ တရား
ဘဲ။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုယင် ဒီသုတ်မှာ ပြဆိုမည့်စကား
အရအားဖြင့် ဆန္ဒရာဂခေါ်တဲ့ လိုချင်တပ်မက်မှုတဏှာ
ပါဘဲ။

“သုတ္တန်ဒေသနာများမှာ ခန္ဓာငါးပါး စွဲလမ်းတဲ့
ဥပါဒါန်ကို ဆန္ဒရာဂလို့သာ ပြဆိုထားပါတယ်။ လိုချင်

နှစ်သက် တပ်မက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတဲ့ တဏှာလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

“အဘိဓမ္မာဒေသနာ မှာတော့ စွဲလမ်းဘတ်တဲ့ ဥပါဒါန်ကို ၄-ပါး ခွဲပြထားတယ်။ (၁) ကာမုပါဒါန်က တပါး၊ (၂) ဒိဋ္ဌုပါဒါန်က တပါး၊ (၃) သီလဗ္ဗတုပါဒါန်က တပါး၊ (၄) အတ္တဝါဒုပါဒါန်က တပါး ဒီ ၄-ပါး ပါဘဲ။

“အဲဒီ ဥပါဒါန် ၄-ပါးထဲမှာ အမှတ် (၁) ကာမုပါဒါန် ဆိုတာက တဏှာစွဲဘဲ၊ ကျန်တဲ့ ၃-ပါးက ဒိဋ္ဌိစွဲချည်းဘဲ၊ ဒါကြောင့် အကျဉ်းအားဖြင့် စွဲလမ်းမှုဟာ တဏှာနဲ့ ဒိဋ္ဌိ ဒီ ၂-ပါးပါဘဲ။

“အဲဒီ ၂-ပါးထဲက တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းရာမှာ ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းမှုလဲ ပါဝင်တာပါဘဲ၊ ဒါကြောင့် စူဠဝေဒလ္လ သုတ်စသော သုတ္တန်ဒေသနာများမှာ ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ကို သီးသန့်မပြတော့ပဲ ဆန္ဒရာဂဆိုတဲ့ တဏှာဥပါဒါန်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ပြတယ်။ သို့သော် အပ္ပဓာနအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ကိုလဲ ထည့်သွင်းပြီး ယူယင် သုတ္တန်နှင့် အဘိဓမ္မာ ညီညွတ်တယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ” (နှာ-၃၂-၃၃-၃၄) ဟု တိကျ သေချာစွာ ဆုံးဖြတ် ထားပါသည်။

ထို့ပြင် အခြားသာဓက တခုကို ထုတ်ပြရလျှင်-ဤဘုရား
စာအုပ်(နှာ-၁၅၂)၌ “အရိယမဂ်ဟာ သင်္ခတလား အသင်္ခတ
လား” ဆိုတဲ့အမေးကို ဖြေထားပုံပါသည်။ အဲဒီ ဖြေထားပုံကတော့-

“စာပေ ကျမ်းဂန်ဘတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အနေအားဖြင့်
အရိယမဂ်ဟာ ဆိုင်ရာအကြောင်း များကြောင့် ဖြစ်လို့
သင်္ခတဘုရားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားနေပါတယ်။ မေး
စရာတောင် မလိုဘူးလို့ ဆိုရမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ သုတ
မရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအနေအားဖြင့်တော့ အထင်မှားစရာ
ရှိပါတယ်။ အရိယမဂ်ဟာ ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲ ငြိမ်းတဲ့
အသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်တော့ နိဗ္ဗာန်လိုပင်
အသင်္ခတလေလားလို့ ယုံမှားစရာ ထင်မှားစရာ ရှိပါ
တယ်။ သမ္မတ္တနိယာမ မည်သောကြောင့် အသင်္ခတလို့
ထင်စရာလဲ ရှိပါတယ်။

“တော်တော်ဆီက လူတယောက်က ဒီမှာ လာပြီး
တော့ မေးပါတယ်။ ‘အရိယမဂ်ဟာ အသင်္ခတဘုရား
ပါလား’ တဲ့။ အကြောင့် ဒီလို မေးရတာလဲ ဆိုတော့
ဆရာကြီးတယောက်က သူ့ကျမ်းစာအုပ်ထဲမှာ အရိယ
မဂ်ကို အသင်္ခတ ဘုရားလို့ ပြဆိုထားတာကို တွေ့ရ
သောကြောင့်ပါ တဲ့....။ ဒီလို အယူမှားကို ပယ်ဖျက်
နိုင်ရန်အတွက် ‘အရိယမဂ်ဟာ သင်္ခတလား အသင်္ခတ
လား’လို့ မေးတာလဲ မေးသင့်ပါတယ်။ ‘သင်္ခတပါ’လို့
အဖြေလဲ ဖြေသင့်တာပါ။

“အသင်္ခတ ဆိုယင် နိဗ္ဗာန်လိုပင် ချုပ်ပျက်ခြင်းမရှိပဲ အမြဲတည်နေရမှာ၊ အရိယမဂ်ကတော့ အခြားစိတ်များ လိုပင် ဥပါဒ်-ဌိ-ဘင် ဆိုတဲ့ ခဏငယ်သုံးချက် မျှသာ တည်ရှိတယ်၊ ဘင်ခဏမှာ လုံးဝချုပ်ပျောက် သွားတယ်၊ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်လို အမြဲတည်ရှိနေတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာ စသော အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်တဲ့တရားလဲ ဖြစ်နေတယ်၊ ဒါကြောင့် သင်္ခတတရား ဖြစ်ကြောင်း အလွန်ပင်ထင်ရှားပါတယ်”။ (နှာ-၁၅၂-၁၅၃-၁၅၄)

အထက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ထားပုံဟာ အလွန်ပင် တိကျသေချာ၍ ပေါ်လွင်ထင်ရှားလှပါ ပေသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍—

- (၁) ပရိယတ္တိစာတွေမှ ပဋိပတ္တိဉာဏ်တွေသို့ ရောက်လိုသူများ—
- (၂) သာသနဓမ္မတို့ကို မကြည်ညိုတတ်သေးသဖြင့် ကြည်ညိုတတ်လိုသူများ—
- (၃) တရားအားထုတ်ရန် ဆန္ဒနည်းပါးသဖြင့် ဆန္ဒတိုးပွား ထက်သန်လိုသူများ—
- (၄) ဝိပဿနာ ရှုမှတ်ပုံ ရှုမှတ်နည်းကို အတိအကျ မှန်ကန်စွာ သိလိုသူများ—
- (၅) မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော အသိထူး ဉာဏ်ထူး ဖြစ်လိုသူများ—

ဤသို့ အလိုဆန္ဒ အမျိုးမျိုး ရှိကြသော သူတော်ကောင်းများသည် မိမိတို့ လိုအပ်ဆန္ဒအတိုင်း ပြည့်ဝစေနိုင်သော “ဤစူဠဝေဒလ္လသုတ် တရားတော်”ကို လေးလေးစားစား ကြည့်ရှုပွားများ ကျင့်သုံးအားထုတ်သော အားဖြင့် လူအများတို့ လိုလားတောင့်တ မြှော်လင့်နေကြသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး အစစ်အမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ အလျင်အမြန် ဆိုက်ရောက်ကြပါ စေသောဝံ။

အရှင်ပညာသမိ

(ရွှေရေးဆောင်)

ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ

မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာ၊ ရန်ကုန်

၁၃၄၀-ခုနှစ်

တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း

(၁၃)ရက်။

(၁၂-၁၁-၇၈)

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
တရားပလ္လင်ခံ ၁
သုတ်၏ နိဒါန်း ၂
တရားနာရင်း သောတာပန် ဖြစ်ကြပုံ ၄
ဝိသာခသေဌေး အနာဂါမ်ဖြစ်၍ ထူးခြားလာပုံ ၁၁
ဓမ္မဒိန္နာအား ပဗ္ဗဇ္ဇမင်္ဂလာ ကံဆောင်ပေးပုံ ၁၈
သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတနှင့် ဘယာပဗ္ဗဇိတ ၂၀
ရှင်ပြုပေးပုံ ၂၃
ဓမ္မဒိန္နာ၏ ပါရမီထူး အကျဉ်းချုပ် ၂၆
သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာအမေး ၂၇
ဒုက္ခသစ္စာအဖြေ ၂၉
သက္ကာယကို ဘုရားဟောတော်မူပုံ ၃၁
စွဲလမ်းပုံ ရှင်းပြချက် ၃၄
မြင်ဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ဆောင်ပုဒ် ၃၅
ခန္ဓာငါးပါးကို တဏှာ-ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းပုံ ၃၆
ကြားဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ ၃၇
နံဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ ၃၈

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

စားသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ	၃၉
ထိသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ	၄၀
ဝိပဿနာရှု၍ ဥပါဒါနိကင်းငြိမ်းပုံ	၄၃
ကြံသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ	၄၆
နွှာနှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခွဲပုံ	၄၇
သမုဒယသစ္စာ အမေး	၄၉
သမုဒယသစ္စာ အဖြေ	၅၀
တဏှာသုံးပါး	၅၄
၁။ ကာမတဏှာ	၅၅
၂။ ဘဝတဏှာ	၅၇
၃။ ဝိဘဝတဏှာ	၅၈
နိရောဓသစ္စာ အမေး	၆၁
နိရောဓသစ္စာ အဖြေ	၆၂
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဋိလုံနှင့် နိဗ္ဗာန် အရတူပင်	၆၄
အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်တွေ့ပုံ	၆၇
မဂ္ဂသစ္စာအမေး	၇၁
မဂ္ဂသစ္စာအဖြေ	၇၂
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး	၇၄
အရိယမဂ်က နိဗ္ဗာန်မြင်ပုံ	၈၂
နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပုံ	၈၃
ဥပါဒါနိနှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အမေး	၈၈

အကြောင်းအရာ

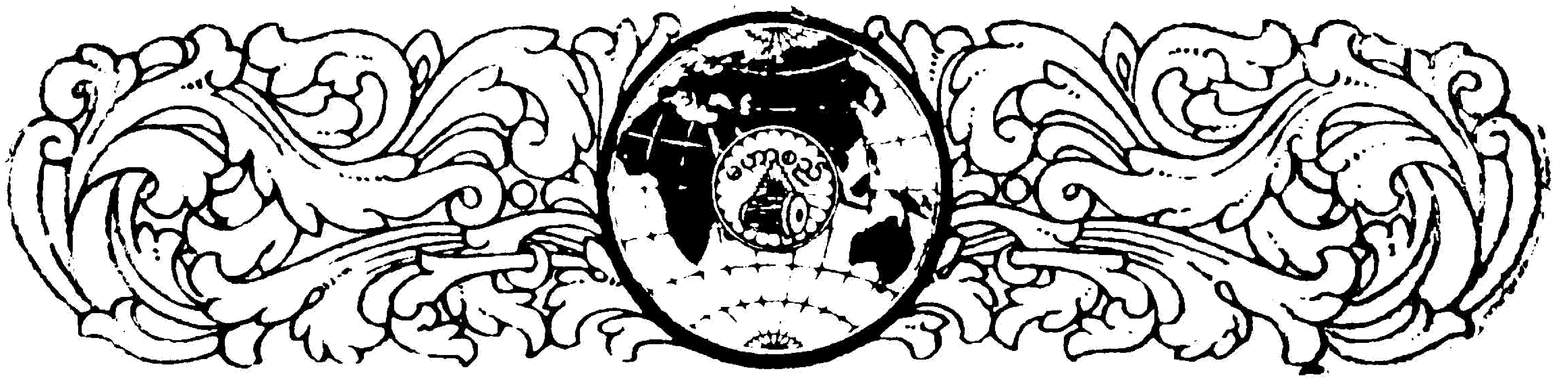
စာမျက်နှာ

ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အဖြေ	၈၉
သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံအမေး	၉၅
သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ အဖြေ	၉၅
သတိပဋ္ဌာန်ကို ပူးစေတိုင်း ဗောဓိပက္ခိယ တရားများပါဝင်ပုံ	၁၀၄
တဝါကျတည်း ဆက်၍ အနက်ပြန်ပုံ	၁၀၈
ရုပ်ဆိုင်ရာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး	၁၁၀
သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှစ်ဆယ်	၁၁၄
သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှစ်ဆယ် မှတ်ဖွယ်တနည်း	၁၂၃
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အမေး	၁၂၆
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အဖြေ	၁၂၇
အရိယမဂ် အမေး	၁၃၉
အရိယမဂ် အဖြေ	၁၄၀
သင်္ခတ- အသင်္ခတ အမေး	၁၅၀
သင်္ခတဖြစ်ကြောင်း အဖြေ	၁၅၁
သင်္ဂဟိတခေါ် သိမ်းယူအပ်ပုံ အမေး	၁၅၄
သင်္ဂဟိတခေါ် သိမ်းယူအပ်ပုံ အဖြေ	၁၅၅
သမာဓိနှင့် သမာဓိနိမိတ်စသည် အမေး	၁၆၅
သမာဓိနှင့် သမာဓိနိမိတ်စသည် အဖြေ	၁၆၅
သင်္ခါရ အမေးနှင့်အဖြေ	၁၇၆
နိရောဓသမာပတ် အမေးအဖြေ	၁၈၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဝေဒနာ အမေးအဖြေ	၁၉၅
ဝေဒနာသုံးပါး၌ ကိလေသာကိန်းပုံအမေးအဖြေ...		၂၀၃
အနုသယ ၂-မျိုးနှင့် ပယ်ပုံ ရှင်းပြချက်	၂၀၉
အနုသယပယ်ပုံ အမေးအဖြေ	—	၂၁၉
သင်္ခါရပေက္ခာ၏ ညီမျှမှုဂုဏ် ၃-ပါး	၂၄၆
ပုံတူ အမေးအဖြေ	၂၅၂
ဒီသုတ်၏ အမည်ဆိုင်ရာ ပြဆိုချက်	၂၆၃
ဘုရားထံ၌ လျှောက်ထားပုံ	၂၆၃
မြတ်စွာဘုရား၏ ချီးကျူးမိန့်ကြားတော်မူပုံ	၂၆၅
ခမ္မဒိန္နာထေရီ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုံ	၂၆၇

စူဠဝေဒလ္လသုတ် တရားတော်

၁၃၂၆-ခုနှစ်၊ ပဌမဝါဆိုလဆန်း (၈) ရက်နေ့က စ၍ဟောသည်။

တရားပလ္လင်ခံ

ဒီကနေ့ ၁၃၂၆-ခုနှစ်၊ ပဌမဝါဆိုလဆန်း(၈) ရက်နေ့ ဖြစ်
တယ်။ ဒီကနေ့စပြီးဟောဘို့တရားကတော့ စူဠဝေဒလ္လသုတ်ဆိုတဲ့
တရားတော်ပါ။ အဲဒီသုတ်က သံဂါယနာတင်ထားတဲ့ နိကာယ်
ငါးရပ်ထဲမှာ မဇ္ဈိမနိကာယ်ထဲမှ ပဏ္ဏာသ သုံးကျမ်းထဲက မူလ
ပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်မှ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်မှာ
မဟာဝေဒလ္လနဲ့ စူဠဝေဒလ္လဆိုတဲ့ သုတ် ၂-ခု ရှိတယ်။ ဝေဒလ္လ
ဆိုတာက ဝေဒခေါ်တဲ့ ဉာဏ်နဲ့ နှစ်သိမ့်အားချခြင်းကို စွဲမှီပြီး
မေးလို့ ဖြေကြားသားတဲ့ သုတ်တရားလို့ အနက်ရှိတယ်။ မဟာ
ဆိုတာက အကြီးစားလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဝူလ ဆိုတာက အငယ်
စားလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် စူဠဝေဒလ္လသုတ် ဆိုတာ
ဝေဒလ္လသုတ် အငယ်စားလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဗမာစကား သက်
သက်နဲ့ ပြောရယ်တော့ အသိဉာဏ်နဲ့ နှစ်သိမ့်အားချ ကျေ

နပ်ခြင်းကို စွဲမှီပြီးမေးလို့ ဖြေကြားထားတဲ့ သုတ်တရားငယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။

ဘယ်သူက မေးလို့ ဘယ်သူက ဖြေကြားထားတဲ့ တရားလဲ ဆိုတော့ အနာဂါမ်ဖြစ်တဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မေးလို့ ဓမ္မဒိန္နာဆိုတဲ့ ရဟန္တာထေရီမက ဖြေကြားထားတဲ့ သုတ်တရားတော်ပါဘဲ။ မှတ်သားစရာလဲ အင်မတန် ကောင်းပါတယ်။ အမျိုးသမီးတွေဘက်က သဒ္ဓါဆန္ဒ တက်ကြွပြီး ဂုဏ်ယူစရာ အတုလိုက်ပြီး ကျင့်စရာလဲ ကောင်းပါတယ်။ အဋ္ဌကထာ ဆရာ မြတ်တွေကတောင် ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်ကို ကိုးကားပြီး ဖွင့်ပြရတာ ရှိပါတယ်။ ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးနဲ့ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီတို့ အကြောင်းအရာကိုတော့ တော်တော်ကြာမှ ပြောရမယ်။ ယခု သုတ်၏ နိဒါန်းကိုစပြီး ရှုတ်ဆိုဟောပြရမယ်။

သုတ်၏နိဒါန်း

ဧဝံ မေ သုတံ၊ ကေ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတိ၊
ဝေဠုဝနေ ကလန္ဒက နိဝါပေ။

ဘန္တေ-အရှင်မဟာကဿပ၊ မေ-အကျွန်ုပ် အာနန္ဒာသည်၊
ဧဝံ သုတံ-ဤသို့ ကြားနာမှတ်သားခဲ့ရပါသည်။ ဒါက ပဌမ
သံဂါယနာတင်စဉ်တုန်းက အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်က
မေးလို့ အရှင်အာနန္ဒာကစပြီး ဖြေကြားလျှောက်ထားပုံပါဘဲ၊

စူဠဝေဒလ္လသုတ်ကို ဘယ်အရပ်မှာ ဟောသလဲ၊ ဘယ်သူက ဟောသလဲ၊ ဘယ်လိုအကြောင်းကြောင့် ဟောသလဲ၊ ဘယ် သူအား ဟောသလဲလို့ အရှင်မဟာကဿပ-က မေးတယ်။ အဲဒါ ကို အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်က ဒီလို ကြားနာမှတ်သားဘူး ပါ တယ်—စသည်ဖြင့် အခြေတည်ပြီး ဖြေကြားတော် မူပါတယ်။ ရှေ့ဆက်ပြီး ဖြေကြားပုံကတော့—

ဧကံ သမယံ-အခါတပါး၌၊ ဘဂဝါ-ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ရာဇဂဟ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ကသန္ဓကနိဝါပေ- ရှဉ့်နက်တို့အား အစာကျွေးမွေးရာဖြစ်သော၊ ဝေဠုဝနေ-ဝေဠု ဝန် မည်သော (ဝါးတောဥယျာဉ်)ကျောင်းတော်၌၊ ဝိဟရတိ- သီတင်းသုံး နေတော်မူပါသည် တဲ့။

အခါတပါးမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟာ ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ဝေဠုဝနေ-ဝေဠုဝန်ခေါ်တဲ့ ကျောင်းတိုက်မှာ သီတင်းသုံး နေ တော်မူပါတယ်တဲ့။ အဲဒီ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်ဆိုတာ ဖြစ်ပေါ လာပုံကတော့ မြတ်စွာဘုရားက ပဌမ ဝါကျွတ်ပြီးတဲ့နောက် ဥရုဝေလ တောအရပ်သို့ ကြွတော်မူပြီးတော့ ဥရုဝေလ ကဿပ အမှူးရှိသော ရသေ့တထောင်ကို ချွတ်တော်မူခဲ့တယ်။ အဲဒီ ရသေ့တထောင်မှဖြစ်လာတဲ့ ရဟန္တာတထောင်နှင့်တကွ မြတ်စွာ ဘုရားက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ စောစောက ဖိတ်မန်ထားချက် အရ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့ ကြွတော်မူပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးက အခြေအရံပရိသတ်ပေါင်း တသိန်းနှစ်သောင်းနှင့်

တကွ မြတ်စွာဘုရားအား ကြိုဆိုပူဇော်ပွဲ ပြုလုပ်တယ်။ အဲဒီ
 ကြိုဆိုပူဇော်ပွဲမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူတဲ့ တရား
 တော်ကို နာနေရင်းပင် ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးနှင့်တကွ တသိန်း
 တသောင်းသော အခြွေအရံလူစုဟာ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်
 ပြီး သောတာပန်ဖြစ်ကြတယ်။ ကျန်တဲ့ လူတသောင်းကတော့
 သရဏဂုံတည်တဲ့ ဥပါသကာ ဖြစ်ကြတယ်။ အဲဒီအကြောင်းကို
 ဝိနည်းမဟာဝဂ် (နာ ၄၇)မှာ ဒီလိုပြထားတယ်။

တရားနာရင်း သောတာပန်ဖြစ်ကြပုံ

အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝဂ်-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဒွါဒသန
 ဟုတာနံ-တသိန်း နှစ်သောင်းကုန်သော၊ မာဂဓိကာနံ-မဂဓ
 တိုင်းပြည်သား (ရာဇဂြိုဟ်မြို့သား) ဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ
 ဗြဟ္မဏဂဟပတိကာနံ-ထိုပုဏ္ဏား လူမျိုးများနှင့် သာမန်အိမ်ရှင်
 လူများတို့အား၊ စေတသာ စေတော-ပရိဝိတက္ကမညာယ-မိမိ၏
 စိတ်ဖြင့် သူတို့၏ စိတ်အကြံကို သိပြီး၍၊ အနုပုဗ္ဗိ ကထံ-အစဉ်
 အတိုင်းသော တရားစကားကို၊ ကထေသိ-ဟော ကြားတော်
 မူလေသည်၊ သေယျသိဒ္ဓိ-ယင်းတရားက ဘယ်လိုဟာလဲဆိုလျှင်၊
 ဒါနကထံ-ဒါနတရားကို၎င်း၊ သီလကထံ-သီလ တရားကို၎င်း၊
 သဂ္ဂကထံ-ဒါန သီလကုသိုလ်ကြောင့် ရောက်ရခံစားရသော
 နတ်ပြည်ချမ်းသာ တရားကို၎င်း၊ ကာမာနံ-လူ့ ချမ်းသာ နတ်
 ချမ်းသာဟူသော ကာမဂုဏ်အာရုံတို့၏ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကို
 ၎င်း၊ ဩကာရံ-ယုတ်ညံ့ခြင်းကို၎င်း၊ သံကိလေသံ-နှစ်သက်

တပ်မက်ခြင်းစသော ညစ်ညူးခြင်းကို၎င်း၊ နေက္ခမ္မေ-ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်သော သမာဓိ ပညာအကျင့်တရား၌၊ အာနိသံသိ-အကျိုးအာနိသင်ကို၎င်း၊ ပကာသေသိ-ထင်ရှား ပြတော်မူလေသည်။

ဒီစကားရပ်ဖြင့် သိစတာကတော့-ဒါန သီလ ပြုသင့်ပုံ၊ အဲဒီ ဒါန သီလကုသိုလ်ကြောင့် နတ်ပြည်ရောက်ပြီး နတ်စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေကို ခံစားရပုံ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ နတ်ချမ်းသာနှင့် လူ့ချမ်းသာဆိုင်ရာ ကာမဂုဏ်တွေကို မက်မောနေခြင်းကြောင့် အပါယ်ဆင်းရဲ အို့ နာ သေ စသော သံသရာဆင်းရဲတွေနဲ့ တွေ့ကြုံခံစားနေကြရပုံ၊ ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်တဲ့ သမာဓိစျာန် အကျင့်ဖြင့် ဗြဟ္မဒလာက ရောက်ပြီး ချမ်းသာရပုံ၊ ပညာအကျင့်ဖြင့် အပါယ်ဆင်းရဲ သံသရာဆင်းရဲတို့မှ လွတ်မြောက်ပြီး ချမ်းသာရပုံတွေကို အများနားလည်အောင် ဖော်ပြပြီး သိနားလည်စေတာပါ။ အဲဒီတရားကို နာကြားနေရင်း နိဝရဏကင်းပုံကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တေထိုတသိန်းနှစ်သောင်းသော တရားနာနေသူတို့ကို၊ ကလ္လစိတ္တေ-ခန့်ကျန်းသော စိတ်ရှိနေကြသည်တို့ကို၊ ဝါ-ခန့်ကျန်းသော စိတ်ရှိနေကြပြီဟူ၍၎င်း၊ (ပါဠိသဒ္ဒါနည်းအတိုင်း မဟုတ်ပဲ နားလည် လွယ်အောင် ပြန်ချက်ဖြစ်သည်) မုဒု-စိတ္တေ-နှူးညံ့သော စိတ်ရှိနေကြပြီ ဟူ၍၎င်း၊ ဝိနိဝရဏစိတ္တ-နိဝရဏ ကင်းသော

စိတ်ရှိနေကြပြီဟူ၍၎င်း၊ ဥဒ္ဓဂ္ဂစိတ္တေ-တက်ကြွသော စိတ်ရှိနေကြပြီဟူ၍၎င်း၊ ပသန္နစိတ္တေ-ကြည်လင်သည့် ယုံကြည်သည့်စိတ်ရှိနေကြပြီ ဟူ၍၎င်း၊ အညာသိ-သိတော်မူ၏၊ အထ-ထိုသို့ သိတော်မူသောအခါ၌၊ ဗုဒ္ဓါနံ-မြတ်စွာဘုရားတို့၏၊ သာမုက္ကံ သိကာ-ကိုယ်တိုင်းသိပြီး၍ ထုတ်ပြအပ်သော၊ ယာ ဓမ္မဒေသနာ-အကြင်တရားစကားသည် ရှိ၏၊ ဒုက္ခံ သမုဒယံ နိရောဓံ မဂ္ဂံ-ဒုက္ခ သမုဒယ နိရောဓ မဂ္ဂဟူသော၊ တံ-ထို သစ္စာလေးပါးတရားကို၊ ပကာသေသိ-ထင်ရှားပြတော်မူလေသည်။

အဲဒီစကားရပ်ထဲမှာ တရားနာနေသူများ ခန့်ကျန်းသော စိတ်ရှိကြကြောင်းစသည်ဖြင့် နိဝရဏကင်း၍စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပုံကို ပြတာဘဲ၊ ရှုသင့်ရာကို ရှုနိုင်အောင် စိတ်ခန့်ကျန်းခြင်းဖြင့် ကာမစ္ဆန္ဒကင်းပုံကို ပြတာဘဲ၊ စိတ်နှူးညံ့ခြင်းဖြင့် ဗျာပါဒကင်းပုံကို ပြတာဘဲ၊ စိတ်ဘက်ကြွ ထက်သန်ခြင်းဖြင့် ထိနမိဒ္ဓကင်းပုံကို ပြတာဘဲ၊ စိတ်ကြည်လင်ခြင်း ယုံကြည်ခြင်းဖြင့်၊ ဝိစိကိစ္ဆာကင်းပုံကို ပြတာဘဲ၊ ဝိနိဝရဏစိတ္တ-နိဝရဏ ကင်းသောစိတ်ဖြင့် ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ ကင်းပုံကို ပြတာဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို နိဝဏ္ဏကင်းပြီး စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်နေစဉ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက သစ္စာလေးပါးကို ထုတ်ဖော်ပြီး ဟောကြားတော်မူတာပါဘဲ၊ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ပေါ်နေတဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာခေါ် ရုပ်နာမ်တရားတွေဟာ ခဏမစဲဖြစ်ပျက်နေလို့ ဆင်းရဲမျှ ဖြစ်ကြောင်း ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ကြောင်းကိုလဲ ဟောတော်မူတယ်၊ အဲဒီ မြင်ရ

ကြားရတာအစရှိသော ဆင်းရဲကိုပင် ချမ်းသာထင်ပြီး နှစ်သက် သာယာနေတာက ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတွေကို ဖြစ်ပွားစေတတ်လို့ သမုဒယသစ္စာခေါ်တဲ့ ဆင်းရဲ ဖြစ်ကြောင်း တရားဖြစ်ကြောင်းကိုလဲ ဟောကြားတော်မူတယ်။ ရုပ်နာမ် ဆင်းရဲတွေကို အမှန်အတိုင်းသိယင် အဲဒီဆင်းရဲ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယ တဏှာ ကင်းငြိမ်းပြီး ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းတယ်ဆိုတဲ့ နိရောဓကိုလဲ ဟောတော်မူတယ်။ ရုပ်နာမ် အဖြစ် အပျက်ကို အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ ရှုသိမှု-ဝိပဿနာနှင့် ရုပ်နာမ် ဆင်းရဲဟူသမျှ လုံးဝငြိမ်းတာကို သိတဲ့ အရိယမဂ်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂသစ္စာအကြောင်းကိုလဲ ဟောတော်မူတယ်။ အဲဒီလို ဟောတဲ့ တရားတော်ကို နာကြားနေရင်းပင် အမှန်အတိုင်းသိပြီး တရားထူး ရသွားကြပုံကိုလဲ ဒီလို ဆက်ပြီး ဟောပြောတော်မူပါတယ်။

သေယျထာပိ နာမ-ဥပမာဖြင့် ပြရလျှင်၊ အပဂတကာဠုကံ-မည်းညစ်ခြင်းကင်းသော၊ သုဒ္ဓိ ဝတ္ထု-ဖြူစင်သော အဝတ်သည်၊ ရဇနံ-အဝါ အနီ အစိမ်းစသော ဆိုးရည်ကို၊ သမ္မဒေဝ-ကောင်းစွာသာလျှင်၊ ပဋိဂ္ဂဏှေယျ-ခံယူရာသကဲ့သို့၊ ဝေမေဝ-ဤအတူပင်လျှင်၊ ဗိမ္ဗိသာရပ္ပမုခါနံ-ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး အမှူးရှိကုန်သော၊ ကောဒသနဟုတာနံ မာဂဓိကာနံ ပြာဟ္မဏဂဟပတိကာနံ-တသိန်း နှစ်သောင်းသော မဂတိုင်းသား ပုဏ္ဏားတို့နှင့် သာမန်အိမ်ရှင်လူတို့မှာ၊ တသ္မိံယေဝ အာသနေ-ထိုတရားနာနေရာ၌ပင်လျှင်၊ ဝိရဇံ ဝီတလံ-မြူ အညစ်အကြေးကင်းသော၊ ဓမ္မစက္ခု-တရားမျက်စိခေါ်သည့် သောတာပတ္တိ

မဂ်ဉာဏ်သည်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်လေပြီ၊ (ဘယ်လိုဖြစ်သလဲဆိုတော့) ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ၊ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မန္တိ-ဖြစ်ခြင်း ရှိသည့် တရားဟူသမျှ ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိသည်ချည်းပင်ဟု သိလျက် ဖြစ်လေသည် တဲ့။ (ဒါက သောတာပန်ဖြစ်ပုံကို ဖော်ပြတာဘဲ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ် ဖြစ်ခိုက်၌ ဖြစ်ပျက်နေသည့် ရုပ်နာမ် ဟူသမျှ ကင်းငြိမ်းနေတာကို တွေ့သိတာပါဘဲ၊ အထက် မဂ်ဖိုလ်များ ဖြစ်တဲ့အခါလဲ နည်းတူပင် ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ ကင်း ငြိမ်းနေတာကို တွေ့သိတာချည်းပါဘဲ။ ကျန်တဲ့ လူတသိန်း ဥပါသကာ ဖြစ်ပုံကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။) ကေနဟုတ်-ကျန်သော လူတသိန်းသည်၊ ဥပါသကတ္ထံ-ဘုရား တရား သံဃာကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သော ဥပါသကာအဖြစ်ကို၊ ပဋိဝေဒေသိ-လျှောက်ကြားပေသည်-တဲ့။

ယခုပြဆိုခဲ့တဲ့အတိုင်း ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးဟာ သောတာပန် ဖြစ်ပြီးနောက် ဝမ်းသာစကားများကို လျှောက်ထားပါတယ်၊ အဲဒီလို လျှောက်ထားပြီးတော့ နောက်နေ့နံနက်မှာ ဆွမ်း ဘုဉ်းပေးကြွလာရန် နောက်ပါသံဃာတော်များနှင့်တကွ မြတ် စွာဘုရားကို ပင့်လျှောက်ပါတယ်။ အဲဒီပင့်လျှောက်ချက် အရ နောက်နေ့နံနက်မှာ နောက်ပါသံဃာတော် တထောင်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ နန်းတော် အိမ်တော်သို့ ကြွတော်မူတယ်၊ သံဃာတော်များနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းကပ်ပြီးလို့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးတဲ့အခါမှာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး က ဝေဠုဝန် ဥယျာဉ်တော်ကြီးကို ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာ

တော်အား လှူဒါန်းတယ်။ မြတ်စွာဘုရားကလဲ လက်ခံတော်
မူပါတယ်။ အဲဒါဟာ ပဌမဆုံးကျောင်းတိုက် အလှူပါတဲ့။ အဲဒီ
ဝေဠုဝန် ဥယျာဉ်ကြီးထဲမှာ ဘုရင်မင်းကြီး စသည်တို့ အသုံး
ပြုနေတဲ့ အဆောက်အဦးတွေလဲ ရှိမှာပါတဲ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီတုန်းက
လှူခံရုံ အလှူခံပုံကတော့ အာရာမ-အာရာမဆိုတဲ့ ကျောင်းတိုက်
အနေဖြင့် လှူတယ် လက်ခံတော်မူတယ်လို့သာ ထင်ရှားပါ
သေးတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီတုန်းက မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က
(အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ အာရာမ) ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ အာရာမ-
အာရာမကျောင်းတိုက်ခမြေကို၊ အနုဇာနာမိ-လက်ခံရန် ငါဘုရား
က ခွင့်ပြုပါသည်-လို့ ဒီလိုသာ အမိန့်ရှိပြီး ခွင့်ပြုတော် မူပါ
တယ်။ ယခုပြောခဲ့တာဟာ စူဠဝေဒလ္လသုတ် နိဒါန်းမှာ ဖော်ပြ
ထားတဲ့ ဝေဠုဝန် ကျောင်းတိုက်အကြောင်းကို ကျကျနနသိရ
အောင်လို့ ပြောခဲ့တာပါတဲ့။

နောက်ပြီးတော့ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးနှင့် အတူ သောတာပန်
ဖြစ်ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ ဝိသာခ ဆိုတဲ့ သေဋ္ဌေးကြီးလဲ
ပါတယ်။ အဲဒီသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်မှာ မေးခွန်း
ထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးလဲ ဖြစ်တယ်။ သူကလွန်ခဲ့တဲ့ ၉၂-
ကမ္ဘာထက်က ပွင့်တော်မူတဲ့ ဖုဿဘုရားလက်ထက်တော်တုန်းက
ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ အလောင်းလျာ ဖြစ်သူနှင့်အတူ အကြီး
အကျယ် ကုသိုလ်ပြုခဲ့သူလဲဖြစ်တယ်။ ယခု ဒီသုတ်မှာ သူက
ဓမ္မဒိန္နာထေရီထံ သွားရောက်ပြီး မေးမြန်းပုံကို ဒီလို ပြဆိုထား
တယ်။

အထခေါ် ရာဇဂြိုဟ်မြို့ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်ဝယ် မြတ်စွာ ဘုရားသီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ်အခါ၌၊ ဝိသာခေါ-ဝိသာခမည်ရှိ သော၊ ဥပါသကော-ရတနာသုံးရပ်ကို ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်နေ သည့် ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ဥပါသကာသည်၊ (ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ- စသည်ဖြင့် သရဏဂုဏ် ဆောက်တည်ထားတဲ့ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် အမျိုးသားကို ပါဠိလို ဥပါသကော-ဥပါသက-လို့ ဗမာလို ဥပါသကာ-လို့ ခေါ်တယ်၊ အမျိုးသမီးကိုတော့ ဥပါသိကာလို့ ခေါ်တယ်၊ ရှေးဟောင်း ဗမာစာပေများမှာတော့ ဥပါသကီ- လို့လဲ ရှိတယ်၊ ယခုဖော်ပြတဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး ကတော့ ဥပါသကာ သာမန်တောင် မဟုတ်ပါဘူး၊ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း ဘုရား၏တရားတော်ကို စပြီး နာရကတည်းက သော တာပန် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်၊ နောက်ကျတော့ အနာဂါမ်တောင် ဖြစ်နေပါပြီ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးပါဘဲ)။ ယေန ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ တေနုပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ဓမ္မဒိန္နာမည်သော ထေရီမရှိ ရာသို့ ချဉ်းကပ်ပြီး၍၊ ဓမ္မဒိန္နံ ဘိက္ခုနီ-ဓမ္မဒိန္နာ မည်သော အမျိုးသမီး ရဟန်းထေရီမကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရှိသေစွာ ရှိခိုး ပြီး၍၊ (ဒီ ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ ဆိုတာက မူလကတော့ ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီး၏ အိမ်သူဇနီးဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ ဘိက္ခုနီ ဖြစ်နေတဲ့ အတွက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက အရိုအသေရှိခိုးပါသတဲ့၊ အမျိုး သမီးများအတွက် ဂုဏ်ယူစရာပါဘဲ)။ ကေမန္တံ နိသီဒိ-သင့် လျော်သောနေရာ၌ ထိုင်နေသည်၊ ကေမန္တံ နိသီဒ္ဓော-သင့် လျော်သော နေရာ၌ ထိုင်နေပြီးသော၊ ဝိသာခေါ ဥပါသကော-

ဝိသာခ မည်သော ဥပါသကာ သေဋ္ဌေးကြီးသည်၊ ဓမ္မဒိန္နံ
ဘိက္ခုနီ၊ ဓမ္မဒိန္နာမည်သော ဘိက္ခုနီကို၊ တေ·ဤသို့သော မေး
ခွန်းကို၊ အဝေါစ-ပြောဆို မေးမြန်းလေသည် တဲ့။

မေးပုံကတော့ သက္ကာယ ဆိုတာ ဘာလဲလို့ မေးတာပါဘဲ၊
အဲဒီမေးပုံနဲ့ ဖြေပုံကိုတော့ တော်တော်ကြာမှ ပြောရမယ်။
ယခုတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး အနာဂါမ်ဖြစ်ပုံနဲ့ ဓမ္မဒိန္နာဆိုတဲ့
သူ့ ဇနီးသေဋ္ဌေးကတော် ဘိက္ခုနီပြုပြီး ရဟန္တာဖြစ်ပုံကို ထုတ်
ဖော်ပြရဦးမယ်။

ဝိသာခသေဋ္ဌေး အနာဂါမ်ဖြစ်၍ ထူးခြားလာပုံ

ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးဟာ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မြတ်
စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးနှင့်အတူ တရား
နာစဉ်က သောတာပန် ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီက နောက်လဲ
မြတ်စွာဘုရားထံ သွားရောက်ပြီး တရားနာနေပါတယ်။ အခွင့်
ရသလောက် တရားလဲ ရှုမှတ်ပွားများနေတာ ဖြစ်မှာပါဘဲ၊
အဲဒီလို တရားနာနေရင်း တနေ့မှာတော့ သကဒါဂါမိမဂ်ဖိုလ်ကို
ရောက်ပြီး သကဒါဂါမ်ဖြစ်သွားတယ်။ သကဒါဂါမ်မှာ ကာမ
ရာဂနဲ့ ဗျာပါဒ ဆိုတဲ့ ကိလေသာ ၂-ပါးက အားနည်းရုံမျှ
ပါဘဲ၊ လုံးလုံးတော့ မကင်းသေးဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ
တုန်းက သူ့ ဇနီးဖြစ်သူ ဓမ္မဒိန္နာနဲ့ဆက်ဆံပုံဟာ သိပ်ထူးပုံမရ
သေးပါဘူး။

အဲဒီကနောက် တနေ့သောအခါမှာတော့ မြတ်စွာဘုရား
ထံမှ တရားနာနေရင်း အနာဂါမ်မိမိမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး အနာဂါမ်
ဖြစ်သွားတယ်။ အနာဂါမ်မှာတော့ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒဆိုတဲ့
ကိလေသာ ၂-ပါးက လုံးဝကင်းသွားပြီ။ ဒါကြောင့် အဖို့
အမန့်စပ်တဲ့ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝ
မရှိတော့ဘူး။ အခြားကာမအာရုံတွေကိုလဲ နှစ်သက်သာယာမှု
လုံးဝမရှိတော့ပါဘူး။ စိတ်ဆိုးခြင်း စိတ်ပျက်ခြင်း နှလုံးမသာ
ခြင်း ရွံရှာခြင်း စိတ်ဆင်းရဲခြင်းဆိုတာတွေလဲ လုံးဝမရှိတော့
ဘူး။ အင်မတန်ချမ်းသာတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ဝိသာခသေဋ္ဌေး
ကြီးဟာ ကျောင်းတော်မှ အိမ်ပြန်လာတဲ့အခါ အယင်နေ့များ
ကလို ဟိုဟို ဒီဒီ ကြည့်ရှုခြင်းမရှိတော့ပဲ ဝိနည်းကို ရိုသေတဲ့
ရဟန်းတော်များလိုပင် သွားရမည့်လမ်းလောက်သာကြည့်ရှုပြီး
ဣန္ဒြေချရနဲ့သာ သွားလာနေပါသတဲ့။ ယခု ဒီက ရိုရိုသေသေနဲ့
ရှုမှတ်နေတဲ့ယောဂီများလိုနေမှာပေါ့။ အဲဒီလိုပြန်လာနေတာဟာ
အယင်နေ့က သီတင်းနေ့ဖြစ်လို့ ရှစ်ပါးသီလ ဥပုသ်စောင့်လျက်
ကျောင်းတော်မှာ တရားနာရင်းညဉ့်အိပ်ပြီး နံနက်ခင်းပြန်လာ
တာ ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီလို ခန့်မှန်းရသလဲ
ဆိုတာ အိမ်ရောက်တဲ့အခါ နံနက်စာစားကြောင်း ပြဆိုချက်
ရှိသောကြောင့်ပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ ဘုရားလက်ထက်တော်က
ဥပုသ်စောင့်တဲ့သူတွေဟာ ညဉ့်အခါ ကျောင်းတွင်ပဲ အိပ်နေပြီး
နံနက်ကျမှ အိမ်ပြန်ကြတဲ့ အလေ့ရှိပါတယ်။ ယခု ဗမာပြည်
မှာလဲ တချို့အရပ်မှာ အဲဒီလိုအလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒါမျိုးလဲ
ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ပါဘဲ။

သေဋ္ဌေးကတော် ဓမ္မဒိန္နာက ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး ပြန်လာ
ချိန်မှာ လာမည့်လမ်းဆီကို ပြုတင်းပေါက်က မျှော်ကြည့်နေ
တယ်။ အခါတိုင်းဆိုယင် သေဋ္ဌေးကြီးကလဲ သေဋ္ဌေးကတော်
ရှိရာ ပြုတင်းပေါက်ဆီကို မျှော်ကြည့်တယ်။ သေဋ္ဌေးကတော်
နှင့် မျက်နှာချင်းဆုံမိတဲ့အခါ နှစ်ယောက်လုံးပြုံးပြီး နှုတ်ဆက်
ကြတယ်။ ဒီကနေတော့ သေဋ္ဌေးကြီးက မျက်လွှာချပြီး ဣန္ဒြေ
ကြီးနဲ့ လမ်းကိုသာကြည့်ပြီး လာနေတာ မြင်ရတော့ “ဘာဖြစ်
လာပါလိမ့်မလဲ”လို့ သေဋ္ဌေးကတော်ရဲ့စိတ်ထဲမှာ စိုးရိမ်မကင်း
ဖြစ်သွားပါသတဲ့။

သေဋ္ဌေးကတော်က အခါတိုင်းလိုပင် တိုက်အိမ်ပေါ်မှ ဆင်း
ပြီး သေဋ္ဌေးကြီးကို ကြိုဆိုတယ်။ အခါတိုင်းလိုပင် လက်တွဲပြီး
အတူတက်ရအောင် လှေကားရင်းမှာ သေဋ္ဌေးကတော်က လက်ကို
လှမ်းပြီး ပေးလိုက်တယ်။ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မိမိလက်ကို
အတွင်းဘက် ပြန်ရုတ်သိမ်းလိုက်တယ်။ အခါတိုင်းလို နှုတ်လဲ
မဆက် အတူလဲ တွဲ၍မတက်ပဲ တကိုယ်တည်းသာ ဣန္ဒြေရရနဲ့
အိမ်ပေါ်တက်သွားပါသတဲ့။ အဲဒီလို ရှေးကနဲ့မတူပဲ ထူးခြား
တာတွေကို တွေ့ရတော့ သေဋ္ဌေးကတော် ဓမ္မဒိန္နာက ဘာ
ကြောင့် ဒီလိုထူးခြားလာပါလိမ့်မလဲလို့ စဉ်းစားမိတယ်။ နံနက်
စာစားတဲ့အခါကျတော့ သိရမှာပါဘဲလို့လဲ မြော်တွေးမိတယ်။

အခါတိုင်းတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက သူ့ဇနီးဓမ္မဒိန္နာနှင့်
အတူပင် စကားပြောလျက် စားလေ့ရှိတယ်။ အချို့အချဉ်စသည်
ကိုလဲ ပြောဆိုလျက် ဂရုတစိုက်စားလေ့ရှိတယ်။ အဲဒီနေ့နံနက်

ကတော့ ဓမ္မဒိန္နာကို အတူစားဘို့လဲ မဖိတ်ခေါ်ပဲ သူတယောက်
 တည်းဣန္ဒြေရရနဲ့ စားနေတယ်။ အကောင်းအဆိုး အကြောင်း
 ကိုလဲ ပြောဆိုခြင်း မရှိဘူး။ ယခုဒီမှာ ရိုရိုသေသေနဲ့ ရှုမှတ်ပြီး
 စားနေတဲ့ ယောဂီများလိုနေမှာပေါ့။ အဲဒီတော့ ဓမ္မဒိန္နာမှာ
 “ဒီကနေ့ ဘာများဖြစ်လာပါလိမ့်မလဲ”လို့ စဉ်းစားပြီးတော့
 သားပြီး စိတ်ပူသွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ “အဲလေ ညနေချမ်းကျတော့
 သိရမှာပေါ့”လို့ မြော်လင့်ပြီး ဓမ္မဒိန္နာက စောင့်ကြည့်နေတယ်။
 ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက အဲဒီနေ့ညဉ့်မှာ အခါတိုင်းနှစ်ယောက်
 အတူအိပ်နေကျအခန်းကို မဝင်တော့ဘူး။ တခြား အခန်းကို
 ရှင်းလင်းပြီး ရှစ်ပါးသီလထဲက ဥစ္စာသယနသိက္ခာပုဒ်နှင့် လျော်
 တဲ့ ခုတင်ကို ခင်းစေပြီးတော့ သူတယောက်တည်း အိပ်နေ
 တယ်။ အဲဒီမှာ ဥစ္စာသယနသိက္ခာပုဒ်နှင့် လျော်တဲ့ခုတင် ဆိုတာ
 ဝိနည်း ပညတ်တော်အရ မြတ်စွာဘုရား၏ လက်သစ်ဖြင့် ရှစ်
 လက်သစ်ထက် မမြင့်တဲ့အခြေရှိသော ခုတင်ပါဘဲ။ မြတ်စွာ
 ဘုရား၏ ရှစ်လက်သစ်က အလတ်စားလူ၏ တတောင်ရှိတယ်လို့
 အဋ္ဌကထာများမှာ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီ တတောင်ကလဲ
 ပကတိပုရိသခေါ်တဲ့ သာမန်လူ၏ တတောင့်ထွာ ရှိတယ်လို့
 ဒီလိုလဲ ပြဆိုထားပါတယ်။ ယခုနေအခါဆိုယင်တော့ တတောင့်
 ထွာထက် မြင့်တဲ့ခုတင်က အရှားသားပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့
 ဘုရား၏ ရှစ်လက်သစ်ပမာဏဟာ ယခုလူတွေ၏ တတောင့်
 ထွာရှိတယ် ဆိုတာလဲ စဉ်းစားစရာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အဋ္ဌကထာက
 ဖွင့်ပြထားတဲ့ အတိုင်းပင် အများက အသိအမှတ်ပြုထားကြ
 ပါတယ်။

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက သူတယောက်တည်း သီးသန့်အိပ်နေတာကိုတွေ့ရတော့ ဓမ္မဒိန္နာမှာ သာပြီး စိတ်မချမ်းသာစရာဖြစ်တာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ၂-ရက်လောက်တော့ သည်းခံပြီး စောင့်ကြည့်နေပါသေးတယ်။ ၃-ရက်မြောက်ညဉ့်ကျတော့ သည်းမခံနိုင်တော့ဘူး။ သေဋ္ဌေးကြီးထံ ဝင်ရောက်ပြီးတော့ ရှိခိုးလျက် ရပ်တည်နေပါသတဲ့။ အဲဒီတော့ သေဋ္ဌေးကြီးက “ဓမ္မဒိန္နာရေ၊ အချိန်အခါမဟုတ်ပဲ ဘာကိစ္စအတွက် လာတာလဲကွယ်”လို့ မေးတယ်။ အချိန်အခါ မဟုတ်ပေမဲ့ လာရတာပေါ့။ အရှင် သေဋ္ဌေးကြီး၊ ရှင်က အယင်ကလိုမှ မဟုတ်တော့ပဲဟာကိုး၊ ဘယ်နှယ်လဲ ရှင်မှာ အခြားမိန်းမကို လိုချင်တောင့်တခြင်း ရှိနေပါသလား။ မရှိပါဘူး ဓမ္မဒိန္နာရယ်၊ ဒါဖြင့် ကျမအပေါ်မှာ တခြားလူကများ ဂုံးတိုက်ထားပါသလား၊ အဲဒီလို ဂုံးတိုက်တာလဲ မရှိပါဘူးကွယ်။ ဒီလိုဆိုယင်တော့ ကျမမှာ အပြစ်တခုခုရှိလို့ ဖြစ်မှာပေါ့။ သင့်မှာလဲ အပြစ်မရှိပါဘူးကွယ်။ ဒါဖြင့် ကျမနှင့် ရှေးကလို နှုတ်ဆက်ပြောဆိုခြင်းတောင် မပြုပဲနေတာက ဘာကြောင့်ပါလဲ - လို့ ဓမ္မဒိန္နာက ဒဲ့ဒဲ့ကြီးမေးပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို စဉ်းစားဆင်ခြင်တယ်။ အင်း-ဒီကိစ္စက မပြောပဲနေလို့တော့ မဖြစ်ဘူး၊ မပြောပဲနေယင် ဓမ္မဒိန္နာမှာ အကြီးအကျယ် စိတ်ဆင်းရဲငြီး သေသွားနိုင်စရာ အကြောင်းရှိနေတယ်။ ငါရထားတဲ့တရားထူးကတော့ မပြောပဲ လျှို့ဝှက်ထားသင့်တဲ့တရားဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒါကို ထုတ်

ဖော်ပြီး ပြောပြမှ ဒီကိစ္စက ပြေလည်မှာလို့ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ ဒီလို ပြောပြပါတယ်။ “ဓမ္မဒိန္နာရေ ငါဟာ မြတ်စွာဘုရား ဘုရားကို နာပြီး လောကုတ္တရာတရားထူးကို ရလာပါတယ်။ ပဌမအကြိမ် ဒုတိယအကြိမ် ရစဉ်တုန်းကတော့ ကာမဂုဏ် အာရုံတွေနဲ့ စပ်ပြီး နှစ်သက်သာယာမှု မကင်းခဲ့သေးဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီတုန်းကတော့ သင်နှင့်ငါ သမီးခင်ပွန်း ဆက် ဆံရေး မှုမပြောင်းခဲ့သေးဘူး။ ယခု တတိယအကြိမ် ရလာတဲ့ လောကုတ္တရာတရားကတော့ အင်မတန်ထူးခြားပါတယ်။ ကာမ အာရုံတွေကို နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝမရှိတော့ဘူး။ ရှေးကလို ကာမအာရုံ ခံစားလိုတဲ့စိတ် လုံးဝမရှိတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ငါက တကိုယ်တည်း သန့်သန့်ရှင်းရှင်းနေတာပါကွယ်။ တခြား အကြောင်းကြောင့် မဟုတ်ပါဘူး။ အကယ်၍ သင်က အလို ရှိယင် သင်ပိုင်တဲ့ဥစ္စာက ကုဋေလေးဆယ်၊ ငါပိုင်တဲ့ဥစ္စာက ကုဋေလေးဆယ် နှစ်ရပ်ပေါင်း ကုဋေရှစ်ဆယ်ရှိတဲ့ ဥစ္စာတွေ သင်ပဲ ပိုင်ရှင်အဖြစ်နဲ့ သိမ်းပိုက်ထားပါ။ သင်က ငါ၏ အမိ ရင်းနှမရင်းလို သဘောထားပြီးနေပါ။ သင်က ပေးသမျှ ကျွေး သမျှ ထမင်းဟင်းစားသောက်ဖွယ်ဖြင့် ငါက မျှတနေထိုင်ပါ မည်။ ဒီလိုမဟုတ်ယင်လဲ ဒီဥစ္စာတွေကို ယူပြီး သင့်မိဘအိမ် သွားလိုက သွားပါ။ အကယ်၍ သင့်မှာ အပြင်ပ၌ တောင့်တ ခြင်းမရှိလို့ ဒီမှာပဲ နေမြဲ နေမယ်ဆိုယင် ငါက သင့်ကို နှမရင်းလို သမီးရင်းလို သဘောထားပြီး ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်သွားပါ့ မယ်”လို့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက သာယာ ပျော့ပျောင်းသော စကားဖြင့် ရှင်းလင်းပြောပြပါတယ်။

အဲဒီလို အလွန်ထူးခြားတဲ့စကားကို ကြားရတော့ ဓမ္မဒိန္နာက ဒီလို ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိတယ်။ “သာမန်ရိုးရိုးလူ ဆိုယင်တော့ ဒီလိုစကားမျိုးကို မပြောနိုင်ဘူး၊ အစ်ကို ဝိသာခဟာ ကာမ အာရုံတွေ နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝကင်းတဲ့ လောကုတ္တရာ တရားထူးရလာတယ် ဆိုတာ ကော်ဟုတ်မှားဘဲ”လို့ စဉ်းစား မိတယ်။ အဲဒါဟာ ယောနိသောမနသိကာရဘဲ၊ ပါရမီရှင်မို့ ဒီလို အသင့်အမှန်အတိုင်း နှလုံးသွင်းမိ စဉ်းစားမိတာ၊ သို့မဟုတ်ယင် တော့အလွဲလျှောက်ပြီးကြံမိမှာ “သူကငါ့အပေါ်မှာဒါလောက် စိတ်ပြတ်နေယင် ငါကလဲ သူ့အပေါ် စိတ်ပြတ်လိုက်မယ်၊ လောကမှာ ယောက်ျားဆိုတာ မရှားပါဘူး”လို့ ဒီလိုများ အလွဲလျှောက်ကြံမိယင် အကျိုးမဲ့တွေ အများကြီး ဖြစ်သွား နိုင်တယ်။ ဓမ္မဒိန္နာကတော့ ပါရမီရှိသူမို့ “အစ်ကိုဝိသာခမှာ တရားထူးရလာလို့ ရှေးက အင်မတန်ခင်မင်မြတ်နိုးနေတဲ့ ကာမ ဂုဏ်တွေကို နှစ်သက်သာယာမှု မရှိတော့ဘူးတဲ့၊ သူရလာတဲ့ တရားဟာ အင်မတန်ကောင်းတဲ့တရားဘဲ၊ ငါလဲ ဒီတရားကို ရချင်တယ်”လို့ ယောနိသောမနသိကာရဖြင့် သင့်လျော်စွာ ကြံပြီးတော့ “အရှင် သေဌေးကြီး၊ ရှင် ရလာတဲ့တရားက ယောက်ျားများသာ ရနိုင်တဲ့တရားပါလား၊ သို့မဟုတ် ကျမတို့ မိန်းမများလဲ ရနိုင်ပါသလား”လို့ မေးပါတယ်။

ဓမ္မဒိန္နာရေ၊ ဘယ်နှယ်ပြောတာလဲကွယ်၊ ယောက်ျားဖြစ် ဖြစ် မိန်းမ ဖြစ်ဖြစ် ကျင့်လဲ ကျင့်မယ်၊ ပါရမီ အကြောင်း အထောက်အခံလဲ ရှိမယ် ဆိုယင် ဒီလောကုတ္တရာ တရားထူးကို

ရနိုင်တာချည်းပါဘဲ လို့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဖြေကြားလိုက်တယ်။ ဒါဖြင့် ကျမကို ရဟန်းပြုရန်ခွင့်ပြုပါရှင်-လို့ ဓမ္မဒိန္နာက ခွင့်တောင်းတယ်။ ဓမ္မဒိန္နာရေ ကောင်းလိုက်တာကွယ် သာဓု သာဓုပါဘဲ၊ ငါကလဲ သင့်ကို အဲဒီလိုအကျင့်လမ်းမှာပဲ ပို့ပေးချင်နေတာပါဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ သင့်စိတ်အလိုကို မသိရလို့ အဲဒီလို ကျင့်ဘို့ စောစောက မပြောခဲ့တာပါ။ ဝမ်းမြောက်စွာနဲ့ အခွင့်ပြုပါတယ်-လို့ ပြောပြီးတော့ ဝိသာခ သေဋ္ဌေးကြီးက ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးထံသွားပြီး ရှိခိုးလျက် ရပ်တည်နေတယ်။ အချိန်အခါ မဟုတ်ပဲ ဘာကြောင့် လာသလဲလို့ မင်းကြီးက မေးတယ်။ ကျွန်ုပ်၏ ဇနီးဖြစ်သူ ဓမ္မဒိန္နာ ရှင်ရဟန်းပြုရေးမင်္ဂလာ ကိစ္စအတွက် ရွှေထမ်းစင်ရလိုပါတယ်၊ မြို့လမ်းတလျှောက်လဲ သုတ်သင်သင် ရှင်းလင်းပေးစေလိုပါတယ်-လို့ တင်ပြတယ်။ မင်းကြီးက ရွှေထမ်းစင်ကို ပေးပြီးတော့ မြို့လမ်းတလျှောက်ကိုလဲ သုတ်သင် ရှင်းလင်းစေပါတယ်။

ဓမ္မဒိန္နာအား ပဗ္ဗဇ္ဇမင်္ဂလာ ကံဆောင်ပေးပုံ

ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက သူ့ဇနီးဓမ္မဒိန္နာကို နံသာရေဖြင့် ရေချိုးစေပြီးတော့ အမျိုးသမီးတို့၏ အဆင်တန်ဆာ မျိုးစုံဖြင့် ခမ်းနားဘင့်တယ်စွာ ဆင်ယင်စေပြီးလျှင် ရွှေထမ်းစင်ပေါ်၌ ထိုင်နေစေလျက် ဆွေမျိုးအပေါင်းဖြင့်လဲ ခြံရံစေပြီး ပန်းနံသာ တို့ဖြင့်လဲ ပူဇော်လျက် ကြီးကျယ်သော အခမ်းအနားဖြင့် ဘိက္ခုနီကျောင်းသို့ ပို့ဆောင်ပါသတဲ့။ အဲဒီလို ပြုလုပ်ခဲ့ဘူးတဲ့

အခမ်းအနားကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ယခုအခါ တောရွာ
များမှာ ရှင်ပြုမင်္ဂလာကို အကြီးအကျယ် တခမ်းတနားကြီး
ပြုလုပ်နေကြတာဘဲ။

ဘိက္ခုနီကျောင်း ဆောက်တဲ့အခါကျတော့ ဝိသာခသေဌေး
ကြီးက “အယျေ-အမျိုးသမီး ရဟန်းအရှင်မတို့၊ ဓမ္မဒိန္နံ- ကျွန်ုပ်၏
ဇနီးဖြစ်သူ ဓမ္မဒိန္နာကို၊ ပဗ္ဗာဇေထ- ရှင်ရဟန်းပြုပေးကြပါ”
လို့ တောင်းပန် လျှောက်ထားပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဘိက္ခုနီမများက “ဂဟပတိ- အိမ်ရှင်သေဌေး
ကြီး၊ ကံ ဝါ ဒွေ ဝါ ဒေါသေ- အပြစ်တခု နှစ်ခုတို့ကို၊
ဝါ- အပြစ်တခု နှစ်ခုလောက်တော့၊ သဟိတုံ ဝဇ္ဇတိ- သည်း
ခံရန် သင့်ပါသည်” လို့ ဆိုကြတယ်။ သူတို့ ထင်မြင် တာက
ဓမ္မဒိန္နာကို ချွတ်ယှဉ်းချက်ရှိလို့ သေဌေးကြီးက ကျောင်းလာ
ပြီး ပို့တယ်လို့ ထင်ကြတဲ့အတွက် တောင်းပန်ကြတဲ့ သဘော
ပါတဲ့။ အဲဒီတုန်းက ဓမ္မဒိန္နာကလဲ အရွယ်အားဖြင့် သိပ်ကြီးပုံ
မရသေးပါဘူး၊ မြတ်စွာဘုရားက သက်တော် ၃၆-နှစ်အတွင်း
မှာ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့ ကြွရောက်တော် မူပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက
ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးဆိုတာလဲ မြတ်စွာဘုရားအောက် ငါးနှစ်ငယ်
တယ်ဆိုတော့ အသက် ၃၁-နှစ်အတွင်း ရှိမှာပါဘဲ၊ ဝိသာခ
သေဌေးကြီး ဆိုတာကလဲ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးနှင့် ရွယ်တူလောက်
ရှိပုံရပါတယ်။ အဲဒီတော့ သူ့ဇနီး ဓမ္မဒိန္နာကလဲ အဲဒီတုန်းက
အသက် ၃၁-သက်ကြီးပုံမရသေးပါဘူး။ ဘိက္ခုနီ သာသနာစပြီး

ခွင့်ပြုစဉ်တုန်းက မြတ်စွာဘုရား၏ ငါးဝါမြောက် အသက်တော် ၄၀-ခန့်မှာဖြစ်တယ်။ အဲဒီတော့ ယခု ဓမ္မဒိန္နာ ရှင်ရဟန်းပြုတဲ့ အချိန်ဟာ မြတ်စွာဘုရား၏သက်တော် ၄၀- သို့မဟုတ်၊ ၄၁-နှစ် အတွင်းလောက် ဖြစ်ဖူးရယ် ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီအခါက ဓမ္မဒိန္နာဟာ အသက်အရွယ်အားဖြင့် ၃၅-နှစ်ထက် ကြီးပုံမရသေးပါဘူး။ အဲဒီတုန်းက ၃၅-နှစ် အရွယ် ဆိုတော့ ယခုအနေနဲ့ဆိုယင် အသက် နှစ်ဆယ်အရွယ်၊ နှစ်ဆယ်ငါးနှစ် အရွယ်လို့ပင် နုပျိုလျက်ရှိနေမှာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို နုပျိုငယ်ရွယ်တဲ့ သေဌေးကတော်ဟာ သူ့အလိုလို ရှင်ရဟန်းပြုချင် လိမ့်မယ်လို့ မထင်ပဲ သေဌေးကြီးက စွန့်လွှတ်သည့် အနေဖြင့် လာပို့တယ်လို့ ထင်ကြတာနဲ့ တောင်းပန်ကြဟန် တူပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဝိသာခသေဌေးကြီးက အယျေ- အရှင်မတို့၊ ကောစိ ဒေါသော နတ္ထိ- အပြစ်တစုံတခုမျှ မရှိပါ။ သဒ္ဓါယ- သာသနဓမ္မကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရားဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇတိ- ရှင်ရဟန်း ပြုလိုပါသည်”လို့ ဖြေရှင်းလျှောက်ထားပါတယ်။

သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတနှင့် ဘယာပဗ္ဗဇိတ

အဲဒီမှာ ယုံကြည်တဲ့သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းပြုတာပါ ဆိုတဲ့ စကားဟာ အင်မတန် လေးနက်ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မှာ ဝင်ပြီး ရှင်ရဟန်း ပြုကြတာဟာ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတလဲ ရှိတယ်။ ဘယာပဗ္ဗဇိတလဲ ရှိတယ်။ ဘယာပဗ္ဗဇိတ

ဆိုတာကတော့ လူ့ဘောင်မှာနေလျှင် လောကဘေးရန်တခုခု ရှိနေတဲ့အတွက် အဲဒီဘေးရန်မှ လွတ်မြောက်ဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး ရှင်ရဟန်း ပြုတာပါ။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ လူ့ဘောင်မှာ နေယဉ် စားဝတ်နေရေး အဆင်မပြေလို့၊ မပြည့်စုံလို့ ရှင်ရဟန်း ပြုတာလဲ ရှိတယ်။ ရှေးခေတ်တုန်းကတော့ မင်းအမှုထမ်း စစ် အမှုထမ်းစသည်မှ ကင်းလွတ်ရအောင်ရည်ရွယ်ပြီး ရသေ့ရဟန်း ပြုကြတာလဲ ရှိခဲ့တယ်။ အဲဒါတွေဟာ တွေ့ကြုံရမည့်ဘေးရန်မှ လွတ်ဖို့လောက်သာ ရည်ရွယ်ပြီး ရှင်ရဟန်းပြုကြတာ ဖြစ်သော ကြောင့် ဘယာပဗ္ဗဇိတ လို့ ဆိုရတယ်။ ယခုနေအခါမှာ စား ဝတ်နေရေး အကြောင်းပြုပြီး သင်္ကန်းဝတ် နေကြ တာတွေ ရှိကြပါတယ်။ တချို့က နေ့ခင်းမှာ သင်္ကန်းဝတ်ပြီး အလှူခံနေ တယ်။ ညဉ့်ကျတော့ သူ့အိမ်သူပြန်ပြီး လူဝတ်နဲ့နေ နေတာ တောင် ရှိတယ်လို့ကြားသိရတယ်။ အဲဒါကတော့ အပြစ်အကြီး ဆုံး ဘယာပဗ္ဗဇိတ လို့ ဆိုရမှာပဲ။

သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ ဆိုတာကတော့ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ တော်မှာ ရှင်ရဟန်းပြုပြီး တရားကျင့်ယဉ် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရနိုင်တယ်။ အပါယ်ဆင်းရဲ သံသရာဆင်းရဲမှ လွတ်နိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရှင်ရဟန်း ပြုတာပါ။ ဘုရား လက်ထက်တော် ကာလကဆိုယဉ် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် ရောက်ပြီး ဘဝအသစ်မဖြစ်ရတော့ပဲ ဆင်းရဲပေါ်သိမ်း အပြီးတိုင် ငြိမ်းနိုင် တယ်လို့ ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါတရားဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှာ ရဟန်းပြုကြရတယ်။ ရဟန်းပြုပြီးတော့ သီလ သမာဓိ ပညာ

အကျင့်ကို အပြည့်အစုံ ကျင့်ကြတဲ့ အတွက် ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြတာတွေ အများကြီး ရှိခဲ့ကြပါတယ်။ တချို့ မင်းတွေ မင်းသားမင်းသမီးတွေ သေဌေးတွေ သေဌေးသား သေဌေးသမီးတွေ သေဌေးကတော်တွေ ဒီလို အထက်တန်း ပုဂ္ဂိုလ်တွေလဲ သူတို့မှာ ပြည့်စုံနေတဲ့ လောကီ အာရုံ ကာမဂုဏ် ဘဝည်းတွေကို စွန့်ပြီးတော့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှာ ရဟန်းပြုကြတယ်။ ရဟန်းပြုပြီး တရားကို ပြည့်စုံစွာ ကျင့်ကြတယ်။ အဲဒီလိုကျင့်ပြီး ရဟန္တာဖြစ်ကြတာတွေလဲ တော်တော်များပါတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ အမြင့်အမြတ်ဆုံး ပဌမတန်း သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတတွေပေါ့။

ယခုနေအခါမှာ တချို့ကတော့ ရဟန်းပြုပြီး သီလစသည်ကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ရောက်ကြောင်း ပါရမီကုသိုလ် ဖြစ်တယ်လို့ ပါရမီကုသိုလ်လောက်သာ ရည်ရွယ်ပြီး ရဟန်းပြုကြတာလဲရှိတယ်။ အဲဒါကတော့ ရဟန်းပြုပြီး သီလစသည်ကို ရှိရှိသေသကျင့်ယင် ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း ပါရမီကုသိုလ်ဖြစ်ပြီး နောက်ဘဝတခုခုမှာ မဂ်ဖိုလ်ကို ရမှာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒါမျိုးကို ဓမ္မဒါယာဒသုတ် အဋ္ဌကထာမှာ တရားအမှုတူကို ခံယူတာလို့ ပြဆိုထားပါတယ်။ ဒါကတော့ ဒုတိယတန်းစား သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ လို့ ဆိုရမှာဘဲ။

တချို့ကတော့ သာသနာတော်မှာ ရဟန်းပြုပြီးကျင့်ခြင်းဖြင့် နောက်ဘဝများမှာ လှူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာများကို ရနိုင်

တယ်လို့ ယုံကြည်ပြီး ရဟန်းပြုတာလဲရှိတယ်။ ဒီလိုဟာကိုတော့ ဓမ္မဒါယာဒသုတ်အဋ္ဌကထာမှာ အာမိသအမ္မေအတုကို ခံယူတဲ့ အာမိသဒါယာဒလို့ ပြဆိုထားပါတယ်။ ဒါကတော့ တတိယ တန်းစား သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတလို့ ဆိုရမှာဘဲ။ မြတ်စွာဘုရားက ဒီ အာမိသ အမ္မေခံမျိုး မဖြစ်ကြဘို့ ညွှန်ကြားထားပါတယ်။

ယခု ပြောပြနေတဲ့ ဓမ္မဒိန္နာ အမျိုးသမီး ရဟန်း ပြုတာ ကတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး ရထားတဲ့ လောကုတ္တရာ တရား ထူးကို ရလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ပြီး ရဟန်းပြုတာဖြစ်သောကြောင့် အမြင့်အမြတ်ဆုံး ပဌမတန်း သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတပါဘဲ။ ဒါကြောင့် သဒ္ဓါယ- သာသနဓမ္မကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါတရားဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇတိ- ရှင်ရဟန်းပြုပါသည်- ရှင်ရဟန်းပြုရန် ဖြစ်ပါသည်-လို့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ရှင်းပြတာပါဘဲ။ အဲဒီတော့ ရှင်ပြုပေး ပုံကို ဒီလိုဆက်ပြီး အဋ္ဌကထာမှာ ပြထားပါတယ်။

ရှင်ပြုပေးပုံ

အထ- ထိုသို့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ ဖြစ် ကြောင်း ရှင်းလင်းပြောပြသောအခါ၌၊ ဗျတ္တာ- ရှင်ပြုပေးရန် ကျွမ်းကျင်သော၊ ကော ထေရီ- ထေရီမတပါးက၊ တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတော- အရေလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော တစ ပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြောကြား၍၊ ကေသေ သြဟာ ရေတွာ- ဆံပင်တို့ကို ချထား၍- ဝါ- ခေါင်းရိတ်၍၊ ပဗ္ဗာဇေတိ- ရှင်ပြု ပေးလေသည် တဲ့။

ရှင်ပြုပေးခါနီး ခေါင်းရိတ်ပေးတဲ့အခါမှာ ကေသာ- ဆံပင်
 တွေ၊ သောမာ- မွေးညှင်းတွေ၊ နခါ- လက်သည်း ခြေသည်း
 တွေ၊ ဒန္တာ- သွားတွေ၊ တစော- အရေဆိုတဲ့ ဒီငါးမျိုးကို
 ရှုဆင်ခြင်၍ ညွှန်ကြားပေး ရတယ်။ အဲဒါဟာ အရေလျှင်
 ငါးခုမြောက် ရှိသောကြောင့် တစပဉ္စကလို့ ခေါ်တာဘဲ။ ဆံပင်
 တွေဟာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့
 နှလုံးသွင်းရမယ်။ မွေးညှင်း စသည်တွေလဲ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ
 မဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ နှလုံးသွင်းရမယ် ဆိုတာကို
 ညွှန်ကြားသင်ပြပြီးတော့ ခေါင်းရိတ်ပေးရတယ်။ ခေါင်းရိတ်တဲ့
 အခါကျတော့ အောက်ကျလာတဲ့ဆံပင်တွေ မြင်ရတော့ အဲဒီ
 ဆံပင်တွေကို ငါမဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ သိရတယ်။
 အဲဒီ ဆံပင်တွေလိုဘဲ ခေါင်းမှာရှိနေတဲ့ ဆံပင်တွေကိုလဲ ငါ
 မဟုတ်ဘူး သဘောတရားမျှဘဲလို့ သဘောပေါက်တတ်တယ်။
 ထို့အတူပင် မွေးညှင်းစသည်တွေကိုလဲ ငါမဟုတ်ဘူး သဘော
 တရားမျှဘဲလို့ သဘောပေါက်တတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို သဘော
 ပေါက်ပြီးတော့ အချို့ပါရမီထူးရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ခေါင်း
 ရိတ်ခံခန့်ရဆဲမှာပင် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး ရဟန္တာ ဖြစ်
 သွားကြတာလဲ ရှိပါတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်ပါက ဖြစ်ရအောင်
 လို့ တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးပြီး ခေါင်းရိတ်ပေးရတာပါဘဲ။

သေဌေးကတော် ဓမ္မဒိန္နာကတော့ ပါရမီထူး ရှိပေမယ်လို့
 ခေါင်းရိတ်နေတုန်းမှာတော့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို မရသေးပါ
 ဘူး။ ခေါင်းရိတ်ပြီးတဲ့နောက် ရှင်ပြုပေးတယ်။ သာမဏေရီလို့

ခေါ်ရတဲ့ အမျိုးသမီးသာမဏေပြုပေးတာပါ။ အဲဒီကနောက် ဥပသမ္ပဒကံဆောင်ပြီး ဘိက္ခုနီပြုပေးတာလဲရှိပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီ ဥပသမ္ပဒကံဆောင်ပေးပုံကိုတော့ အဋ္ဌကထာမှာ ပြမထားဘူး။ ရှင်ပြုပေးပြီးတဲ့နောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက “အယျေ၊ ရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာရေ၊ အဘိရမ- ပျော်မွေ့လျက် ကျင့်သုံးရစ်ပါကွယ်၊ ဓမ္မော- တရားတော်ဟာ၊ သွာက္ခာတောတိ- မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်တိုင်တွေ့သိပြီးမှ ကောင်းစွာဟောထားသည့် တရားတော် ဖြစ်ပါသည်” ဟု အားပေးလျက်၊ (ဝန္တိတော) ရှိခိုးပြီး၍ (ပက္ကာမိ) အိမ်သို့ ပြန်လည်ထွက်ခွါသွားပါသည် တဲ့။

အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာက သေဋ္ဌေးကတော် အဖြစ်က ရဟန်းပြု လာတာဆိုတာ သူ့ဆီကို လာရောက်ပြီး လူကြ ပူဇော်ကြတဲ့ လူတွေက အလွန်များပါသတဲ့၊ ဟုတ်မှာပါ။ သူ့မိတ်ဆွေ သေဋ္ဌေးကတော်တွေကလဲ လာကြမှာ။ သူ့အသိ မိတ်ဆွေ အမျိုးသမီးတွေကလဲ လာကြမှာ။ သူ့ဆွေမျိုးထဲကလဲ လာ ကြမှာ။ အဲဒီလို စပ်ရာ စပ်ရာတွေက လာကြတော့ လက်ခံ စကားပြောနေရတာနဲ့ တရားအားထုတ်ဖို့ အချိန်မရပဲရှိနေပါ သတဲ့။ အဲဒီတော့ အရှင်မဓမ္မဒိန္နာက စဉ်းစားတယ်။ ငါ့ရဟန်း ပြုလာတာဟာ သံသရာ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်အောင် တရားကျင့်ဖို့တော့ ယခုတော့ လာကြတဲ့ အသိမိတ်ဆွေတွေကို ဧည့်ခံစကားပြောနေရတာနဲ့ တရားကျင့်ဖို့အချိန်မရဘူး၊ အသိ မိတ်ဆွေတွေ မလာနိုင်တဲ့ တောရွာကျောင်းတခုမှာ သွားပြီး တရားအားထုတ်မှ တော်မယ်လို့ စဉ်းစားပြီးတော့ သူ့ဆရာ

ဥပဇ္ဈာယ်များကိုလဲ အတူခေါ်သွားတယ်။ တောရွာက ကျောင်း
တခုမှာနေပြီး တရားအားထုတ်နေတယ်။ အဲဒီလို ဆိတ်ငြိမ်တဲ့
ကျောင်းမှာ တရားအားထုတ်နေတော့ ပါရမီထူးရှိတဲ့အတွက်
(ကတိပါဟောနေဝ) နှစ်ရက်သုံးရက် မျှဖြင့်ပင်လျှင် အရဟတ္တ
မဂ်ဖိုလ် ရောက်ပြီး ရဟန္တာ ထေရီမ ဖြစ်သွားပါသတဲ့။ ပဋိ-
သမ္ဘိဒါဉာဏ်ထူး လေးပါးနှင့်လဲ ပြည့်စုံသွားပါသတဲ့။

ဓမ္မဒိန္နာ၏ ပါရမီထူးအကျဉ်းချုပ်

ပါရမီထူးရှိပုံကတော့ လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က
ပွင့်တော်မူခဲ့တဲ့ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်ကာလ
တုန်းက အဂ္ဂသာဝကဖြစ်တဲ့ အရှင် သုဇာတမထေရ်အား လှူ
ဒါန်းပြီး ဆုထူးကို ပန်ခဲ့တယ်။ ၉၂-ကမ္ဘာ ထက်က ဖုဿ
မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်ကလဲ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး၏ အလောင်း
အလျာဖြစ်သော ဘဏ္ဍာစိုးဝန်ကြီး၏ ဇနီးဖြစ်ပြီးတော့ အဲဒီ
ဘဏ္ဍာစိုးဝန်ကြီးနှင့်အတူ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား
လှူဒါန်းရာမှာ ပါဝင်ပြီး ကုသိုလ်ကို အကြီးအကျယ်ပြုခဲ့တယ်။
ဒီကမ္ဘာမှာ တတိယ ပွင့်တော်မူသော ကဿပမြတ်စွာဘုရား
လက်ထက်တော်ကာ ကိင်္ဂီမင်းကြီး၏ သမီးတော် ခုနစ်ယောက်
ထဲမှာ အပါအဝင်ဖြစ်ခဲ့ပြီး အနှစ် နှစ်သောင်း ကာလပတ်လုံး
ဗြဟ္မစရိယအကျင့်ကို ကျင့်လာခဲ့တယ်။ အဲဒီလို ကျင့်ခဲ့တဲ့ ပါရမီ
ကုသိုလ်အထူးကြောင့် နှစ်ရက် သုံးရက် အတွင်းမှာ ရဟန္တာ
ထေရီမ ဖြစ်တာပါ။

အရဟတ္တဖိုလ် ရောက်ပြီး တရားကျင့်မှု ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက “ကိုယ့်နေရပ်ဌာနသို့ပြန်မှ စပ်ဆိုင်ရာ ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေတွေလဲ အကျိုးများမယ်၊ အတူနေ ထေရီ တွေမှာလဲ လာဘ်လာဘ ပိုပြီးပြည့်စုံမယ်” လို့ စဉ်းစားပြီးတော့ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ မူလကျောင်းသို့ ပြန်လာတယ်။

အဲဒီအခါ ဝိသာခသေဌေးကြီးက “ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီဟာ တရားအားထုတ်ဖို့ သွားတယ်ဆိုပြီးတော့ ပြန်လာတာ မြန်လှ ပါကလား၊ သာသနာ့ဘောင်မှာ မပျော်မေ့လို့ ပြန်လာတာ များ ဖြစ်လေသလား” လို့ စဉ်းစားပြီးတော့ စုံစမ်းရန်အတွက် ဓမ္မဒိန္နာထံ သွားပါတယ်။ အဲဒီကျောင်း ရောက်တဲ့ အခါကျ တော့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီကို ရှိခိုးပြီးနောက် တရားမေးခွန်းကို မေး ပါတယ်။ အဲဒီလို တရားမေးခွန်း မေးတာကလဲ “သာသနာ ဘောင်မှာ ပျော်ရဲ့လား၊ မပျော်ဘူးလား” လို့ မေးယင် ပညာရှိ မေးခွန်း မဟုတ်ပဲ ပညာမဲ့မေးခွန်း ဖြစ်နေမှာကြောင့် ပညာရှိ မေးခွန်းဖြစ်အောင် တရားမေးခွန်းကို မေးတာပါဘဲ။ မေးပုံ ကတော့—

သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာအမေး

သက္ကာယော သက္ကာယောတိ အယျေ ဝုစတ၊
ကတမော နုခေါ အယျေ သက္ကာယော ဝုတ္တော
ဘဂ ဝတာ။

အယျေ- အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သက္ကာယော သက္ကာယော
 တိ- သက္ကာယ သက္ကာယဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ပြောဆို ခေါ်ဝေါ်
 အပ်၏။ ဝါ- ပြောဆို ခေါ်ဝေါ် နေကြပါသည်။ အယျေ-
 အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကတမော- အဘယ်အရာ အဘယ်တရားကို၊
 သက္ကာယော- သက္ကာယဟူ၍၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားက၊
 ဝုဒတ္တာ နုခေါ- ဟောအပ်ပါသည်နည်း တဲ့။

သက္ကာယ-ပုဒ်မှာ သံ-ဆိုတာက ထင်ရှားရှိသည်-လို့ အနက်
 ရှိတယ်။ ကာယ-ဆိုတာက ရုပ်နာမ်အပေါင်း-လို့ အနက်ရှိတယ်။
 ဒါကြောင့် သက္ကာယ- ဆိုတာ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်း
 လို့ ဆိုတာပါ။ အဲဒါဟာ အမြင်မှား- အသိမှား ဒိဋ္ဌိနှင့်
 တုံ့စပ်ပြီး ပြောလျှင် ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ် နာမ် အပေါင်းကို ငါ
 ကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ အမြင်မှားအသိမှားတာကို သက္ကာယ
 ဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုတာဘဲ။ သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားနှင့် ဆက်စပ်
 ပြောလျှင်တော့ သက္ကာယ ဆိုတဲ့ ထင်ရှားရှိသည့် ရုပ် နာမ်
 အပေါင်းဟာ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေသောကြောင့် ဆင်းရဲအစစ်
 အမှန် ဒုက္ခသစ္စာတရားဘဲ။ ယခု ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး၏ မေး
 ခန်းကတော့ ဒီ ဒုက္ခသစ္စာကိုပဲ ရည်ရွယ်ပြီး မေးတာ ပါ။
 ဒီ သက္ကာယမေးခန်းဟာ ဖြေရန် ခက်ခဲနက်နဲပါတယ်။ တရား
 အမှန်ကို သိထားတဲ့သူပေမဲ့ ဗုဒ္ဓစာပေလဲ ကျကျနန မလေ့လာ
 ဘူးဘူး၊ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်နဲ့လဲ မပြည့်စုံဘူးဆိုယင် ဖြေဘို့ခက်
 ပါတယ်။ စာပေတတ်တဲ့သူပေမဲ့ တရားသဘောကို ကျကျနန
 လေ့လာ မထားယင် ဖြေဘို့ ခက်တာပါ။ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီ

ကတော့ ရဟန္တာလဲ ဖြစ်နေတယ်။ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဥာဏ်ထူးနဲ့လဲ
ကောင်းကောင်းပြည့်စုံနေတယ်။ ဒါကြောင့် ချက်ခြင်းပင် ဒီလို
ဖြေကြားပါတယ်။

ဒုက္ခသစ္စာအဖြေ

ပဉ္စ ခေါ် ဣမေ အာဝုသော ဝိသာခ ဥပါဒါ-
နက္ခန္ဓာ သက္ကာယော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။ သေယျထိဒံ၊
ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော ဝေဒနပါဒါနက္ခန္ဓော သညပါဒါ
နက္ခန္ဓော သင်္ခါရ ပါဒါနက္ခန္ဓော ဝိညာဏပါဒါ
နက္ခန္ဓော။ ဣမေ ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ ပဉ္စပါ
ဒါနက္ခန္ဓော သက္ကာယော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ (အာဝုသော-ပုဒ်ကို
ငါ့ရှင်လို့ မြန်မာပြန်ရိုး ပြန်စဉ် ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ထေရီမက
ဥပါသကာကြီးကို ငါ့ရှင်လို့ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုပုံကိုတော့ ဗမာ
စကားအနေနဲ့ သင့်လျော်ပုံ မရပါဘူး။ ဒါကြောင့် အာဝုသော-
ပုဒ်ကို ဒါယကာ-လို့ (ဒကာ-လို့)ပဲ ပြန်ပါတယ်။ ပဉ္စ-ငါးပါး
ကုန်သော၊ ဣမေ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-၍ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ တို့ကို၊
သက္ကာယော-သက္ကာယ ဟူ၍၊ ဝါ-ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်
အပေါင်းဟူ၍၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တော-မြတ်စွာဘုရားက ဟောအပ်
ပါသည် တဲ့။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယလို့ ဟောထား
ပါတယ်တဲ့။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတာ စွဲလမ်းတတ်တဲ့ ဥပါဒါန်၏

အာရုံဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ် တရားတွေပါတဲ့၊ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို မရှုလို့ အနိစ္စ စသည်ဖြင့် မသိယင် အဲဒီရုပ်နာမ်တွေကို မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် အနေဖြင့် စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလို စွဲလမ်းနိုင်သောကြောင့် အဲဒီရုပ်နာမ်တွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ၊ စွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ ရုပ်နာမ်အစုတွေ၊ စွဲလမ်းစရာတွေ၊ အစွဲလမ်းခံ ရုပ်နာမ်အစုတွေလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒါတွေဟာ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေဘဲ၊ ဒါကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါတယ်တဲ့။ အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး၏ သရုပ်ကိုလဲ ဒီလို ဆက်ပြီး ဖော်ပြပါတယ်။

သေယျထိဒံ-ဤဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေက ဘာတွေလဲ ဆိုယင်၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာ-ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တပါး၊ ဝါ-စွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်သော (စွဲလမ်းစရာ) ရုပ်အဖို့ အစုကတပါး၊ ဝေဒနပါဒါနက္ခန္ဓာ-ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တပါး၊ ဝါ-စွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်သော ဝေဒနာအဖို့အစုကတပါး သညုပါဒါနက္ခန္ဓာ သညာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကတပါး ဝါ- စွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်သော သညာ အဖို့အစုကတပါး၊ သင်္ခါရူပါဒါနက္ခန္ဓာ-သင်္ခါရ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တပါး၊ ဝါစွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်သော ပြုလုပ်အားထုတ်မှု ဆိုတဲ့ သင်္ခါရ အဖို့အစုကတပါး၊ ဝိညာဏပါဒါနက္ခန္ဓာ ဝိညာဏ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တပါး၊ ဝါ-စွဲလမ်းမှု၏ အာရုံဖြစ်သော စိတ်ဝိညာဏ် အဖို့အစုက တပါး။ အာဝုသော

ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣမေ ပဉ္စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ-ဤ
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို၊ သက္ကာယော-သက္ကာယ ဟူ၍၊
ဘဂဝတာ ဝုတ္တော-မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါသည် တဲ့။

သက္ကာယကို ဘုရားဟောတော်မူပုံ

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို သက္ကာယလို့ မြတ်စွာဘုရား
ဟောတော်မူပုံကတော့ ခန္ဓဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိ (၁၂၉) မှာ
ရှိပါတယ်။

ကတမော စ ဘိက္ခဝေ သက္ကာယော၊ ပဉ္စုပါဒါ-
နက္ခန္ဓာတိဿ ဝစနီယံ။ ကတမေ ပဉ္စ၊ သေယျထိဒံ၊
ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော။ ပ။ ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓော။ အယံ
ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ သက္ကာယော။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ သက္ကာယော-သက္ကာယဟူသည်၊ ကတ
မော စ-အဘယ်ပါနည်းဟူမူ၊ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာတိ-ငါးပါးသော
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ဟူ၍၊ ဝစနီယံ-ဖြေဆိုအပ်သည်၊ အဿ-ဖြစ်
ရာ၏။ ကတမေ ပဉ္စ-အဘယ်ငါးပါးတို့ နည်းဟူမူ၊ သေယျထိဒံ-
ဤငါးပါး၏ သရုပ်မှာ၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော-ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ
ကတပါး-စသည်ဖြင့် နည်းတူပင် ဟောထားပါတယ်။

အဲဒီမှာ သက္ကာယဆိုတာ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်းစားသိ
တိုင်း တွေ့ထိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ထင်ရှားတွေ့နေရတဲ့ရုပ်နာမ်တရား

တွေ့ပါဘဲ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ မသိ
 ယင် အဲဒီရုပ်နာမ်တွေကို အမြဲတည်နေတယ်လို့လဲ ထင်မှတ်
 စွဲလမ်းနေကြတယ်၊ ချမ်းသာတယ် ကောင်းတယ် လှပတယ်
 လို့လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းနေကြတယ်၊ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တ
 ကောင် ငါကောင် သူကောင်လို့လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်း နေကြ
 တယ်၊ အဲဒီလို ထင်မှတ်စွဲလမ်းအပ်သောကြောင့် အဲဒီ ထင်
 ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်တာဘဲ၊
 ဥပါဒါန-ဥပါဒါန် ဆိုတာ စွဲလမ်းတတ်တဲ့ တရားဘဲ၊ အဲဒါက
 ဘာလဲ ဆိုယင် ဒီသုတ်မှာ ပြဆိုမည့်စကားအရအားဖြင့် ဆန္ဒ
 ရာဂခေါ်တဲ့ လိုချင်တပ်မက်မှု တဏှာပါဘဲ၊ သုတ္တန်ဒေသနာ
 များမှာ ခန္ဓာငါးပါးစွဲလမ်းတဲ့ ဥပါဒါန်ကို ဆန္ဒရာဂလို့သာ
 ပြဆိုထားပါတယ်။ လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက် သာယာပြီး
 စွဲလမ်းတဲ့တဏှာလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်မှာတော့ စွဲလမ်းတတ်တဲ့ ဥပါဒါန်
 ကို ၄-ပါး ခွဲပြထားတယ်၊ (၁) ကာမုပါဒါန်က တပါး၊
 (၂) ဒိဋ္ဌုပါဒါန်က တပါး၊ (၃) သီလဗ္ဗတုပါဒါန်က တပါး၊
 (၄) အတ္တဝါဒုပါဒါန်က တပါး ဒီ ၄-ပါးပါဘဲ။ အဲဒီ လေးပါး
 ထဲက အမှတ် (၁) ကာမုပါဒါန်ဆိုတာ လိုချင်စရာကို လိုချင်
 နှစ်သက်တဲ့ တဏှာဘဲ၊ အဲဒါဟာ ဆန္ဒရာဂ ဆိုတာနဲ့ အတူတူပါ
 ဘဲ။ အမှတ် (၄) အရ အတ္တဝါဒုပါဒါန် ဆိုတာကတော့ ထင်
 ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို အတ္တကောင် ငါကောင် သူကောင်လို့
 ထင်မှတ်စွဲလမ်းတဲ့ဒိဋ္ဌိပါဘဲ။ အမှတ် (၃) အရ သီလ ဗ္ဗတုပါဒါန်

ဆိုတာကတော့ သီလ သမာဓိ ပညာဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မပါပဲ အလေ့အကျင့် တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆင်းရဲခပ်သိမ်းမှလွတ်မြောက်တယ် လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတဲ့ အကျင့်ဆိုင်ရာ အယူမှားပါးတယ်။ ဘယ် လိုလဲ ဆိုယင် ဂင်္ဂါမြစ်ရေဖြင့် ရေချိုးရုံနဲ့ အကုသိုလ်အပြစ် ကင်းပြီး ချမ်းသာသွားနိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆတာ။ အဝတ် မဝတ်ပဲ အစာမစားပဲ ကျင့်ရုံနဲ့ ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက် တယ်လို့ ယူဆတာ။ ဗြဟ္မာစသည်ကို ကိုးကွယ်နေရုံနဲ့ ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်လို့ ယူဆတာ။ အကုသိုလ်စိတ် မဖြုတ်ရအောင် ဆင်ခြင်နေရုံမျှနဲ့၊ သို့မဟုတ် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အကုသိုလ်စိတ်ကို ဆင်ခြင်ပြီး ပယ်ရုံမျှနဲ့၊ သို့မဟုတ် စိတ်ကို ငြိမ်းအေးရာ ပို့ထားရုံ မျှနဲ့ ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆတာ။ အတို့ ချုပ် အားဖြင့် ပြောရလျှင် အရိယမဂ်ဖိုလ်ရအောင် ဝိပဿနာ မရှုပဲ အကျင့်တမျိုးမျိုးဖြင့် ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်တယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆတာ ဟူသမျှဟာ သီလဗ္ဗတုပါဒါနိတဲ။

အမှတ် (၂)အရ ဒိဋ္ဌုပါဒါနိ ဆိုတာကတော့ ယခု ပြော ခဲ့တဲ့ အတ္တဒိဋ္ဌိ သီလဗ္ဗတဒိဋ္ဌိတို့မှ တပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟူ သမျှကို ဒိဋ္ဌုပါဒါနိလို့ ဆိုတာပါ။ အဲဒါကတော့ ကံ ကံ၏ အကျိုးမရှိဘူးလို့ ယူဆတာ။ သေပြီးယင် ဘာမျှမရှိတော့ဘူး လို့ ယူဆတာ။ အတ္တကောင်က ဘယ်တော့မှ မပျက်ပဲ အမြဲ တည်ရှိနေတယ်လို့ ယူဆတာ-ဒီလိုအယူအစွဲတွေ ပါတယ်။ အဲဒီ ဥပါဒါနိ ၄-ပါးထဲမှာ အမှတ် (၁) ကာမုပါဒါနိ ဆိုတာက တဏှာစွဲတဲ၊ ကျန်တဲ့ ၃-ပါးက ဒိဋ္ဌိစွဲချည်းတဲ။ ဒါကြောင့်

အကျဉ်းအားဖြင့် စွဲလမ်းမှုဟာ တဏှာနဲ့ ဒိဋ္ဌိ-ဒီ ၂-ပါး ပါဘဲ၊
 အဲဒီ ၂-ပါးထဲက တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းရာမှာ ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းမှုလဲ
 ပါဝင်တာပါဘဲ၊ ဒါကြောင့် ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်စသော သုတ္တန်
 ဒေသနာများမှာ ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ကို သီးသန့်မပြတော့ပဲ ဆန္ဒရာဂ
 ဆိုတဲ့ တဏှာဥပါဒါန်ကိုသာ ပဓာနအားဖြင့် ပြတယ်၊ သို့သော်
 အပ္ပဓာနအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ကိုလဲ ထည့်သွင်းပြီး ယူယင်
 သုတ္တန်နှင့် အဘိဓမ္မာ ညီညွတ်တယ်လို့ ဆိုရမှာပါဘဲ။

စွဲလမ်းပုံ ရှင်းပြချက်

ယခု ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အဖို့အစုတို့မှာ တဏှာဖြင့် ဒိဋ္ဌိ
 ဖြင့် စွဲလမ်းပုံတို့ကို ရှင်းလင်းပြောပြမယ်၊ မြင်ဆဲခဏ၌ မျက်
 စိ ရှိလို့လဲ မြင်တယ်၊ မြင်စရာအဆင်းရှိလို့လဲ မြင်တယ်၊ အဲဒီ
 တော့ မျက်စိရုပ်လဲ ထင်ရှားရှိနေတာဘဲ၊ မြင်ရတဲ့အဆင်းလဲ
 ထင်ရှားရှိနေတာဘဲ၊ အဲဒီ မျက်စိနဲ့ အဆင်းက ထင်ရှား
 ရှိနေတဲ့ ရုပ်တရားဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ မြင်သိတာကလဲ ထင်
 ရှားရှိနေတာဘဲ၊ မြင်သိယင် မြင်လို့ ကောင်းတာ မကောင်း
 တာလဲ ထင်ရှားရှိနေတာဘဲ၊ အဲဒါက အကောင်းအဆိုးကို
 ခံစားမှု ဝေဒနာဘဲ၊ မြင်လို့ ကောင်းမကောင်း ဆိုတဲ့ ခံစားမှု
 ထဲမှာ မကောင်းမဆိုး အလယ်အလတ်လဲ ပါပါတယ်၊ များ
 သောအားဖြင့် မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ထင်ရှားနေတဲ့ ခံစားမှုဟာ
 အဲဒီ မကောင်းမဆိုး ခံစားမှုကပဲ များပါတယ်၊ နောက်ပြီး
 တော့ မြင်ရတဲ့အဆင်းကို မှတ်သားတာလဲ ထင်ရှားရှိနေတာဘဲ၊

အဲဒါက သညာဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ မြင်မှုကိစ္စ ပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာလဲ ထင်ရှားရှိတာဘဲ၊ အဲဒါ တွေက စေတနာနဲ့ မနသိကာရ ဆိုတဲ့ သင်္ခါရတွေဘဲ၊ မြင်သိ ရုံမျှ သဘောကတော့ စိတ်ဝိညာဏ်ဘဲ၊ အဲဒါတွေဟာ မြင် တိုင်း မြင်တိုင်း ထင်ရှားရှိနေတဲ့ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါးတွေဘဲ၊ အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါး ပါးကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိပြီးမှတ်သားရအောင် လိုက်ဆို ကြရမယ်။

မြင်ဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးဆောင်ပုဒ်

- ၁။ မြင်ဆဲခဏ၌ မျက်စိနဲ့ အဆင်းက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၂။ မြင်လို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၃။ မြင်ရတဲ့ အဆင်းကို မှတ်သားတာက သညာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၄။ မြင်မှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာ က သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၅။ မြင်သိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
မြင်ဆဲ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤရုပ်နာမ် ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

ခန္ဓာငါးပါးကို တဏှာ-ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းပုံ

ဝိပဿနာရှုမှု မရှိသော ပကတိ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အဆင်း
 ကောင်းကို မြင်ရတဲ့အခါ မြင်ရတဲ့အဆင်းကိုလဲ နှစ်သက် သာ
 ယာပြီး စွဲလမ်းနေကြတယ်။ အဲဒါက တဏှာဖြင့် စွဲလမ်းတာဘဲ။
 မိန်းမဘဲ ယောက်ျားဘဲလို့လဲ ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းနေကြတယ်။
 အဲဒါက ဒိဋ္ဌိဖြင့်စွဲလမ်းတာဘဲ။ မျက်စိကြည်တာ ကောင်းတာ
 ကိုလဲ သာယာနှစ်သက်ပြီး စွဲလမ်းတယ်။ တဏှာစွဲဘဲ။ ငါအနေ
 ဖြင့်လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ဒိဋ္ဌိစွဲဘဲ။ ထို့အတူပင် မြင်လို့ ကောင်း
 တာကိုလဲ နှစ်သက် သာယာပြီးစွဲလမ်းတယ်။ မြင်လို့မကောင်း
 ယင်လဲ ကောင်းတာကို မြော်လင့် တောင့်တပြီး စွဲလမ်းတယ်။
 တဏှာစွဲဘဲ။ အဲဒီမြင်လို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာကို ငါ
 လို့လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်။ ဒိဋ္ဌိစွဲဘဲ။ မြင်ရတာကို မှတ်သားမိ
 တာလဲ နှစ်သက်စွဲလမ်းတယ်။ တဏှာစွဲဘဲ။ အဲဒီမှတ်မိတာကို
 ငါလို့လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်။ ဒိဋ္ဌိစွဲဘဲ။ ကြောင့်ကြစိုက်ပြီး
 ကြည့်မိတာ နှလုံးသွင်းမိတာကိုလဲ နှစ်သက်စွဲလမ်းတယ်။ တဏှာ
 စွဲဘဲ။ အဲဒါကို ငါလို့လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်။ ဒိဋ္ဌိစွဲဘဲ။ မြင်
 သိတာကိုလဲ နှစ်သက်စွဲလမ်းတယ်။ တဏှာစွဲဘဲ။ ငါက မြင်
 တယ်လို့လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်။ ဒိဋ္ဌိစွဲဘဲ။ ဒါတွေက မြင်ရာ
 မှာ တဏှာဖြင့် ဒိဋ္ဌိဖြင့်စွဲလမ်းပုံတွေပါဘဲ။ ပကတိ လူတွေဟာ
 မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ဒီပုံဒီနည်းဖြင့် စွဲလမ်းနေကြတာဘဲ။ အဲဒီလို
 စွဲလမ်းနိုင်သောကြောင့် အဲဒီ မြင်ဆဲမှာ ထင်ရှားတဲ့ ရုပ်နာမ်
 တွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ကြားဆဲ စသည်မှာလဲ

စွဲလမ်းပုံတွေကတော့ နည်းတူပါတဲ၊ အဲဒါတွေကိုတော့ အကျဉ်း ချုပ်လောက် ပြောရမှာဘဲ။

ကြားဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ

ကြားဆဲ၌ နားရုပ်ရှိလို့လဲ ကြားတယ်၊ ကြားစရာအသံ ရှိလို့လဲ ကြားတယ်၊ အဲဒီ နားနဲ့ အသံက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ၊ အဲဒါကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်၊ အသက် ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်၊ ကြား သိတယ် ဆိုတာက ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် ဆိုတဲ့ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးဘဲ၊ အဲဒါတွေကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်၊ ငါကောင်ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်၊ ဒါ ကြောင့် ကြားဆဲ၌ ထင်ရှားတဲ့ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ၊ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ ကြားဆဲ၌ နားနဲ့ အသံက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၂။ ကြားလို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၃။ ကြားရတဲ့အသံကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၄။ ကြားမှုကိုစွဲပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

၅။ ကြားသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
 ကြားဆဲ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤရုပ်နာမ်ခန္ဓာငါးပါးကို
 သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

နံဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ

နံဆဲ၌ နှာခေါင်းရုပ်ရှိလို့လဲ နံတယ်၊ နံစရာအနံရှိလို့လဲ
 နံတယ်၊ အဲဒီ နှာခေါင်းနဲ့အနံက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ၊ အဲဒါကို
 နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်၊ အသက်ရှင်နေတဲ့
 အတ္တကောင် ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်၊ နံသိတယ် ဆို
 တာက ဝေဒနာစသော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးဘဲ၊ အဲဒါတွေကို
 နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်၊ ငါကောင်ထင်ပြီး
 တော့လဲ စွဲလမ်းတယ်၊ ဒါကြောင့် နံဆဲ၌ ထင်ရှားတဲ့ ရုပ်
 ဝေဒနာစသည်တို့ကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ၊ ဆောင်
 မုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

၁။ နံဆဲခဏ၌ နှာခေါင်းနဲ့ အနံက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

၂။ နံလို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာ ဥပါဒါ
 နက္ခန္ဓာ။

၃။ နံရတဲ့အနံကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

၄။ နံမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်း
 တာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

၅။ နံသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

နံဆဲ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤရုပ်နာမ် ခန္ဓာငါးပါးကို
 သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

စားသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ ၃၉

စားသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ

စားသိဆဲ၌ လျှာရုပ်ရှိလို့လဲ အရသာသိတယ်။ သိစရာ အရသာရှိလို့လဲ အရသာသိတယ်။ အဲဒီလျှာနဲ့ အရသာက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ အဲဒါကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အရသာသိတယ် ဆိုတာက ဝေဒနာစသော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးဘဲ။ အဲဒါတွေကို နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ငါကောင်ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် စားသိဆဲ၌ ထင်ရှားတဲ့ရုပ် ဝေဒနာစသည်တို့ကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကိုဆိုကြရမယ်။

၁။ စားသိဆဲခဏ၌ လျှာနဲ့ အရသာက ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

၂။ စားလို့ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

၃။ စားသိရတဲ့အရသာကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

၄။ အရသာသိမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

၅။ အရသာသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
စားသိဆဲ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤရုပ်နာမ်ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

ထိသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ထင်ရှားပုံ

ထိသိတယ် ဆိုတာကတော့ အင်မတန် ကျယ်ပြန့်ပါတယ်။ တကိုယ်လုံးတည်း အသွေးအသားကောင်းတဲ့ နေရာတိုင်း၌ ထိစရာ အာရုံကို ဖမ်းယူနိုင်တဲ့ ကိုယ်အကြည်ရုပ်ဆိုတာရှိတယ်။ အပြင် ပက အရေထဲမှာရော အတွင်းက အသား အသွေး အကြော စသည်တွေထဲမှာရော အနှံ့အပြား တည်ရှိနေတယ်။ အပ်ဖျား တနေရာစာ လောက်တောင် ကိုယ်အကြည်ရုပ် ကင်းတဲ့နေရာ ရယ်လို့ မရှိဘူး။ ထိသိတိုင်း ထိသိတိုင်း အဲဒီ ထိသိရာဌာန ကိုယ်အကြည်ရုပ်ဟာ ထင်ရှားနေတာဘဲ။ အဲဒီကိုယ်အကြည်ရုပ် ရှိလို့ ထိသိတာဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ ထိသိစရာအာရုံတွေကလဲ ကိုယ်တွင်းကရော ကိုယ်ပကရော အမြဲရှိနေတာဘဲ။ ပထဝီအတွေ့ လဲ ရှိတယ်။ တေဇောအတွေ့လဲ ရှိတယ်။ ဝါယောအတွေ့လဲ ရှိတယ်။ ခက်မာတယ်၊ ကြမ်းတမ်းတယ်၊ နူးညံ့တယ်၊ ချော ညက်တယ်လို့ သိရတာဟာ ပထဝီအတွေ့အထိဘဲ။ ပူတယ်၊ နွေး တယ်၊ အေးတယ်လို့ သိရတာဟာ တေဇော အတွေ့အထိဘဲ။ တောင့်တယ်၊ တင်းတယ်၊ လျော့တယ်၊ တွန်းကန်တယ်၊ လှုပ် ရှားတယ်လို့ သိရတာဟာ ဝါယောအတွေ့အထိဘဲ။ အဲဒီတွေ့ ထိစရာရှိလို့လဲ ထိသိရတယ်။ အဲဒီကိုယ်အကြည်နဲ့ တွေ့ထိစရာ ဟာ ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ အဲဒီ ကိုယ်ရုပ်နဲ့ တွေ့ထိရတာကို နှစ်သက်သာယာ ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီလိုစွဲလမ်းနိုင်လို့ ရုပ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ တွေ့ထိလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာလဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီမှာ တွေ့ထိလို့ ကောင်းတာက ကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်တဲ့ သုခဝေဒနာတဲ့။ တွေ့ထိလို့ မကောင်းတာ ဆင်းရဲတာက အကုသိုလ်၏အကျိုး ဒုက္ခဝေဒနာတဲ့။ အဘိဓမ္မာနည်းအရအားဖြင့် တွေ့ထိရာမှာ သုခနဲ့ဒုက္ခဆိုတဲ့ ဒီဝေဒနာ ၂-ပါးသာ ရှိတယ်။ သုတ္တန်ဒေသနာနည်းအရ အားဖြင့်တော့ မဆိုးမကောင်း အလယ်အလတ် ခံစားမှုလဲ တွေ့ထိရာမှာ ထင်ရှားရှိတာပါ။ ယခု ကျန်းမာနေတဲ့ လူတွေမှာ အများအားဖြင့် မကောင်း မဆိုး အတွေ့အထိ ထင်ရှားနေတဲ့ အချိန်က များတာပါ။ မြင်ဆဲ၊ ကြားဆဲ၊ နံဆဲ၊ စားသိဆဲခဏတွေမှာလဲ အဘိဓမ္မာနည်းအရအားဖြင့် ဥပေက္ခာဝေဒနာကိုသာ ပြထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကောင်းတဲ့ အဆင်းအသံ စသည်ကို တွေ့ရတဲ့အခါ ကောင်းတဲ့အနေနဲ့ ခံစားမှု ထင်ရှားတယ်။ အဲဒါကို ကုသိုလ်၏ အကျိုးထူးလို့ ဆိုရမှာ။ မကောင်းတဲ့ အဆင်းအသံစသည်ကို တွေ့ရတဲ့အခါ ဆင်းရဲတဲ့အနေနဲ့ ခံစားမှု ထင်ရှားတယ်။ အဲဒါကို အကုသိုလ်၏ အကျိုးအထူးလို့ ဆိုရမှာ။ မကောင်းမဆိုး ရိုးရိုးအဆင်းအသံ စသည်ကို တွေ့ရတဲ့အခါမှာတော့ မကောင်းမဆိုး ရိုးရိုးခံစားမှု ထင်ရှားတယ်။ အဲဒါကိုတော့ အားနည်းတဲ့ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်တဲ့ ရိုးရိုးခံစားမှုလို့ ဆိုရမှာ။ မြင်ဆဲ၊ ကြားဆဲ၊ နံဆဲ၊ စားသိဆဲ၌ ခံစားမှုဝေဒနာကို ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သုခ ဒုက္ခ ဥပေက္ခာသုံးမျိုးလုံးဖြင့် သုတ္တန်ဒေသနာတော်မှာ ခွဲပြထားတယ်။ ထိဆဲ၌လဲ နည်းတူပင် ခွဲပြထားတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီသုတ္တန်

ဒေသနာနည်း အရဖြင့် ဝိပဿနာဆိုင်ရာမှာ ဝေဒနာကို သုံး
မျိုးလုံးပင် ခွဲပြရပါတယ်။ အဲဒီ သုံးမျိုးထဲက အကောင်းကို
ခံစားရတာကို အထူးနှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတယ်။ ရိုးရိုး
ခံစားရတာကိုလဲအနည်းငယ်မျှနှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတယ်။
မခံသာတဲ့ အဆိုးဝေဒနာကို တွေ့ရတဲ့အခါမှာတော့ အကောင်း
ဝေဒနာကို လိုချင် တောင့်တပြီး စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒီ ခံစားမှု
သုံးမျိုးလုံးကိုပင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်း
တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီခံစားမှုကိုလဲ ဝေဒနာဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့
ဆိုရတာပါ။

နောက်ပြီးတော့ တွေ့ထိရတာကို မှတ်သားတာက သညာ
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ ထိသိမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ
နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ ထိသိရုံမျှသဘောက
ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဘဲ။ အဲဒါတွေ ဆိုင်ရာ ဆောင်ပုဒ်များကို
ဆိုကြရမယ်။

၁။ ထိသိဆဲ၌ ကိုယ်အကြည်နဲ့ ထိသိရတာက ရုပ်ဥပါဒါ
နက္ခန္ဓာ။

၂။ တွေ့ထိလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာ
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

၃။ ထိသိရတဲ့ အတွေ့ကို မှတ်သားတာက သညာဥပါဒါ
နက္ခန္ဓာ။

၄။ ထိသိမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်း
တာက သင်္ခါရဥပါဒါန်ကွနွာ။

၅။ ထိသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါန်ကွနွာ။

ထိသိဆဲ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာငါးပါးကို
သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

ဝိပဿနာရှု၍ ဥပါဒါန်ကင်းငြိမ်းပုံ

ထိသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ထိသိတာကိုရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊
အနတ္တ အနေဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိသိသွားယင် စွဲလမ်းမှုဥပါ
ဒါန် ဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ကင်းငြိမ်း ကင်းငြိမ်း သွားတယ်။ စွဲလမ်းမှု
ဥပါဒါန် ကင်းငြိမ်းတော့ စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန်ကို မှီပြီးဖြစ်မည့်
ကမ္မဘဝဆိုတဲ့ အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံလဲ မဖြစ်ရဘူး၊ ကံ၏
အကျိုး ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်တွေလဲ မဖြစ်ရတော့ဘူး၊ အိုခြင်း၊
သေခြင်း စသော ဆင်းရဲတွေလဲ မဖြစ်ရတော့ဘူး၊ အဲဒါဟာ
ဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့် တဒင်္ဂအားဖြင့် ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်
ဆင်းရဲ ကင်းငြိမ်းပုံဘဲ၊ အဲဒီလို ဆင်းရဲငြိမ်းရအောင်လို့ ဝိပဿ
နာ ရှုကြရတာဘဲ။

အဲဒီလိုဝိပဿနာရှုပုံကို မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ (ဂစ္ဆန္တော
ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ-စသည်ဖြင့်) သွားနေဆဲမှာလဲ သွား
တယ်လို့သိဘို့၊ ရုပ်နေဆဲ၊ ထိုင်နေဆဲ၊ လျောင်းနေဆဲများမှာလဲ

ရပ်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ လျောင်းတယ်လို့ သိဘို့ ညွှန်ပြထားပါ
တယ်။ နောက်ပြီးတော့ ကိုယ်အမှုအရာ တစုံတခု ပြုဆဲ၊ ဖြစ်ဆဲ
မှလဲ အဲဒီ ကိုယ်အမှုအရာကို သိဘို့ညွှန်ပြထားပါတယ်။ အဲဒါ
ဟာ သွားဆဲစသည်၌ ကိုယ်ထဲကထိသိမှုကို ရှုမှတ်ပြီးသိဘို့ ညွှန်
ပြတာပါ။ အဲဒီ ညွှန်ပြချက်အတိုင်း သွားတယ်၊ ရပ်တယ်၊
ထိုင်တယ်၊ လျောင်းတယ်၊ ကွေးတယ်၊ ဆန့်တယ်၊ လှုပ်တယ်၊
ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်၊ ထိတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ယင် ထိသိ
မှု၌ ပါဝင်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို ရုပ်နာမ် ၂၀ ပါးမျှ
ဘဲလို့လဲ အမှန်အတိုင်းသိရတယ်။ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှဘဲ
လို့လဲ သိရတယ်။ ခဏမစဲဖြစ်ပျက်နေတာကိုလဲ သိရတယ်။ ဖြစ်
ပေါ်လာပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျက်ပျက်သွားလို့ မြဲဘူးလို့လဲ သိရ
တယ်။ ဆင်းရဲဘဲ အစိုးမရတဲ့ အနုတ္တဘဲလို့လဲ သိရတယ်။

အဲဒါဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို အမှန်အတိုင်း သိတာ
ဘဲ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ သက္ကာယကိုလဲ အမှန်အတိုင်းသိတာ
ဘဲ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဆိုတဲ့ သက္ကာယဟာ ဒုက္ခသစ္စာဘဲ။ ဒါ
ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို အမှန်အတိုင်း သိခြင်းကိစ္စလဲ ပြီးစီး
ပြည့်စုံသွားတာဘဲ။ အဲဒါဟာ “ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဒုက္ခ အရိယ
သစ္စာကို၊ ပရိညေယျံ- ပိုင်းခြားသိရမည်” လို့ ဟောထားတဲ့
ဓမ္မစကြာသုတ်တရားတော် စသည်နှင့်အညီ အမှန်အတိုင်း ပိုင်း
ခြားသိပုံပါ။

အဲဒီလို အမှန်အတိုင်း ပိုင်းခြားပြီး သိသင့်တဲ့ ဥပါဒါ-
နက္ခန္ဓာလို့၊ သက္ကာယလို့ ခေါ်တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာကို အမှန်အတိုင်း

သိအောင်ရူဘို့ရာ ဘုန်းကြီးတို့က ညွှန်ပြနေပါတယ်။ အားထုတ် ခါစမှာတော့ ဒါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေလိမ့်မည်တော့ကို သူ့ဖြစ်စဉ်အတိုင်း အကုန်လုံး စေ့ငအောင် လိုက်ပြီး မရနိုင် သေးဘူး။ ဒါကြောင့် ထင်ရှားတဲ့ ထိသိမှုကစပြီး ရူဘို့ညွှန်ကြား နေပါတယ်။ အဲဒီထိသိမှုတွေထဲမှာလဲ အလွယ်တကူ ရှုမှတ်နိုင်ပြီး သမာဓိလဲ ဖြစ်လွယ်အောင် ထိုင်နေစဉ်မှာဆိုယင် ဝမ်းဗိုက် ဖောင်းတာ ပိန်တာကစပြီး ရူဘို့ ညွှန်ပြနေပါတယ်။ အဲဒီလို ဖောင်းတာပိန်တာကို ရှုနေယင်း စိတ်ကူးကြံသိမှုဖြစ်ယင် အဲဒီ ကြံသိမှုကိုလဲရူဘို့။ အဆိုးအကောင်း ခံစားမှု ဖြစ်ပေလိမ့်မည် ဟင် အဲဒါကိုလဲရူဘို့။ လှုပ်ရှားပြုပြင်မှု ပေလိမ့်မည် ဟင် အဲဒါကိုလဲ ရူဘို့။ ကြားယင် မြင်ယင် အဲဒါကိုလဲရူဘို့။ အနံ့နံယင်လဲရူဘို့။ စားသိတဲ့ အခါလဲရူဘို့။ သတိ သမာဓိ ဉာဏ်အားကောင်း လာတဲ့အခါကျတော့ ပေလိမ့်မည်ဟင်ရူဘို့ ညွှန်ပြနေပါတယ်။

အဲဒီ ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း ရှိရှိသေသေ လိုက်နာပြီး ရှုကြတဲ့ ယောဂီများဟာ ထိသိဆဲ၌ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်ဥပါဒါန်ကွနွာ ဆိုတဲ့ သက္ကာယကို ခဏမစဲဖြစ်ပျက်နေလို့ ဆင်းရဲအနေဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိကြပါတယ်။ အဲဒါဟာ ဒုက္ခသစ္စာကို သိ တာဘဲ။ ထို့အတူပင် ကြံသိဆဲ ကြားဆဲ မြင်ဆဲ နံဆဲ စားသိဆဲ တို့၌လဲ ထင်ရှားရှိတဲ့ သက္ကာယကို ဆင်းရဲအနေဖြင့် အမှန် အတိုင်း သိကြပါတယ်။ ဒါလဲ ဒုက္ခသစ္စာကို သိတာဘဲ။

အဲဒီလို အမှန်အတိုင်း သိရမည့်ဒုက္ခသစ္စာကို သက္ကာယ ဆိုတဲ့အမည်နဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မေးတာဘဲ။ ဓမ္မဒိန္နာ

ထေရီကလဲ အဲဒီဒုက္ခသစ္စာကိုပင် ရည်ရွယ်၍ “သက္ကာယ ဆိုတာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးပင် ဖြစ်ကြောင်း” ဖြေကြားတာပါဘဲ။ အဲဒီ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးအကြောင်းကို မျက်စိ နား နှာခေါင်း လျှာ ကိုယ်ဆိုတဲ့ ငါးဒွါရ၌ ထင်ရှားပုံဖြင့် ဖော်ပြပြီး ခဲ့ပါပြီ။ ယခု မနောဒွါရဖြင့် ကြံသိဆဲ၌ ထင်ရှားပုံကို ဖော် ပြမယ်။

ကြံသိဆဲ၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးထင်ရှားပုံ

ကြံသိဆဲ၌ ဘဝင်စိတ်နဲ့ ဆင်ခြင်စိတ် ဆိုတဲ့ မနောဒွါရကလဲ ရှိလို့ သိစရာအာရုံကလဲရှိလို့ ကြံသိမှုဖြစ်တယ်။ အဲဒီမှာ ဘဝင်စိတ် ဆင်ခြင်စိတ်ဆိုတာရော ကြံသိတယ်ဆိုတာရော နာမ်တရားချည်း ဘဲ။ သိစရာအာရုံကတော့ ရုပ်လဲ ရှိတယ်။ နာမ်လဲ ရှိတယ်။ အမည် ပုံသဏ္ဌာန်စသော ပညတ်လဲ ရှိတယ်။ စိတ်ကူးထဲမှာ အဆင်း အသံစသောရုပ်ပေါ်လာယင် အဲဒီရုပ်ကို နှစ်သက်သာယာပြီး တော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်ထင်မှတ် ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီရုပ်အာရုံကို ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ကြံသိတာကိုရော ဘဝင်စိတ် ဆင်ခြင်စိတ်ကိုရော နှစ်သက်သာယာပြီးတော့လဲ စွဲ လမ်းတယ်။ ငါကောင်ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်းတယ်။ ကြံသိနေတာ ငါဘဲ။ ငါက ကြံသိနေတာဘဲစသည်ဖြင့် ငါကောင်အနေဖြင့် စွဲလမ်းတာဟာ အလွန်ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကြံသိမှုစိတ်နာမ်တရားတွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ အဲဒီ စိတ်နာမ်တရားတွေဆိုတာ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်

ဆိုတဲ့ နာမ်ခန္ဓာလေးပါးပါး၊ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီကြံသိမှု စိတ်နာမ်တွေ ဆိုတာက မိမိတို့၏ ရုပ်ကိုယ်ကို မှီပြီးဖြစ်နေတာဘဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီကြံသိမှု၏ တည်ရာမှီရာဖြစ်တဲ့ရုပ်ကိုလဲ နှစ်သက် သာယာပြီး စွဲလမ်းတယ်၊ ငါကောင်လို့ ထင်ပြီးတော့လဲ စွဲလမ်း တယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒီတည်ရာ မှီရာရုပ်ကိုလဲ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရတယ်၊ ယခု အဲဒီ ကြံသိမှုဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဆိုင်ရာ ဆောင် ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ ကြံသိဆဲခဏ၌ ကြံသိစိတ်၏ တည်ရာ မှီရာရုပ်က ရုပ် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၂။ ကြံလို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာက ဝေဒနာဥပါဒါ နက္ခန္ဓာ။
- ၃။ ကြံသိရတဲ့အာရုံကို မှတ်သားတာက သညာ ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာ။
- ၄။ ကြံမှု ပြောမှု ပြုမှုကိစ္စပြီးအောင် ကြောင့်ကြစိုက်တာ နှလုံးသွင်းတာက သင်္ခါရ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။
- ၅။ ကြံသိရုံမျှသဘောက ဝိညာဏ်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

ကြံသိဆဲခဏ၌ ထင်ရှားရှိသော ဤရုပ်နာမ်ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

ခန္ဓာနှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခွဲပုံ

ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ဆိုတာ ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ ခန္ဓာက တမျိုး၊ ဥပါဒါန်၏ အာရုံမဟုတ်တဲ့ခန္ဓာက တမျိုး၊ ဒီလို

၂-မျိုးရှိတယ်။ ဥပါဒါန်၏ အာရုံမဟုတ်တဲ့ ခန္ဓာဆိုတာက အရိယမဂ်ဖိုလ် နာမ်ခန္ဓာလေးပါးဘဲ။ အဲဒီအရိယမဂ်ဖိုလ်တရားတွေကို တဏှာဖြင့် ဒိဋ္ဌိဖြင့် အာရုံမပြုနိုင်ဘူး၊ မစွဲလမ်းနိုင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီလောကုတ္တရာ ခန္ဓာတွေကိုတော့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ မဆိုရဘူး၊ ဒုက္ခသစ္စာလို့လဲ မဆိုရဘူး၊ သက္ကာယလို့လဲ မဆိုရဘူး၊ ယခု ထုတ်ခဖ်ပြီးပြောလာခဲ့တဲ့ လောကီရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကိုသာ ဥပါဒါန်၏အာရုံဖြစ်လို့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့လဲ ဆိုရတယ်။ ဒုက္ခသစ္စာလို့လဲ ဆိုရတယ်။ သက္ကာယလို့လဲ ဆိုရတယ်။ ဒါကြောင့် မွေဒိန္နာထေရီက—

ဒါယကာ ဝိသာခသေဌေးကြီး၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို သက္ကာယဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူပါတယ်လို့ ဖြေကြားတာပါဘဲ။

အဲဒါကို အတိုချုပ်မှတ်ရအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

၁။ မြင်ဆဲ ကြားဆဲစသည်၌ ထင်ရှားသော ရုပ်နာမ် အပေါင်းကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။

၂။ ဘာကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်သနည်း။

၃။ တဏှာဖြင့် ဒိဋ္ဌိဖြင့် စွဲလမ်းနိုင်သောကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။

၄။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်သော ရုပ်ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကို သက္ကာယဟု ခေါ်သည်။

၅။ သက္ကာယဆိုတာ ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်အပေါင်းပင် ဖြစ်သည်။

၆။ သက္ကာယဆိုတဲ့ ရုပ် နာမ်အပေါင်းကို ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲ အစစ်အမှန်ဟူ၍လဲ ခေါ်သည်။

သမုဒယသစ္စာ အမေး

ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားတဲ့ သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာ အဖြေကို ဝိသာခသေဌေးကြီးက နှစ်သိမ့်အားရ သဘောကျပြီး “အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သာဓု-ကောင်းပါပေစွ”လို့ သာဓု ခေါ်ပြီးနောက် သမုဒယသစ္စာကိုလဲ ဒီလို မေးပါတယ်။

သက္ကာယသမုဒယော သက္ကာယသမုဒယောတိ အယျေ ဝုစ္စတိ၊ ကတမော န ခေါ အယျေ သက္ကာယသမုဒယော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။

အယျေ-အရှင်မဓမ္မဒိန္နာ၊ သက္ကာယသမုဒယော သက္ကာယ သမုဒယောတိ - သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာ၏ ဖြစ်ကြောင်း၊ သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ပြောဆို အပ်၏၊ ဝါ-ပြောဟောနေကြပါသည်။ အယျေ-အရှင်မဓမ္မဒိန္နာ၊ ကတမော - အဘယ်တရားကို၊ သက္ကာယသမုဒယော-သက္ကာယ သမုဒယဟူ၍၊ ဝါ-သက္ကာယဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာဟူ၍၊ ဘဂဝတာ-မြတ်စွာဘုရားက၊ ဝုတ္တော နှုခေါ-ဟောတော်မူအပ် ပါသည်နည်း တဲ့။

သက္ကာယ-ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ် နာမ် အပေါင်းလို့လဲ ဆိုရတဲ့ ဒုက္ခသစ္စာ-ဆင်းရဲအစစ်အမှန်၏ ဖြစ်ကြောင်းက ဘယ်တရား ပါလဲ။ ဘယ်တရားကို သမုဒယသစ္စာလို့ ဆိုရပါသလဲလို့ မေး တာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သမုဒယသစ္စာ အဖြေ

ယာယံ အာဝုသော ဝိသာခ တဏှာ ပေါနောဗ္ဘဝိကာ နန္ဒီရာဂသဟဂတာ တတြတတြာဘိနန္ဒီနီ။ သေယျထိဒံ၊ ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝတဏှာ၊ အယံ ခေါ အာဝုသော ဝိသာခ သက္ကာယသမုဒယော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ယာ အယံ တဏှာ-အကြင် ဆာလောင်မှု တဏှာသည်၊ ပေါနောဗ္ဘဝိကာ- တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏၊ (ပေါနောဘဝိကာ-ဟူသော ပါဠိက သင့်ကြောင်း ဓမ္မစကြာတရားတော်စာအုပ်၌ ဖော်ပြ ထားပြီး ရှိပါသည်။) နန္ဒီရာဂသဟဂတာ-နှစ်သက်တပ်စွဲခြင်း နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဝါ-နှစ်သက်တပ်စွဲသော သဘောဖြစ်၏၊ တတြ တတြာဘိနန္ဒီနီ-ထိုထိုရောက်ရာဘဝ ရရာအာရုံ၌နှစ်သက်ပျော်မွေ့ လေ့ရှိ၏၊ (အယံ-ဤဆာလောင်မှု တဏှာကို၊ သက္ကာယ သမု ဒယော-သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခသစ္စာတရား ဖြစ်ပွားကြောင်းဟူ၍၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တော-မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါသည် တဲ့။)

အတိုချုပ် သိစေလိုတာကတော့ နှစ်သက်သာယာပြီး ဆာ
 နေတဲ့ တဏှာဟာ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာ
 ဖြစ်ပွားခြင်း၏ အကြောင်းပါဘဲလို့ သိစေလိုတာပါ။ တဏှာ
 ဆိုတဲ့ ပါဠိက ဆာတယ်လို့ အနက်ရှိတယ်။ ဆာတယ် ဆိုတာ
 စားချင်ပြီးဆာတာ သောက်ချင်ပြီး ဆာတာမျိုးပါ။ နှစ်
 သက်သာယာတာလဲ ဆာတဲ့သဘောဘဲ။ လိုချင်တာ တောင့်
 တတာ ရချင်တာ ခံစားချင်တာတွေလဲ ဆာတဲ့သဘောဘဲ။
 ယခု လူတွေဟာ အကောင်းတွေကို မြင်လို့လဲ အားမရဘူး
 ထပ်ကာ ထပ်ကာ မြင်ချင်နေတာဘဲ။ ကြားလို့လဲ အားမရ
 ဘူး ထပ်ကာ ထပ်ကာ ကြားချင်နေတာဘဲ။ နံလို့လဲ အားမရ
 ဘူး ထပ်ကာ ထပ်ကာ နံချင်နေတာဘဲ။ စားလို့လဲ အာ
 မရဘူး ထပ်ကာ ထပ်ကာ စားချင်နေတာဘဲ။ တွေ့ထိလို့လဲ
 အားမရဘူး၊ ထပ်ကာထပ်ကာ တွေ့ထိပြီး ခံစားချင်နေတာဘဲ။
 အာရုံကောင်းတွေကို စိတ်ကူးကြံစည်လို့လဲ အားမရဘူး ထပ်
 ကာ ထပ်ကာ ကြံနေချင်တာဘဲ။ အဲဒီလို အားမရနိုင်တာဟာ
 ဆာနေတဲ့သဘောဘဲ။

မျက်စိနဲ့ အမြင်ကို အမြဲရှိနေစေချင်တာဘဲ။ အဲဒီလို အမြဲ
 ရှိနေစေချင်တဲ့ တဏှာကြောင့် ဘဝသစ်တွေ ထပ်ကာ ထပ်
 ကာ ဖြစ်ပြီး မြင်မှုဆိုင်ရာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေ ဖြစ်ပွားနေ
 တာဘဲ။ ထို့အတူပင် နားနှင့် ကြားတာလဲ အမြဲရှိနေစေချင်
 တယ်။ နှာခေါင်းနဲ့ နံတာလဲ အမြဲရှိနေစေချင်တယ်။ လျှာနဲ့
 စားသိတာလဲ အမြဲရှိနေစေချင်တယ်။ ကိုယ်နဲ့ တွေ့ထိတာလဲ

အမြဲရှိနေစေချင်တယ်။ ဒါကြောင့် ကြားမှု နံမှု စားသိမှု တွေထိမှု ဆိုင်ရာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေ ဘဝသစ်အနေဖြင့် ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နေတာဘဲ။ အဲဒီလို နှစ်သက်သာယာပြီး ဆာလောင် နေကြသောကြောင့် တချို့က အနံ့ကိုလဲ မနံရ အရသာကိုလဲ မစားရ အတွေ့အထိကိုလဲ မခံစားရတဲ့ ဗြဟ္မာ့လောကကို မကြိုက်ကြဘူး။ မနံရ မစားရ မတွေ့ထိရပဲနဲ့ ဆင်းရဲနေရသလို ထင်နေကြတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆေးလိပ်ကြိုက်နေတဲ့လူက ဆေးလိပ်မသောက်ရတဲ့ နေရာမှာ မနေချင်ဘူး။ ကွမ်းကြိုက်နေတဲ့လူက ကွမ်းမစားရတဲ့ နေရာမှာ မနေချင်ဘူး။ သေရည်အရက် ကြိုက်နေတဲ့လူက သေရည်အရက်မသောက်ရတဲ့နေရာမှာ မနေချင်ဘူး။ အဲဒီလိုဘဲ မျက်စိနှင့် အမြင်၊ နားနှင့်အကြား စသည်ကို ကြိုက်နေကြတဲ့ အတွက် သတ္တဝါတွေက မြင်မှု ကြားမှုစသည် ကင်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာကို အလိုမရှိကြဘူး။ အဲဒီလို သတ္တဝါတွေကပဲ များနေတယ်။ ကြံစည်ရတာကိုလဲ ကြိုက်နေကြတဲ့အတွက် ကြံစည်မှုကင်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို အလိုမရှိကြဘူး။

အဲဒါဟာ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကို နှစ်သက်သာယာပြီး ဆာလောင်နေကြသောကြောင့် ပါဘဲ။ အဲဒီလို နှစ်သက်သာယာပြီး ဆာလောင်တဲ့တဏှာ ရှိနေသောကြောင့် သေခါနီး၌ ထင်ပေါ်လာတဲ့ ကံကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ဆိုတာကို စွဲလမ်းပြီး စုတိစိတ်ချုပ်၍ သေသွားတဲ့အခါ ဘဝအသစ်တွေ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နေကြရတာဘဲ။ ဘဝသစ်

ဖြစ်တယ်ဆိုတာလဲ တခြားဟာမဟုတ်ဘူး၊ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ရုပ်
နာမ်တွေ ဖြစ်နေတာဘဲ၊ တဏှာက အဲဒီလိုဘဝအသစ်ကို ဖြစ်
စေတတ်သောကြောင့် ပေါ်နောဗ္ဗဝိကာ-တဖန်ဘဝသစ်ကို ဖြစ်
စေတတ်သည်လို့ ဖော်ပြထားတာပါ။ နန္ဒိရာဂ သဟဂတာ
နှစ်သက် တပ်မက်သော သဘောဖြစ်သည် ဆိုတာကတော့
နှစ်သက် တပ်မက်သောအားဖြင့် အားမရနိုင်ပဲ ဆာလောင်
နေတာလို့ သိစေတာပါ။ တကြတကြာဘိနန္ဒိနီ-ထိုထိုရောက်ရာ
ဘဝ ရရာအာရုံ၌ ပျော်မွေ့လေ့ရှိသည် ဆိုတာကလဲ တဏှာက
ရောက်ရာဘဝ ရရာအာရုံ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့လို့ အားမရဘဲ
ပျော်မွေ့ နေတတ်တယ် ဆိုတာကို ဖော်ပြတာပါ။

ပျော်မွေ့ပုံကတော့ လူ့ဘဝရောက်နေယဉ် ကိုယ်တိုင်းက
ရရှိနေတာကိုရော၊ ကိုယ်ပက အသုံးအဆောင်တွေ အခြေအရံ
အပေါင်းအသင်းတွေကိုရော အရပ်ဒေသတွေ ကိုရော ရရှိနေတဲ့
အဲဒါတွေ အကုန်လုံးကို နှစ်သက်အားရ သဘောကျပြီး ပျော်
မွေ့နေတယ်၊ တချို့ဌာနတွေဟာ အထက်တန်းစား လူတွေရဲ့
အမြင်နဲ့ဆိုယဉ် ဘာမျှ ပျော်မွေ့စရာ မရှိဘူး၊ ပျင်းရိငြီးငွေ့စရာ
သာ ဖြစ်နေတယ်၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဌာနမှာ မွေးဖွားပြီး နေ
ထိုင်ကြတဲ့ လူတွေကတော့ သူတို့အရပ် သူတို့အခြေအနေနဲ့
ပျော်မွေ့နေကြတာဘဲ၊ နတ်ပြည်လောက၌ ပျော်မွေ့နေကြပုံ
ကိုတော့ အထူးပြောစရာ မလိုပါဘူး၊ တိရစ္ဆာန်တွေလဲ သူ့
ဘဝနဲ့သူ သူ့အခြေအနေနဲ့သူ ပျော်မွေ့နေကြတာဘဲ၊ နွား
တွေ ကျွဲတွေ မြင်းတွေဟာ မျက်သစ်ရွက်ကိုသာ စားပြီး

သု.ဘဝနဲ့သု ပျော်မွေ့နေကြတာဘဲ။ ထို့အတူပင် ခွေးတွေ
ဝက်တွေ ကြက်တွေ ငှက်တွေ ဒီလို အကောင်တွေလဲ သူတို့
အခြေအနေနဲ့သူတို့ ပျော်မွေ့နေကြတာဘဲ။ အညစ် အကြေး
ထဲက ပိုးကောင်ကလေးတွေလဲ သူတို့အခြေအနေနဲ့သူတို့ ပျော်
မွေ့နေကြတာဘဲ။ အဲဒီလို ဖြစ်ရာဘဝတွေမှာ ပျော်မွေ့နေကြ
တဲ့အတွက် အဲဒီလိုဘဝတွေမှာလဲ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နေ
ကြရတာဘဲ။ ဒါကြောင့်—

ယာ အယံ တဏှာ-အကြင် ဆာလောင်မှု တဏှာသည်၊
ပေါ်နောဗ္ဘဝိကာ-တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏။ နန္ဒိရာဂ
သဟဂတာ-နှစ်သက် တပ်စွဲခြင်းနှင့် တကွဖြစ်၏။ ဝါ-နှစ်သက်
တပ်စွဲသောသဘော ဖြစ်၏။ တတြာတြာဘိနန္ဒီနိ-ထိုထိုရောက်
ရာ ဘဝ ရရာအာရုံ၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့လေ့ရှိ၏-လို့ ပြဆို ထား
တာပါဘဲ။ အဲဒီ တဏှာ၏ သရုပ်ကိုလဲ ဒီလို ပြဆိုထားတယ်။

တဏှာသုံးပါး

.သေယျသိဒ္ဓိ-ဤတဏှာကား အဘယ်နည်းဟူမူ၊ ကာမတဏှာ-
လိုချင်စရာ ကာမဂုဏ်၌ ဖြစ်သော ဆာလောင်မှု တဏှာက
တပါး၊ ဘဝတဏှာ-အမြဲရှိနေသည်ဟု ထင်လျက် ဆာလောင်မှု
တဏှာကတပါး၊ ဝိဘဝတဏှာ-သေပြီးလျှင် မရှိတော့ဟု ထင်
လျက် ဆာလောင်မှုက တပါးတဲ့။

၁။ ကာမတဏှာ

အဲဒီ တဏှာသုံးပါးထဲက ကာမတဏှာ ဆိုတာ နှစ်သက် လိုချင်စရာတွေကို နှစ်သက်လိုချင်တဲ့ သဘောပါဘဲ။ မိမိသန္တာန် က ဖြစ်စေ၊ သူတပါးသန္တာန်က ဖြစ်စေ၊ သုံးဆောင်စရာပစ္စည်း များထဲက ဖြစ်စေ နှစ်သက်လိုချင်စရာကို နှစ်သက် လိုချင်ယင် အဲဒါဟာ ကာမတဏှာဘဲ။

လှပတဲ့အဆင်းကို မြင်ရလို့ နှစ်သက်လိုချင်တာဟာ ကာမ တဏှာဘဲ။ အဆင်းလို့ ဆိုပေမဲ့ အဆင်းသက်သက် တွင်တော့ မဟုတ်ဘူး။ အဆင်း၏တည်ရာဖြစ်တဲ့ မိန်းမ တကိုယ်လုံး၊ ယောက်ျား တကိုယ်လုံး၊ အင်္ကျီလုံချည် အစရှိတဲ့ ပစ္စည်းဝတ္ထု တခုလုံး သိမ်းကျုံးပြီး နှစ်သက်လိုချင်တာပါဘဲ။ ထို့အတူပင် တည်ရာပုဂ္ဂိုလ်ဝတ္ထုများနှင့်တကွ အသံကောင်း အနံ့ ကောင်း တွေ၊ အရသာကောင်းတွေ၊ စားစရာပြုပြင်ပေးတဲ့ မိန်းမ ယောက်ျားတွေ၊ အတွေ့အထိ ကောင်းတွေ၊ သုံးဆောင်ဘွယ် ပစ္စည်းတွေ-ဒီလို ဟာတွေကို နှစ်သက် လိုချင်တာလဲ ကာမ တဏှာဘဲ။

လူဖြစ်ဖို့ နတ်ဖြစ်ဖို့ ယောက်ျားဖြစ်ဖို့ မိန်းမဖြစ်ဖို့၊ လူဖြစ်ပြီး နတ်ဖြစ်ပြီး ကာမဂုဏ်တွေကို ခံစားဖို့ လိုချင်နှစ်သက်တာလဲ ကာမတဏှာဘဲ။ ဒါကြောင့် “ကာမတဏှာ၊ ကောင်းနိုးရာ၊ သာယာနှစ်သက်မှု” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြ ရမယ်။

၁။ ကာမတဏှာ၊ ကောင်းနိုးရာ၊ သာယာနှစ်သက်မှု။

မြင်ရတာဖြစ်စေ၊ ကြားရ နံရ စားသိရ ထိသိရတာ ဖြစ်စေ ကောင်းတယ် ထင်ယင် သာယာနှစ်သက်တယ်၊ အဲဒီမှာ ကောင်းတယ် ထင်တာက အဝိဇ္ဇာဘဲ၊ အဝိဇ္ဇာ ဆိုတာ အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ဖုံးကွယ်ပြီး အလွဲအမှားကို သိတဲ့သဘောဘဲ၊ မမြဲတာကို မြဲတယ်လို့ သူက ထင်တယ်၊ ခဏမစဲဖြစ်ပျက်နေလို့ နှစ်သက်ဖွယ်မရှိတဲ့ ဆင်းရဲသဘောကို ချမ်းသာလို့ ထင်တယ်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ခဏမစဲဖြစ်ပျက်နေလို့ အတ္တကောင် မဟုတ်တာကို အတ္တလို့ထင်တယ်၊ မတင့်တယ်တဲ့ ကိုယ့်ကိုယ် သူ့ကိုယ်ကို တင့်တယ်တယ်လို့ ထင်တယ်၊ အဲဒါတွေဟာ ကောင်းတယ်လို့ ထင်တာတွေချည်းဘဲ၊ အဲဒီလို ကောင်းတယ် ထင်တော့ နှစ်သက်လိုချင်တဲ့ ကာမတဏှာဖြစ်တယ်၊ နှစ်သက်လိုချင်တော့ စွဲလမ်းတယ်၊ စွဲလမ်းတော့ ကိုယ့်အလိုအတိုင်း ပြီးစီးပြည့်စုံအောင် ပြုလုပ်တဲ့ အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီကံကြောင့် ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်ဆိုတဲ့ သက္ကာယ ဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် နှစ်သက်လိုချင်တဲ့ ကာမတဏှာ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်ဆိုတဲ့ သက္ကာယကို ခံယူနေသည် မည်တာဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီတဏှာမှ အရှိန်အဝါ ရလာတဲ့အတွက် အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏ်ခေါ်တဲ့ မရဏာသန္နဇော စိတ်ဟာ သေခါနီးမှာ ထင်ပေါ်လာတဲ့ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်အာရုံကို ဆုပ်ကိုင်ထားသလိုပင် စွဲစွဲမြဲမြဲ အာရုံပြုနေတယ်၊ ဒါကြောင့် စုတိစိတ်၏ အခြားမဲ့၌ အဲဒီ အာရုံကို ယူပြီး ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်တကွ

ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်သွားရတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကာမ
တဏှာကို ပေါ့နော့ဗွဝိကာ-တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်
တယ်လို့ ပြဆိုထားတာဘဲ။ သက္ကာယသမုဒယ-ထင်ရှား ရှိတဲ့
ရုပ်နာမ်အပေါင်း ဖြစ်ပွားကြောင်းလို့လဲ ဆိုရတာဘဲ။

၂။ ဘဝတဏှာ

ဘဝတဏှာဆိုတာ သဿတဒိဋ္ဌိနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ တဏှာလို့
အဋ္ဌကထာများမှာ ပြဆိုထားတယ်။ ဘဝ တဏှာ-ပုဒ်ထဲက
ဘဝ ဆိုတာက ဖြစ်နေတယ် ရှိနေတယ်လို့ အနက် ရတယ်။
ဒါကြောင့် အမြဲရှိနေတယ်-မြဲတယ်လို့ ထင်ပြီးဖြစ်တဲ့ နှစ်သက်
သာယာမှုကို ဘဝတဏှာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ သဿတဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ
“အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်ဟာ ဘယ်တော့မှ မသေမပျက်
ဘူး၊ ရုပ်ကိုယ်ကြမ်းကြီးက ပျက်စီးသွားပေမယ့်လို့ အဲဒီ အတ္တ
ကောင်ကတော့ မပျက်ဘူး၊ တခြား ရုပ်ကိုယ် အသစ်ထဲမှာ
ဝင်ပြီးတည်ရှိနေတယ်၊ ကမ္ဘာပျက်သော်လဲ သူကတော့ မပျက်
ဘူး၊ အမြဲတမ်း တည်ရှိနေတယ်”လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတဲ့ အယူ
ပါဘဲ။

အဲဒီ သဿတဒိဋ္ဌိနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီး ဖြစ်တဲ့တဏှာကို ဘဝတဏှာ
ခေါ်တယ်။ ဒီတဏှာက အတ္တကောင် ငါကောင်၊ အမြဲတည်ရှိ
နေတယ် ဆိုတာကိုလဲ နှစ်သက်သဘောကျတယ်။ “ရှေးကတည်း
က တည်မြဲ တည်ရှိလာတဲ့ ငါကပင် ယခုလဲ ခံစားရတယ်၊
နောင်လဲ ခံစားသွားရမယ်”လို့ ယုံကြည်ယူဆပြီးတော့ မြင်ရ

ကြားရ တွေ့ရ သိရတဲ့ အာရုံတွေကိုလဲ နှစ်သက်လိုချင်တယ်၊
 နောင်အခါမှ ရမယ်လို့ ထင်ရတာတွေကိုလဲ နှစ်သက် လိုချင်
 တယ်၊ အမြဲတမ်း တည်ရှိနေမည့် မိမိကိုယ်အတွက် ယခုရော
 နောင်ကာလပါ ကောင်းစား ချမ်းသာသွားစေ ချင်တယ်၊
 ဘာကောင်းတွေမှာ ဖြစ်ချင်တယ်၊ နောက်နောက်ဘဝတွေမှာ
 လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာချည်း ဖြစ်သွားချင်တယ်၊ တချို့က
 ယောက်ျားဘဝချည်း ဖြစ်သွားချင်တယ်၊ တချို့က မိန်းမ
 ဘဝချည်း ဖြစ်သွားချင်တယ်၊ အဲဒါတွေဟာ ဘဝတဏှာတွေ
 ချည်းဘဲ။

ဒီဘဝတဏှာဖြင့် နှစ်သက်လိုချင်တိုင်း မြော်လင့်တောင့်တ
 တိုင်း ဘဝသစ်ဖြစ်ဖို့ရာ အရှိန်အဝါ အထောက်အပံ့ကို ရရ
 သွားတာဘဲ၊ ဒါကြောင့် ဒီတဏှာကိုလဲ ပေါ့နော့ဗွတ်ကာ-
 တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်နေတတ်တယ်လို့ ပြဆိုထားတာပါဘဲ၊
 ဒီတဏှာအတွက် ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “ဘဝတဏှာ၊ သဿတာ၊
 ထင်ကာနှစ်သက်မှု”တဲ့။ အဲဒီမှာ “သဿတာ၊ ထင်ကာနှစ်
 သက်မှု” ဆိုတာ အမြဲတည်ရှိနေတယ်ထင်ပြီး နှစ်သက်တာကို
 ဆိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ ဘဝတဏှာ၊ သဿတာ၊ ထင်ကာ နှစ်သက်မှု။

၃။ ဝိဘဝတဏှာ

ဝိဘဝတဏှာ ဆိုတဲ့ပုဒ်ထဲက ဝိဘဝဆိုတာက “အဖြစ်-အရှိ
 ကင်းခြင်း၊ ဘဝပြတ်ခြင်း” လို့ အနက်ရှိတယ်၊ ဒါကြောင့်

“မသေခင်သာ ရှိတယ်၊ သေပြီးယင် မရှိတော့ဘူး” လို့ ထင်မြင် ယူဆပြီး နှစ်သက်လိုချင်တာကို ဝိဘဝတဏှာလို့ ခေါ်တယ်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ တဏှာပါဘဲ။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဆိုတာ “သတ္တဝါဟာ သေပြီးယင် ဘာမျှမရှိတော့ဘူး၊ လုံးဝပျောက် ကွယ် ပြတ်စဲသွားတယ်” လို့ ထင်မြင်တဲ့အယူပါဘဲ။ အဲဒီအယူ ရှိတဲ့သူက “မသေခင်သာရှိတယ်၊ မသေခင်သာ ခံစားရတယ်” လို့ ထင်မြင်နေ သောကြောင့် မသေခင် ခံစားရန် မြှော်လင့် တောင့်တတယ်။ ခံစားရသမျှကိုလဲ နှစ်သက်တယ်။ မသေပဲလဲ ရှိနေချင်တယ်။ အဲဒါတွေဟာ ဝိဘဝတဏှာတွေဘဲ။ ဆင်းရဲဒုက္ခ အကြီးအကျယ် ရောက်နေယင် သေသွားခြင်းကိုလဲ တောင့်တ တယ်။ ဒါလဲ ဝိဘဝတဏှာဘဲ။ အဲဒီ ဝိဘဝတဏှာ ဖြစ်တိုင်း သေခါနီး၌ ထင်ပေါ်လာသောအာရုံကို စွဲလမ်း၍ အရှိန်အဝံ့ ရသွားတယ်။ ဒါကြောင့် သေခါနီး၌ ထင်ပေါ်လာသော အာရုံတခုခုကိုစွဲပြီး သေသွားတဲ့အခါ အဲဒီ စွဲလမ်းခဲ့တဲ့အာရုံကို ယူပြီး ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်တကွ ဘဝသစ်ရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်သွား တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီတဏှာကိုလဲ ပေါ်နောဗ္ဘဝိကာ·တဖန်ဘဝ သစ်ကို ဖြစ်စေတတ်တယ်လို့ ပြဆိုထားတာ ပါဘဲ။ ဒီတဏှာ အတွက် ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “ဝိဘဝမှာ၊ ဥစ္ဆေဒါ၊ ထင်ကာ နှစ်သက်မှု” တဲ့။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ ဝိဘဝမှာ၊ ဥစ္ဆေဒါ၊ ထင်ကာ နှစ်သက်မှု။

ဝိဘဝတဏှာဆိုတာ သေပြီးယင် ဘာမျှမရှိတော့ပဲ ဥစ္ဆေဒ ဖြစ်သွားတယ်၊ လုံးဝပြတ်စဲသွားတယ်လို့ ထင်ပြီး နှစ်သက်တဲ့

တဏှာဘဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီလို သေပြီးယင် အကောင်း အဆိုး ဘာကိုမျှ မခံစားရတော့ဘူးလို့ ထင်မြင်တဲ့ အတွက် မကောင်းကျိုး ပေးတတ်တဲ့ အကုသိုလ်တွေလဲ မရှောင်ဘူး၊ ကုသိုလ်လဲမပြုဘူး၊ မသေခင် ခံစားဘို့ရာ ရနိုင်တဲ့ နည်းဖြင့် ရှာကြံပြီး ခံစားနေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဥစ္ဆေဒအယူရှိတဲ့သူမှာ ဘဝကောင်းမှာ ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ ကောင်းမှုကံက မရှိသလောက် ပင် နည်းပါးတယ်။ မကောင်းမှုကံကတော့ အလွန်ပင်များဘို့ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် သေခါနီးမှာ သူပြုထားတဲ့ အကုသိုလ် ကံရယ်၊ အကုသိုလ်ကမ္မနိမိတ်ရယ်၊ ဖြစ်ရမည့် အပါယ်ဘဝက အခြေအနေ ဂတိနိမိတ်ရယ် အဲဒီအာရုံ သုံးခုထဲက တခုခုကို စွဲပြီး အပါယ်ပဋိသန္ဓေစိတ် စသည်ဖြစ်ဖို့ဘဲရှိတယ်။

ယခု ဖော်ပြခဲ့တဲ့ တဏှာသုံးပါးကြောင့် ဖြစ်ရာရာဘဝမှာ ပဋိသန္ဓေမှစ၍ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ရုပ် နာမ်တရားတွေ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပွားနေတာဘဲ၊ ဒါကြောင့် ဒီတဏှာသုံးပါးကို သက္ကာယသမုဒယ- သက္ကာယ ဖြစ်ကြောင်း တရားလို့ ဆိုရတာဘဲ၊ သမုဒယသစ္စာဆိုတာလဲ ဒီတဏှာသုံးပါး ပါဘဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီလိုဖြစ်ပုံကို “သက္ကာယဖြစ်ရန်၊ အကြောင်း မှန်၊ သုံးတန် တဏှာစု”လို့ အတိုချုပ် မှတ်ထား ကြရမယ်၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၄။ သက္ကာယဖြစ်ရန်၊ အကြောင်းမှန်၊ သုံးတန် တဏှာစု။

အဲဒီ တဏှာသုံးပါးကို သက္ကာယသမုဒယဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူကြောင်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို နိဂုံးချုပ်ပြီး ဖြေကြားပါတယ်။

အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အယံ ခေါ-
ဤတဏှာသုံးပါးကို၊ သက္ကာယ သမုဒယော- သက္ကာယဖြစ်
ကြောင်း သမုဒယသစ္စာဟူ၍၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားက၊
ဝုတ္တော- ဟောတော်မူအပ်ပါသည် တဲ့။ (အဲဒီလို မြတ်စွာဘုရား
ဟောတော်မူပုံကတော့ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိ နှာ ၁၂၉- မှာ
ထင်ရှား ရှိပါတယ်။) ဒီသမုဒယသစ္စာ တဏှာသုံးပါးအကြောင်း
ကို ဒါထက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိချင်ယင်တော့ ဓမ္မစကြာ
တရားတော်ကြီး စာအုပ်မှာ ကြည့်ရှုနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီ သမုဒယသစ္စာအဖြေကို ကြားရတော့ ဝိသာခသေဌေး
ကြီးက ကျေနပ်သဘောကျပြီးတော့ သာဓုခေါ်ပြီး နိရောဓ
သစ္စာကို ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

နိရောဓသစ္စာ အမေး

သက္ကာယနိရောဓော သက္ကာယနိရောဓောတိ အယျေ
ဝုစ္စတိ၊ ကတမော နုခေါ အယျေ သက္ကာယနိရော-
ဓော ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။

အယျေ- အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သက္ကာယနိရောဓော သက္ကာ
ယနိရောဓောတိ- သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော
(ချုပ်ရာ)، သက္ကာယခေါ် ဒုက္ခ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော (ချုပ်ရာ)

ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ပြောဆိုအပ်၏၊ ဝါ- ပြောဟောနေကြပါသည်၊ အယျေ- အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကတမော- အဘယ်တရားကို၊ သက္ကာယနိရောဓော- သက္ကာယနိရောဓဟူ၍၊ ဝါ- သက္ကာယ ချုပ်ခြင်းသဘော (ချုပ်ရာ)ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရား က၊ ဝုတ္တော နုခေါ- ဟောတော်မူအပ်ပါသည်နည်း တဲ့။

သက္ကာယနိရောဓ ဆိုတဲ့ ဆင်းရဲချုပ်ခြင်းသဘော (ချုပ်ရာ သဘော)က ဘယ်တရားပါလဲ၊ ဘယ်တရားကို နိရောဓသစ္စာလို့ ဆိုရပါသလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

နိရောဓသစ္စာ အဖြေ

ယော ခေါ အာဝုသော ဝိသာခ တဿာ ယေဝ
တဏှာယ အသေသဝိရာဂ နိရောဓော စာဂေါ ပဋိ-
နိဿဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာလယော။ အယံ ခေါ အာဝု-
သော ဝိသာခ သက္ကာယနိရောဓော ဝုတ္တော ဘဂ-
ဝတာ။

အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ တဿာ ယေဝ
တဏှာယ- ထိုဆာလောင်မှု တဏှာ၏ပင်လျှင်၊ ဝါ- (ကာမ
တဏှာစသော) ထိုသုံးပါးသော တဏှာ၏ပင်လျှင်၊ ယော
အသေသဝိရာဂ နိရောဓော- အကြင်အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ခြင်း
ချုပ်ခြင်းသည်၊ ယော စာဂေါ- (ထိုတဏှာကို) အကြင် စွန့်
ခြင်းသည်၊ ယော ပဋိနိဿဂ္ဂေါ- အကြင် ဝေးစွာ စွန့်ခြင်း

သည်။ ယာ မုတ္တိ- (ထိုတဏှာမှ) အကြင် လွတ်ခြင်းသည်။
ယော အနာလယော- အကြင် မတုယ်တာခြင်းသည်။ အတ္တိ-
ရှိ၏။ အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အယံခေါ-
တဏှာအကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းစသည်ဖြင့် ပြဆိုအပ်
သော ဤသဘောကို၊ သက္ကာယ နိရောဓော- သက္ကာယ ချုပ်
ခြင်း သဘော (ချုပ်ရာသဘော) ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တော-
မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူအပ်ပါသည် တဲ့။

နိရောဓသစ္စာဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်တရားက အသိခက်တယ်၊ အပြော
ရလဲ ခက်တယ်၊ မိမိတို့သန္တာန်မှာ ရှိနေတဲ့ ရုပ်နာမ်များလို
မိမိတို့မျက်မှောက်မှာရှိနေတဲ့ ရုပ်ဝတ္ထုများလို သိဘို့လဲမလွယ်
ဘူး၊ ပြောဘို့လဲမလွယ်ဘူး၊ သက္ကာယနိရောဓ ဆိုတာကို ဒဲ့ဒဲ့
ပြောမယ်ဆိုယင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်တို့၏ ချုပ်ခြင်း
ကင်းငြိမ်းခြင်းလို့ ပြောရမှာဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ရုပ်နာမ်တွေ
ချုပ်တာကလဲ ဖြစ်ပြီးတော့ ချုပ်ပျက်သွားတာကို ဆိုလိုတာ
မဟုတ်ဘူး၊ ဖြစ်နေကျ ရုပ်နာမ်တွေ အကြောင်းမရှိလို့ လုံးလုံး
မဖြစ်တော့ပဲ ချုပ်ခြင်း ကင်းငြိမ်းခြင်း ကိုသာ ဆိုလိုတယ်၊
ဒါကြောင့် ဒီမှာ အကြောင်းဖြစ်တဲ့ သမုဒယတဏှာ၏ ချုပ်
ခြင်းဖြင့် ဖော်ပြထားတာပါဘဲ။

အဲဒီမှာ တဏှာ အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်တယ် ချုပ်တယ်
ဆိုတာ အရဟတ္တမဂ်၏အစွမ်းကြောင့် ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ပြတ်စဲ
ကင်းငြိမ်းသွားတာကိုဆိုတာပါဘဲ၊ အဲဒါဟာရဟန္တာ၏သန္တာန်၌

နှစ်သက်သာယာတဲ့တဏှာလုံးဝ မဖြစ်ခြင်းဖြင့် ထင်ရှား သိရ
တယ်၊ ရဟန္တာမှာ ဘယ်လိုနှစ်သက်ဖွယ်အာရုံကိုမျှ နှစ်သက် သာ
ယာမှု မဖြစ်တော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် စုတေခါနီး နောက်ဆုံး
အချိန်၌လဲ ဘယ်အာရုံကိုမျှ မစွဲလမ်းတော့ဘူး၊ အဲဒီလို အစွဲ
အလမ်းကင်းသောကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိ စိတ်ချုပ်သွားသည့်
နောက်၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်တကွ ဘဝသစ်ရုပ်နာမ် တွေဟာ
လုံးဝမဖြစ်လာတော့ပဲ ပြတ်စဲကင်းငြိမ်းသွားတယ်၊ အဲဒါဟာ
သက္ကာယလို့ ဒုက္ခသစ္စာလို့ခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေ ကင်းငြိမ်း
သွားတာဘဲ၊ အဲဒီလို ဘဝသစ်ရုပ်နာမ်တွေ မဖြစ်လာတော့ပဲ
မရှိတော့ပဲ ကင်းငြိမ်းနေတော့ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်းစသော
ဆင်းရဲဟူသမျှတွေလဲ အကုန်လုံးအပြီးတိုင် ကင်းငြိမ်းသွားတော့
တာဘဲ။

အဲဒီလို အကြောင်းကိလေသာ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ကင်းငြိမ်း
ပြီး ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်း ကင်းပြတ်သွားတာကို နိရောဓ
သစ္စာနိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုတာပါဘဲ။ ဥပမာအားဖြင့် လောင်စာ မရှိ
လို့ မီးငြိမ်းသွားတာမျိုးပါဘဲ။ အဲဒါကို အင်္ဂုတ္တရပါဠိ ၁၄၅မတွဲ
(နှာ-၁၇၈)မှာ ဒီလိုလဲ ဟောထားပါတယ်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဋိလုံနှင့် နိဗ္ဗာန်အရတူပင်

(ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စံ) ရဟန်းတို့
ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာက ဘယ်ဟာလဲ၊ (အဝိဇ္ဇာယတွေဝ
အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော) တဏှာဖြစ်ကြောင်း

အဝိဇ္ဇာ၏ပင်လျှင် အကြွင်းမဲ့ဟုတ်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရတို့၏ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ (သင်္ခါရနိရောဓာ ဝိညာဏ နိရောဓော) သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝသစ်ဝိပါက် ဝိညာဏ် ချုပ်ခြင်းပြီးစီးသည်။ [ဤမှ နောက်၌ ပါဠိမပြပဲ မြန်ပြန်သက်သက်ပြသွားမည်။] ဝိညာဏ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် နာမ် ရုပ်ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ နာမ်ရုပ်ချုပ်ခြင်းကြောင့် မျက်စိ နားစသော အာယတနချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ အာယတနချုပ် ခြင်းကြောင့် ဖဿ-အတွေ့ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ ဖဿချုပ်ခြင်း ကြောင့် ခံစားမှုဝေဒနာချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ ဝေဒနာချုပ် ခြင်းကြောင့် တဏှာချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ တဏှာချုပ်ခြင်း ကြောင့် စွဲလမ်းမှုဥပါဒါန်ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ ဥပါဒါန်ချုပ် ခြင်းကြောင့် ဘဝသစ်ဖြစ်ကြောင်းကံနှင့် ဘဝသစ်ဖြစ်မှုချုပ် ခြင်း ပြီးစီးသည်။ ဘဝချုပ်ခြင်းကြောင့် ဘဝသစ်ဖြစ်မှု ဇာတိ ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်။ ဇာတိချုပ်ခြင်းကြောင့် အိုခြင်း သေခြင်း ချုပ်သည်။ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း ငိုကြွေးခြင်း ကိုယ်ဆင်းရဲမှု စိတ် ဆင်းရဲမှု စိတ်ပြင်းစွာပူပန်မှုတို့လဲ ချုပ်ကြသည်။ ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ဤဆင်းရဲအစုသက်သက်၏သာလျှင် ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ဖြစ် သည်။ (အတ္တကောင်၏ ချုပ်ခြင်း မဟုတ်ဟု ဆိုလို၏။) ရဟန်းတို့ ယခုပြဆိုခဲ့သော ဤဆင်းရဲအစုသက်သက်၏ ချုပ်ခြင်းကို ဒုက္ခ နိရောဓ အရိယသစ္စာဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည် တဲ့။

အဲဒါဟာ ဘုရားဟောပါဠိကို အတိအကျ မြန်မာပြန်ဆိုချက် ပါဘဲ၊ အဲဒီပါဠိမှာ အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရချုပ်သည်။

သင်္ခါရချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ချုပ်သည် စသည်ဖြင့် တခုချင်း တခုချင်း ချုပ်ပုံကို အသီးအသီး ပြတာကတော့ ဆိုင်ရာ အကြောင်းချုပ်ယင် သူ့ဆိုင်ရာအကျိုးချုပ်တယ် ဆိုတာကို သိနားလည်ရအောင်လို့ ပြတာပါ။ စင်စစ်သိစေလိုတာကတော့ အဝိဇ္ဇာချုပ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် သင်္ခါရစသော အကျိုးတရား တွေ အကုန်လုံး တပါတည်း ချုပ်သွားကြတယ် ဆိုတာကို သိစေလိုရင်းပါ။

နောက်ပြီးတော့ အထူးသတိပြုစရာကတော့ နိရောဓာ-ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ နိရောဓာ-ချုပ်ခြင်း ပြီးစီးသည်-ဆိုတဲ့ ပြန်ဆိုချက်ဟာ အတိအကျ ပြန်ဆိုချက်ပဲ။ နိရောဓာနှင့်နိရောဓာ-ပုဒ်တို့ကိုချုပ်ရာ-လို့တော့ အနက်ပြန်ရန် ဖွင့်ပြချက်လဲ မရှိဘူး။ အဲဒီလိုအနက်ပြန်ရန်လဲ လုံးဝမသင့်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် နိရောဓသစ္စာတို့ကို အကြောင်းကိလေသာနှင့် အကျိုးရုပ်နာမ်တို့၏ ချုပ်ခြင်းသဘောတဲ ဆိုတာဟာ အတိအကျအနက်မှန် ဖြစ်ကြောင်း မြဲမြံစွာ မှတ်ထားကြရမယ်။ ကိလေသာချုပ်ရာ ဆင်းရဲချုပ်ရာလို့ ပြန်ဆိုချက်ကတော့ ချုပ်ခြင်းကိုပင် ချုပ်ရာလို့ တင်စားပြီး ပြန်ဆိုချက်ဖြစ်ကြောင်းလဲ သိနားလည်ထားကြရမယ်။

အဲဒီ အကြောင်းကိလေသာအကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်းဆိုတဲ့ နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်ကို တဿာ ယေဝ တဏှာယ-ထိုတဏှာ၏ပင်လျှင်၊ အသေသင်္ခါရနိရောဓာ-အကြွင်းမဲ့ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းပင်

ဖြစ်ကြောင်း ယခုပြဆိုဆဲပါဠိမှာရော ဓမ္မစကြာသုတ်ပါဠိစသည်
မှာရော ဖော်ပြထားတယ်။ အဲဒီလို အကြောင်းကိလေသာ
အကြွင်းမဲ့ချုပ်ယင် သူ့ဆိုင်ရာအကျိုး ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတွေလဲ
အကြွင်းမဲ့ချုပ်ငြိမ်းတယ် ဆိုတာကိုလဲ သိစေပါတယ်။ ဥပမာ
အားဖြင့် မီးလောင်စာလုံးဝမရှိတော့ဘူးဆိုယင် မီးလဲ လုံးဝ
မရှိတော့ဘူးဆိုတာ သိရသလိုပါဘဲ။

အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်တွေပုံ

အဲဒီ နိဗ္ဗာန်ကို အရိယမဂ်ဖြင့် အာရုံပြုပုံ ပြသော ပဋိသမ္ဘိဒါ-
မဂ်ပါဠိ (၄၁၁)၌-

ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ နိရောဓော နိစ္စံ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဿန္တော
သမ္ပတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။

ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ-ခန္ဓာငါးပါးတို့၏၊ နိရောဓော-ချုပ်ခြင်းသည်၊
နိစ္စံ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဿန္တော သမ္ပတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ-မြဲသော
နိဗ္ဗာန်ဟု သိမြင်လျက် အရိယမဂ်ရောက်သည် တဲ့။ အဲဒီမှာ
နိစ္စံ-မြဲသော- ဆိုတဲ့ ဝိသေသနာကတော့ ရှေ့ပိုင်းဝိပဿနာက
အနိစ္စ-မမြဲဘူးလို့ ရှုမြင်လာခဲ့တဲ့အတွက် နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့မြင်တဲ့
အခါ မြဲတဲ့အနေဖြင့် တွေ့မြင်ပုံကို ပြတာပါဘဲ။ လိုရင်းကတော့
အရိယမဂ်ဖိုလ်ခဏ၌ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ချုပ်
ခြင်း ကင်းဆိတ်ခြင်းကို တွေ့မြင်တယ် ဆိုတာက လိုရင်းပါဘဲ။
အဲဒီ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်အရအားဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုဆဲ၌
မြင်မှု ကြားမှုစသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို တွေ့သိ

နေတယ်၊ အရိယမဂ်ဖိုလ်ခဏကျတော့ အဲဒီဖြစ်ပျက်နေတဲ့ မြင်မှု ကြားမှုစသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေ ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်နေတာ ကိုသာ တွေ့သိရတယ်၊ အဲဒီ ဖြစ်ပျက်ရုပ်နာမ်ချုပ်ငြိမ်းတာဟာ မဂ်ဖိုလ်၏ အာရုံဖြစ်တဲ့သာမညနိဗ္ဗာန်ဘဲ၊ အဲဒီသာမညနိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်တဲ့အရိယမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် အကြောင်းကိလေသာနှင့် အကျိုးရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ချုပ်ငြိမ်းတာက ဝိသေသ နိဗ္ဗာန်ဘဲ။

အဲဒီဝိသေသနိဗ္ဗာန်က အရိယမဂ်လေးပါး၏ အစွမ်းကြောင့် ကိလေသာနှင့် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာချုပ်ငြိမ်းခြင်း လေးပါး ရှိတယ်၊ အဲဒီလေးပါးထဲက သောတာပတ္တိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့်ချုပ်ငြိမ်း ပုံကတော့ အပါယ်လေးပါး ကျရောက်စေတတ်တဲ့ တဏှာလဲ ချုပ်ငြိမ်းတယ်၊ ခုနစ်ဘဝထက်ပိုလွန်ပြီး ကာမသုဂတိဘဝတွေကို ဖြစ်စေနိုင်တဲ့တဏှာလဲ ချုပ်ငြိမ်းတယ်၊ ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝီစိကိစ္ဆာလဲ ချုပ်ငြိမ်းတယ်၊ ဒါကြောင့် သောတာပန်မှာ အပါယ်ဘဝ ရုပ်နာမ်တွေ ခုနစ်ဘဝထက် ပိုလွန်တဲ့ ကာမသုဂတိ ဘဝ ရုပ်နာမ်တွေ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်းကင်းရှင်းသွားတယ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ကြမ်းတမ်းသော ကာမ တဏှာနဲ့ ဗျာပါဒ ချုပ်ငြိမ်းတယ်၊ ဒါကြောင့် ၂-ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီး ကာမသုဂတိဘဝတွေလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်း ကင်းရှင်းသွားတယ်၊ ဒါပေမဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ သကဒါ- ဂါမိမဂ်ခဏမှာတော့ အဲဒီကိလေသာတွေ ချုပ်တာနဲ့ ဘဝရုပ် နာမ်တွေချုပ်တာကိုတော့ မတွေ့မသိနိုင်ပါဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲ

ဆိုဒတာ အဲဒီဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာတွေနဲ့ ဘဝရုပ်နာမ်တွေက ထင်ရှားရှိနေတာမဟုတ်ဘူး၊ ဖြစ်ခွင့်ရှိရုံမျှသာ ရှိနေတာဘဲ၊ ဒါကြောင့် ထင်ရှားရှိနေတဲ့အရာဝတ္ထုတွေ ပျောက်ကွယ်သွားတဲ့ အနေဖြင့် တွေ့သိရတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့ သာမညနိဗ္ဗာန်ကိုသာ အရိယမဂ်ခဏ၌ ထင်ရှားတွေ့သိရပါတယ်။

အနာဂါမိမဂ်၏အစွမ်းကြောင့် ကာမတဏှာနဲ့ ဗျာပါဒတွေ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်၊ ဒါကြောင့် ကာမဘဝရုပ်နာမ်တွေလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီကာမတဏှာ ဗျာပါဒနဲ့ ကာမဘဝရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်ငြိမ်းပုံကိုတော့ အဲဒီမဂ်ခဏမှာ တွေ့သိရတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် တွေ့နေရတဲ့ ဖြစ်ပျက်ရုပ်နာမ်တွေ အားလုံး ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့ သာမညနိဗ္ဗာန်ကိုသာ အဲဒီမဂ်ခဏ၌ တွေ့သိရတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ မဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီးတဲ့နောက် ပြန်လည်ဆင်ခြင်မိတဲ့အခါမှာတော့ ကာမတဏှာနဲ့ ဗျာပါဒ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်းနေတာကိုလဲ သိရပါတယ်၊ ကာမဘုံ၌ ဖြစ်ခွင့် မရှိတော့တာကိုလဲ သိရပါတယ်။

အရဟတ္တမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာစသော ကိလေသာတွေ အကုန်ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်၊ ဘဝ၌ တပ်မက်သာယာတဲ့တဏှာ မရှိတော့သောကြောင့် ဘဝသစ်ရုပ်နာမ်တွေလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ချုပ်ငြိမ်းသွားတယ်၊ အဲဒါကိုလဲ

မဂ်ခဏမှာတော့ တွေ့သိတာမဟုတ်ပါဘူး၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မပြတ်တွေ့သိနေရတဲ့ ဖြစ်ပျက်ရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်ငြိမ်းကင်းရှင်းတဲ့ သာမညနိဗ္ဗာန်ကိုသာ မဂ်ခဏ၌ တွေ့သိရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိလေသာ ချုပ်ငြိမ်းတာရော ဘဝသစ်ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ချုပ်ငြိမ်းတာရော အဲဒီချုပ်ငြိမ်းခြင်း အထူးဟာလဲ သာမညနိဗ္ဗာန်ထဲမှာ အတွင်းဝင်နေတာမို့ နိဗ္ဗာန်ကို တပါးတည်းလို့သာ ဆိုရပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ကား ကိလေသာမျှသာ ငြိမ်းတဲ့ သဉ္ဇပါဒိ သေသနိဗ္ဗာန်နဲ့ ဘဝသစ်ခန္ဓာပါငြိမ်းတဲ့ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် တို့ကို မဂ်ဖိုလ်၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ သာမညနိဗ္ဗာန်နှင့် အတူတူပဲလို့ ဆိုရတာလိုပါတဲ့။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ငြိမ်းခြင်းသဘော အားဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်နေသောကြောင့်ပါဘဲ။

သက္ကာယနိရောဓကို ပြဆိုရာမှာ သမုဒယသစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုခဲ့တဲ့ ထိုတဏှာ၏ပင်လျှင် (အသေသဝိရာဂနိရောဓော) အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း ဆိုတဲ့စကားဖြင့် သိစေတာကတော့ ဖြစ်ခွင့်လုံးဝမရှိတော့ပဲ တဏှာကင်းငြိမ်းသွားတာကို ဘဝသစ်ရုပ်နာမ် လုံးဝကင်းငြိမ်းကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် သက္ကာယနိရောဓလို့ သိစေတာပါဘဲ။ အဲဒါဟာ အခိုက်အတန့်မျှ ချုပ်ငြိမ်းတာ မဟုတ်ဘူး၊ ဘယ်တော့မှ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ အပြီးတိုင် ချုပ်ငြိမ်းတာကိုသာ ဆိုတာပါ။ ထို့အတူပင် (စာဂေါ) ထိုတဏှာကို စွန့်ခြင်း၊ (ပဋိနိဿဂ္ဂေါ) ဝေးစွာစွန့်ခြင်း လို့ ဆိုရာမှာလဲ အကြွင်းမဲ့စွန့်ခြင်းကို ဆိုတာပါဘဲ။ (မုတ္တိ)ထိုတဏှာမှ လွတ်ခြင်းလို့ဆိုရာမှာလဲ အဲဒီတဏှာဖြစ်ခွင့်မရှိတော့သောကြောင့်

အဲဒီတဏှာမှ အစဉ်ထာဝရ လွတ်မြောက်တာ ကင်းတာကို ဆိုတာပါဘဲ၊ (အနာလယော) မတုယ်တာခြင်း ဆိုရာမှလဲ အတုယ်အတာ လုံးဝကင်းခြင်းကို ဆိုတာပါဘဲ၊ အဲဒီ စာဂ- စသည်ဟာ အမည်ဝေါဟာရကဲ့သော်လဲ အနက်အဓိပ္ပာယ်အရ အားဖြင့် နိရောဓနဲ့ အတူတူပါဘဲ၊ သက္ကာယခေါ်တဲ့ ဘဝသစ် ရုပ်နာမ်တွေဟာ တဏှာရှိနေလို့ အသစ်အသစ်ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ရှိနေ တာဘဲ၊ တဏှာ လုံးဝမရှိတော့ဘူးဆိုတော့ အဲဒီ သက္ကာယ ခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ဒုက္ခသစ္စာတွေလဲ လုံးဝချုပ်ငြိမ်း ပြတ်စဲသွား တယ်၊ ဒါကြောင့် “တဏှာချုပ်က၊ သက္ကာယ၊ ဒုက္ခအငြိမ်း မှန်”လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

တဏှာချုပ်က၊ သက္ကာယ၊ ဒုက္ခ အငြိမ်းမှန်။

ဒါလောက်ဆိုယင် သက္ကာယနိရောဓ ဆိုတဲ့ နိရောဓသစ္စာ အကြောင်း ကောင်းကောင်း နားလည်လောက်ပါပြီ။

မဂ္ဂသစ္စာ အမေး

ဓမ္မဒိန္နာ၏ နိရောဓသစ္စာအဖြေကို နှစ်သက် သဘောကျ သဖြင့် သာဓုခေါ်ပြီးနောက် ဝိသာခသေဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

သက္ကာယ နိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ သက္ကာယနိရောဓ- ဂါမိနီ ပဋိပဒါတိ အယေ ဝုစ္စတိ၊ ကတမာ နှ ခေါ အယေ သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။

အယေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သက္ကာယ....ပဋိပဒါတိ-သက္ကာယ
ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော အကျင့် သက္ကာယချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်
သောအကျင့်ဟူ၍၊ ဝါ-မဂ္ဂသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာဟူ၍၊ ဝုတ္တတိ-
ပြောဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ပြောဟော နေကြပါသည်၊ အယေ-အရှင်မ
ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကတမာ-အဘယ်တရား အဘယ်အကျင့်ကို၊ သက္ကာယ
နိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ-သက္ကာယ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော
အကျင့်ဟူ၍၊ ဝါ-မဂ္ဂသစ္စာဟူ၍၊ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ-မြတ်စွာ
ဘုရားက ဟောအပ်ပါသနည်းတဲ့။

မဂ္ဂသစ္စာအကျင့်ဟာ သက္ကာယချုပ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံ
ပြုသောအားဖြင့် ရောက်တတ်တယ်၊ သက္ကာယချုပ်ခြင်းကို ပြီး
စေသောအားဖြင့် ကျင့်သူကိုလဲ ရောက်စေတတ်တယ်၊ ဒါ
ကြောင့် သက္ကာယချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်တတ်သော အကျင့်၊
တနည်းအားဖြင့် ရောက်စေတတ်သောအကျင့်၊ တနည်းအား
ဖြင့် ရောက်ကြောင်းအကျင့်လို့လဲ ဆိုရပါတယ်၊ အဲဒီ မဂ္ဂသစ္စာ
က ဘယ်ဟာလဲလို့မေးတာပါဘဲ၊ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာက ဒီလို
ဖြေကြားပါတယ်။

မဂ္ဂသစ္စာ အဖြေ

အယမေဝ ခေါ် အာရုံသော ဝိသာခ အရိယော
အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ သက္ကာယ နိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ
ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ သေယျထိဒံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာ

သင်္ကပ္ပေါ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာ အာဇီ
ဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ။

အာဂုဿော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အရိယော-ဖြူစင်
မြင့်မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော၊ အယမေဝ
မဂ္ဂေါ-ဤမဂ်ကိုပင်လျှင်၊ သက္ကာယနိရောဓ ဂါမိနိ ပဋိပဒါ-
သက္ကာယချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော အကျင့်ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ
ဝုတ္တာ-မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားပါသည်။ သေယျထိဒံ-
ဤမဂ်က ဘယ်ဟာလဲ ဆိုလျှင်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာမြင်ခြင်း၊
သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-မှန်စွာကြံခြင်း၊ သမ္မာဝါစာ-မှန်စွာပြောခြင်း၊
သမ္မာကမ္မန္တော-မှန်စွာပြုခြင်း၊ သမ္မာအာဇီဝေါ-မှန်စွာအသက်
မွေးခြင်း၊ သမ္မာဝါယာမော-မှန်စွာအားထုတ်ခြင်း၊ သမ္မာသတိ-
မှန်စွာအမှတ်ရခြင်း၊ သမ္မာသမာဓိ-မှန်စွာစူးစိုက် တည်ကြည်
ခြင်းတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်တုံ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစရှိသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်ကိုပင် သက္ကာယ
ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော အကျင့်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟော
ထားပါတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစရှိသော ဒီမဂ္ဂင်
ရှစ်ပါးကတော့ တရားစာပေ လေ့လာ နေတဲ့သူတွေမှာ နှုတ်
တက်ရနေကြမှာပါ။ ဒီကယောဂီတွေလဲ မကြာ မကြာ ကြား
နာနေကြရလို့ နှုတ်တက်ရနေသူတွေက များမှာပါ။ ဒါပေမဲ့
နှုတ်တက်မရတဲ့သူလဲ ရှိမယ်၊ အလွန် အလေးပြုအပ်တဲ့ အကျင့်
တရားလဲ ဖြစ်တယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒါတွေကို လိုက်ဆိုကြ
ရမယ်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး

- ၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာမြင်ခြင်း၊
- ၂။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ-မှန်စွာကြံခြင်း၊
- ၃။ သမ္မာဝါစာ-မှန်စွာပြောခြင်း၊
- ၄။ သမ္မာကမ္မန္တ-မှန်စွာပြုခြင်း၊
- ၅။ သမ္မာအာဇီဝ-မှန်စွာအသက်မွေးခြင်း၊
- ၆။ သမ္မာဝါယာမ-မှန်စွာအားထုတ်ခြင်း၊
- ၇။ သမ္မာသတိ-မှန်စွာအမှတ်ရခြင်း၊
- ၈။ သမ္မာသမာဓိ-မှန်စွာစူးစိုက် တည်ကြည်ခြင်း။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ပုဒ်ကို အများအားဖြင့် ကောင်းစွာ မြင်ခြင်းလို့ ပြန်ဆိုကြတာကဘဲ များပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ယင် မှန်စွာ မြင်ခြင်းလို့ ပြန်ဆိုတာက သာပြီး ပေါ်လွင်ထင်ရှားပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့-မိစ္ဆာနဲ့ သမ္မာက ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်ဘက်ပဲ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက မှားစွာမြင်ခြင်း-မှားသော အသိအမြင် ဆိုတော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိက မှန်စွာမြင်ခြင်း-မှန်သော အသိအမြင်-လို့ ဆိုမှ ပိုပြီးပေါ်လွင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာ မြင်ခြင်း စသည်ဖြင့် သမ္မာ-ပုဒ်ကို မှန်စွာလို့ ပြန်ဆိုထားတာ ပါဘဲ။ အဲဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အဋ္ဌကထာများမှာ ငါးပါး ခြောက်ပါး ဝေဘန်ပြထားပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့-

(၁) ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၂) ဈာန သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
 (၃) ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၄) မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၅) ဖလ
 သမ္မာဒိဋ္ဌိ တဲ့၊ ပစ္စဝေက္ခဏာသမ္မာဒိဋ္ဌိပါ ပြုထားတာလဲ ရှိတယ်။
 အဲဒါပါဆိုယင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၆-ပါး ရှိတယ်။ အဲဒီ ၆-ပါးထဲမှ
 ပစ္စဝေက္ခဏာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာကတော့ အရိယမဂ်ဖိုလ် ရောက်
 ပြီးတဲ့နောက် ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး သိတဲ့ဉာဏ်ဘဲ။ အဲဒါအတွက်
 တော့ အထူးအားထုတ်စရာ မလိုပါဘူး၊ အရိယမဂ်ဖိုလ် ရောက်
 ယင် သူ့အလိုလို ဆင်ခြင်တော့တာပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့
 ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာကလဲ အရိယမဂ်၏ အခြားမဲ့မှစပြီး သူ့
 အလိုလို ဖြစ်သွားတာဘဲ။ အဲဒီဖလ သမ္မာဒိဋ္ဌိအတွက်လဲ သီး
 ခြား အားထုတ်စရာ မလိုပါဘူး။ ကျန်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိလေးပါး
 အတွက်ကတော့ သီးခြားအားထုတ်ရတယ်။

အဲဒီလေးပါးထဲမှ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ “ကုသိုလ်
 ကံက ကောင်းကျိုးပေးတယ်၊ အကုသိုလ်ကံက မကောင်းကျိုး
 ပေးတယ်”လို့ ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး သိတဲ့ဉာဏ်
 ပါဘဲ။ အဲဒါက ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်များလို ကိုယ်တိုင်
 တွေ့ပြီး သိတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ သဒ္ဓါမူလိကာလို့ အဋ္ဌ
 ကထာ၌ ဖွင့်ပြထားတဲ့အတိုင်း သဒ္ဓါဖြင့် ယုံကြည်ပြီး သိတဲ့
 ဉာဏ်ပညာ ပါဘဲ။ ဒီကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ပညာ
 ကတော့ သုတဒယဉာဏ်ပညာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီဉာဏ်ပညာကလဲ
 အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး
 သိမြင်သဘောကျမှ မကောင်းမှုကို မပြုပဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။

အဲဒီလို ကြည်ရှောင်မှ သီလပြည့်စုံတယ်။ သမထဘာဝနာ အလုပ်ကို လုပ်ယင် ဈာန်ရပြီး ဗြဟ္မာ့လောကမှာ ဖြစ်နိုင် တယ် ဆိုတာ ယုံကြည်မှ သမထဘာဝနာအလုပ်ကို အားထုတ် ပြီး ဈာန်ကုသိုလ်ကို ရနိုင်တယ်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး ဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို ရှုယင် ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်များကို ရနိုင်တယ် ဆိုတာ ယုံကြည်မှ ဝိပဿနာ အလုပ်ကို အားထုတ်ပြီး ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်များကို ရနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဟာ ဝိပဿနာ ရှုရာ၌ အခြေခံဖြစ်တဲ့ မူလမဂ္ဂင်ဘဲ။ ထို့အတူပင် သီလမဂ္ဂင် နှင့် သမာဓိမဂ္ဂင်များလဲ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံမူလ မဂ္ဂင် တွေဘဲ။

ဒါကြောင့် ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ပြည့်စုံပြီးတော့ သီလနှင့်လဲ ပြည့်စုံ ရတယ်။ သမာဓိကိုလဲ ဖြစ်ပွားစေရတယ်။ အဲဒီမှာ သီလနှင့် ပြည့်စုံ တယ်ဆိုတာ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံတာပါဘဲ။ သမ္မာဝါစာ ဆိုတာ (မုသာဝါဒ) လိမ်ပြောခြင်း၊ (ပိသုဏဝါစာ) ဂုံးတိုက်ခြင်း၊ (ဖရုသဝါစာ) ဆဲရေး ကြိမ်းမောင်းခြင်း၊ (သမ္မပ္ပလာပ) အနှစ် မဲ့ အပြိန်အဖျင်းစကား ပြောခြင်းဆိုတဲ့ မိစ္ဆာဝါစာမှ ကြည် ရှောင်ခြင်းပါဘဲ။ သမ္မာကမ္မန္တ ဆိုတာ (ပါဏာတိပါတ) သတ္တဝါကိုသတ်ခြင်း၊ (အဒိန္နာဒါန) သူတပါးဥစ္စာကို လုယက် ခိုးယူခြင်း၊ (ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ) မပိုင်မဆိုင်သော အမေအဖို့

ကာမဂုဏ်တို့၌ မှူးယွင်း ကျူးလွန်ခြင်း ဆိုတဲ့ မိစ္ဆာကမ္မန္တမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းပါဘဲ။ မိစ္ဆာအာဇီဝ ဆိုတာကတော့ ခိုးခြင်း လိမ်ခြင်း သတ်ခြင်း စသော မတရားသည့် နည်းဖြင့် ပစ္စည်း ရှာပြီး အသက်မွေးခြင်းပါဘဲ။ လူဝတ်ကြောင်များမှာ ဆိုယင် ငါးပါးသီလကို ရှိရှိသေသေ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် သီလပြည့်စုံ စင်ကြယ်ပါတယ်။ ငါးပါးသီလကို ရှိရှိသေသေ ကျင့်နေယင် ပိသုဏ္ဍဝါစာ စသည်မှလဲ ကြဉ်ရှောင်ရတာဘဲ။ ဒါကြောင့် မုသာဝါဒမှ ကြဉ်ရှောင်ပါ၏-လို့ ဆောက်တည် ပြီး ရှိရှိသေသေကျင့်နေယင် အဲဒီပိသုဏ္ဍဝါစာစသည်မှ ကြဉ် ရှောင်ခြင်း ကိစ္စလဲ ပြီးတာပါဘဲ။ ရဟန်းများမှာတော့ ပါတိ မောက် သိက္ခာပုဒ်များနှင့်အညီ အပြည့်အစုံကျင့်ဘို့ လိုပါ တယ်။ အဲဒီလို ကျင့်နေယင် သီလမဂ္ဂင် ပြည့်စုံနေတာ ပါဘဲ။

သမာဓိမဂ္ဂင်ကတော့ တတ်နိုင်ယင် ဈာန်တပါး ဖြစ်စေ၊ နှစ်ပါး သုံးပါး လေးပါး ဖြစ်စေ၊ အရူပဈာန်များပါဖြစ်စေ ရှေးဦးစွာ ရအောင်အားထုတ်တာက အကောင်းဆုံးဘဲ။ အဲဒီ သမထဈာန်များကို ရအောင် အားမထုတ်နိုင်ယင်တော့ ဖြစ်ဆဲ ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်လျက် ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိ ကောင်း ကောင်းဖြစ်အောင် အားထုတ်ရတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့- ဒွါရ ၆-ပါးက ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရုပ်နာမ်တွေကို မပြတ် လိုက်ပြီး ရှုနေရတာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ စပြီး ရှုခါစ မှာတော့ သတိ သမာဓိ ဉာဏ်က အားမရှိသေးသောကြောင့် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်းကို သူ့ဖြစ်စဉ်အတိုင်း အကုန်လုံး

လိုက်ပြီး ရှုမှတ်လို့တော့ မဖြစ်သေးပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ဓာတ်တပါးပါးက စပြီး ရှုမှတ်ရတယ်၊ အဲဒီလို ရှုမှတ်ဖို့ရာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတံ ပဇာနာတိ-စသည်ဖြင့်) သွားဆဲစသည်မှာ သွားတယ် ရပ်တယ် ထိုင်တယ် လျောင်းတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ကြားထားပါတယ်။

အဲဒီ ညွှန်ကြားတော်မူတာကို မှီပြီးတော့ ဘုန်းကြီးတို့က ထိုင်နေဆဲမှာ ထိုင်တယ် ထိုင်တယ်လို့ ယင်လဲ ရှုမှတ်ဖို့၊ ဝမ်းဗိုက်က လှုပ်ရှားတာကို ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ယင်လဲ ရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ပြနေပါတယ်၊ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်နေယင်း ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိတ်ကူးကိုလဲ ရှုမှတ်ဖို့၊ ကိုယ်လက် လှုပ်ရှားတိုင်းလဲ ရှုမှတ်ဖို့၊ ညောင်းမှု ပူမှုစသော ဝေဒနာကိုလဲ ရှုမှတ်ဖို့၊ ကြားတာ မြင်တာစသည်ကိုလဲ ရှုမှတ်ဖို့၊ သွားဆဲမှာ သွားတာကို ရှုမှတ်ဖို့စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြနေပါတယ်၊ အဲဒီလို ညွှန်ပြတဲ့အတိုင်း ရှိရှိသေသေ ရှုမှတ်ကြတဲ့ သူတွေမှာ ခဏိက သမာဓိအား ရှိလာတဲ့ အခါကျတော့ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သိစရာရပ်နဲ့ သိတဲ့နာမ် ဒီ ၂-ပါးကိုလဲ ပိုင်းခြားပြီး ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် သိကြပါတယ်၊ လှုပ်ချင်မှု သွားချင်မှု စသော အကြောင်းနဲ့ လှုပ်ရုပ်သွားရုပ်စသော အကျိုးကိုလဲ ပိုင်းခြားပြီး ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် သိကြပါတယ်၊ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သိစရာရော သိတာရော ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက် သွားတာကိုလဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် သိကြရပါတယ်၊ အဲဒီလို

သိပြီးတော့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့လဲသိကြပါတယ်။ အဲဒီလို အမှန်အတိုင်း သိသိ သွားတာဟာ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဘဲ၊ အဲဒီသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်အောင် အမှန်သဘောဆီကို စိတ်ဦးညွှတ် ပေးတာက သမ္မာသင်္ကပ္ပဘဲ၊ အဲဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပဟာ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာ ပညာမဂ္ဂင် ၂-ပါး ဖြစ်ပွား နေတာဘဲ။

ဘုရားအလောင်းတော်များဘုရားဖြစ်အောင်ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး၏ အဖြစ်အပျက်ကို ရှုနေတယ် ဆိုတာဟာ ဒီလိုရှုနေတာ မျိုးပါဘဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ကြောင့်ကြစိုက်ပေး တာက သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်ဘဲ၊ အမှန်အတိုင်း အမှတ်ရတာက သမ္မာသတိ မဂ္ဂင်ဘဲ၊ ရှုမိတဲ့အာရုံ၌ ကပ်လျက် ကပ်လျက် တည်တည်နေတာက သမ္မာသမာဓိဘဲ၊ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဒီသမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးလဲ ဖြစ်ပွားနေတာဘဲ။ ဒီ သမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးနဲ့ ခုတင်က ပညာမဂ္ဂင် နှစ်ပါးကို ကာရကမဂ္ဂင် ၅- ပါးလို့ အဋ္ဌကထာက ပြဆိုထားတယ်။ အလုပ်သမားမဂ္ဂင်လို့ ဆိုလိုတာ ပါဘဲ၊ လူငါးယောက် တပေါင်းတည်း လုပ်ရမည့် အလုပ်ဆိုယင် လူငါးယောက် အညီအညွတ်လုပ်မှ ကိစ္စ ပြီး တယ်။ အဲဒါလိုပဲ ဝိပဿနာ ရှုရာမှာလဲ ဒီမဂ္ဂင်ငါးပါး အညီ အညွတ်ဖြစ်မှ သမာဓိဉာဏ် တိုးတက်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမဂ္ဂင်ငါးပါးကို ကာရကမဂ္ဂင်လို့ ခေါ်ဆိုထားတာ ပါဘဲ။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးကတော့ သီလဆောက်တည် ကတည်းက ပြည့်စုံလာခဲ့

ပါပြီ။ ရှုမှတ်နေတုန်းမှာလဲ ပြည့်စုံနေတာပါဘဲ။ ရှုမှတ် နေဆဲ
 မှာ သီလက ပိုပြီးတော့တောင် စင်ကြယ်ပါသေးတယ်။ ဒါ
 ကြောင့် အဲဒီ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးပါ ဆိုလျှင် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်
 တိုင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားနေတာဘဲ။ အဲဒါဟာ ပုဗ္ဗဘာဂ
 မဂ်လို့ ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေဘဲ။ အရိယမဂ်၏ ရွှေသွား
 မဂ္ဂင်တွေလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။

ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ငါးပါး ခြောက်ပါး ထဲမှ
 ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဈာန်သမာဓိနဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ ဉာဏ်
 ပါဘဲ။ အဲဒီဉာဏ်က ရှေးဘဝဟောင်းတွေကိုသိတဲ့ ပုဗ္ဗေနိဝါသ
 အဘိညာဉ်၊ သတ္တဝါတွေ သေပြီး ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ကြတာကို
 သိမြင်တဲ့ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် ဆိုယင်တော့ ဝိပဿနာ ရှုမှုကို
 အားပေးတဲ့ အခြေခံမဂ္ဂင်ဖြစ်ပါတယ်။ ဈာန်နဲ့ယှဉ်တဲ့ အခြား
 ဉာဏ်တွေကတော့ ဝိပဿနာနှင့် သိပ်မဆိုင်လှပါဘူး။ အဲဒီ
 ဉာဏ်နဲ့ယှဉ်တဲ့ ဈာန်သမာဓိကသာ ဝိပဿနာ၏ ပါဒကဈာန်
 ဆိုတဲ့ အခြေခံ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့်
 ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်နဲ့ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ရယ် ဈာန်သမာဓိရယ် အဲဒီ
 သုံးပါးကို ဝိပဿနာ၏ အခြေခံ မူလမဂ္ဂင်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။
 ဒါကြောင့် ဈာန်ရတဲ့သူဟာ အဲဒီဈာန်သမာဓိကို အခြေခံပြု
 ပြီးတော့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ပွားစေရတယ်။ ဈာန်မရတဲ့သူမှာ
 တော့ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့ ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိကို မှီပြီး
 ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကို ဖြစ်ပွားစေရတယ်။ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ်
 တွေက သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် အနုလောမဉာဏ်အထိ ပြည့်စုံတဲ့

အခါမှာ အရိယမဂ်ဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရတယ်။
အဲဒီလိုဖြစ်ပုံကို ဆောင်ပုဒ် ၂-ခု စီထားတယ်။ အဲဒါကို လိုက်
ဆိုကြရမယ်။

(၁) မူလ၊ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။

(၂) ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်။

မူလမဂ္ဂင် ဆိုတာ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံမဂ္ဂင်ဘဲ။ အဲဒါက
ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကံ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်တဲ့
ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိရယ်။ ဈာန်သမာဓိနှင့် အဘိညာဉ် ၂-
ပါးရယ်။ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးရယ်။ ဈာန်မရသူမှာ ဝိပဿနာ
ခဏိကသမာဓိမဂ္ဂင်ရယ်။ ဒီမဂ္ဂင်တွေပါဘဲ။ အဲဒီ အခြေခံမဂ္ဂင်
တွေကို မှီပြီးတော့ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်တွေကိုရူပြီး ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်
ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ဖြစ်ပွားစေရတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်ပွားစေ
လျှင် ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်တဲ့အခါမှာ သောတာပတ္တိမဂ်ဆိုတဲ့
အရိယမဂ္ဂင်ဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်အာရုံထဲသို့ ပြေးဝင်သွားတယ်။ လို့
ဆိုလိုတာပါဘဲ။ ဟုတ်တယ် တင်းတင်းရင်းရင်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ
ရူမှတ်နေတဲ့သူဟာ ဖြစ်ပျက်တဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ရူသိနေရင်း
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ချုပ်ငြိမ်းတဲ့ သဘောထဲသို့ ကျရောက်သွားတယ်။
အဲဒါဟာ တကယ်အားထုတ်ကြည့်ယင် ကိုယ်တိုင်ပင် တွေ့နိုင်
ပါတယ်။ အဲဒီလို တွေ့ပုံကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်(၄၁၁)
မှာ ဒီလိုပြထားပါတယ်။

အရိယမဂ်က နိဗ္ဗာန်မြင်ပုံ

ပဉ္စက္ခန္ဓေ အနိစ္စတော ပဿန္တော အနုလောမိကံ
ခန္တိံ ပဋိလဘတိ၊ ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ နိရောဓော နိစ္စံ နိဗ္ဗာ-
နန္တိ ပဿန္တော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။

ပဉ္စက္ခန္ဓေ- ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို၊ အနိစ္စတော ပဿန္တော-
မမြဲဟု ရှုမြင်လျက်၊ အနုလောမိကံခန္တိံ - မဂ်ဉာဏ်အားလျော်
သော အနုလောမ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို၊ ပဋိလဘတိ- ရ၏။
(ဒါက ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် ပြန်ဆိုချက်ဖြစ်သည်။ ဩမကနည်း
အားဖြင့် သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် စသည်ကိုလဲ ပြန်ဆို
နိုင်ပါသည်။ သို့သော် အခြားမဲ့၌ အရိယမဂ်သို့ ရောက်ပုံကို
ပြထားသောကြောင့် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော အနုလောမဝိပဿနာ
ဉာဏ်ဟာ အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။) ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ နိရော
ဓော- ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ချုပ်ခြင်းသည်၊ နိစ္စံ နိဗ္ဗာနန္တိ- မြဲသော
နိဗ္ဗာန်ဟူ၍၊ ပဿန္တော- မြင်လျက်၊ သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ-
အရိယမဂ်သို့ သက်ရောက်သည် တဲ့။

အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို မမြဲဘူးလို့
ရှုမြင်လျက် အနုလောမ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပြီးလျှင် ရုပ်နာမ်
ခန္ဓာ ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တာကို မြဲတဲ့ နိဗ္ဗာန်အနေဖြင့် တွေ့မြင်
လျက် အရိယမဂ်ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ ထို့အတူပင် ရုပ်
နာမ်တွေကို ဆင်းရဲလို့ ရှုမြင်ပြီးလျှင် ရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်ငြိမ်း
ကင်းဆိတ်တာကို ချမ်းသာတဲ့ နိဗ္ဗာန်အနေဖြင့် တွေ့မြင်လျက်

အရိယမဂ်ဖြစ်ပုံကိုလဲ ပြဆိုထားတယ်။ ရုပ်နာမ်တွေကို အနတ္တလို့ ရှုမြင်ပြီးလျှင် ရုပ်နာမ်တွေ ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တာကို(ပရမတ္ထ) အမြတ်ဆုံးသဘော နိဗ္ဗာန်အနေဖြင့် တွေ့မြင်လျက် အရိယမဂ် ဖြစ်ပုံကိုလဲပြထားတယ်။ အဲဒီပြဆိုချက်ဟာ မိလိန္ဒပဉ္စာက ပြဆို ပုံနှင့် ထပ်တူပါဘဲ၊ မိလိန္ဒပဉ္စာ၌ ဒီလိုပြထားပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပုံ

တဿ တံ စိတ္တံ အပရာပရံ မနသိ ကရောတော
ပဝတ္တံ သမတိက္ကမိတာ အပ္ပဝတ္တံ ဩက္ကမတိ၊ အပ္ပ-
ဝတ္တမနုပ္ပတ္တော မဟာရာဇ သမ္မာပဋိပန္နော နိဗ္ဗာနံ
သစ္ဆိကရောတိတိ ဝုစ္စတိ။ (မိလိန္ဒ- ၃၁၁)

အပရာပရံ- တမှတ်ပြီးတမှတ် အဆင့်ဆင့်၊ မနသိ ကရော-
တော- နှလုံးသွင်း ရှုသိနေသော၊ တဿ- ထိုယောဂီ၏၊ တံ-
စိတ္တံ- ထိုရှုသိနေသောစိတ်သည်၊ (အပရာပရံ မနသိ ကရော
တော- တမှတ်ပြီးတမှတ် အဆင့်ဆင့်နှလုံးသွင်း ရှုသိနေစဉ်၊)
ပဝတ္တံ သမတိက္ကမိတာ- မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အယဉ်ကို
ကျော်လွန်၍၊ အပ္ပဝတ္တံ- မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အယဉ်၏
ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းခြင်းသဘောသို့၊ ဩက္ကမတိ- သက်ဝင်၍သွား
လေတော့သည် တဲ့။

ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အရိယမဂ် မရောက်ခင်ယ
ဆိုယင် ရှုတိုင်းရှုတိုင်း မပြတ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်ကိုချည်း

တွေ့သိနေရတယ်။ အဲဒီလို သိနေရင်းထဲက ရုပ်နာမ်တွေ လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့ သဘောထဲကို ရောက်သွားတယ်။ အဲဒါ ဟာ အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်တွေ့သိသွားတာဘဲ။ ဒါကြောင့် ဒီလိုလဲ ဆက်ပြီးပြဆိုထားပါတယ်။

မဟာရာဇ- မြတ်သော မိလိန္ဒမင်းကြီး၊ သမ္မာပဋိပန္နော- နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားသိတဲ့ ဉာဏ်မှစ၍ သင်္ခါရပေက္ခာ အနု လောမညာဏ်တိုင်အောင် မှန်စွာကျင့်ခဲ့သည်ဖြစ်၍၊ အပ္ပဝတ္တ မနုပ္ပတ္တော- မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အယဉ်၏ ချုပ်ငြိမ်း ပြတ်စဲခြင်းသဘောသို့ အသိဉာဏ်ဖြင့် ရောက်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ် ကို၊ နိဗ္ဗာန် သစ္စိကရောတီတိ-နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသည် ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ပြောဆိုရပါသည် တဲ့။

အဲဒီမှာ သမ္မာပဋိပန္နော-မှန်စွာကျင့်ခဲ့တယ် ဆိုတာ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို မပြတ်ရှုမှတ် နေရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေရင်း သမာဓိအားရှိလာတဲ့အခါ ကျတော့ ရုပ်နဲ့နာမ်ကို ပိုင်းခြားသိတဲ့နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဖြစ် တယ်။ အဲဒီကနောက် အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကို ပိုင်းခြားသိတဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကနောက် ရှုမှတ်မိသောရုပ် နာမ်၏ အဖြစ်အပျက်ကို သိရတဲ့အတွက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ချည်းဘဲလို့ သုံးသပ်ဆင်ခြင်တဲ့ သမ္မသနဉာဏ် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ သမ္မသနဉာဏ်အခုန်၌ အဖြစ်အပျက် သိတာကတော့ သန္တတိ အားဖြင့် သိတာဘဲ။ လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ပျက်တဲ့ ခဏအားဖြင့်

သိတာတော့ မဟုတ်သေးဘူး၊ အဲဒီကနောက် ခဏအားဖြင့် လျင်မြန်စွာ အဖြစ်အပျက်ကို သိတဲ့ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီအခါမှာ အရောင်အလင်းတွေကိုလဲ ထူးခြားစွာတွေ့ရတယ်၊ အလွန်အကဲ ဝမ်းမြောက်တက်ကြွတဲ့ ပီတိတွေလဲ အထင်အရှား ဖြစ်တယ်၊ သတိ သမာဓိ ဉာဏ်တွေလဲ ထူးခြားစွာ ဖြစ်တယ်၊ ကိုယ်စိတ်၏ ငြိမ်းအေးမှု ပဿဒ္ဓိ-စသည်တွေလဲ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီကနောက် ဖြစ်မှု အစပိုင်းကို မတွေ့ရတော့ပဲ လျင်မြန် စွာ ပျက်ပျက်သွားတဲ့ အဆုံးပိုင်းကိုသာ တွေ့ရတဲ့ ဘင်္ဂဉာဏ် ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီအခါ ပုံသဏ္ဌာန် အထည်ဒြပ်လဲ မထင်ရှားတော့ ဘူး၊ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သိရတာနဲ့ သိတာဟာ ချက် ခြင်းပင် အလွန်လျင်မြန်စွာ ပျက်ပျက်သွားတာကိုချည်း တွေ့ နေရတယ်၊ အဲဒီတော့ မမြဲတာချည်းဘဲ ဆင်းရဲချည်းဘဲ အစိုး မရတဲ့ အနတ္တသဘောတရား ချည်းဘဲလို့လဲ သိတဲ့ဉာဏ်ဟာ အလွန်ရှင်းလင်းစွာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒီကနောက် ကြောက်စရာလို့ ထင်တဲ့ဘယဉာဏ် ဖြစ် တယ်၊ အပြစ်မြင်တဲ့ အာဒိနဝဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်၊ ငြီးငွေ့တဲ့ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကနောက် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ် နာမ်တွေကို စွန့်လွှတ်လိုတဲ့ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီအခါ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ရုပ်နာမ်တွေ လုံးဝမရှိပဲ ပြတ်စဲချုပ် ငြိမ်းသွားမှ ဆင်းရဲခပ်သိမ်းကင်းငြိမ်းမယ်လို့လဲ ထင်မြင်တတ်

တယ်။ အဲဒါဟာ နိဗ္ဗာန်အစစ်ကို မြော်လင့်တဲ့ဉာဏ်ဘဲ။ အဲဒီလို နိဗ္ဗာန်အစစ်ကို မြော်လင့်ပြီး ရုပ်နာမ်တွေကို စွန့်လွှတ်ချင်တော့ စွန့်လွှတ်နိုင်အောင် တဖန်ရှုသိရတယ်။ အဲဒါက ပဋိသင်္ခါ ဉာဏ်ဘဲ။ အဲဒီ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်အားပြည့်တဲ့အခါ သင်္ခါရတွေကို လျစ်လျူရှုနိုင်တဲ့ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်က အလွန်ထက်မြက်သိမ်မွေ့ပြီး အလွန်လဲကောင်း ပါတယ်။ တနာရီ နှစ်နာရီ စသည်ကြာအောင် ထိုင်နေပေမယ်လို့ ပင်ပန်း ဆင်းရဲခြင်း မရှိဘူး။ ၃-နာရီ လောက် ထိုင်ပြီး ရှုမှတ်နေတာကိုလဲ တခဏကလေးလို့ ထင်ရတယ်။ အထူးလဲ ကြောင့်ကြမစိုက်ရပဲ အမှတ်အသိဟာ ကောင်းမြဲ ကောင်းနေတယ်။ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းလဲ မရှိဘူး။ အလွန်ပင် သိမ်မွေ့နူးညံ့ပါတယ်။

အဲဒီသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်က ရင့်သန် အားပြည့်တဲ့အခါမှာ ရှေ့နားက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အနုလောမဉာဏ် ဖြစ်ပြီးအရိယမဂ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ချုပ်ငြိမ်းတဲ့သဘောထဲသို့ ကျရောက်သွားတာဘဲ။ ယခုပြောခဲ့တာဟာ ပဋိမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တို့၌ ပြထားသည့်အတိုင်း သမ္မာပဋိပန္န-နည်းလမ်း မှန်စွာ ကျင့်ပုံပါဘဲ။ ယခု ထုတ်ပြခဲ့တဲ့ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိနှင့် မိလိန္ဒပဉာတို့၌ အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုပုံကို ပြထားရာမှာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာချုပ်ခြင်းတို့ တွေ့သိပုံသာ ပြထားတယ်။ အဲဒါဟာ သာမညနိဗ္ဗာန်ကို တွေ့သိပုံဘဲ။ မဂ်လေးပါး၏ အစွမ်းကြောင့် အသီး အသီး ကိလေသာငြိမ်းပုံကတော့ ဝိသေသ

နိဗ္ဗာန်ဘဲ၊ အဲဒီ ဝိသေသနိဗ္ဗာန်တွေသိပုံကိုတော့ ဒီ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် နှင့် မိလိန္ဒပဉ္စာတို့မှာ ပြမထားဘူး၊ အဲဒါကို အထူးသတိပြုကြ ရမယ်။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ဝိသေသ နိဗ္ဗာန်ဟာ ကိလေသာခန္ဓာတို့၏ ချုပ်ခြင်းဖြစ်၍ သာမညနိဗ္ဗာန်၌ အတွင်းဝင်နေသဖြင့် အသီး အခြား နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ကြောင်းကို ရွှေနားပိုင်းက ရှင်းပြခဲ့ပါပြီ၊ ဒီနေရာမှာ ယခုလို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြောဟောနေရတာက တော့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သက္ကာယနိရောဓ ခေါ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တတ်- ရောက်စေတတ်တဲ့ မဂ္ဂသစ္စာ ဖြစ်ကြောင်း ဖြေရှင်း ပြထားသောကြောင့် ဝိပဿနာမဂ်ကို မှီပြီးတော့ အရိယမဂ်ဖြစ်တဲ့အခါ အဲဒီ နိရောဓသစ္စာ ခေါ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုပုံ အာရုံပြုပုံကို သိနားလည်ကြရအောင်လို့ ထပ်မံပြီး ရှင်းပြတာပါဘဲ။ ဒါလောက်ဆိုယင် နားလည် လောက်ပါပြီ။

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ သစ္စာလေးပါး ဖြေ ကြားချက်ကို ကြားနာရတဲ့အခါ ဓမ္မဒိန္နာ သာသနာတော်၌ ပျော်မွေ့ နေကြောင်းကို ဝိသာခသေဌေးကြီးက သိသွားပါ သတဲ့၊ ဘာကြောင့် သိရသလဲ ဆိုတော့ သာသနာတော်၌ မပျော်မွေ့တဲ့သူဆိုယင် ယခု မေးသမျှပြဿနာကို အတိအကျ ဖြေကြားရန် မတတ်နိုင်ပေဘူး၊ ဓမ္မဒိန္နာကတော့ အတိအကျ ဖြေရှင်းပြနိုင်တယ်၊ ဒါကြောင့် သာသနာတော်၌ ပျော်မွေ့နေ ပြီလို့ သိရပါသတဲ့။

ဒါပေမဲ့ လောက၌ လ နေများ ထင်ရှားနေသလိုပင် ဗုဒ္ဓ သာသနာတော်မှာ သစ္စာလေးပါးကလဲ ထင်ရှား နေတယ်။ ပရိသတ်အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားကရာ မဟာထေရ်မြတ်များ ကရာ သစ္စာလေးပါးကိုပင် ဖော်ပြဟောကြား နေကြတယ်။ ရှင်ရဟန်းပြုစကတည်းက လေးခုဆိုတာ ဘာဘဲ၊ အရိယသစ္စာ လေးပါးဘဲလို့ အမေးအဖြေကို သင်ယူစေတယ်။ ဓမ္မဒိန္နာ ကလဲ ဉာဏ်ကောင်းတယ်၊ ကြားနာခြင်းဖြင့်လဲ နည်းယူပြီး ဖြေကြားနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဖြေကြားချက်မျှဖြင့် သစ္စာ လေးပါးကို ထိုးထွင်းသိပြီးဖြစ်တယ်လို့ မဆုံးဖြတ်နိုင်သေးဘူး။ သစ္စာလေးပါး ခွဲခြားမေးတာ ဖြေနိုင်မှ ဆုံးဖြတ်နိုင်မယ်လို့ ကြံတွေး ပြီးတော့ ဝိသာခသေဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်ပါ သတဲ့။

ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာအမေး

တညေဝ နုခေါ် အယျေ ဥပါဒါနံ တေ ပဉ္စု ပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဥပါဟု အညတြံ ပဉ္စဟုပါဒါနက္ခန္ဓေဟိ ဥပါဒါနံ။

အယျေ- အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ တညေဝ ဥပါဒါနံ- ထိုစွဲလမ်း တတ်သော ဥပါဒါန်သည် ပင်လျှင်၊ တေ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ နုခေါ်- ထိုငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ ဖြစ်ကြပါသလော၊ ဥပါဟု- ထိုသို့မဟုတ်လျှင်၊ ဥပါဒါနံ- ဥပါဒါန်သည်၊ ပဉ္စဟိ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေဟိ အညတြံ- ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့မှ တပါး တခြား အလွတ်တရား ဖြစ်ပါသလော တဲ့။

ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ဆိုရာမှာ ဥပါဒါန်နဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဆိုတာ အတူတူဘဲလား၊ တခြားစီသားလို့ မေးတာပါဘဲ။ ဒီအမေးကို ဖြေဘို့ရာ မလွယ်ပါဘူး ခက်ပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီကတော့ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ထူးများနဲ့ ပြည့်စုံနေတဲ့ ရဟန္တာမ အထူးဖြစ်တဲ့အတွက် ချက်ခြင်းပင် ဒီလိုဖြေကြားလိုက် ပါတယ်။

ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ အဖြေ

န ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ တညေဝ ဥပါဒါန် တေ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ နာပိ အညတြ ပဉ္စဟုပါဒါ-
နက္ခန္ဓေဟိ ဥပါဒါန်။ ယော ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ
ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု ဆန္ဒရာဂေါ၊ တံ တတ္ထ ဥပါ-
ဒါန်။

အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ တညေဝ ဥပါ-
ဒါန်- ထိုဥပါဒါန်သည်ပင်လျှင်၊ တေ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ- ထို
ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်၊ နခေါ- မဟုတ်ကြပါ။
ဥပါဒါန်- ဥပါဒါန်သည်၊ နာပိ ပဉ္စဟိ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေဟိ
အညတြ- ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့မှ တခြားတပါး အလွတ်
တရားလဲ မဟုတ်ပါ။

ဥပါဒါန်နဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟာ အရတူလဲ မဟုတ်ပါဘူး၊
ဥပါဒါန်က တခြား၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာက တခြား ဒီလို လုံးလုံး

ကဲ့ပြားနေတာလဲ မဟုတ်ပါဘူး တဲ့။ ဒါဖြင့် ဘယ်လိုပါလဲလို့ မေးစရာရှိတဲ့အတွက် ဒီလိုဆက်ပြီး ဖြေရှင်းပြပါတယ်။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ပဉ္စသု ဥပါဒါ နက္ခန္ဓသု-ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌၊ ယော ဆန္ဒရာဂေါ- အကြင် လိုချင် တပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂရှိပါသည်။ တံ-ထိုလိုချင် တပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂသည်၊ တတ္ထ-ထိုခန္ဓာငါးပါး၌၊ ဥပါဒါနံ- စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန် ဖြစ်ပါသည် တဲ့။

ဆန္ဒရာဂဟာ ဥပါဒါန်ဘဲတဲ့၊ ဆန္ဒ ဆိုတာ လိုချင်နှစ်သက်တဲ့ တဏှာဘဲ၊ ရာဂ ဆိုတာလဲ တပ်မက်တဲ့ စွဲလမ်းတဲ့ တဏှာဘဲ၊ လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်သာယာပြီး စွဲလမ်းတဲ့တဏှာကို ဥပါ- ဒါန်လို့ ဆိုတာပါဘဲ၊ အဲဒီ စွဲလမ်းတဲ့တဏှာက ဘယ်ဟာကို စွဲလမ်းပြီးဖြစ်တာလဲ ဆိုတော့ (ပဉ္စသု ခန္ဓေသု)ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါး၌ လိုချင်တပ် မက်ပြီး စွဲလမ်းတာပါဘဲ တဲ့။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိ (၈၁) ပုဏ္ဏမသုတ်မှာလဲ ရဟန်းတပါးက မေးလို့ မြတ်စွာဘုရားက ဖြေကြားထားတာရှိပါတယ်၊ ဒီသုတ်က မေးပုံဖြေပုံနဲ့ ထပ်တူ ပါဘဲ၊ ဒါကြောင့် သုတ္တန်ဒေသနာတော်အရအားဖြင့် ဥပါဒါန် ဆိုတာ ဆန္ဒရာဂ ဆိုတဲ့ တဏှာဥပါဒါန် တပါးတည်းသာရှိပါ တယ်၊ အဲဒီတော့ ဥပါဒါန်သည်ပင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဖြစ်တယ် ဆိုယင် စွဲလမ်းတတ်တဲ့ တဏှာသာလျှင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ မည် ဘယ်လို့ ဆိုရလိမ့်မယ်၊ ဒီလို ဆိုတော့ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ

ဝိညာဉ်တွေဟာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာမမည်ပဲ ရှိပါလိမ့်မယ်၊ နောက် ပြီးတော့ တဏှာမှတစ်ပါးသော သင်္ခါရခေါ်တဲ့ စေတသိက် ၄၉-ပါးဟာလဲ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာမမည်ပဲ ရှိပါလိမ့်မယ်၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသည်ပင် ဥပါဒါန်ဘဲလို့ ဆိုယင်လဲ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ် ဆိုတဲ့ ခန္ဓာငါးပါးလုံး ဥပါဒါန်မည်တယ်လို့ ဆိုရလိမ့်မယ်၊ အဲဒီလို ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟာ အရ တူတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ဥပါဒါန်ဟာ ခန္ဓာငါးပါးမှ အလွတ်လို့ ဆိုယင်လဲ ဆန္ဒရာဂ ဆိုတဲ့တဏှာဥပါဒါန်ဟာ ခန္ဓာမမည်ဘူးလို့ ဆိုရလိမ့်မယ်၊ အဲဒီလိုလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ဥပါဒါန်နဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟာ အတူတူဘဲလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းကိုလဲ ပယ်ခဲ့တယ်၊ တခြားစီလား ဆိုတဲ့ မေးခွန်းကိုလဲ ပယ်ခဲ့တယ်။

အမှန်ကတော့ ဆန္ဒရာဂ ဆိုတဲ့ တဏှာဥပါဒါန်ဟာသင်္ခါရ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာထဲ အပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ တဏှာမှ တစ်ပါးသော သင်္ခါရဥပါဒါနက္ခန္ဓာ (၄၉) ပါးကတော့ ဥပါဒါန်မဟုတ်ဘူးလို့ ဒီသုတ္တန်ဒေသနာအရ ဆိုရမှာဘဲ၊ အဘိဓမ္မာဒေသနာအရ ဆိုယင်တော့ အဲဒီ ၄၉-ပါးထဲက ဒိဋ္ဌိလဲ ဥပါဒါန်မည်တယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။ အဲဒီ အဘိဓမ္မာဒေသနာနှင့် သုတ္တန်ဒေသနာ ညီညွတ်အောင် ယူချင်ယင်တော့ ပြဇာနီးတဲ့ တဏှာကို ဥပါဒါန်ဟု ဆိုယင် မပြဇာနီးတဲ့ ဒိဋ္ဌိလဲပါဝင်တယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ၊ အဲဒီ အဘိဓမ္မာ ဒေသနာ၌ ပြထားတဲ့ ဥပါဒါန် ၄-ပါးအကြောင်းကိုတော့ နှာ (၁၃) ၌ ရှင်းပြခဲ့ပါပြီ။

ယခု ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌ စွဲလမ်းမှု ဆန္ဒရာဂသည် ဥပါဒါန် မည်သည် ဆိုတဲ့ ဖြေကြားချက်အရ ထပ်မံပြီး ရှင်းပြပါဦးမယ်။ အဘိဓမ္မာဒေသနာအရ ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ကိုလဲ ထည့်သွင်းပြီး ပြရ မှာဘဲ။ မြင်ဆဲ ကြားဆဲစသည်၌ မရူမမှတ်လို့ ထင်ရှားတဲ့ မျက်စိရုပ် အဆင်းရုပ်စသည်ကို နှစ်သက်တပ်မက်ပြီး စွဲလမ်းယင် တဏှာ ဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ။ အတ္တကောင် ငါကောင်အနေဖြင့် ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းယင် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန် ဖြစ်တာဘဲ။ မြင်လို့ ကြား လို့ ကောင်းတာ မကောင်းတာ စသောခံစားမှုကို နှစ်သက် သာယာပြီး စွဲလမ်းယင် တဏှာဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ။ ငါက ခံစားတယ်လို့ ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းယင် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန် ဖြစ် တာဘဲ။ မှတ်သားမှုသည်ကို နှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းယင် တဏှာဥပါဒါန် ဖြစ်တာဘဲ။ ငါက မှတ်သားတယ်လို့ ထင် မှတ်ပြီး စွဲလမ်းယင် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ကတော့ အလွန်များပြား ကျယ်ဝန်းပါတယ်။ တရားကိုယ် ပေါင်း ငါးဆယ်ရှိပါတယ်။ ထင်ရှားတာတချို့လောက် ဖော်ပြ ရမှာဘဲ။ မြင်ခိုက် ကြားခိုက်စသည်မှာ ထင်ပေါ်တဲ့ အဲဒီ သင်္ခါရတွေထဲက သိမှု ကြံမှု ပြောမှု ပြုမှုပြီးအောင် လှုံ့ဆော် ပေးတဲ့ စေတနာကို ဖြစ်စေ၊ နှလုံးသွင်းမှု မနုဿိကာရကို ဖြစ် စေ၊ လိုချင်နှစ်သက်တာ စိတ်ဆိုးတာ ထင်မြင်ယူဆတာ စသည် ကို ဖြစ်စေ၊ မလိုချင်တာ ချမ်းသာစေချင်တာ သနားတာ ကြည် ညိုတာစသည်ကို ဖြစ်စေ နှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းယင် တဏှာ ဥပါဒါန်ဖြစ်တာဘဲ။ ငါက လှုံ့ဆော်ပေးတယ် ငါက လိုချင် တယ် ငါက စိတ်ဆိုးတယ် ငါက မလိုချင်ဘူး စသည်ဖြင့်

ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းယင် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန် ဖြစ်တာဘဲ၊ မြင်သိတာ ကြားသိတာ စသည်ကို နှစ်သက်သာယာပြီး စွဲလမ်းယင် တဏှာ ဥပါဒါန် ဖြစ်တာဘဲ၊ ငါက မြင်တယ် ကြားတယ်၊ မြင်တာ ကြားတာငါဘဲ စသည်ဖြင့် ထင်မှတ်ပြီး စွဲလမ်းယင် ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန် ဖြစ်တာဘဲ။ ဒါက ခန္ဓာငါးပါး၌ စွဲလမ်းမှုဖြစ်ပုံဘဲ။

အဲဒီလို တဏှာဖြင့် နှစ်သက်သာယာပြီးတော့ ဖြစ်စေ ဒိဋ္ဌိဖြင့် အထင်မှား အယူမှားပြီးတော့ ဖြစ်စေ အစွဲလမ်းခံရတဲ့ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ စိတ်ဝိညာဏ် ဆိုတာ တွေက ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးဘဲ၊ အဲဒီလို တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် အစွဲလမ်း မခံရစေကာမူ စွဲလမ်းစရာဖြစ်တဲ့ ခန္ဓာငါးပါးကိုလဲ ဥပါဒါ နက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်ရတာဘဲ၊ ဝိပဿနာရှုပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု အမှန်အတိုင်း သိရတဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွေကိုလဲ မရှုမိပါက တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် စွဲလမ်းနိုင်သောကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ ခေါ်ရ တာပါဘဲ။ အဲဒီ ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် ဆောင်ပုဒ်စီထားတာ ရှိတယ်။ အဲဒါကို လိုက် ဆိုကြရမယ်။

၁။ ထင်လဲ့၊ သာယာ၊ စွဲလမ်းတာ၊ နှစ်ဖြာ ဥပါဒါန်။

အထင်လဲ့ပြီး စွဲလမ်းတာက ဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်၊ နှစ်သက်သာ ယာပြီး စွဲလမ်းတာက တဏှာဥပါဒါန်လို့ ဆိုလိုတယ်၊ နောက် တပုဒ်ကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

၂။ ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ စွဲနိုင်တာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။

ငါကောင်အနေဖြင့် အဆင်အမြင်မှားပြီး စွဲလမ်းနိုင်တဲ့ ရုပ် နာမ်ခန္ဓာတွေ၊ ငါ့ဥစ္စာအနေဖြင့် နှစ်သက်သာယာသိမ်းပိုက်ပြီး စွဲလမ်းနိုင်တဲ့ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတွေကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ် တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ နောက်တပုဒ်ကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

၃။ ရုပ်၊ ဝေ၊ သညာ၊ သင်္ခါရာ၊ ဝိညာ ဤငါးတန်။

(၁) ရုပ်၊ (၂) ဝေဒနာ၊ (၃) သညာ၊ (၄) သင်္ခါရာ၊ (၅) ဝိညာဏခေါ် တုံစိတ် = ဒီငါးပါးကို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလို့ခေါ်တယ်။ တခုကြောင့် ဆိုတော့ မြင်ခိုက်စသည်မှာ မရှုနိုင်လို့ အနိစ္စ စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီရုပ် ဝေဒနာစသည်ကို ငါအနေ၊ ငါ့ဥစ္စာအနေဖြင့် စွဲလမ်းမယ်၊ အဲဒီလို အစွဲလမ်း ခံရမည့်တရားများ ဖြစ်သောကြောင့်ပါ။ ဒါလောက်ဆိုယင် ဥပါဒါန်နဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို နားလည်လောက်ပါပြီ။ အထူးမှတ်စရာကတော့ တဏှာနဲ့ ဒိဋ္ဌိဟာ စွဲလမ်းတတ်လို့ ဥပါဒါန်လဲ မည်တယ်၊ အစွဲလမ်းခံရလို့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာလဲ မည်တယ်၊ အဲဒီ တဏှာနဲ့ဒိဋ္ဌိဟာ သင်္ခါရာဥပါဒါနက္ခန္ဓာထဲမှာ ပါဝင်နေတယ်ဆိုတာကိုလဲ သိနားလည်ထားကြဖို့ပါ။

ဥပါဒါန်နှင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာအဖြေကို ကြားရတော့ ဝိသာခ သေဌေးကြီးက ဓမ္မဒိန္နာကို ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်ထူးများနှင့် ပြည့် စုံတဲ့ ရဟန္တာမ ဖြစ်နေကြောင်း ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ပြီး သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ အကြောင်းကို ဆက်မေးပြန်ပါတယ်။ မေးပုံကတော့—

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံအမေး

ကထံ ပနာယေျ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟောတိ-တဲ့။

အယေျ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်၊ ဝါ-ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်အပေါင်း၌ အတ္တကောင် ငါကောင်ဟု ထင်မှားသောအယူသည်၊ ကထံ ပန ဟောတိ-အဘယ်သို့ ဖြစ်ပါသနည်း။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-က ဘယ်လို ဖြစ်ပါသလဲ၊ ဘယ်လို ဆိုယင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပါသလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေဟာ တကယ်ထင်ရှားရှိတဲ့ သက္ကာယဘဲ၊ အဲဒီ တကယ်ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အသက်ရှင်နေတဲ့ ငါကောင် အနေနဲ့ ထင်မှတ်တာဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ၊ အဲဒီ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကို မေးတာပါဘဲ၊ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ အဖြေ

ဣဓာရုံသော ဝိသာခ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော အရိယာနံ အဒဿာဝီ အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ အရိယဓမ္မ အဝိနိတော သပ္ပုရိသာနံ အဒဿာဝီ သပ္ပုရိသ ဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ သပ္ပုရိသ ဓမ္မ အဝိနိတော ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ရူပဝဇ္ဇံ

ဝါ အတ္တာနံ၊ အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊ ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ၊
 ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ဝေဒနာဝန္တံ ဝါ
 အတ္တာနံ၊ သညံ....၊ သင်္ခါရေ....၊ ဝိညာဏံ အတ္တတော
 သမနုပဿတိ၊ ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊ အတ္တနိ ဝါ
 ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။ ဧဝံ ခေါ
 အာဝုသော ဝိသာခ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟောတိ။

အာဝုသော ဝိသာခ ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ-ဤလောကဉ္စ၊
 အဿုဘဝါ-အကြားအမြင် မရှိသော၊ ပုထုဇ္ဇနော-လူများစုထဲ
 အပါအဝင် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရူပံ-ရုပ်ကို၊ အတ္တတော-
 အတ္တကောင် ငါကောင်ဟု၊ သမနုပဿတိ-ထင်မှတ်၏-တဲ့။

အဲဒါဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံပါဘဲ၊ လောကမှာ ပုဂ္ဂိုလ်က
 နှစ်မျိုးရှိတယ်၊ ပုထုဇဉ်ခေါ်တဲ့ လူများစုဝင်ကတမျိုး၊ အရိယာ
 ခေါ်တဲ့ ဘုရားဘဝည့်သာဝက-က တမျိုး ဒီလို နှစ်မျိုးရှိတယ်၊
 ပုထုဇဉ်နဲ့ အရိယာပေါ့၊ ပုထုဇဉ်ထဲမှာလဲ အကြားအမြင်
 သုတမရှိတဲ့ အန္ဓုပုထုဇဉ်ကတမျိုး၊ အကြားအမြင် သုတရှိတဲ့
 ကလျာဏပုထုဇဉ်ကတမျိုး ဒီလို နှစ်မျိုးကွဲသေးတာဘဲ၊ အဲဒီ
 နှစ်မျိုးထဲမှ ယခုပြောတဲ့ ပုထုဇဉ်ကတော့ အကြားအမြင်မရှိ
 တဲ့ အန္ဓုပုထုဇဉ်ဘဲ၊ အဲဒါက ဘယ်လိုဟာလဲ ဆိုရယ်။

အာဂမာဓိဂမာဘာဝါ၊ ဥေယျော အဿုဘဝါဣတိ။

အာဂမာဓိဂမာဘာဝါ-ဘုရားဟောတရားကို မကြားဘူး
 ခြင်း၊ ဉာဏ်ထူးတရားထူးကို မရဘူးခြင်းကြောင့်၊ အဿုဘ-

ငါဣတိ-အကြားအမြင် မရှိသူဟူ၍၊ ဥပယော-သိအပ်၏-လို့ ဆိုထားတဲ့အတိုင်း ရုပ်နာမ်မျှ အကြောင်းအကျိုးမျှသာ ရှိတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်ရယ်လို့ မရှိဘူးဆိုတဲ့ ဘုရား ဟောတရားကို မကြားဘူးယင် သုတ-ဆိုတဲ့ ကြားနာဘူးခြင်း မရှိတဲ့သူဘဲ။ ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားမထုတ်ဘူးသေးလို့၊ အား ထုတ်ပေမဲ့ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ကို မရောက်သေးလို့ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ထူးနှင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်ထူးကို မရသေးယင် အမြင်ဆိုတဲ့ သုတမရှိတဲ့သူဘဲ။ အဲဒီလို အကြားအမြင် သုတမရှိတဲ့ ပုထုဇဉ်က ရုပ်ကို အတ္တကောင်လို့ ထင်မှတ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိဘဲ။ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်ကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင် တာဘဲ။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့- မြင်တဲ့အခါ မျက်စိနဲ့အဆင်းဟာ တကယ်ရှိတာဘဲ၊ ကြားတဲ့အခါ နားနဲ့အသံဟာ တကယ်ရှိတာ ဘဲ၊ နံတဲ့အခါမှာ နှာခေါင်းနဲ့အနံ့ဟာ တကယ်ရှိတာဘဲ၊ စား သိတဲ့အခါ လျှာနဲ့အရသာဟာ တကယ်ရှိတာဘဲ၊ ထိသိတဲ့အခါ ကိုယ်အကြည်နဲ့ ထိစရာဟာ တကယ်ရှိတာဘဲ၊ အဲဒီ တကယ်ရှိ နေတာတွေက ရုပ်တရားဘဲ၊ အဲဒီရုပ်တရားကို အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်တာဟာ အထင်မှား အယူမှား ဘဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီလို အထင်မှား အယူမှားကို သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုရတာဘဲ၊ အကြမ်းအားဖြင့် ပြောရယင် ရုပ်ကိုယ် ကြီးကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်နေတာပါဘဲ။

အဲဒီလို အထင်အမြင် မှားတာက ဘာကြောင့်လဲ ဆိုသင် အကြားအမြင်ဆိုတဲ့ သုတ မရှိလို့ပါဘဲ၊ သုတ ဆိုတာ ကြား

တယ်လို့သာ မူလရင်းအနက်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဋ္ဌကထာမှာ အာဂမသုတနဲ့ အဓိဂမသုတလို့ ၂-မျိုးခွဲပြထားတယ်။ အာဂမသုတ ဆိုတာ ဘုရားဟော တရားစကားကို ကြားနာမှတ်သား ဘူးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို အကြား-လို့ အနက်ပြန်ဆိုထား ကြပါတယ်။ အဓိဂမသုတ ဆိုတာကတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ထူး မဂ်ဉာဏ်ထူးကိုရပြီး အမှန်ကိုသိမြင်တာပါဘဲ။ အဲဒါကို အမြင်-လို့ အနက်ပြန်ဆိုထား ကြပါတယ်။ သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုသိမြင်ပြီးဖြစ်ယင်တော့ ဒီသက္ကာယဒိဋ္ဌိ-က လုံးလုံးမဖြစ် နိုင်တော့ပါဘူး။ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်ကို ပိုင်းခြားသိ မြင်ယင်လဲ အဲဒီ ဒိဋ္ဌိဟာ မဖြစ်ပဲ ကင်းဝေးနေတတ် ပါတယ်။ ယခုဖော်ပြတဲ့ ပုထုဇဉ်ကတော့ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ထူးများ မရသေးလို့ အမြင်သုတလဲ မရှိဘူး။ “ရုပ်နာမ် မျှသာ ရှိတယ်။ အတ္တဆိုတာ မရှိဘူး” လို့ ဟောထားတဲ့ ဘုရားတရားကို ကြားနာမှတ်သားဘူးတဲ့ သုတကလဲ မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ရုပ် ကိုယ်ကြီး တခုလုံးကိုလဲ အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှား တယ်။ မျက်စိနဲ့ အဆင်း စသော အသေးစိတ်ရုပ်ကိုလဲ အတ္တ ကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှားတယ်-လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အတ္တလို့ ထင်မှားခြင်း၏ အကြောင်းက အကြားအမြင်မရှိတာမျှပဲလား ဆိုတော့ ဒီပြင် အကြောင်းတွေလဲ ရှိပါသေးတယ်။ ဒါကြောင့်-

အရိယာနံ- အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အဒဿာဝီ- မမြင်သေး သည်ဖြစ်၍လဲ အတ္တလို့ ထင်မှားပါတယ် တဲ့။ ပကတိမျက်စိနဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို မြင်တွေ့နေပေမယ့်လို့ အရိယာတို့၏ဉာဏ်ဖြင့်

မသိမမြင် သေးယင် အရိယာကို မမြင်ဘူးလို့ ဆိုရတာဘဲ၊ ကိုယ်တိုင်က အရိယာ မဖြစ်သေးယင် အရိယာကို မမြင်သေးဘူးလို့ ဆိုရတာပါဘဲ။ မြတ်စွာဘုရားဟာ တရားဦးဟောဘို့ရာ ဥရုဝေလတောအရပ်မှ ဗာရာဏသီမြို့သို့ ကြွသွားတဲ့အခါ လမ်းခရီးမှာ ဥပက ဆိုတဲ့ တက္ကတုန်းနဲ့တွေ့တယ်။ တက္ကတုန်းဆိုတာ အဝတ် မဝတ်ပဲ ကျင့်တဲ့ ရသေ့တမျိုးပါဘဲ။ ယခုအခေါ်နဲ့ ဆိုယင် ဂျိန်းရသေ့လို့ ဆိုရမှာပေါ့၊ အဲဒီ ဥပကတက္ကတုန်းက အနန္တဇိန လို့ အခေါ်ခံထိုက်ပါရဲ့လားလို့ မြတ်စွာဘုရားကို မေးတယ်။ အနန္တဇိန ဆိုတာ အဆုံး အပိုင်းအခြားမရှိ အကုန်လုံး အောင်နိုင်သူလို့ အနက်ရှိတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက အာသဝေါကုန်ရာသို့ ရောက်ပြီးတော့ အကုသိုလ် ကိလေသာ ဟူသမျှကို အကြွင်းမဲ့ အောင်နိုင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဇိန-လို့အခေါ်ခံထိုက်ကြောင်း ဖြေကြားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဥပကတက္ကတုန်းက မြတ်စွာဘုရားမှန်း အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မှန်း မသိဘူး၊ ဒါကြောင့် (ဟုပေယျပါဝုသော) သင်ပြောတဲ့အတိုင်း ဟုတ်သော်လဲ ဟုတ်ရာ၏-လို့ ဒါလောက်သာ ထောက်ခံပြောကြားပြီးတော့ လမ်းရှောင်ပေးပြီး သူ့လမ်း သူသွားတာဘဲ၊ အဲဒါဟာ ဘုရားကို သူ့ကိုယ်တိုင်လဲ ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်တယ်။ ဇိနမည်ကြောင်း ပြောတာကိုလဲ ကြားရတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူက အရိယာဉာဏ် အမြင်မရှိလို့ ဘုရားမှန်း အရိယာမှန်း မသိဘူး။

ဗာရာဏသီမြို့ မိဂဒါဝုန်တောအရပ် ပဉ္စဝဂ္ဂီတွေထံ ရောက်တော့ မြတ်စွာဘုရားက အမြိုက်တရားကို ရလာပြီ၊ ငါဟောတဲ့

တရားကို နာကြလို့ ဖိတ်မန်တိုက်တုန်းတဲ့အခါ ပဉ္စဝဂ္ဂိတွေက
မယုံကြဘူး၊ ဘုရားဖြစ်လာကြောင်း အရိယာဖြစ်လာကြောင်း
မသိကြဘူး၊ အစာမစားပဲ ကျင့်နေတာတောင် တရားထူးကို
မရပါပဲနဲ့ အစာကြမ်းတွေ စားပြီး ကျင့်မှ တရားရလာတယ်
ဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့တောင် ငြင်းနေကြသေးတယ်၊ သုံးကြိမ်
တိုင်တိုင် ငြင်းပယ်နေကြတယ်၊ ရှေးက ဒီလို ငါကပြောတာကို
ကြားဘူးရဲ့လား-လို့ သတိပေးလိုက်တော့မှ ဟုတ်လောက်တယ်
လို့ ယုံကြည်ပြီး တရားကိုနာကြတယ်၊ မြတ်စွာဘုရား ဟောတဲ့
ဓမ္မစကြာသုတ်တရားကို နာနေရင်း ပဉ္စဝဂ္ဂိငါးပါးထဲက အရှင်
ကောဏ္ဍညဟာ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး သောတာပန်
အရိယာ ဖြစ်သွားတယ်၊ အဲဒီတော့မှ အရှင်ကောဏ္ဍည က
ကိလေသာကင်းတဲ့ ဘုရားအစစ်ဖြစ်ကြောင်းသိပြီး ဘုရားတပည့်
ရဟန်းအဖြစ် တောင်းပန်တယ်၊ မြတ်စွာဘုရားက ဟေိဘိက္ခု-လို့
ခေါ်ပြီး ရဟန်းပြုပေးတော်မူတယ်။ အဲဒါဟာ—

ဓမ္မံ ပဿန္တော မံ ပဿတိ။ ဓမ္မံ- မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရားကို၊
ပဿန္တော- ဉာဏ်ဖြင့် မြင်သော သူသည်၊ မံ- ငါဘုရားကို၊
ပဿတိ- မြင်သည်-လို့ ဟောတော်မူတဲ့ အတိုင်း တရားသိလို့
ဘုရားကို မြင်သိတာဘဲ၊ အဲဒီလို တရားမသိယင်တော့ ဘုရား
ကိုလဲ မသိမမြင်ဘူး၊ အရိယာကိုလဲ မသိမမြင်ဘူး၊ အဲဒီလို
အရိယာတရားကို မရသေးလို့ အရိယာကိုမမြင်သေးယင် အတ္တ
စွဲက ရှိနေသေးတာဘဲ၊ အရိယာနဲ့ အဒမ္မာဝီ- အရိယာတို့ကို
မမြင်သေးဘူး ဆိုတာနဲ့ အဿုဘဝါ- တရားထူးကို မြင်တဲ့

သုတမရှိဘူး ဆိုတာဟာ သဘောအားဖြင့် အတူတူပါဘဲ၊ ပိုပြီး ပေါ်လွင်အောင်လို့ ဒီဂုဏ်ပုဒ်ဖြင့် ထပ်ပြီးပြဆိုထားတာပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့—

အရိယဓမ္မသ- အရိယာတရား၌၊ အကောဝိဒေါ- မကျွမ်း ကျင်သေးသော ဆိုတဲ့ ဝိသေသန ပုဒ်ဟာလဲ အရိယာတို့ကို မမြင်သေးဘူး ဆိုတာနဲ့ အရတူပါဘဲ၊ အရိယာတို့၏ တရား ဆိုတာက သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါး၊ သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး၊ ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါး၊ ဣန္ဒြေ ၅-ပါး၊ ဗိုလ် ၅ ပါး၊ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး၊ မဂ္ဂင် ၈-ပါး ဆိုတဲ့ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါး ပါဘဲ။ အဲဒီ အရိယာတရားတွေမှာ ကျွမ်းကျင်တယ်ဆိုတာကလဲ အဲဒီတရား တွေ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်အောင်ကျင့်မှ ကျွမ်းကျင်တာ၊ စာပေ ကျန်းဂန်လေ့လာလို့ နှုတ်တက်ရပြီး ဒိုင်းဒိုင်းခပြး ကျေပြန်နေ ပေမယ့်လို့ မကျင့်ယင်တော့ ကျွမ်းကျင်တယ်လို့ မဆိုရဘူး။ ဒါ ကြောင့် အဲဒီတရားတွေမှာ ကျွမ်းကျင်စေလိုလျှင် သတိပဋ္ဌာန် စသည်တွေကို မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပွားအောင် ကျင့်ဘို့လိုပါ တယ်၊ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဖြစ်ပွားအောင် ကျင့်နေယင် သမ္မပ္ပဓာန် စသော ဗောဓိပက္ခိယတရားတွေ အားလုံးပင် မိမိသန္တာန် မှာ ဖြစ်ပြီးတော့ အဲဒီတရားတွေမှာ ကျွမ်းကျင်တာပါဘဲ။

ယခု ဒီမှာ တရားအားထုတ် နေကြတဲ့ ယောဂီတွေဟာ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ- စသည်ဖြင့်) ဟော ထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာနသုတ်တရားတော်နှင့်အညီ သွားယင် သွား

တယ်လို့ ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ ရပ်ယင် ထိုင်ယင် လျောင်းယင်
 ကွေးယင် ဆန့်ယင် ရပ်တယ်၊ ထိုင်တယ်၊ လျောင်းတယ်၊
 ကွေးတယ်၊ ဆန့်တယ် လို့ ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ ဝမ်းဗိုက်က
 ဖောင်းတိုင်း ပိန်တိုင်း ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်နေကြ
 ရတယ်။ အဲဒါဟာ ကိုယ်အမူအရာကို ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်
 ပြီး ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားနေကြတာဘဲ။ အဲ
 ဒါကို အတိုချုပ် မှတ်ရအောင် (ကိုယ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊
 မှန်စွာသိရမည်-လို့) ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြ
 ရမယ်။

၁။ ကိုယ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာသိရမည်။

ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမူအရာကို ရှုမှတ်
 နေရင်း လိုချင်နှစ်သက်မှုစသော စိတ်ကူးကြံစည်မှု ဖြစ်ပေါ်
 လာယင် အဲဒါကိုလဲ စိတ်ကူးတယ် ကြံစည်တယ် လိုချင်တယ်
 စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ အဲဒါဟာ (သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ
 သရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ) တပ်မက်မှုနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်
 ကိုလဲ တပ်မက်မှုနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ဟု သိ၏-စသည်ဖြင့်
 ဟောထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာနသုတ်တရားတော်နှင့်အညီ စိတ်အမူ
 အရာကို ရှုမှတ်ပြီးသိတဲ့ စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားနေ
 တာဘဲ။ အဲဒါနဲ့ ဆိုင်တဲ့ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ စိတ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာ သိရမည်။

ကိုယ်ထဲမှာ ညောင်းမှု ပူမှု နာကျင်မှုစသော မခံသာတဲ့
 ဒုက္ခဝေဒနာတွေ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ ညောင်းတယ်

ပူတယ် နာတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ စိတ်ပျက်မှု ဝမ်းသာမှုစသော ခံစားမှုတွေ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါလဲ စိတ် ပျက်တယ် ဝမ်းသာတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေကြရတယ်။ အဲဒါ ဟာ (သုခံ ဝါ ဝေဒနံ ဝေဒယမာနော သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒ-ယာမိတိ ပဇာနာတိ) ချမ်းသာတဲ့ခံစားမှုကို ခံစားနေလျှင်လဲ ချမ်းသာတဲ့ခံစားမှုကို ခံစားသည်ဟု သိ၏- ဆင်းရဲတဲ့ခံစားမှုကို ခံစားနေလျှင်လဲ ဆင်းရဲတဲ့ခံစားမှုကို ခံစားသည်ဟု သိ၏- စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာနသုတ်တရားတော်နှင့်အညီ ခံစားမှုဝေဒနာကို ရှုမှတ်ပြီး သိတဲ့ ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် ကို ပွားနေတာဘဲ။ အဲဒါနဲ့ ဆိုင်တဲ့ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ ကောင်း၊ဆိုး၊လတ်ပါ။ ဝေဒနာ၊ ပေါတာ သိရမည်။

ကောင်းတဲ့ခံစားမှု၊ ဆိုးတဲ့ခံစားမှု၊ အလတ်စားခံစားမှုဆိုတဲ့ ဝေဒနာ သုံးပါးထဲက ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ဝေဒနာကို ရှုမှတ်ပြီး သိရမယ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ မြင်တိုင်း ကြား တိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်းလဲ မြင်တယ် ကြားတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ် နေကြရတယ်။ အဲဒါဟာ (စက္ခုဉ္စ ပဇာနာတိ၊ ရူပေ စ ပဇာနာတိ) မျက်စိကိုလဲ သိ၏၊ အဆင်းတို့ကိုလဲ သိ၏- စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာနသုတ် တရားတော်နှင့် အညီ သဘောတရားကို ရှုမှတ်ပြီးသိတဲ့ ဓမ္မာနုပဿနာ သတိ-ပဋ္ဌာန်ကို ပွားနေတာဘဲ။ အဲဒါနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆို ကြရမယ်။

၄။ သဘောတရား၊ ထင်ပေါ်ငြား၊ ပိုင်းခြား သိရမည်။

မြင်မှု ကြားမှုစသော သဘောတရားတွေ ထင်ပေါ်ယင် အဲဒါတွေကိုလဲ ရှုမှတ်ပြီး ပိုင်းခြားသိရမယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ ဒီပြင်လဲ ကာမအာရုံကို လိုချင်နှစ်သက်မှု စိတ်ဆိုးမှုစသော နှိပ်ရဏ သဘောတရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာယင် အဲဒါတွေကို ရှုမှတ်ပြီး သိရမယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါတွေကို ရှုမှတ်ပြီး သိတာ ကတော့ ကြံသိမှုသဘောကို ရှုမှတ်သိတာထဲ အတွင်းဝင်နေ တယ်လို့လဲ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

သတိပဋ္ဌာန်ကို ပွားစေတိုင်း ဗောဓိပက္ခိယတရားများ ပါဝင်ဖို့

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးကို ပွားစေယင် သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးလဲ ပါဝင်တာ။ ပါဝင်ပုံကတော့ ရှုမှတ်မှု ဖြစ်အောင် အားထုတ်တာဟာ သမ္မပ္ပဓာန်လုံ့လ။ ရှုမှတ် တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း မဖြစ်ဘူးတဲ့အကုသိုလ် မဖြစ်ရအောင် အားထုတ်မှုလဲ ပြီးစီးတယ် (၁)။ ဖြစ်ဘူးတဲ့အကုသိုလ် မဖြစ်ရ အောင် အားထုတ်မှုလဲ ပြီးစီးတယ်။ (ဥပ္ပန္န) ဖြစ်ပြီးအကုသိုလ်လို့ ဆိုရတဲ့ အာရမ္မဏာနုသယအကုသိုလ် ဖြစ်ခွင့်မရအောင် အား ထုတ်မှုလဲ ပြီးစီးတယ် (၂)။ မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ ဝိပဿနာကုသိုလ်နဲ့ အရိယမဂ်ကုသိုလ် ဖြစ်အောင် အားထုတ်မှုလဲ ပြီးစီးတယ် (၃)။ ဖြစ်ပြီး ဝိပဿနာကုသိုလ် တည်တံ့အောင် တိုးတက် အောင် ပြည့်စုံအောင်အားထုတ်မှုလဲ ရှုမှတ်တိုင်း ပြီးစီးတယ် (၄)။ ဒါကြောင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးလဲ ပါဝင် ပြီးဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။

ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါးထဲကလဲ တခု တခု ပါဝင်ပြီးစီးတာဘဲ၊ ပါဝင်ပုံကတော့ ထက်သန်တဲ့ လိုလားမှုကို မှီပြီး ရှုမှတ်တဲ့အခါ ဆဒ္ဓိဒ္ဓိပါဒ် ပါဝင်တယ်(၁)၊ ထက်သန်တဲ့ အားထုတ်မှုကို မှီပြီး ရှုမှတ်တဲ့အခါ ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒ် ပါဝင်တယ် (၂)၊ ထက်သန်တဲ့ စိတ်ကို မှီပြီး ရှုမှတ်တဲ့အခါ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ် ပါဝင်တယ် (၃)၊ ထက်သန်တဲ့ဉာဏ်ကို မှီပြီး ရှုမှတ်တဲ့အခါ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ် ပါဝင်တယ် (၄)။ ဒါကြောင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဣဒ္ဓိပါဒ်တပါး ပါး ပါဝင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။

ရှုမှတ်တိုင်းတရားကို ယုံမှု စိတ်ကြည်လင်မှု ပါဝင်နေတယ်၊ အဲဒါက သဒ္ဓိန္ဒြေဘဲ (၁)၊ ရှုမှတ်မှု ဖြစ်အောင် အားထုတ်တာက ဝီရိယိန္ဒြေဘဲ (၂)၊ အမှတ်ရတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်က သတိန္ဒြေဘဲ (၃)၊ ရှုမှတ်မိတဲ့ အာရုံ၌ စူးစူးစိုက်စိုက် ကပ်ပြီး စိတ်တည်တာက သမာဓိန္ဒြေဘဲ (၄)၊ ရှုမှတ်မိတဲ့ သဘာဝအာရုံကို အမှန်အတိုင်း သိတာက ပညိန္ဒြေဘဲ (၅)။ ဒါကြောင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဣန္ဒြေငါးပါး ပါဝင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။

ဗလ ကို ဗိုလ်လို့ အနက်ပြန်ထားကြတယ်၊ ဘာဝနာကိစ္စ၏ အထောက်အပံ့ဖြစ်တဲ့ ခွန်အားပါဘဲ၊ အဲဒီ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညာ ဆိုတဲ့ ဗိုလ်ငါးပါးကတော့ ဣန္ဒြေငါးပါးနဲ့ အတူတူပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဗိုလ်ငါးပါး ပါဝင်ကြောင်းလဲ ထင်ရှားပါတယ်။

ဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါးထဲက သတိသမ္ပောဇ္ဈင်ဆိုတာ သတိပဋ္ဌာန်နဲ့ အတူတူဘဲ၊ ဓမ္မဝိစယ သမ္ပောဇ္ဈင် ဆိုတာက ပညိန္ဒြေနဲ့

အရတူပါဘဲ၊ ဝီရိယသမ္ပောဇ္ဈင် ဆိုတာ ဝီရိယိန္ဒြေနှင့် အရတူ
 ပါဘဲ၊ သမာဓိသမ္ပောဇ္ဈင် ဆိုတာ သမာဓိန္ဒြေနှင့် အရတူပါဘဲ။
 ထူးခြားတာကတော့ ပီတိပဿဒ္ဓိ ဥပေက္ခာ ဆိုတဲ့ ဒီဗောဇ္ဈင်
 သုံးပါးသာရှိပါတယ်။ အဲဒီသုံးပါးထဲကလဲ ပီတိနှင့် ပဿဒ္ဓိက
 ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ခိုက်မှာ အလွန်ထင်ရှားပါတယ်။ ဥပေက္ခာ
 ဟာလဲ အထူးကြောင့်ကြမစိုက်ရပဲ အမှတ်ကောင်းနေတဲ့အတွက်
 ထင်ရှားတာဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကျတော့ သူက
 အလွန်ပင် ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် သတိပဋ္ဌာန်ကို
 ပွားစေရာ၌ ဗောဇ္ဈင် (၇) ပါးလဲ ပါဝင် ပြည့်စုံကြောင်း
 ထင်ရှားတာပါဘဲ။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲက သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ
 သမ္မာသမာဓိ ဆိုတဲ့ ၄-ပါးကတော့ သတိပဋ္ဌာန် သမ္ပပ္ပဓာန်
 သမ္မာဓိန္ဒြေ ပညိခန္ဓစသည်တို့နှင့် အရတူပါဘဲ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ
 ဆိုတာကလဲ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် တပါတည်းဖြစ်မြဲ မဂ္ဂင်မှို ပညိန္ဒြေ
 စသည်နှင့် တပါတည်း ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ သီလ
 မဂ္ဂင်သုံးပါးကတော့ ရှုမှတ်ခိုက်၌ တရားကိုယ် အဖြစ်ဖြင့် မပါ
 ဘူး၊ ဒါပေမဲ့ သီလဆောက်တည် ကျင့်သုံးကတည်းက ပြည့်စုံ
 လာခဲ့တယ်။ ရှုမှတ်ခိုက်မှာလဲ သီလက ပြည့်စုံမြဲပြည့်စုံ စင်ကြယ်
 နေတယ်။ ဒါကြောင့် ရှုမှတ်ခိုက်၌ သမ္မာဝါစာ စသည်လဲ
 ပြည့်စုံနေတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် ဆိုရင်
 အရိယမဂ်ခဏ၌ သီလပျက်ကြောင်း သန္တာနာနုသယ ကိလေ
 သာတွေကို ပယ်ရှင်းနိုင်တဲ့ သမ္မာဝါစာစသည် ပါရှိတာကို

ဝိပဿနာရှုခိုက်၌လဲ သီလပျက်ကြောင်းဖြစ်တဲ့ အာရမ္မဏာနုသယ အခြေခံ ကိလေသာတွေကို ပယ်ရှင်းနိုင်သောကြောင့် သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တ အာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးလဲ တဒင်္ဂ ပဟာန်ကိစ္စ ပြီးသောအားဖြင့် ပါဝင်ပြည့်စုံတယ်လို့ ဆိုသင့်တာပါ။ အဲဒါဟာ ရှုမှတ်ဆဲ၌ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပါဝင်ပြီးစီးပုံပါ။

ယခု ပြောပြခဲ့တဲ့အတိုင်း သတိပဋ္ဌာန်တရားကို ပွားစေလျှင် အရိယာဖြစ်ကြောင်း အရိယဓမ္မ ဆိုတဲ့ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးလုံး မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားတယ်၊ ဖြစ်ပွားတော့ အဲဒီအရိယ ဓမ္မ၌ ကျွမ်းကျင်တယ်၊ ကျွမ်းကျင်တော့ အဲဒီအရိယဓမ္မ၏ အစွမ်းဖြင့် ရှုမှတ်မိတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်သိရတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်ကို မပွားစေတဲ့သူမှာတော့ အရိယာဖြစ်ကြောင်း တရား၌ မကျွမ်းကျင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် ရုပ်နာမ်တရားတွေကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ မသိဘူး၊ နိစ္စ သုခ အတ္တလို့သာ ထင်နေတယ်၊ အဲဒီလို အတ္တလို့ ထင်မှားခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေလို့သဖြင့် “ပုထုဇဉ်ဟာ အရိယဓမ္မ၌ မကျွမ်းကျင်သည် ဖြစ်၍ အတ္တဟု ထင်မှတ်နေတယ်”ဆိုတာကို ဖော်ပြတာပါ။

နောက်ပြီးတော့ အရိယာဓမ္မ-အရိယဖြစ်ကြောင်း တရား၌ အဝိနိတော-မဆုံးမရသေးသည်ဖြစ်၍လဲ အတ္တဟု ထင်မှားနေပါတယ်တဲ့၊ အဲဒီမှာ အဝိနိတော-မဆုံးမရသေးဘူး ဆိုရာတွင် သံဝရ

ဝိနည်းငါးပါး၊ ပဟာနဝိနည်း ငါးပါးတို့ဖြင့် မဆုံးမရသေး၍၊
မယဉ်ကျေးသေးကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။
အဲဒါကိုတော့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အဖြေကျမှရှင်းပြမယ်။ အဲဒီက
နောက် သပ္ပုရိသာနံ အဒဿာဝီ-သုတော်ကောင်းတို့ကို မမြင်
သေး မသိသေး၍လဲ အတ္တဟု ထင်မှားတယ် စသည်ဖြင့် ဖော်ပြ
ထားပုံကတော့ အရိယာနံ အဒဿာဝီ-စသည်နဲ့ အတူတူပါတဲ့၊
သုတော်ကောင်းဆိုတာ အရိယာကို ဆိုတာပါတဲ့။ ဒါကြောင့်
အဲဒါတွေကိုတော့ အကျယ်ချဲ့ပြီး ဖွင့်ပြပြောဟောစရာ မလို
ပါဘူး။ ယခု အဲဒီစကားရပ်ကို တဝါကျတည်း အနေဖြင့်
နားလည်ရအောင် တဆက်တည်း အနက်ပြန်ပြပါ ဦးမယ်။

တဝါကျတည်းဆက်၍ အနက်ပြန်ပုံ

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ-လူအများဟု
ဆိုအပ်သော ဤလောကထဲ၌၊ အဿုတဝါ-အကြား အမြင်
မရှိသော၊ ပုထုဇ္ဇနော-သူကန်းသဖွယ် အန္ဓုပုထုဇဉ်သည်၊ အရိ
ယာနံ အဒဿာဝီ-အရိယာတို့ကို မသိမမြင်သေးသည် ဖြစ်၍၊
အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ-အရိယာ ဖြစ်ကြောင်းတရား၌
မကျွမ်းကျင်သေး မသိသေးသည်ဖြစ်၍၊ အရိယဓမ္မ အဝိနိတော-
အရိယာ ဖြစ်ကြောင်းတရား၌ မဆုံးမရသေးသည်ဖြစ်၍၊ သပ္ပုရိ
သာနံ အဒဿာဝီ-အရိယာ သုတော်ကောင်းတို့ကို မသိမမြင်သေး
သည်ဖြစ်၍၊ သပ္ပုရိသဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ-သုတော်ကောင်း
တရား၌ မကျွမ်းကျင်သေး မသိသေးသည်ဖြစ်၍၊ သပ္ပုရိသဓမ္မ

အဝိနိတော-သုတော်ကောင်းတရား၌ မဆုံးမရသေးသည်ဖြစ်၍၊
ရူပံ-ရုပ်ကို၊ အတ္တတော-အတ္တကောင် ငါကောင်ဟု၊ သမနုပဿတိ-
ထင်မှတ်၏-တဲ့။

အဲဒီမှာ အနက်ပြန်ရိုး ပြန်စဉ်ကတော့-အရိယာနံ အဒဿာဝီ-
အရိယာတို့ကို မသိမမြင်သေးသော၊....သပ္ပုရိသဓမ္မေ အဝိနိ
တော-သုတော်ကောင်း တရား၌ မဆုံးမရသေးသော ပုထုဇ္ဇနော-
ပုထုဇဉ်သည်-လို့ ဝိသေသန ဝိသေသျှအဖြစ်ဖြင့် ပြန်ရပါတယ်။
ဒါပေမဲ့ ဝိသေသနတွေက များနေတော့ ဆက်စပ်ယူ၍ ခက်ခဲ
နေမှာ စိုးလို့ ဒီမှာတော့ အဲဒီဝိသေသနပုဒ်တွေကို အကြောင်း
ပြအနေဖြင့် အနက်ပြန်ဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဆိုလိုရင်း အတိုချုပ်ကတော့ အကြားအမြင် မရှိသေးတဲ့
အန္ဓပုထုဇဉ်ဟာ အရိယာ သုတော်ကောင်းတွေကိုလဲ မသိမမြင်
သေးဘူး၊ အရိယာ သုတော်ကောင်းတရား၌လဲ မကျွမ်းကျင်
သေးဘူး၊ အရိယာသုတော်ကောင်း တရား၌လဲ မဆုံးမရသေး
လို့ မယဉ်ကျေးသေးဘူး၊ ဒါကြောင့် ဒီအန္ဓပုထုဇဉ်က ရုပ်ကို
အတ္တလို့ ထင်မှားနေတယ်၊ အဲဒီလို ထင်မှားတာဟာ သက္ကာယ
ဒိဋ္ဌိဘဲ-လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

သက္ကာယ ဆိုတာ ရှေ့နားပိုင်းက ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း ထင်ရှား
ရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းဘဲ၊ မုဒ်ပြီးပုံကတော့ သန္ဓေ-ထင်ရှား
ရှိသော၊ ကာယော-အပေါင်းသည်၊ သက္ကာယော-သက္ကာယ

မည်၏။ သန္တ-မှ ဖြစ်လာတဲ့ သ-က ထင်ရှားရှိသည်-တဲ့၊ ကာယ-က အပေါင်း-တဲ့၊ သန့်ကာယ ၂-ခုတဲ့လိုက်တော့ ထင်ရှားရှိတဲ့အပေါင်းလို့ အနက်ရတယ်၊ အဲဒီမှာ အပေါင်းဆိုတာက ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို ဆိုတာဘဲ၊ ဒါကြောင့် သက္ကာယ-ဆိုတာ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ ဒိဋ္ဌိဖြင့် အထင်အမြင်မှားတဲ့အခါမှာတော့ ရုပ်သက်သက်ကို အထင်အမြင်မှားတာလဲ ရှိတယ်၊ နာမ်သက်သက်ကို အထင်အမြင်မှားတာလဲ ရှိတယ်၊ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အထင်အမြင်မှားတာလဲ ရှိတယ်၊ ယခု ပြဆိုခဲ့တဲ့စကားဖြင့် ရုပ်သက်သက်ကို အတ္တဟု အထင်အမြင်မှားပုံကို ပြဆိုတာပါဘဲ။

ရုပ်ဆိုင်ရာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး

အဲဒါဟာ ရုပ်ကိုယ်ကြီးတခုလုံးကို အတ္တဟု ထင်မှားတာလဲ ရှိတယ်၊ မျက်စိအဆင်းစသော အသေးစိတ် ရုပ်အသီးအသီးကို အတ္တဟု ထင်မှားတာလဲ ရှိတယ်၊ ကိုယ့်လက်ခြေစသည်ကို မြင်တဲ့အခါ မျက်စိရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ ငါလို့ အထင်မှားတယ်၊ မြင်ရတဲ့ အဆင်းရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ ငါလို့အထင်မှားတယ်၊ ကြားတဲ့အခါ ထိသိရတဲ့အခါစသည်၌လဲ နားရုပ် ကိုယ်အကြည်ရုပ် ထိသိရတဲ့ရုပ်စသည်ကို အတ္တလို့ ငါလို့ အထင်မှားတယ်၊ အဲဒီ မျက်စိရုပ် အဆင်းရုပ် နားရုပ် ကိုယ်အကြည်ရုပ် ထိသိရတဲ့ရုပ်စသည်ကို တပေါင်းတည်းပြုပြီး တကိုယ်လုံးကိုလဲ အတ္တလို့ ငါလို့ အထင်မှားတယ်။

ကိုယ်ကိုယ်ထဲက ရုပ်ကို အထင်မှားသလိုပင် သူတပါးကိုယ်ထဲက မြင်ရတဲ့အဆင်းရုပ် ထိသိရတဲ့အတွေ့ရုပ်တို့ကိုလဲ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ အထင်မှားတယ်။ သူတပါး၏ ရုပ်ကိုယ်ကြီးတခုလုံးကိုလဲ အတ္တကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ အထင်မှားတယ်။

ဓာတ်ကြီးလေးပါးအရဆိုယင် ကြမ်းတမ်း နူးညံ့ချောညက်တဲ့ ပထဝီရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ အထင်မှားတယ်။ ပူနွေး အေးတဲ့ တေဇောရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ အထင်မှားတယ်။ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ အထင်မှားတယ်။ စိုထိုင်းနေတဲ့ အာပေါရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ အထင်မှားတယ်။ အဲဒီဓာတ်လေးပါးကို အစွဲပြု၍ မိမိ၏ကိုယ်ရုပ် သူတပါး၏ ကိုယ်ရုပ်ကိုလဲ အတ္တလို့ အထင်မှားတယ်။ ဒါလောက် ဆိုယင် ရှုပ်အတ္တတော သမနုပဿတိ-ရုပ်ကို အတ္တဟု ထင်မှတ်၏-ဆိုတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တဒိဋ္ဌိခေါ်တဲ့ (အတ္တလို့)အထင်အမြင်မှားပုံကို နားလည်လောက်ပါပြီ။

ယခုပြောခဲ့တာဟာ ရုပ်သက်သက်ကို အတ္တလို့ ထင်မှားပုံဘဲ။ အဲဒါဟာ ရုပ်ခန္ဓာနဲ့စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ အမှတ် (၁)ပဲ။ အဲဒီလို ရုပ်သက်သက်ကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်တော့ မြင်သိမှု ကြားသိမှု ကြံသိမှု ခံစားမှုစသော နာမ်တရားတွေကို အတ္တကောင် ငါကောင်၏ စွမ်းရည်လို့ ထင်မှတ်တယ်။

ရုပ်၁နွှာနဲ့ စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ အမှတ်(၂)ကတော့-
 အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ရူပဝန္တံ ဝါ-ရုပ်ရှိသည်ဟူ၍မူလည်း၊ သမနု-
 ပဿတိ-ထင်မှတ်၏တဲ့။ အတ္တမှာ ရုပ်ရှိတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ် တဲ့၊
 အဲဒါကတော့ ကြံသိမှု မြင်သိမှုစသော နာမ်တရားကို အတ္တလို့
 ထင်မှတ်ပြီးရုပ်ကိုတော့ အဲဒီနာမ်အတ္တနဲ့ ပူးတွဲပြီး ဖြစ်နေတဲ့
 အရှိန်အဝါလို့ ထင်မှတ်တယ်၊ ဘာလို့လဲ ဆိုယင် သစ်ပင်ကို
 မှီပြီး အရိပ်ရှိတာလို အဲဒီနာမ်အတ္တကို မှီပြီး ရုပ်ကိုယ်ကြီးတည်ရှိ
 နေတယ်လို့ ထင်မြင်တာပါဘဲ၊ အတ္တကို မှီပြီး ရုပ်ကိုယ်ကြီး
 ဖြစ်လာပုံဟာ ပကတိဝါဒရှိသူတို့၏ အယူနှင့် ခပ်တူတူပင်၊
 ပကတိဝါဒကို အကျယ်သိလိုပါက ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋ္ဌိကာနိဿယ
 ၁တုတ္ထတွဲ(၂၁၁)စသည်မှာ ကြည့်နိုင်ပါတယ်၊ ဒီအမှတ်(၂)
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိကတော့ အတ္တမှာ ရုပ်ရှိတယ်လို့ အယူအစွဲပါဘဲ။

ရုပ်နဲ့စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ အမှတ် (၃) ကတော့-
 အတ္တနိ ဝါ-အတ္တ၌မူလည်း၊ ရူပံ-ရုပ်ကို၊ သမနုပဿတိ-ထင်
 မှတ်၏ တဲ့၊ ဒါက ရုပ်ကိုယ်ကြီးဟာ အတ္တကို မှီပြီး တည်နေ
 တယ်လို့ ထင်မှတ်တဲ့အယူပါဘဲ၊ ဘာလို့တုန်းဆိုယင် ပန်းပွင့်ထဲ၌
 အနံ့တည်နေသလိုပါဘဲ တဲ့။ ဒါကလဲ ကြံသိမှုစသောနာမ်ကို
 အတ္တလို့ ယူပြီး ရုပ်က အဲဒီအတ္တကို မှီပြီး တည်ရှိနေတယ်လို့
 ယူဆတာပါဘဲ၊ ဒီအယူကို ပေါ်လွင်အောင် ပြဖို့ကတော့
 မလွယ်ပါဘူး။

အမှတ် (၄) အယူဖြစ်ပုံကတော့-ရူပသ္မိံ ဝါ-ရုပ်၌မူလည်း၊
 အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ သမနုပဿတိ-ထင်မှတ်၏ တဲ့။ ကြံသိမှုစသော

နာမ်ကို အတ္တလို့ ယူပြီး အဲဒီအတ္တက ရုပ်ကိုယ်ထဲမှာ တည်နေ
တယ်လို့ ယူဆထင်မှတ်တာပါ။ ဒီလို ယူဆထင်မြင်တာ
ကတော့ များပုံပေပါတယ်။ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်တွေ ထဲမှာ
တောင် တရားတော်အကြားအမြင်မရှိတဲ့လူတွေက အဲဒီအတိုင်း
ထင်နေကြတယ်။ သေတဲ့အတ္တကောင်က ကိုယ်ထဲမှ တခြား
ထွက်သွားတယ်လို့ ထင်နေကြတယ်။ ဘဝသစ်မှာ ဖြစ်တဲ့
အခါလဲ အဲဒီအတ္တကောင်က အမိဝမ်းတွင်း ဝင်ပြီးတည်နေ
တယ်လို့ ထင်ကြတယ်။ အဲဒါဟာ ရုပ်ကိုယ်ကို မှီပြီး စိတ်နာမ်
အတ္တကောင် တည်နေတယ်လို့ ယူဆပုံပါ။

အမှန်ကတော့ ဗုဒ္ဓတရားတော်အရအားဖြင့် အတ္တကောင်
ရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ အကြောင်းအားလျော်စွာ ရုပ်နာမ်တွေ
မပြတ် ဆက်စပ်ပြီး ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်အစဉ်မျှသာ ရှိပါတယ်။
သေခါနီးမှာကိလေသာမကင်းသေးယင် ကံကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်
ဆိုတဲ့ အာရုံသုံးခုထဲက တခုခုကို စွဲမှတ်ပြီးနေရင်း နောက်ဆုံး
စိတ် ချုပ်သွားတယ်။ နောက်ထပ်ရုပ်နာမ်အသစ်လဲ အဲဒီသန္တာန်
မှာ မဖြစ်လာတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် သေတယ်လို့ ဆိုရတာဘဲ။
ဒါပေမဲ့ လုံးလုံးပြတ်စဲသွားတာတော့ မဟုတ်ဘူး။ စွဲလမ်းခဲ့တဲ့
အာရုံကို အာရုံပြုလျက် ကံအားလျော်စွာ ဌာနအသစ်မှာ
စိတ်နာမ်အသစ်ဖြစ်တယ်။ စိတ်နာမ်၏ မှီရာရုပ်အသစ်လဲ ဖြစ်
တယ်။ အဲဒီအစဆုံး ရုပ်နာမ်တွေချုပ်သွားတဲ့အခါ နောက်
နောက်ရုပ်နာမ်အသစ်တွေကလဲ ဆက်.ကာဆက်.ကာမပြတ်ဖြစ်နေ
တယ်။ အဲဒါဟာ ကံအကြောင်းကြောင့် ဘဝသစ်ရုပ်နာမ်တွေ

ဖြစ်ပုံဘဲ၊ နောက်ဆုံးစိတ်ချုပ်သွားတဲ့အခါလဲ အကောင်လိုက် ပျောက်ပျက်သွားတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ အကောင်လိုက် အခြား ဌာနသို့ရွှေ့သွားတာလဲ မဟုတ်ဘူး။ ဒါဟာ ဗုဒ္ဓတရားတော် အရ သေပုံနဲ့ ဘဝအသစ်ဖြစ်ပုံပါဘဲ။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို တရားကို မကြားရသေးတဲ့သူတွေ၊ ကြားရသော်လဲ သဘောမပေါက်သေးတဲ့သူတွေကတော့ မှီရာဖြစ်တဲ့ ရုပ်ကိုယ်ကြီး ပျက်စီးသွားတဲ့အခါ သိတတ်တဲ့ အတ္တကောင်က တခြားထွက်သွားတယ်စသည်ဖြင့် ထင်မြင် ယူဆနေကြတာဘဲ။ အဲဒါဟာ အတ္တကောင် ငါကောင်က ရုပ်ကိုယ်ကြီးကို မှီပြီး တည်နေတယ်လို့ ထင်မှတ်တဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တဒိဋ္ဌိပါဘဲ။ ရုပ် ခန္ဓာနဲ့စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်ပုံကတော့ ပြည့်စုံသွား ပါပြီ၊ တိုတိုနဲ့ မှတ်သိရအောင် လိုက်ဆို့ကြရမယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နှစ်ဆယ်

၁။ ရုပ်ကို အတ္တကောင် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

၂။ အတ္တကောင်မှာ ရုပ်ရှိတယ် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

၃။ အတ္တကောင်၌ ရုပ်တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

၄။ ရုပ်ကိုယ်ထဲ၌ အတ္တကောင်တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

ဤသည်ကား ရုပ်ခန္ဓာနှင့် စပ်၍ အထင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

ရုပ်နဲ့ စပ်ပြီး အတ္တဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါးဖြစ်သလိုပင် ဝေဒနာစသော နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးနဲ့ စပ်ပြီးတော့လဲ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကို ၄-ပါးစီပင် ပြဆိုထားပါတယ်။ ဝေဒနာနဲ့ စပ်ပြီး ဖြစ်ပုံကတော့—

ဝေဒနံ-ခံစားမှုဝေဒနာကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ သမနု-ပဿတိ-ထင်မှတ်၏၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ဝေဒနာဝန္တံ ဝါ-ဝေဒနာရှိသည်ဟူ၍မူလည်း၊ ထင်မှတ်၏၊ အတ္တနိ ဝါ-အတ္တ၌မူလည်း၊ ဝေဒနံ-ဝေဒနာကို၊ ထင်မှတ်၏၊ ဝေဒနာယ ဝါ-ဝေဒနာ၌မူလည်း၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ထင်မှတ်၏-တဲ့။

ခံစားမှု ဝေဒနာကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်တာလဲ ရှိတယ်၊ အဲဒါက ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့-ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲမှာ ကောင်းတာ ချမ်းသာတာကိုလဲ ငါလို့ ထင်တယ်၊ မကောင်းတာ ဆင်းရဲတာကိုလဲ ငါလို့ ထင်တယ်၊ မကောင်းမဆိုး နေသာထိုင်သာ အလယ်အလတ်ဖြစ်နေတာကိုလဲ ငါလို့ ထင်တယ်၊ အဲဒါဟာ ဝေဒနာသုံးပါးကို ငါကောင် အတ္တကောင်လို့ အထင်မှားတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ၊ အဲဒီလိုထင်တဲ့ အယူက ဝေဒနာမှတစ်ပါးသော စိတ်နာမ်တရားတွေကိုလဲ ငါကောင်လို့ မထင်ဘူး၊ ရုပ်တရားတွေကိုလဲ ငါကောင်လို့ မထင်ဘူး၊ ခံစားမှုသက်သက်ကိုသာ ငါလို့ ထင်တာ တဲ့၊ အဲဒါက ဝေဒနာနဲ့ စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံအမှတ် (၁) ပဲ။

အမှတ် (၂) ကတော့ အတ္တကောင် ငါကောင်မှာ ခံစားမှု ရှိတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်၊ အမှတ် (၃) ကတော့ အတ္တကို မှီပြီး ခံစားမှု ဖြစ်တယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်၊ အမှတ် (၄) ကတော့ ဝေဒနာကို မှီပြီး အတ္တက တည်ရှိနေတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်၊ အဲဒီ အမှတ် (၂-၃-၄) အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကတော့ ဝေဒနာကို အတ္တလို့ မထင်ပဲ ကျန်တဲ့ရုပ်နာမ်တွေကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်တာပါဘဲ။ အဲဒါလဲ တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် လိုက်ဆို့ ကြရမယ်။

၁။ ဝေဒနာကို အတ္တကောင် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

၂။ အတ္တကောင်မှာ ဝေဒနာရှိတယ် ထင်တာက သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ တပါး။

၃။ အတ္တကောင်၌ ခံစားမှုဖြစ်သည် ထင်တာက သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ တပါး။

၄။ ခံစားမှု၌ အတ္တကောင် တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

ဤသည်ကား ဝေဒနာခန္ဓာနှင့် စပ်၍ အထင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

သညာနဲ့စပ်ပြီး ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကတော့-သညံ-မှတ်သားမှုသညာကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ သမနုပဿတိ-ထင်မှတ်၏၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ သညာဝန္တံ ဝါ-သညာရှိသည်ဟူ၍မူလည်း၊ ထင်

မှတ်၏။ အတ္တနိ ဝါ-အတ္တ၌မူလည်း၊ သညံ-သညာကို၊ ထင်
မှတ်၏။ သညာယ ဝါ-သညာ၌မူလည်း၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊
ထင်မှတ်၏-တဲ့။

မှတ်သားမှု သညာကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်
မှတ်တာလဲ ရှိတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့-မြင်ရ ကြားရတာ
တွေ မှတ်မိတာလဲ ငါဘဲ၊ နံရ စားသိရတာတွေ မှတ်မိတာလဲ
ငါဘဲ၊ တွေ့သိတာ ကြံသိတာတွေ မှတ်မိတာလဲ ငါဘဲ၊ ဘာ
မဆို မှတ်မိတာဟာ ငါဘဲ၊ တွေ့သိရတာတွေကို မမေ့အောင်
မှတ်ထားနိုင်တာ ငါဘဲ၊ စာပေသင်ယူလေ့လာရာမှာ မမေ့
အောင် မှတ်ထားနိုင်တာ ငါဘဲ၊ အစစ အရာရာ မမေ့အောင်
မှတ်မိနေတာဟာ ငါဘဲလို့ ထင်မှတ်တယ်။ အဲဒါဟာ မှတ်
သားမှု သညာကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ အထင်မှားတဲ့
သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ ဒီလို ထင်တဲ့အယူက သညာမှတစ်ပါးသော
စိတ်နာမ်တရားတွေကိုလဲ ငါကောင်လို့ မထင်ဘူး၊ ရုပ်တရား
တွေကိုလဲ ငါကောင်လို့ မထင်ဘူး၊ မှတ်သားမှုသက်သက်ကိုသာ
ငါလို့ ထင်တာ တဲ့။ အဲဒါက သညာနဲ့ စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
ဖြစ်ပုံ အမှတ် (၁) ပဲ။

အမှတ် (၂) ကတော့ အတ္တကောင် ငါကောင်မှာ မှတ်
သားမှုရှိတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အမှတ် (၃) ကတော့ အတ္တကို
မှီပြီးမှတ်သားမှု ဖြစ်တယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အမှတ် (၄) ကတော့
သညာကို မှီပြီး အတ္တက တည်ရှိနေတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အဲဒီ

အမှတ် (၂-၃-၄) အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကတော့ သံညာကို အတ္တလို့ မထင်ပဲ ကျန်တဲ့ရုပ်နာမ်တွေကို အတ္တလို့ ထင်မှတ် တာပါဘဲ။ အဲဒါလဲ တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် လိုက်ဆိုကြ ရမယ်။

၁။ သံညာကို အတ္တကောင် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

၂။ အတ္တကောင်မှာ သံညာရှိတယ် ထင်တာက သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ တပါး။

၃။ အတ္တကောင်၌ မှတ်သားမှု ဖြစ်သည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

၄။ မှတ်သားမှု၌ အတ္တကောင် တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

ဤသည်ကား သံညာခန္ဓာနှင့် စပ်၍ အထင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာနဲ့စပ်ပြီး ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံကတော့- သင်္ခါရေ-ပြုလုပ် အားထုတ်မှု သင်္ခါရတို့ကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ သမနုပဿတိ- ထင်မှတ်၏၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ သင်္ခါရဝန္တံ ဝါ-သင်္ခါရ တွေ ရှိသည်ဟူ၍မူလည်း၊ ထင်မှတ်၏၊ အတ္တနိ ဝါ-အတ္တ၌မူလည်း၊ သင်္ခါရေ-သင်္ခါရတို့ကို၊ ထင်မှတ်၏၊ သင်္ခါရေသု ဝါ-သင်္ခါရတို့၌ မူလည်း၊ အတ္တာနံ-အတ္တာကို၊ ထင်မှတ်၏-တဲ့။

သင်္ခါရ ဆိုတာ သံနဲ့ ကရ-မှ ဖြစ်လာတာဘဲ၊ ပြီးစီးအောင် ကောင်းစွာ ပြုတယ်လို့ အနက်ရှိတယ်၊ ကြံမှု ပြောမှု ပြုလုပ်မှု မြင်မှု ကြားမှု နံသိမှု စားသိမှု ထိသိမှုတွေ ပြီးစီးအောင် လို့ ဆော်ပေးတဲ့ စေတနာနှင့်တကွ ဖဿ ကေဂ္ဂတာ မနသိကာရ ဝိတက် ဝိစာရ လောဘ ဒေါသ မောဟ အလောဘ အဒေါသ အမောဟ သဒ္ဓါ သတိစသော နာမ်တရားတွေပါဘဲ၊ အဲဒါ တွေဟာ စိတ်နဲ့ ယှဉ်တွဲပြီး တပေါင်းတည်း ဖြစ်သောကြောင့် စေတသိက်လို့ ခေါ်တယ်၊ အရေအတွက်အားဖြင့် (၅၀) ရှိတယ်၊ အဲဒီစေတသိက် (၅၀) ထဲမှာ စေတနာက ပြခန်းလို့ စေတနာ ကို သင်္ခါရလို့ ကံလို့ ဟောပြထားပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ လောဘ စသည်နှင့်တကွ ဖြစ်တဲ့အခါ လောဘ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာစသည်ကလဲ ထင်ရှားတယ်၊ အလောဘ အဒေါသ အသိဉာဏ် သဒ္ဓါ သတိစသည်ကလဲ ထင်ရှားတယ်၊ ဝိတက် ဝိစာရ ဝီရိယ ပီတိ စသည်ကလဲ ထင်ရှားတယ်၊ အဲဒီ ထင်ရှား တဲ့ သင်္ခါရတွေကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်တာလဲ ရှိတယ်၊ ထင်မှတ်ပုံကတော့ စေတနာ ထင်ရှားတဲ့အခါ လို့ ဆော် တိုက်တွန်းတာကို ငါလို့ ထင်တယ်၊ လောဘစသည် ထင်ရှား တဲ့အခါ လို့ချင်တာ စိတ်ဆိုးတာစသည်ကို ငါလို့ ထင်တယ်၊ အလောဘစသည် ထင်ရှားတဲ့အခါ မလိုချင်တာ သည်းခံတာ သိမြင်တာ ကြည်ညိုတာ စသည်ကို ငါလို့ ထင်တယ်၊ ဝိတက် စသည် ထင်ရှားတဲ့အခါ ကြံတွေးတာ ဆင်ခြင်တာ အား ထုတ်တာ ဝမ်းမြောက်တာစသည်ကို ငါလို့ ထင်တယ်၊ အဲဒါ ဟာ သင်္ခါရတွေကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်တဲ့

ပါဘဲ။ အဲဒီလို ထင်မှတ်တာဟာ သင်္ခါရတွေကို အတ္တလို့ ထင်မှားတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ အဲဒီလိုထင်တဲ့အယူက ဝေဒနာ သညာ စိတ် ဆိုတာတွေကိုလဲ ငါလို့ မထင်ဘူး၊ ရုပ်တွေကိုလဲ ငါလို့ မထင်ဘူး၊ ကြံစည် ပြောဆို ပြုလုပ်မှုဆိုတဲ့ သင်္ခါရတွေကိုသာ ငါလို့ ထင်တာ တဲ့။ အဲဒါက သင်္ခါရက္ခန္ဓာနဲ့ စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံအမှတ်(၁) ပဲ။

အမှတ်(၂)ကတော့ အတ္တကောင် ငါကောင်မှာ ကြံစည်မှု ပြောဆိုမှု ပြုလုပ်မှု သင်္ခါရတွေ ရှိတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အမှတ် (၃)ကတော့ အတ္တကို မှီပြီး သင်္ခါရတွေ ဖြစ်ကြတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အမှတ် (၄) ကတော့ သင်္ခါရတွေကို မှီပြီး အတ္တက တည်ရှိနေတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်။ အဲဒီအမှတ် (၂-၃-၄)အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကတော့ သင်္ခါရတွေကို အတ္တလို့ မထင်ပဲ ကျန်တဲ့ ဝေဒနာ သညာ စိတ်နဲ့ ရုပ်တရားတွေကိုသာ အတ္တလို့ ထင်မှတ်တာဘဲ။ အဲဒါလဲ တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

၁။ သင်္ခါရတွေကို အတ္တကောင် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

၂။ အတ္တကောင်မှာ သင်္ခါရတွေ ရှိတယ်ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

၃။ အတ္တကောင်၌ ကြံမှု ပြောမှု ပြုမှု ဖြစ်သည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

၄။ ကြံပြောပြုမူတော့၌ အတ္တကောင် တည်နေသည် ထင်
တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

ဤသည်ကား သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့် စပ်၍ အထင်မှားသော
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာနဲ့ စပ်ပြီး ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကတော့-ဝိညာဏံ-ဝိညာဏ်
ခေါ်သည့် စိတ်ကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ သမနုပဿတိ-ထင်
မှတ်၏၊ အတ္တာနံ-အံတ္တကို၊ ဝိညာဏဝန္တံ ဝါ-စိတ်ဝိညာဏ်
ရှိသည်ဟူ၍မူလည်း၊ ထင်မှတ်၏၊ အတ္တနိ ဝါ-အတ္တ၌မူလည်း၊
ဝိညာဏံ-စိတ်ဝိညာဏ်ကို၊ ထင်မှတ်၏၊ ဝိညာဏသ္မိ ဝါ-စိတ်
ဝိညာဏ်၌မူလည်း၊ အတ္တာနံ-အံတ္တကို၊ ထင်မှတ်၏-တဲ့။

ဝိညာဏ် ဆိုတာ စိတ်ပါဘဲ၊ စိတ် ဆိုတာကတော့ ဗမာ
စကားလို ဖြစ်နေပါပြီ၊ ကလေးသူငယ်ကစပြီး နားလည်နေတဲ့
အမည်ပါဘဲ၊ အဲဒီ စိတ် ဝိညာဏ်က မြင်သိတာ ကြားသိတာ
နံသိတာ အရသာသိတာ ထိသိတာ ကြံသိတာလို့ ၆-ပါး
ရှိတယ်၊ အဲဒီအထဲမှာ ကြံသိတယ် ဆိုတာကတော့ အင်မတန်
ကျယ်ပြန့် များပြားပါတယ်၊ အဲဒီ မြင်မှု စသော စိတ်ကို
အတ္တကောင်လို့ ထင်မှတ်တာလဲ ရှိတယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့-
မြင်သိတာကို ငါလို့ထင်တယ်၊ ငါက မြင်တယ်လို့ ထင်တယ်၊
ထို့အတူပင် ကြားသိတာ နံသိတာ စားသိတာ ထိသိတာတွေ
ကိုလဲ ငါလို့ ထင်တယ်၊ စိတ်ကူးကြံသိတာကိုလဲ ငါလို့ ထင်

ဘယ်၊ ငါက ကြံနေတယ်လို့ ထင်တယ်၊ အဲဒါဟာ စိတ် ဝိညာဏ်ကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ အထင်မှားတဲ့ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိဘဲ၊ ဒီလို ထင်တဲ့အယူက ရုပ်ကိုယ်ကြီး တခုလုံးကို အတ္တဟု မထင်ဘူး၊ စိတ်နဲ့ ပူးတွဲပြီး ဖြစ်တဲ့ ဖဿ ဝေဒနာစသော စေတသိက် (၅၂)ပါး နာမ်တရားတွေကိုလဲ အတ္တဟု မထင်ဘူးလို့ပဲ ကျမ်းဂန်အရအားဖြင့် မှတ်သားရပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ လူအများ၏ အယူအဆကတော့ အဲဒီ ဖဿ ဝေဒနာစသည်တွေကိုလဲ စိတ်လို့ပဲ မှတ်ယူထားလျက် ရှိနေကြပါတယ်၊ ဒါကြောင့် စိတ်ကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်ရာမှာ ဖဿ ဝေဒနာ စသော နာမ်တရားတွေကိုလဲ အတ္တလို့ ထင်မှတ်နေကြမှာပါဘဲ၊ သို့သော်လဲ ကျမ်းဂန်အရ အားဖြင့်တော့ စိတ်ဝိညာဏ်ကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်တဲ့အယူက စိတ်သက်သက်ကိုသာ ငါလို့ ထင်တာပါဘဲ၊ ဒါဟာ စိတ်ဝိညာဏ်နဲ့ စပ်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ အမှတ် (၁) ပဲ။

အမှတ် (၂) ကတော့ အတ္တကောင် ငါကောင်မှာ မြင်သိမှု စသော စိတ်ရှိတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်၊ အမှတ် (၃) ကတော့ အတ္တကို မှီပြီး မြင်သိမှုစသော စိတ်ဖြစ်တယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်၊ အမှတ် (၄) ကတော့ စိတ်ကို မှီပြီး အတ္တက တည်ရှိနေတယ်လို့ ထင်မှတ်တယ်၊ အဲဒီ အမှတ် (၂-၃-၄) အရ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံကတော့ စိတ်ကို အတ္တလို့ မထင်ပဲ ရုပ်ကိုယ်ကြီးနဲ့ ဖဿ စသော စေတသိက်နာမ်တွေကိုသာ အတ္တလို့ ထင်မှတ်တာဘဲ၊ အဲဒါလဲ တိုတိုနဲ့ မှတ်ရအောင် လိုက်ဆို့ကြရမယ်။

- ၁။ စိတ်ကို အတ္တကောင် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၂။ အတ္တကောင်မှာ စိတ်ရှိတယ် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၃။ အတ္တကောင်၌ စိတ်ဖြစ်သည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။
- ၄။ စိတ်၌ အတ္တကောင် တည်နေသည် ထင်တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါး။

ဤသည်ကား ဝိညာဏက္ခန္ဓာနှင့် စပ်၍ အထင်မှားသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၄-ပါး ဖြစ်သည်။

ယခု ဟောပြခဲ့တာဟာ ဘုရားဟော ဒေသနာတော်နှင့် အညီ ဓမ္မဒိဋ္ဌာယေရိက ဖြေကြားတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံတွေ ပါဘဲ၊ အဲဒီမှာ ခန္ဓာငါးပါးတိုင် တပါးတပါး၌ ဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ ၄-ပါးစီရှိတယ်။ ဒါကြောင့် $(၅ \times ၄ = ၂၀)$ ငါးပါးလေးလီ ၂၀-ရှိတယ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ဆိုတာ ဒီဟာတွေပါဘဲ၊ အဲဒါကို သာပြီး လွယ်လွယ်နဲ့ မှတ်ချင်ယင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တပါးတပါး ဖြစ်ပုံကို ခန္ဓာ ၅-ပါးနဲ့ ယှဉ်တဲ့ပြီးတော့လဲ မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့—

သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှစ်ဆယ် မှတ်ဖွယ်တနည်း

အမှတ် (၁) ရုပ်ကို အတ္တလို့ ထင်သည်၊
ဝေဒနာကို အတ္တလို့ ထင်သည်။

သညာကို အတ္တလုံ ထင်သည်၊
 သင်္ခါရတို့ကို အတ္တလုံ ထင်သည်၊
 ဝိညာဏ်ကို အတ္တလုံ ထင်သည်၊
 ပေါင်း ၅-ပါး။

အမှတ် (၂) အတ္တမှာ ရုပ်ရှိတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 အတ္တမှာ ဝေဒနာရှိတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 အတ္တမှာ သညာရှိတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 အတ္တမှာ သင်္ခါရတွေ ရှိတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 အတ္တမှာ ဝိညာဏ်ရှိတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 ပေါင်း ၅-ပါး။

အမှတ် (၃) အတ္တ၌ ရုပ်တည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 အတ္တ၌ ဝေဒနာတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 အတ္တ၌ သညာတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 အတ္တ၌ သင်္ခါရတွေ တည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 အတ္တ၌ ဝိညာဏ်တည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 ပေါင်း ၅-ပါး။

အမှတ် (၄) ရုပ်၌ အတ္တတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 ဝေဒနာ၌ အတ္တတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 သညာ၌ အတ္တတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 သင်္ခါရတို့၌ အတ္တတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 ဝိညာဏ်၌ အတ္တတည်နေတယ်လို့ ထင်တယ်၊
 ပေါင်း ၅-ပါး။

ယခု ခဲ့ပြတဲ့နည်းတူ အမှတ် (၁) အရ ၅-ပါးထဲမှ ပဌမ ဒိဋ္ဌိက ရုပ်သက်သက်ကို စွဲလမ်းတယ်။ ကျန် ၄-ပါးက နာမ် သက်သက်ကို စွဲလမ်းတယ်။ အမှတ် (၂-၃-၄) တို့၌ အစဒိဋ္ဌိ တပါးတပါးကလဲ နာမ်သက်သက်ကို စွဲလမ်းတာဘဲ။ ဒါကြောင့် ရုပ်သက်သက်ကို အတ္တလို့ စွဲလမ်းတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိက ၁-ပါး သာ ရှိတယ်။ နာမ်သက်သက်ကို အတ္တလို့ စွဲလမ်းတဲ့ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိက ၇-ပါးရှိတယ်။ ကျန်တဲ့ ၄-ပါး ၃-လီ ၁၂-ပါး ကတော့ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးလုံးကို ပေါင်းပြီး စွဲလမ်းတာတွေဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အမှတ်(၂-၃-၄) တို့၌ ပြဆိုထားရာမှာတော့ ရုပ်ကို၊ နာမ်ကို၊ ရုပ်နာမ်ကို အတ္တဟု စွဲလမ်းတယ်လို့ အတိအကျ ဖော်ပြမထားသောကြောင့် အဲဒီ အတ္တစွဲပုံ ၁၅-ပါးမှာ ပညတ် ကို အတ္တဟု စွဲလမ်းတာလဲ ပါတယ်လို့ ဆိုနိုင်ဘယ် ရှိပါတယ်။ ပညတ်စွဲလမ်းပုံကို ဘာကြောင့် ထည့်သွင်းပြောရပါ သလဲ ဆိုတော့-ဗြဟ္မဇာလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ ကသိုဏ်းရုပ်ကို အတ္တဟု စွဲလမ်းကြောင်း ဖွင့်ပြထားတာလဲ ရှိတယ်။ အိန္ဒိယက ဘာသာ ဝါဒကျမ်းတွေထဲမှာ အတ္တကို ခန္ဓာငါးပါးမှ အလွတ်လို့ ပြဆို ထားတာလဲ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့်ပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အတ္တက ပညတ်သက်သက် ဆိုယင် မြင်ကြားသိမှု မရှိသင့်သောကြောင့် စွဲလမ်းရန် မဖြစ်နိုင်ပေဘူး။ အဲဒီ အတ္တက မြင်တယ် ကြား တယ် သိတယ် စွဲလမ်းတယ် ဆိုယင်လဲ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ငါးပါး နှင့် မကင်းဘူးလို့ ဆိုရမှာဘဲ။ ဒါကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ကို ပြရာမှာ ပညတ်သက်သက်၌ အတ္တစွဲပုံကို မပြပဲ ခန္ဓာငါးပါး စွဲပုံကိုသာ ပြထားတယ်လို့ ယူရမှာဘဲ။ ဘုရားလက်ထက်တော်

တုန်းက သစ္စက ဆိုတဲ့ ပရိဗိုဇ်က ခန္ဓာငါးပါးကို အတ္တလို့ ယုံကြည်ယူဆတဲ့အကြောင်း ဝန်ခံပြောဆိုထားတာ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ခန္ဓာတပါးတပါးကို ဖြစ်စေ၊ ၂-ပါး ၃-ပါး ၄-ပါးကို ဖြစ်စေ၊ ငါးပါးလုံးကို ဖြစ်စေ အတ္တကောင် ငါကောင် လို့ ထင်မြင်တာဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိချည်းပါဘဲ၊ မြင်ဆဲ ကြားဆဲ စသည်၌ ထင်ပေါ်သော ရုပ်နာမ်ကို ငါလို့ ထင်မှတ်သည် ဖြစ်စေ၊ သက်သက် ကြံစည်တူးဆည်းတော့ ကိုယ်ရုပ်နဲ့ စိတ်စေတသိက်တွေကို အတ္တလို့ ထင်မှတ်သည် ဖြစ်စေ အဲဒီလို ထင်မှတ်တာဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိချည်းပါဘဲ။ အဲဒီသက္ကာယ ဒိဋ္ဌိအကြောင်းကို အကျယ်ပြဆိုပြီးတော့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို နိဂုံးချုပ်ပြောကြားလိုက်ပါတယ်။

အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဧဝံ ခေါ- ရုပ်ကို အတ္တဟု ထင်မှတ်သည်- စသည်ဖြင့် ပြဆိုခဲ့သော ဤပုံ ဤနည်းဖြင့်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ- ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်အပေါင်း၌ အတ္တဟု ထင်မှားသော အယူသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်ပါသည် တဲ့။

အဲဒီအဖြေကို ကြားနာပြီးတော့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းပုံကိုလဲ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အမေး

ကထံ ပနာယေ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ န ဟောတိ။

အယေ- အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ- သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်၊ န ဟောတိ ပန- မဖြစ်ပဲ

ကင်းရှင်းပါသနည်း တဲ့၊ ဘယ်ပုံဘယ်နည်းဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟာ မဖြစ်ပဲ ကင်းရှင်းပါသလဲလို့ မေးတာပါဘဲ၊ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အဖြေ

ဣဓာဝုသော ဝိသာခ သုတဝါ အရိယသာဝကော
 အရိယာနံ ဒဿာဝီ အရိယဓမ္မဿ ကောဝိဒေါ အရိယ
 ဓမ္မေ သုဝိနီတော သပ္ပုရိသာနံ ဒဿာဝီ သပ္ပုရိသ
 ဓမ္မဿ ကောဝိဒေါ သပ္ပုရိသဓမ္မေ သုဝိနီတော န ရူပံ
 အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ န ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊
 န အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊ န ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ၊
 န ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ....၊ န သညံ....၊
 န သင်္ခါရေ....၊ န ဝိညာဏံ....၊ န ဝိညာဏသ္မိံ ဝါ
 အတ္တာနံ။ ဧဝံ ခေါ အာဝုသော ဝိသာခ သက္ကာယ
 ဒိဋ္ဌိ န ဟောတိ။

အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ- ဤဘုရား
 သာသနာတော်၌၊ သုတဝါ- အကြားအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော၊
 အရိယသာဝကော- ဘုရားတပည့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရူပံ-
 ရူပကို၊ အတ္တတော- အတ္တဟု၊ န သမနုပဿတိ- မထင်မှတ်
 ဘူး တဲ့။

မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မှာ ဘုရားတပည့်အရိယာ
 ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အောက်ထစ်ဆုံး သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို

တွေ့သိတဲ့ အမြင်နှင့်ပြည့်စုံနေတယ်။ အဲဒီလို နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ပြီး ဖြစ်ယင် ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ ဧကမစဲဖြစ်ပျက်နေလို့ မမြဲဘူး ဆင်းရဲ ချည်းဘဲလို့လဲ သိပြီးဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ ဟာ သူ့အကြောင်း အားလျော်စွာ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ သဘော တရားမျှဘဲ။ ကိုယ့်အလိုအတိုင်း ဖြစ်အောင်လဲ မတတ်နိုင်ဘူး၊ မပျက်အောင်လဲ မတတ်နိုင်ဘူး။ အစိုးရသည့် အတ္တကောင် မဟုတ်တဲ့ အနတ္တတရားမျှဘဲလို့လဲသိတယ်။ ဒါကြောင့် မြင်ခိုက် ကြားခိုက် စသည့် ထင်ပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ် တွေကို အတ္တ ကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းခြင်းမရှိတော့ဘူး။ အဲဒီလို အတ္တစွဲ ကင်းနေပါတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ သောတာပန်မှာ ရုပ်နာမ်တွေကို အတ္တကောင်အနေဖြင့် ယူမှားစွဲလမ်းတဲ့ ဒိဋ္ဌိ ဝိပလ္လာသလဲ ကင်းတယ်။ အသိမှားတဲ့ စိတ္တဝိပလ္လာသလဲ ကင်း တယ်။ အမှတ်မှားတဲ့ သညာဝိပလ္လာသလဲ ကင်းတယ်လို့ အဋ္ဌ ကထာများမှာ ပြဆိုထားပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ အဲဒီလို အတ္တစွဲကင်းတာဟာ ဝိပဿနာ ရှုဆဲ ယောဂီနဲ့လဲ ဆိုင်ပါတယ်။ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ယောဂီဟာ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ ရောက်နေလျှင် အဆူးအားဖြင့် ဘက်ဉာဏ်သို့ ရောက်နေလျှင် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း အနိစ္စ ဒုက္ခလို့ သိတဲ့အပြင် အနတ္တလို့လဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိသိ သွားတယ်။ အဲဒီတော့ အဲဒီလို သိရတဲ့ အာရုံတိုင်း၌ အတ္တလို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းမှု ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ကင်းရှင်း ကင်းရှင်းသွား ပါတယ်။ အဲဒါလဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် အနတ္တလို့ သိတဲ့အတွက်

အတ္တလို့ ထင်မှတ်မှု ကင်းတာပါဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ မရူမမှတ်မိတဲ့ ရုပ်
နာမ်အာရုံတွေမှာတော့ အတ္တစွဲ မကင်းသေးပါဘူး၊ နောက်ပြီး
တော့ ရုပ်နာမ်တရားတွေဟာ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အနိစ္စ ဒုက္ခ
အနတ္တ တရားချည်းဘဲလို့ ဟောကြားထားတဲ့ တရားတော်ကို
ကြားနာပြီး သဘောကျနေတဲ့သူကိုလဲ အကြားသုတနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဆိုရတယ်၊ အဲဒီလို အကြားသုတနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့သူကိုလဲ
ကလျာဏပုထုဇဉ်လို့ ဆိုရတယ်၊ အဲဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ အခိုင်အမြဲ
စွဲလမ်းတဲ့ အတ္တစွဲကတော့ ကင်းတန်သလောက် ကင်းနေတယ်လို့
ဆိုရတာပါဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ကင်းတာမျိုးတော့
မဟုတ်ပါဘူး။

ယခု ဒီမှာ သိစေလိုရင်းကတော့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရုပ်
နာမ်ကို အတ္တလို့ မထင်မှတ်တော့ဘူးဆိုတာက သိစေလိုရင်း
ပါဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ ဝိပဿနာယောဂီမှာ ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ
ဒုက္ခလို့ သိရတဲ့ ရုပ်နာမ်ကို အတ္တလို့ မထင်မှတ်ဘူးဆိုတာလဲ
သိထားဖို့ပါဘဲ၊ အဲဒီလို သိမှတ်ထားပြီးတော့ အဲဒီ အတ္တစွဲ
ကင်းအောင် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ထင်
ပေါ်လာသမျှ ရုပ်နာမ်ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လို့ ကိုယ်ပိုင်
ဉာဏ်ဖြင့် သိနေရအောင် မပြတ်ရှုမှတ်နေရမယ် ဆိုတာလဲ သိ
စေလိုတာပါဘဲ။

အဲဒီလို ရှုနေလို့ဖြစ်စေ၊ အရိယမဂ်ဖိုလ် ရောက်ပြီးဖြစ်လို့
ဖြစ်စေ အတ္တလို့ မထင်ခြင်း၏ အခြားအကြောင်း များလဲရှိ
တယ်၊ အဲဒါတွေကိုလဲ အရိယာနံ ဒဿာဝီ- အရိယာ တို့ကို
သိမြင်သည်ဖြစ်၍လဲ အတ္တလို့ မထင်မှတ်ဘူးတဲ့။ ဒါကတော့

ရွှေနားပိုင်းက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မိမိကိုယ်တိုင်က အရိယာဖြစ်
 နေလို့ အရိယာကို သိမြင်တာဘဲ၊ ဒါကြောင့် အရိယမဂ်ဖိုလ်ကို
 ရပြီးတော့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်အမြင်သုတနဲ့ ပြည့်စုံတယ် ဆိုတာနဲ့
 အတူတူပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ အရိယဓမ္မဿ ကောဝိဒေါ-
 အရိယာဖြစ်ကြောင်း ဗောဓိပက္ခိယတရား၌ ကျွမ်းကျင် သိမြင်
 သည် ဖြစ်၍လဲ အတ္တလို့ မထင်မှတ်ဘူးတဲ့။ ဒါကလဲ အရိယာ
 ဖြစ်နေသောကြောင့်၊ သို့မဟုတ် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် အနိစ္စ
 ဒုက္ခ အနတ္တလို့ သိနေသောကြောင့်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ၊ ဒါလဲ
 အရိယာတို့ကို မြင်တယ်ဆိုတာနဲ့ သဘောအားဖြင့် အတူတူ
 ပါဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ အရိယဓမ္မေ သုဝိနီတော- အရိယာ
 တရား၌ ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်ပြီး ကောင်းစွာ ယဉ်ကျေးပြီး
 ဖြစ်၍လဲ အတ္တလို့ မထင်မှတ်ဘူးတဲ့၊ ဒါလဲ အရိယာ ဖြစ်ပြီး
 ယဉ်ကျေးနေသောကြောင့် အတ္တလို့ မထင်မှတ်တာပါလို့ ဆိုလို
 တာပါဘဲ၊ ရွှေနားက ပြခဲ့တဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်တွေနဲ့ သဘောအားဖြင့်
 အတူတူပါဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဋ္ဌကထာမှာ ဖွင့်ပြထားတဲ့ သံဝရ
 ဝိနည်းနဲ့ ပဟာန ဝိနည်းဖြင့် ဆုံးမ၍ ယဉ်ကျေးနေပုံကိုတော့
 ဒီနေရာကျမှ ပြောပြမယ်လို့ ရွှေပိုင်းက ဖော်ပြ ထားခဲ့တယ်၊
 ဒါကြောင့် အဲဒီအကြောင်းအရာများကို ပြောပြပါဦးမယ်။

အဲဒီမှာ သံဝရဝိနယ- သံဝရဝိနည်းဆိုတာ အကုသိုလ်ကို
 ပိတ်ဆို့တားမြစ်လျက် ဆုံးမခြင်းလို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ (ဝိနယကို
 ပယ်ဖျောက်ခြင်း လို့လဲ ဖွင့်ပြထားပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ပဟာန
 ဝိနယ ဆိုရာကျတော့ ပယ်ခြင်းနဲ့ ပယ်ဖျောက်ခြင်း ဆိုတာ

ထပ်တူဖြစ်နေလို့ မချောမောဘူး၊ နောက်ပြီးတော့ ဆုံးမခြင်း ဆိုမှ ဝိနိတ- ပုဒ်အနက် ကျတော့ ယဉ်ကျေးတယ် ဆိုတာနဲ့ လျော်ပါတယ်။) အဲဒီ သံဝရဝိနည်းက သီလသံဝရ- သီလဖြင့် ပိတ်ဆို့ခြင်း(၁)၊ သတိသံဝရ- သတိဖြင့် ပိတ်ဆို့ခြင်း(၂)၊ ဉာဏသံဝရ- ဉာဏ်ဖြင့်ပိတ်ဆို့ခြင်း(၃)၊ ခန္တိသံဝရ- သည်းခံခြင်းဖြင့် ပိတ်ဆို့ခြင်း(၄)၊ ဝီရိယသံဝရ- လုံ့လဖြင့် ပိတ်ဆို့ခြင်း(၅) လို့ ၅-ပါးရှိပါတယ်။ အဲဒီငါးပါးကို “သီလ သတိ၊ ဉာဏ် ခန္တိ၊ ဝီရိ သံ- ငါးဖြာ”လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

သီလ သတိ၊ ဉာဏ် ခန္တိ၊ ဝီရိ သံ- ငါးဖြာ။

အဲဒီ ငါးပါးထဲက သီလသံဝရ ဆိုတာ ရဟန်းများမှာ ပါတိမောက်သီလဖြင့် ကိုယ်နှုတ် ကျူးလွန်မှုတွေ စောင့်စည်းပိတ်ဆို့ခြင်းပါဘဲ။ လူဝတ်ကြောင်များမှာတော့ ငါးပါးသီလဖြင့် သတ်မှု၊ ခိုးမှု၊ လိမ်မှု စသည်ကို ပိတ်ဆို့နေခြင်းပါဘဲ။ ရှစ်ပါးသီလဖြင့် ပိတ်ဆို့တာက ပိုပြီးလုံခြုံတာပေါ့၊ ဒါကြောင့် ယခု သီလကို ရိုသေစွာ ကျင့်နေကြတဲ့ သူတွေဟာ ကိုယ်ဖြင့် နှုတ်ဖြင့် ကျူးလွန်တဲ့ အကုသိုလ်တွေကို ပိတ်ဆို့တားမြစ်နေကြတာဘဲ။ အဲဒီလို ပိတ်ဆို့ပြီး မိမိကိုယ်ကိုဆုံးမနေယင် အရိယ-ဓမ္မေ သုဝိနိတော- အရ အရိယာအကျင့်တရား၌ ဆုံးမပြီးဖြစ်နေတာပါဘဲ။

သတိသံဝရ ဆိုတာ မြင်ရ ကြားရတဲ့ အာရုံ စသည်နှင့် စပ်ပြီး လောဘ ဒေါသ မဖြစ်ရအောင် သတိဖြင့် ပိတ်ဆို့

စောင့်စည်းခြင်းပါဘဲ၊ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်းစသည်မှာ မပြတ် ရှုမှတ်ပြီး မြင်ရုံမျှ ကြားရုံမျှစသည်ဖြင့် တည်စေတာဟာ ဒီသတိ သံဝရ အရမှာ အကောင်းဆုံးပါဘဲ။

မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်မှာ မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု သိသိသွားတဲ့ ဉာဏ်ဖြင့် “မြဲတယ် စသည်ဖြင့် ထင်မှတ်ပြီးဖြစ်မဲ့” အကုသိုလ်တွေကို ပိတ်ဆို့တားမြစ်ခြင်းဟာ ဉာဏသံဝရပါဘဲ၊ ယခု ဒီက ယောဂီတွေ ရှုမှတ် နေကြတာ ဟာ အဲဒီ ဉာဏသံဝရဖြင့် အကုသိုလ်တွေကို ဖြစ်ခွင့်မရအောင် ပိတ်ဆို့တားမြစ်နေကြတာပါဘဲ၊ ဒီလိုရှုမှတ်နေယင်း ပိပဿနာ ဉာဏ် ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်မယ်၊ အဲဒီအခါ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ အကုသိုလ်တွေကို အမြစ်ပြတ် ပယ်ခြင်းဟာလဲ ဒီဉာဏသံဝရပါဘဲ၊ ယခု ရှုမှတ်အားထုတ်နေ ကြရတာဟာ အဲဒီ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ သံဝရဝိနည်း ပြည့်စုံ အောင် အားထုတ်နေကြရတာပါဘဲ။

သီတဿ- အအေးကို၊ ဉက္ခဿ- အပူကို၊ ခမော- သည်းခံ သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့ ဒေသနာ တော်နှင့် အညီ အအေး အပူ စသော ဒုက္ခ ဝေဒနာတွေ သူ့ဘာပါးက မတော်မသင့် ပြောတာ၊ ပြုတာတွေကို သည်းခံ တာဟာ ခန္တီသံဝရဘဲ။ ယခု ယောဂီတွေ ညောင်းတာ ပူတာ စသည်ကို သည်းခံပြီးအားထုတ်နေကြတာဟာ အဲဒီ ခန္တီသံဝရ ပါဘဲ။

ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အကုသိုလ် စိတ်ကူး အကြံအစည် တွေကို ရှုမှတ်ပြီး လက်မခံပဲ ပယ်နေတာဟာ ဝီရိယသံဝရဘဲ။ မဖြစ်ဘူးတဲ့ အကုသိုလ် မဖြစ်ရအောင်၊ ဖြစ်ပြီး အကုသိုလ်တွေလဲ ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်ပြီး ရှုမှတ်နေကြတာလဲ အဲဒီ ဝီရိယသံဝရပါဘဲ။

အဲဒီ သံဝရဝိနည်း ငါးပါးဟာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဘင်္ဂဉာဏ် လောက ရောက်ယင် ပြည့်စုံတန်သမျှ ပြည့်စုံနေပါပြီ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ်များနဲ့ ပြည့်စုံနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အရိယာတို့၏ အကျင့်တရားဖြင့် ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်ပြီး ဖြစ်သင့်သလောက် ဖြစ်နေလို့ ဒွါရ ၆- ပါးက ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာတွေကို အတ္တလို့မထင်ပဲ အနတ္တလို့သာ အမှန်အတိုင်း သိသိနေတာဘဲ။ ဒီလိုသိနေရင်း နောက်ဆုံး တချိန်ကျတော့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာမယ်။ အဲဒီအခါ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် အတ္တဒိဋ္ဌိကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ရုပ် နာမ် ခန္ဓာတွေကို အတ္တလို့ထင်မှတ်မှု လုံးဝကင်းသွားတော့တာဘဲ။ အဲဒီလိုဖြစ်ပုံကို ရည်ပြီးတော့ “အရိယဓဓမ္မ သုဝိနီတော- အရိယာတို့၏ အကျင့်တရား၌ ကောင်းစွာ ဆုံးမအပ်ပြီး ဖြစ်၍ ယဉ်ကျေးသော အရိယာသာဝကသည် ရုပ်ကို အတ္တဟု မထင်မှတ်ဘူး” စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားတာပါဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ ပဟာနဝိနယ- ပဟာနဝိနည်း ဆိုတာ အကုသိုလ်တွေကို ပယ်လျက် ဆုံးမခြင်းလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ (ဒီနေ့

ရာမှာ ဝိနယကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းလို့ အနက်ပြန်လျှင် ပယ်ခြင်း ဟူသော ပယ်ဖျောက်ခြင်းလို့ ဆိုရလိမ့်မယ်။ အဲဒီလိုဆိုတော့ အနက်ထပ်တူဖြစ်နေလို့ စကားမချောပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဆုံးမခြင်းလို့ အနက်ပြန်တာပါ။) အဲဒီ ပဟာနဝိနည်းကလဲ တဒင်္ဂ ပဟာနံ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံ သမုဇ္ဈေဒပဟာနံ ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာနံ နိဿရဏပဟာနံ အားဖြင့် ငါးပါး ရှိပါတယ်။ အဲဒါကိုလဲ “တဒင်္ဂ ဝိက္ခမ္မံ၊ သမုဇ္ဈေဒံ၊ တဖန်ငြိမ်းတာ ထွက်မြောက်ပါ” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

တဒင်္ဂ ဝိက္ခမ္မံ၊ သမုဇ္ဈေဒံ၊ တဖန် ငြိမ်းတာ ထွက်
မြောက်ပါ။

အဲဒီ ပဟာနံငါးပါးထဲမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်တစိတ်ဖြင့် အာရမ္မဏာနုသယ ခေါ်တဲ့ ကိလေသာ တစိတ်ကို ပယ်တာဟာ “တဒင်္ဂေန တဒင်္ဂဿ ပဟာနံ တဒင်္ဂပဟာနံ” လို့ ပြဆိုထားတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (၂-၃၃၅) စသည်နှင့်အညီ တဒင်္ဂပဟာနံ မည်ပါတယ်။ (ရည်ရွယ်ချက်ကို အတိုချုပ်ပြသည်) အဲဒါဟာ မြင်ဆဲကြားဆဲ စသည်၌ ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ စသည်ဖြင့် သိရတဲ့အာရုံမှာ နိစ္စစသည်ဖြင့် ထင်မှတ်ပြီးဖြစ်မည့် ကိလေသာတစိတ်ကို ရှုသိတဲ့ ဉာဏ်တစိတ်ဖြင့် ပယ်တာပါ။

ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံ ဆိုတာကတော့ ဥပစာသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိ၏ အစွမ်းကြောင့် ကိလေသာအကြမ်းစားတွေ မဖြစ်ပဲ အတော်အတန်ကြာအောင် ကင်းနေတာကို ဆိုတာပါ။

သမုစ္ဆေဒပဟာန် ဆိုတာကတော့ အရိယမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ငြိမ်းသင့်တဲ့ ကိလေသာတွေ အမြစ်ပြတ် ကင်းငြိမ်းနေတာကို ဆိုတာပါ။ သောတာပတ္တိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသရယ်၊ အပါယ်ကျစေနိုင်တဲ့ လောဘ ဒေါသ စသည်ရယ်၊ သုဂတိ၌ ခုနစ်ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီး ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ လောဘရယ်- ဒီလို ကိလေသာတွေ လုံးဝမဖြစ်တော့ပဲ ကင်းငြိမ်း သွားတာဟာ သမုစ္ဆေဒပဟာန်ပါ။ သကဒါဂါမိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ကာမရာဂ ပျာပါဒ အကြမ်းစားတွေ လုံးဝပြတ်ငြိမ်းသွားတာ၊ အနာဂါမိမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ကာမရာဂနှင့် ပျာပါဒတွေ လုံးဝပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်း သွားတာလဲ အဲဒီ သမုစ္ဆေဒပဟာန်ပါ။ အရဟတ္တမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ မာန စသော ကိလေသာ ဟူသမျှ လုံးဝပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းသွားတာလဲ အဲဒီသမုစ္ဆေဒပဟာန်ပါ။ ယခု ဒီမှာ ယောဂီတွေ ရှုမှတ်အားထုတ်နေကြရတာဟာ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် တဒင်္ဂပဟာန် ပြည့်စုံပြီးတော့ အဲဒီ သမုစ္ဆေဒပဟာန် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ် နေကြရတာပါ။

အဲဒီ အရိယမဂ်လေးပါးဖြင့် အမြစ်ပြတ်ပယ်ပြီး ကိလေသာတွေကို အရိယဖိုလ်လေးပါးဖြင့် ထပ်မံပြီး ငြိမ်းစေတာကတော့ ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာန်ပါ။ အဲဒါကတော့ အထူးပယ်ရတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဖလသမာပတ်၏ အဟုန်ကြောင့် ငြိမ်းအေးမြဲငြိမ်းအေးနေတာကိုဆိုတာပါ။

နိဿရဏပဟာန် ဆိုတာကတော့ အရိယမဂ် လေးပါး၏ အစွမ်းကြောင့် ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့တဲ့ ကိလေသာတွေ ရုပ်နာမ် ဆင်းရဲတွေ လုံးဝ ငြိမ်းတာဟာ အဲဒီ ကိလေသာ ရုပ် နာမ် ဆင်းရဲတွေမှ လွတ်မြောက် နေတဲ့ နိဿရဏခေါ် နိဗ္ဗာန်ဘဲ။ အဲဒီနိဗ္ဗာန်ဟာ ကိလေသာ ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲဟူသမျှမှ ကင်းရှင်း ထွက်မြောက်နေလို့ နိဿရဏပဟာန်ခေါ်တယ်။ အရိယမဂ်ဖို့လ် လေးပါး ရောက်ယင် အဲဒီ နိဿရဏပဟာန်လဲ ပြည့်စုံတော့ တာပါဘဲ။

ယခုပြောပြခဲ့တဲ့ သံဝရဝိနည်း ငါးပါး၊ ပဟာနဝိနည်း ငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသင့်သလောက် ပြည့်စုံနေတဲ့ အရိယာ ဟာ အရိယဓမ္မေ သုဝိနိတော-အရိယတို့၏အကျင့်တရား၌ ဆုံးမ အပ်ပြီးဖြစ်၍ ကောင်းစွာယဉ်ကျေးနေတာပါဘဲ။ အဲဒီလို ယဉ် ကျေးနေတဲ့ အရိယာသာဝကဟာ ရုပ်ကို အတ္တလို့ မထင်မှတ် တော့ပါဘူး တဲ့။ ဒါလောက် ဆိုယင် အတ္တစွဲကင်းတဲ့ ကလျာဏပုထုဇဉ်နဲ့ အရိယာသာဝကအကြောင်းကို နားလည် လောက်ပါပြီ။ ဒါကြောင့် ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ အဖြေပါဠိကို ပြန်ရိုးပြန်စဉ်အရ အပြည့်အစုံ အနက်ပြန်ပြပါဦးမယ်။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ-ဤဘုရား သာသနာတော်၌၊ အရိယာနံ ဒဿာဝီ-အရိယာတို့ကို သိမြင် သော၊ အရိယဓမ္မဿ ကောဝိဒေါ-အရိယာတရား၌ ကျွမ်းကျင် သော၊ အရိယဓမ္မေ သုဝိနိတော-အရိယာတရား၌ ဆုံးမအပ်ပြီး ဖြစ်၍ ကောင်းစွာယဉ်ကျေးသော၊ သပ္ပုရိသာနံ ဒဿာဝီ-

အရိယာသုတော်ကောင်းတို့ကို သိမြင်သော၊ သပ္ပရိသဓမ္မဿ
 ကောဝိဒေါ-သုတော်ကောင်းတရား၌ ကျွမ်းကျင်သော၊ သပ္ပ-
 ရိသဓမ္မေ သုဝိနိတော-သုတော်ကောင်းတရား၌ ဆုံးမအပ်ပြီး
 ဖြစ်၍ ကောင်းစွာယဉ်ကျေးသော၊ သုတဝါ-အကြားအမြင်နှင့်
 ပြည့်စုံသော၊ အရိယသာဝကော-အရိယာ ဖြစ်သော ဘုရား
 တပည့်သည်၊ ရူပံ-ရုပ်ကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ န သမ-
 နုပဿတိ-မထင်မှတ်ပေ။ ဝါ-တနည်းအားဖြင့်၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊
 ရူပဝန္တံ-ရုပ်ရှိသည်ဟု၊ န-မထင်မှတ်ပေ။ ဝါ-တနည်းအားဖြင့်၊
 ရူပံ-ရုပ်ကို၊ အတ္တနိ-အတ္တ၌တည်သည်ဟု၊ န-မထင်မှတ်ပေ။
 ဝါ-တနည်းအားဖြင့်၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ရူပသ္မိံ-ရုပ်၌တည်
 သည်ဟု၊ န-မထင်မှတ်ပေ။ (ဝေဒနာစသည်မှလဲ ပါဠိ
 အနက်က ထပ်တူပါဘဲ၊ အစ ၄-ပုဒ်နှင့် နောက်ဆုံးတပုဒ်ကို
 သာ ဖော်ပြမည်။) ဝေဒနံ-ခံစားမှုဝေဒနာကို၊ အတ္တတော-
 အတ္တဟု၊ န သမနုပဿတိ-မထင်မှတ်ပေ။ သညံ-မှတ်သားမှု
 သညာကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ န သမနုပဿတိ-မထင်မှတ်
 ပေ။သင်္ခါရေ-စေတနာစသော သင်္ခါရတို့ကို၊ အတ္တတော-
 အတ္တဟု၊ န သမနုပဿတိ - မထင်မှတ်ပေ။ ဝိညာဏံ - စိတ်
 ဝိညာဏ်ကို၊ အတ္တတော-အတ္တဟု၊ န သမနုပဿတိ-မထင်မှတ်
 ပေ။အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ဝိညာဏသ္မိံ-စိတ်ဝိညာဏ်၌ တည်သည်
 ဟု၊ န-မထင်မှတ်တော့ပေ။ အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ
 ဝိသာခ၊ ဧဝံ ခေါ-ဤပုံ ဤနည်းဖြင့်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-ထင်ရှား
 ရှိသော ရုပ်နာမ်အပေါင်း၌ အတ္တဟု ထင်မှားသောအယူသည်၊
 န ဟောတိ-မဖြစ်ပဲ ကင်းငြိမ်းပါသည် တဲ့။

အတ္တ ဆိုတာ အသက်ရှင်နေတဲ့အကောင်လို့ ထင်ရတဲ့ဟာ ပါဘဲ။ အဲဒါက ကိုယ်သွားချင် သွား၊ ကိုယ်ရပ်ချင် ရပ်၊ ကိုယ် ထိုင်ချင် ထိုင်၊ ကိုယ်အိပ်ချင် အိပ်၊ ကိုယ်ပြောချင် ပြော၊ ကိုယ်လုပ်ချင်လုပ် စသည်ဖြင့် ကိုယ့်အလိုအတိုင်း အစိုးရတယ် လို့လဲ ထင်ရတဲ့ဟာဘဲ။ အဲဒါကို သာမီအတ္တခေါ်တယ်။ ကိုယ် ထဲမှာ အမြဲတည်ရှိနေတယ်လို့လဲ ထင်ရတယ်။ အဲဒါကို နိဝါသီ အတ္တခေါ်တယ်။ အတ္တကောင် ငါကောင်ကပင် ကြံတတ်တယ် ပြောတတ်တယ် ပြုတတ်တယ်လို့လဲ ထင်ရတယ်။ အဲဒါကို ကာရကအတ္တခေါ်တယ်။ အဲဒါက သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို အတ္တလို့ စွဲလမ်းတာဘဲ။ အကောင်းအဆိုးတွေကို ခံစားနေတာကို အတ္တ ကောင် ငါကောင်လို့လဲ ထင်ရတယ်။ အဲဒါကို ဝေဒက အတ္တလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒါက ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို အတ္တလို့ စွဲလမ်းတာဘဲ။ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်စသည်လို့ ရောက်ပြီး ဖြစ်တဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ အဲဒီလို အတ္တစွဲဟာ လုံးဝမရှိတော့ဘူး။ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တရားမျှဘဲလို့ အမှန်အတိုင်း သာ သိနေတော့တာဘဲ။ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေရှင်းပြတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ၂၀-ကင်းပုံဟာ အဲဒီ သာမီ နိဝါသီ ကာရက ဝေဒကအတ္တစွဲ ၄-ပါးလုံး ကင်းပုံနဲ့ အတူတူပါဘဲ။ အဲဒီ အတ္တစွဲ ၄-ပါးနဲ့ အတ္တစွဲကင်းပုံ ဆောင်ပုဒ်များကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

(၁) ကိုယ်ထဲမှာ အလိုအတိုင်း အစိုးရတဲ့ ငါကောင် ရှိသည်ဟု ထင်တာက သာမီအတ္တစွဲ။

- (၂) ကိုယ်ထဲမှာ အမြဲတည်နေတဲ့ ငါ့ကောင်ရှိသည်ဟု ထင်တာက နိဝါသီအတ္တစွဲ။
- (၃) ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် အမှုအရာဟူသမျှကို ငါ့ကောင်ကပင် ပြုလုပ်သည်ဟု ထင်တာက ကာရကအတ္တစွဲ။
- (၄) အကောင်းအဆိုးဟူသမျှကို ငါ့ကောင်ကပင် ခံစားသည်ဟု ထင်တာက ဝေဒကအတ္တစွဲ။
- (၅) သောတာပတ္တိ၊ မဂ်ဖိုလ်၏၊ အသိအမြင်ရှိသူမှာ၊ ရုပ်နာမ်အစု၊ ငါ့ကောင်ဟု၊ ထင်မှု မရှိပါ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ အဖြေကို ကြားနာပြီးနောက် ဝိသာခသေဌေးကြီးက အရိယမဂ်ကို မေးပြန်တယ်။ မေးပုံကတော့—

အရိယမဂ် အမေး

ကတမော ပနာယေ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။
 အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ အဋ္ဌင်္ဂိကော-အင်္ဂါ ရှစ်ပါးရှိသော၊ အရိယော မဂ္ဂေါ-အရိယမဂ်သည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်အရာပါနည်း တဲ့။

ဒါကတော့ ရှေ့နားပိုင်းက သက္ကာယ နိရောဓ ဂါမိနီ ပဋိပဒါခေါ်တဲ့ မဂ္ဂသစ္စာအကြောင်း မေးတာနဲ့ အရတူပါတဲ့။ ဒါကြောင့် ဒီမဂ္ဂသစ္စာအကြောင်း ဖြေပြီးပါပြီ။ ထပ်ပြီး မေးစရာ မလိုပါဘူးလို့ ပြောသင့်တာပါတဲ့။ ဒါပေမဲ့ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီကတော့ ဒီအရိယမဂ်ကို အခြေခံပြီး ရှေ့ဆက်မေးလိုသောကြောင့် ဖြစ်မှာဘဲလို့ ဆင်ခြင်ပြီး ဖြေသင့်သည့်အတိုင်း ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

အရိယမဂ် အဖြေ

အယမေဝ ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ အရိယော
အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ သေယျထိဒံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ....သမ္မာ
သမာဓိ။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အဋ္ဌင်္ဂိကော-အင်္ဂါ
ရှစ်ပါးရှိသော၊ အရိယောမဂ္ဂေါ-အရိယမဂ်ဟူသည်မှာ၊ အယ-
မေဝ-ဤအရာပင်ဖြစ်ပါသည်။ သေယျထိဒံ-ဤအရာက အဘယ်
နည်းဆိုလျှင်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မှန်စွာမြင်ခြင်း၊....သမ္မာသမာဓိ-မှန်စွာ
စူးစိုက်တည်ကြည်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည် တဲ့။

ဒီမဂ္ဂင် ရှစ်ပါးအကြောင်းကတော့ သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ
ပဋိပဒါ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂသစ္စာအကြောင်း ဟောစဉ်က ဖွင့်ပြခဲ့ပြီး
ဖြစ်လို့ ထပ်ပြီး ပြောစရာတော့ မလိုပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ (၁၃၂၆-
ခုနှစ်၊ ပဌမဝါဆိုလကွယ်နေ့က ဟောထားခဲ့တဲ့) ပဌမစာမူရင်းမှ
တချို့အနည်းငယ်ကို စာကြည့်သူတို့မှာ သုတပွားရအောင် ယခု
တရားစာမူသန့်၌ ဖော်ပြရဦးမယ်။

ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားကို ခဏ ခဏဟောနေရတယ်၊ ဒီမဂ္ဂင်
ရှစ်ပါးတရားက အလွန်လဲလေးနက်ပြီး အလွန်လဲ အရေးပါ
အရာရောက်ပါတယ်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မှာ
ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟာ အနှစ်သာရအစစ်ပဲ၊ ဗုဒ္ဓအဆုံးအမသာသနာ
တော်အစစ်ပဲ၊ လေးသင်္ချေနဲ့ကမ္ဘာတသိန်း၊ ရှစ်သင်္ချေနဲ့ကမ္ဘာ

တသိန်း၊ တဆဲ့ခြောက်သင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး ဘုရားဖြစ်ဖို့ရာ ကျင့်ကြရတဲ့ဘုရားအလောင်းတွေဟာလဲ ဒီမဂ္ဂင် ရှစ်ပါးတရားပြည့်စုံအောင် ကျင့်ကြရတာဘဲ၊ မြတ်စွာဘုရား ရှင်တွေဟာ မိမိတို့၏ အသက်တန်း ရှိနေသမျှကာလပတ်လုံး တရားဟောကြရတာလဲ ဝေနေယျသတ္တဝါတွေမှာ ဒီမဂ္ဂင်ရှစ် ပါးအကျင့်ကို ပြည့်စုံအောင် ကျင့်နိုင်ဘို့ ဟောတော်မူကြရ တာဘဲ၊ ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရား အကြွင်းမဲ့ ပြည့်စုံလျှင် ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ရောက်တော့တာဘဲ၊ ဒါကြောင့် ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအကျင့်ဟာ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။

(ကမ္ဘာဦးမှ စ၍ လောကရေး အတွက် ချမ်းသာအောင် ကြံဖန်တီထွင်လာကြပုံနှင့် မွေးသည်မှစ၍ လူ့ဘဝဆင်းရဲကြရ ပုံများကို ဟောထားသည်မှာ လက်နှိပ်စက်ရိုက် ၄-မျက်နှာ ကျော်ကျော်ရှိ၏၊ ယင်းကို ဤ၌မပြတော့ပဲ ချန်ထားခဲ့သည်။)

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲက သမ္မာဒိဋ္ဌိ- မှန်စွာမြင်ခြင်းဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်အရ မှန်စွာမြင်အောင် အားထုတ်ဖို့ လိုပါတယ်၊ လောကဘက်က အမှန်တွေဆိုတာလဲ ရှိပါတယ်၊ အဲဒါတွေကတော့ ဒီအရိယ မဂ္ဂင်နဲ့ မဆိုင်ပါဘူး၊ ဆိုင်တာကတော့ မိမိတို့သန္တာန်က ရုပ် နာမ် တရားတွေကို အမှန်အတိုင်းသိဘို့ဘဲ လိုပါတယ်၊ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း တွေ့ထိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ် တရားတွေကို အမှန်အတိုင်း သိအောင်အားထုတ်ဖို့ပါဘဲ၊ ဒွါရ ၆-ပါးက ခဏမစဲဖြစ်ပျက်

နေတာကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့သိပြီး ဆင်းရဲတွေဘဲဆိုတာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ဆုံးဖြတ်နိုင်ဘို့ လိုပါတယ်။ ရှုမှတ်ခြင်းမရှိတဲ့ ပကတိ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ အမြင်ကောင်း အကြားကောင်း စသည် တွေကို ရအောင် အမြဲကြောင့်ကြစိုက်ပြီး ဆင်းရဲနေကြရတယ်။ အဲဒီလို အဆင်းရဲခံပြီး ကြောင့်ကြစိုက်လို့ အမြင်ကောင်းစသည် တွေကို ရလာတော့လဲ မကြာခင် ကုန်ဆုံးသွားတာဘဲ။ အဲဒီလို ကုန်ပျောက် လွယ်တာဟာ အရသာကောင်း စားရတဲ့အခါ ပိုပြီး ဆင်ရှားပါတယ်။ လျှာပေါ်မှာ အရသာကောင်းကလေးဟာ ပေါ်လာပြီး တခဏကလေးအတွင်းမှာ ပျောက်သွားတာဘဲ။ ဒီပြင်ဟာတွေလဲ ဒီလိုချည်းပါဘဲ။ အဲဒီ အကောင်း ကလေး တွေကို ခံစားရအောင် ရှာရလုပ်ကိုင်ရတာတွေကတော့ အင် မတန် ပင်ပန်းဆင်းရဲပါတယ်။ တသက်လုံး ရှာကြံနေကြရတာ ဘဲ။ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း ဒီလိုချည်း ရှာကြံပြီးဆင်းရဲနေကြရ တယ်။ အပါယ်လေးပါး ရောက်နေတဲ့အခါ ပိုပြီးဆင်းရဲကြရ တာဘဲ။

မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်မှာ မပြတ် ရှုမှတ် နေတဲ့ ယောဂီကတော့ မြင်မှု ကြားမှု စသော ရုပ်နာမ်တွေ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာကို တွေ့သိရတယ်။ အဲဒီလို ခဏမစဲ လျင်မြန်စွာ ပျောက်ပျက် သွားတာ တွေချည်း တွေ့သိနေရတော့ ဘာမှ အားကိုးစရာမရှိတဲ့ ဆင်းရဲတရားတွေချည်းဘဲ။ ရုပ်နာမ်အသစ် မဖြစ်လာယင် ဘယ်အချိန်မဆို သေနိုင်သောကြောင့် ကြောက် စရာကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲတရားတွေချည်းဘဲလို့ သိရတယ်။ အဲဒါ

ဟာ အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဘဲ၊ ဒုက္ခသစ္စာဆိုတဲ့ ဆင်းရဲအမှန်ကို သိတာဘဲ၊ အဲဒါနဲ့ဆိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြ ရမယ်။

(၁) ဖြစ်ပျက်သမျှ၊ သင်္ခါရ၊ ဒုက္ခသစ္စာတည်း။

အဲဒီလို ရှုမှတ်နေယင်း ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာ တွေကို ဆင်းရဲလို့ သိတာဟာ ဒုက္ခသစ္စာကို အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ သမ္မာ ဒိဋ္ဌိဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ ဒီ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ ရှုမိတဲ့ အာရုံ လောက်သာ ဆင်းရဲထင်ပြီး နှစ်သက်သာယာမှု ကင်းတယ်၊ မရှုမိတဲ့အာရုံတွေနဲ့တော့ စပ်ပြီး နှစ်သက်သာယာမှု ရှိနေသေး တာဘဲ။ အရိယမဂ် ရောက်မှ နှစ်သက်သာယာမှုက အမြစ်ပြတ် ငြိမ်းတာ၊ ဒါတောင်မှ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်လောက် ဆိုယင် ကာမဘဝ ရုပ်နာမ်တွေကို အကောင်းထင်ပြီး နှစ်သက်သာယာ မှုက လုံးဝမကင်းသေးပါဘူး၊ ဒါကြောင့် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် တွေမှာ အိမ်ထောင်ပြုမှုတွေလဲ ရှိနေသေးတာဘဲ။ မိထွေးတော် ဂေါတမီ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခါနီးမှာ အရှင်အာနန္ဒာက စိုးရိမ်ပူဆွေး ပြီး ငိုကြွေးသေးတယ်လို့တောင် ပြဆိုထားတာရှိနေသေးတာဘဲ။ အဲဒါဟာ ပရိနိဗ္ဗာန်မစံပဲ ဖြစ်နေတဲ့ရုပ်နာမ်တွေကို အကောင်း ထင်ပြီး လိုလားခြင်းရှိနေလို့ပါဘဲ။ အရဟတ္တမဂ်ရောက်မှ အဲဒီလို အကောင်းထင်ပြီး နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝကင်းတယ်၊ ဒါ ကြောင့် အဲဒီ နှစ်သက်သာယာမှု လုံးဝငြိမ်းအောင် ရှုမှတ် အားထုတ်နေကြရတာဘဲ။

နှစ်သက်သာယာမှုရှိနေယင် မျက်မှောက်ဘဝမှာလဲ ဆင်းရဲ
 နေကြရတာဘဲ၊ သားသမီး အိမ်သူအိမ်သားတွေ ရှိနေတဲ့သူမှာ
 အဲဒီ သားသမီးစသည်ကို နှစ်သက်သာယာ နေသောကြောင့်
 သူတို့အတွက် ကြောင့်ကြစိုက်ပြီးတော့လဲ ဆင်းရဲနေကြရတယ်။
 မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟာ တချိန်က မလ္လတိုင်းပြည်ထဲက ဥရုဝေလ
 ကပ္ပ ဆိုတဲ့ နိဂုံးရွာကြီးမှာ သီတင်းသုံးနေတော်မူတယ်၊ အဲဒီ
 အခါ ဥရုဝေလကပ္ပနိဂုံး ရွာထဲက ဘဒြက ဆိုတဲ့ ဂါမဏိ—
 ရွာလူကြီးက မြတ်စွာဘုရားထံ လာရောက်ရှိခိုးကန်တော့ပြီးတော့
 ဒီလို လျှောက်ထား တောင်းပန်ပါတယ်၊ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း
 ငြိမ်းကြောင်းတရား ဟောတော်မူပါ တဲ့။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဒီလို စပြီး အမိန့်ရှိပါတယ်၊
 ရှေးကာလကိုစွဲပြီး ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း ငြိမ်းကြောင်းကို ငါက
 ဟောလျှင် သင့်မှာ ယုံမှားတွေးတောမှု သံသယဖြစ်နိုင်တယ်၊
 နောက်ကာလကို စွဲပြီးဟောလျှင်လဲ သင့်မှာ ယုံမှားတွေးတောမှု
 သံသယ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ ဒါကြောင့် ယခု တထိုင်အတွင်းမှာပဲ
 ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း ချုပ်ကြောင်းကို ဟောမယ်လို့ မိန့်တော်မူ
 ပြီး ဒီလိုမေးတော်မူပါတယ်။

ဥရုဝေလကပ္ပရွာထဲက လူမျိုးမှာ အသတ်ခံရခြင်း၊ အချုပ်
 အနှောင် ခံရခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းဆုံးရှုံးခြင်း၊ အကဲ့ရဲ့
 ခံရခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ သင့်မှာ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေး
 ခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ နှလုံးမသာခြင်း၊ စိတ်ပူပန်ခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါ
 သလား တဲ့။ ဖြစ်နိုင်ပါတယ် ဘုရားလို့ လျှောက်ပါတယ်။

တချို့လူတွေမှာ အသတ်ခံရခြင်း စသည်ကြောင့် သင့်မှာ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း စသည် မဖြစ်နိုင်တာလဲ ရှိပါသလားလို့ မေးတော်မူပါတယ်။ အဲဒီလို မဖြစ်နိုင်တာလဲရှိပါတယ်လို့ လျှောက်ပါတယ်။ အဲဒီလို စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်းစသည် ဖြစ်နိုင်တာ မဖြစ်နိုင်တာ ဘာကြောင့်ပါလဲ လို့လဲ မေးတော်မူတယ်။ ခင်မင်နှစ်သက်တဲ့သူတွေ ဒုက္ခရောက်ယင် စိုးရိမ်ခြင်းစသည် ဖြစ်ရပါတယ်။ မခင်မင်မနှစ်သက်တဲ့သူတွေ ဒုက္ခရောက်ယင်တော့ စိုးရိမ်ခြင်း စသည် မဖြစ်နိုင်ပါဘူးလို့ လျှောက်ပါတယ်။ အဲဒါဟာ ဆန္ဒရာဂ-ဆိုတဲ့ ချစ်ခင်နှစ်သက်မှု ရှိသူတွေနဲ့စပ်ပြီး စိုးရိမ်ခြင်းစသည် ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဆန္ဒရာဂ မရှိသူတွေနဲ့ စပ်ပြီး မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ သဘောပေါက်ပြီး ဖြေတာပါ။ ဆန္ဒရာဂဟာ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း၊ ဆန္ဒရာဂ ကင်းတာဟာ ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းကြောင်းလို့ သိနားလည်စေတာပါ။ ရှေးကာလက ဆင်းရဲဖြစ်ခဲ့တာလဲ ဆန္ဒရာဂကြောင့်ဘဲ နောက်ကာလ၌ ဆင်းရဲဖြစ်မှာလဲ ဆန္ဒရာဂကြောင့်ဘဲလို့ သိမှတ်ဖို့ရာလဲ မြတ်စွာဘုရားက အမိန့်ရှိပါတယ်။

အဲဒီ ဘုရားစကားတော်ကို နှစ်ခြိုက်သဘောကျ ပြီးတော့ ဘဒြက ဆိုတဲ့ ရွာလူကြီးက ဒီလိုလဲ လျှောက်ပါတယ်။ ဘုရား တပည့်တော်မှာ စိရဝါသီ ဆိုတဲ့ သားသူငယ် တယောက်ရှိပါတယ်။ အဲဒီသူငယ်ကို ရွာအပြင်က စာသင်ကျောင်းမှာ ထားပါတယ်။ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း စောစောထပြီး စိရဝါသီကို စုံစမ်းရန် လူတယောက်ကို စေလွှတ်ရပါတယ်။ အဲဒီလူ ပြန်ရောက်မလာမချင်း ငါ့သား စိရဝါသီ ကျန်းမာ ချမ်းသာပါစေလို့ တောင်းတပြီး စိတ်ပူနေရပါတယ်ဘုရား လို့ လျှောက်ပါတယ်။

စိရဝါသီသုဠယံမှာ အသတ်ခံရလို့ဖြစ်စေ၊ အချုပ်အနှောင်ခံရလို့ ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းဆုံးရှုံးလို့ အကဲ့ရဲ့ခံရလို့ ဖြစ်စေ သင့်မှာ သောကစသည် ဖြစ်နိုင်ပါသလားလို့ မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူတယ်။ သောကစသည် ဘယ်မှာ မဖြစ်ပဲရှိပါ့မလဲ၊ အသက်တောင်မှ သေနိုင်ပါတယ် ဘုရားတဲ့၊ ဒါကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခဟာ ချစ်ခင်နှစ်သက်မှု ဆန္ဒကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်သိရမယ်လို့ မိန့်တော်မူပြီးတော့ ဒီလိုလဲ မေးတော်မူပါတယ်။ စိရဝါသီ၏ မိခင်ကို မမြင်ဘူးသေး မကြားဘူးသေးခင်က အဲဒီအမျိုးသမီးကို ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်ခဲ့ပါ့ရဲ့လားတဲ့။ မဖြစ်ခဲ့ပါဘုရား၊ ဒါဖြင့် ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်းဟာ မြင်ရကြားရလို့ ဖြစ်တာမဟုတ်လား၊ ဟုတ်ပါတယ်ဘုရား၊ အကယ်၍ စိရဝါသီ၏ မိခင် အသတ်ခံရ အချုပ်အနှောင်ခံရယင် ဆုံးရှုံးယင် အကဲ့ရဲ့ခံရယင် သင့်မှာ သောကစသည် မဖြစ်ပေဘူး လားလို့ မေးတော်မူတယ်။ ဘယ်မှာ မဖြစ်ပဲရှိပါ့မလဲ၊ အသက်တောင်မှ သေနိုင်ပါတယ်ဘုရားတဲ့၊ ဒါကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခဟာ ချစ်ခင်နှစ်သက်မှု ဆန္ဒကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်သိရမယ်လို့ မိန့်တော်မူတယ်။ မှန်ပါဘုရားလို့ အဲဒီရွာလူကြီးက ဝန်ခံပါသတဲ့။ (သံယုတ်၊ တတိယ၊ ၅၁၀)

ယခုပြောခဲ့တဲ့ ဘဒြက ရွာလူကြီး ဝတ္ထုကတော့ ချစ်ခင်နှစ်သက်မှုကြောင့် မျက်မှောက်မှာပင် ဆင်းရဲ ဖြစ်ပွားပုံဘဲ။ ထို့အတူပင် ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲတွေကို အကောင်းထင်ပြီး နှစ်သက်သာယာနေယင် တဘဝပြီး တဘဝ အသစ်အသစ် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး

ဆင်းရဲနေရတာဘဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီနှစ်သက် သာယာမှု တဏှာ
ဟာ သမုဒယသစ္စာဘဲ၊ ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ
စသည်ဖြင့် အမှန်ကို သိတိုင်း သိတိုင်း အဲဒီသိရတဲ့ ရုပ်နာမ်
အာရုံမှာ နှစ်သက်သာယာမှု တဏှာမဖြစ်ပဲ ကင်းရှင်းသွား
တယ်၊ အဲဒါဟာ ရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ ဝိပဿနာ
သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် သမုဒယတဏှာကို ပယ်တာဘဲ၊ အဲဒါဟာ
သမုဒယသစ္စာကို ပယ်သောအားဖြင့် မှန်စွာသိတာဘဲ။

အဲဒီလို သမုဒယတဏှာ ကင်းရှင်းသွားတိုင်း အဲဒီသိရတဲ့
အာရုံနဲ့စပ်ပြီး ဘဝသစ် ရုပ်နာမ် ဆင်းရဲတွေ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ
ကင်းငြိမ်းသွားတယ်၊ အဲဒါဟာ တဒင်္ဂနီရောဓကို ပြီးစေသော
အားဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိက အမှန်အတိုင်း သိသည်မည်တာဘဲ။

ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေ ဖြစ်ဖြစ်သွား
တာက မဂ္ဂသစ္စာကို ဖြစ်ပွားစေသောအားဖြင့် အမှန်အတိုင်း
သိသည်မည်တာဘဲ၊ ဒါက ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအရ မှန်စွာသိ
ပုံဘဲ။ အရိယမဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိကတော့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်
တွေ့ သိမြင်ပြီး သစ္စာလေးပါးလုံးကို မှန်စွာသိမြင်တယ်၊ အဲဒီ
အကြောင်းကိုတော့ စာမူမကျယ်ရအောင် ဒီနေရာမှာ မပြောတာ
ပါဘူး။ ယခု သမုဒယသစ္စာ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၂) သင်္ခါရတွင်၊ အကောင်းထင်၊ ခင်မင် သမုတည်း။

မြင်ဆဲ ကြားဆဲစသည်၌ ထင်ပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ
တွေကို မြဲသည့်အနေ ချမ်းသာသည့် လှပသည့်အနေ စသည်
ဖြင့် အကောင်းထင်နေယင် နှစ်သက်ခင်မင်တဲ့ တဏှာသမုဒယ

ဖြစ်တယ်။ ရှုမှတ်လို့ အနိစ္စသည့်ဖြင့် သိနေယင်တော့ အဲဒီ
တဏှာ ငြိမ်းတယ်။ အဲဒီတဏှာကို ငြိမ်းစေသောအားဖြင့် သမ္မာ
ဒိဋ္ဌိက မှန်စွာသိမြင်ရတယ်။ အဲဒီလို မှန်စွာသိရအောင်လို့ မပြတ်
ရှုမှတ်နေကြရတာပါ။ အရိယမဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိက နိဗ္ဗာန်ကို
တွေ့မြင်တော့ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ဆင်းရဲလို့ သိနိုင်
ပုံ၊ တဏှာကင်းပုံတွေဟာ သာပြီး ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါ
ကြောင့် အဲဒီ နိရောဓသစ္စာ အကြောင်းကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

(၃) ရုပ်နာမ်အားလုံး၊ ဖြစ်ပျက်သုဉ်း၊ ချုပ်ဆုံး
နိဗ္ဗာန်တည်း။

ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့ အခါမှာ ခဏမစဲ ဖြစ်
ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို ရှုသိနေရင်းထဲက သိစရာရော သိတာ
ရော လုံးဝချုပ်ငြိမ်း ကင်းရှင်းနေတဲ့ သဘောထဲသို့ ကျရောက်
သွားတယ်။ အဲဒီလို ကျရောက်တွေ့မြင်ပုံကို ရှေ့နားပိုင်းက
ပြဆိုခဲ့ပါပြီ။ အဲဒါဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိက နိရောဓသစ္စာကို အမှန်
အတိုင်း သိမြင်ပုံပါ။ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို
ရှုသိသောအားဖြင့် ဝိပဿနာမဂ်ကို ပွားနေရတယ်။ နောက်ဆုံး
ကျတော့ အဲဒီဖြစ်ပျက် ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲ ဟူသမျှ ချုပ်ငြိမ်းတဲ့
သဘောကို မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် အရိယမဂ်ကို ဖြစ်
ပွားစေရတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ပွားစေသောအားဖြင့် သိတာကို
သမ္မာဒိဋ္ဌိက မှန်စွာသိမြင်တာလို့ ဆိုရတယ်။ အဲဒီ မဂ္ဂသစ္စာနဲ့
ဆိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၄) ဆင်းရဲငြိမ်းရာ၊ ဆိုက်ရောက်တာ၊ သစ္စာ မဂ္ဂတည်း။

ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သမ္မာဒိဋ္ဌိက-မှန်စွာ သိမြင်တယ် ဆိုတာ ဒုက္ခသစ္စာကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားသိရတယ်။ အဲဒီလို သိတိုင်း သမုဒယသစ္စာကို ပယ်သောအားဖြင့် သိရတယ်။ နိရောဓ-ဆင်းရဲငြိမ်းရာကို မျက်မှောက်ပြုပြီး သိရတယ်။ မဂ္ဂ သစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေသော အားဖြင့် သိရတယ်။ အဲဒီလို မှန်စွာသိမြင်တာကို သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုတာဘဲ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ယင် မှန်စွာကြံတဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပ-ကလဲ စိတ် ဦးညွှတ်တဲ့ အနေဖြင့် ပါဝင်တာပါဘဲ။ သမ္မာဝါယာမ ဆိုတဲ့ မှန်စွာအားထုတ်မှုလဲ ပါဝင်တာပါဘဲ။ မြင်မှု ကြားမှုစသည် တို့ကို အမှန်အတိုင်း အမှတ်ရပြီး သိရအောင် ကြောင့်ကြ စိုက်ပေးနေတာဟာ သမ္မာဝါယာမဘဲ။ အမှန်အတိုင်း အမှတ် ရတဲ့ သမ္မာသတိ ပါဝင်တာကတော့ အလွန်ထင်ရှား ပေါ်လွင် နေပါပြီ။ (သမာဟိတော-စိတ်တည်ကြည်သောသူသည်၊ ယထာ ဘူတံ-ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ ပဇာနာတိ-သိ၏-လို့) ဟောထားတဲ့ အတိုင်း သမာဓိရှိမှ အမှန်အတိုင်း သိနိုင်သောကြောင့် သမ္မာ ဒိဋ္ဌိက-က မှန်စွာမြင်ယင် သမ္မာသမာဓိလဲ ပါဝင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံပါမှ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစသော ပညာဝိသုဒ္ဓိငါးပါး ဖြစ်နိုင် သောကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ-က မှန်စွာမြင်တိုင်း သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တ အာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင်များလဲ ပါဝင်ပြည့်စုံကြောင်း ထင်ရှား ပါတယ်။ ယခု ပြောခဲ့တဲ့ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ အရိယမဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ဆဲမှာ သမ္မာသင်္ကပ္ပစသော မဂ္ဂင်တွေလဲ ပါဝင်

ပါတယ်။ အဲဒီ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးဟာ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိတဲ့ အရိယမဂ်ပဲလို့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားပါတယ်။ အဲဒီမှာ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေက အရိယမဂ်၏ ရှေ့ဆောင်ဖြစ်တဲ့ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ပဲ။ သောတာပတ္တိမဂ် စသည်ကတော့ အရိယမဂ်ပဲလို့ ဒီလို ခွဲခြားပြီး မှတ်သိထားကြရမယ်။

အဲဒီအဖြေကို ကြားနာပြီးတော့ ဝိသာခ သေဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

သင်္ခတ-အသင်္ခတအမေး

အရိယော ပနာယျေ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ သင်္ခတော၊
ဥဒါဟု အသင်္ခတော။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်သည်။ သင်္ခတော နှု ခေါ်-အကြောင်းတရားများက ပြုအပ်သော သင်္ခတတရား ဖြစ်ပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ အသင်္ခတော-မပြု အပ်သော အသင်္ခတတရား ဖြစ်ပါသလော-တဲ့။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတဲ့ အရိယမဂ်ဟာ အခြား နာမ်တရားများလို့ပင် အကြောင်းတရားတွေက ပြုလို့ ဖြစ်တဲ့ သင်္ခတတရားပါလား၊ သို့မဟုတ် နိဗ္ဗာန်အငြိမ်းဓာတ်လို့ပင် အသင်္ခတတရားပါလားလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သင်္ခတဖြစ်ကြောင်းအဖြေ

အရိယော ခေါ် အာရုသော ဝိသာခ အဋ္ဌင်္ဂိ
ကော မဂ္ဂေါ သင်္ခတော။

အာရုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အရိယော
အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်သည်။ သင်္ခ
တော-ဝိပဿနာစသော အကြောင်းတရားက ပြုအပ်-ဖြစ်စေ
အပ်သော သင်္ခတတရား ဖြစ်ပါသည်။

သူ့ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများက လှုံ့ဆော် ထောက်ပံ့
ပြုလုပ်ပေးမှု ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သင်္ခတတရားပါ။ အသင်္ခတ
တရားဆိုတာ နိဗ္ဗာန် တံပါးတည်းသာ ရှိတယ်။ အဲဒီနိဗ္ဗာန်
ဆိုတာက အရိယမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ကိလေသာတွေ ဖြစ်ခွင့်
မရှိပဲ ငြိမ်းခြင်းသဘောဘဲ၊ ငြိမ်းတယ်ဆိုတာဖြစ်ပေါ်တာ မဟုတ်
လို့ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ မဆိုရဘူး။ အဲဒီ ကိလေသာ
အကြောင်းတရားကင်းလို့ ဘဝသစ် ရုပ်နာမ် ဆင်းရဲတွေ မဖြစ်
တော့ပဲ ကင်းငြိမ်းတာလဲ နိဗ္ဗာန်ဘဲ။ အဲဒါလဲ ဖြစ်ပေါ်တာ
မဟုတ်လို့ အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်တဲ့ သင်္ခတလို့ မဆိုရဘူး။
အသင်္ခတသာ မည်တယ်။ အရိယမဂ်တရား ဆိုတာကတော့
ရှေးအဖို့က ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာကြောင့် ဖြစ်တာဘဲ။
အနီးကပ်ဆုံးအားဖြင့် (အနုလောမံ ဂေါတြဘူယ-အနုလောမ
ဝိပဿနာက အခြားမဲ့၌ ဂေါတြဘူကို ဖြစ်စေလျက် ကျေးဇူး
ပြုတယ်။ ဂေါတြဘူ မဂ္ဂဿ-ဂေါတြဘူက အရိယမဂ်ကို အခြား
မဲ့၌ ဖြစ်စေသောအားဖြင့် ကျေးဇူးပြုတယ်-လို့) ဟောထားတဲ့

ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်အရ ရှေးအဖို့က ဝိပဿနာအဆင့်ဆင့်ကြောင့် အနီးဆုံးအားဖြင့် ဂေါတြဘူကြောင့် ဖြစ်တယ် ဆိုတာလဲ ထင်ရှားတယ်။ နောက်ပြီးတော့ တည်ရာမှီရာရပ်နဲ့ ယှဉ်ဘက် တရားတွေကြောင့် ဖြစ်တယ်ဆိုတာလဲ ထင်ရှားပါတယ်။

ဒါကြောင့် စာပေကျမ်းဂန်တတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အနေအားဖြင့် အရိယမဂ်ဟာ ဆိုင်ရာအကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်လို့ သင်္ခတ တရားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားနေပါတယ်။ မေးစရာတောင် မလိုဘူးလို့ ဆိုစရာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ သုတမရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အနေအားဖြင့်တော့ အထင်မှားစရာရှိပါတယ်။ အရိယမဂ်က ရုပ်နာမ်ဆင်းရဲ ငြိမ်းတဲ့ အသင်္ခတ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်တော့ နိဗ္ဗာန်လိုပင် အသင်္ခတ လေလားလို့ ယုံမှားစရာ ထင်မှားစရာ ရှိပါတယ်။ သမ္မတ္တနိယာမမည်သောကြောင့် အသင်္ခတလို့ ထင်စရာလဲရှိပါတယ်။ တော်တော်ဆီက လူတယောက်ကဒီမှာ လာပြီး မေးတယ် “အရိယမဂ်ဟာ အသင်္ခတတရားပါလား”တဲ့။ ဘာကြောင့် ဒီလို မေးရတာလဲလို့ ဆိုတော့ “ဆရာကြီးတယောက်က သူ့ကျမ်းစာအုပ်ထဲမှာ အရိယမဂ်ကို အသင်္ခတတရား”လို့ ပြဆိုထားတာကို တွေ့ရသောကြောင့်ပါ တဲ့။

အဲဒီကျမ်းစာမှာ အရိယမဂ် အသင်္ခတဖြစ်ကြောင်း ကထာဝတ္ထုပါဠိဖြင့် ပြဆိုထားတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒီကျမ်းစာအုပ်တော့ မတွေ့ဘူးပါဘူး။ ကထာဝတ္ထုကျမ်းထဲက စာပိုဒ်အမှတ် (၄၄၅) စသည်မှာ (နိယာမဟာ အသင်္ခတလား—

စသည်ဖြင့်) ပြဆိုထားတာကို အမှီပြုပြီး ရေးထားဟန်တူပါတယ်။ ကထာဝတ္ထုကျမ်းမှာ အမှားနဲ့ အမှန် အငြင်းအခုံ ဖြစ်ပုံတွေကို ပြထားတယ်။ သိနားလည်ရန် မလွယ်လှပါဘူး။ အမှားဘက်က ဝါဒနဲ့ အမှန်ဘက်က ဝါဒကို ခွဲခြားသိရန် မလွယ်လှပါဘူး။ ဗဟုသုတပြည့်ဝတဲ့သူမှ ပါဠိနှင့် အဋ္ဌကထာ ကိုလဲ ကျကျနနလေ့လာကြည့်မှ သိနားလည်နိုင်တယ်။ ကထာ ဝတ္ထုကျမ်းမှာ တတိယသင်္ဂါယနာ ခေတ်တုန်းက အယူမှားနဲ့ အယူမှန်ကို စိစစ်ဝေဖန် ပြထားတယ်။ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရောက်တဲ့သူမှာ ဂတိနဲ့ဉာဏ်ကို မြဲစေသောကြောင့် အဲဒီမဂ်ကို သမ္မတ္တနိယာမခေါ်တယ်။ အဲဒီမဂ်စိတ် ချုပ်သွားတဲ့နောက်လဲ ဂတိနဲ့ဉာဏ်က မချွတ်မယွင်းပဲ ခိုင်မြဲနေသောကြောင့် နိယာမကို အသင်္ခတလို့ အယူမှားဖြစ်နေတယ်။ နိယာမဆိုတာ အရိယမဂ်ပဲ။ နိယာမကို အသင်္ခတလို့ ဆိုတော့ အရိယမဂ်ကိုလဲ အသင်္ခတလို့ ဆိုရာရောက်တာပေါ့။ အဲဒါ အမှားစစ်စစ်ပဲ။ အဲဒီ အမှားကို အမှားအား နားလည်ရအောင်လို့ စိစစ်ဝေဖန်ပြချက်ပါဘဲ။ အဲဒါကို အမှန်ထင်ပြီး ဟိုကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်က ရေးထားဟန်တူပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလို အယူမှားကို ပယ်ဖျက်နိုင်ရန်အတွက် “အရိယမဂ်ဟာ သင်္ခတလား အသင်္ခတလား”လို့ မေးတာလဲ မေးသင့်ပါတယ်။ “သင်္ခတပါ”လို့ အဖြေလဲ ဖြေသင့်တာပါဘဲ။ အသင်္ခတ ဆိုယင် နိဗ္ဗာန်လိုပင် ချုပ်ပျက်ခြင်း မရှိပဲ အမြဲတည်နေရမှာ။ အရိယမဂ်ကတော့ အခြားစိတ်များလိုပင် ဥပါဒိ-ဌိ-ဘင် ဆိုတဲ့ ခဏငယ်သုံးချက်မျှသာ တည်ရှိတယ်။ ဘင်ခဏ မှာ လုံးဝချုပ်ပျောက်သွားတယ်။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်လို အမြဲ

တည်ရှိနေတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာစသော အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်တဲ့တရားလဲ ဖြစ်နေတယ်၊ ဒါကြောင့် သင်္ခတတရားဖြစ်ကြောင်း အလွန်ပင် ထင်ရှားပါတယ်။

အဲဒီအဖြေကို ကြားနာပြီးနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလိုလဲ မေးပြန်ပါတယ်။

သင်္ဂဟိတဓေါ သိမ်းယူအပ်ပုံအမေး

အရိယေန န ခေါ အယျေ အဋ္ဌင်္ဂိကေန မဂ္ဂေန တယော ခန္ဓာ သင်္ဂဟိတာ၊ ဥဒါဟု တိဟိ ခန္ဓေဟိ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ သင်္ဂဟိတော။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ အဋ္ဌင်္ဂိကေန-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော၊ အရိယေန မဂ္ဂေန-အရိယမဂ်ဖြင့်၊ တယော ခန္ဓာ- (သီလ သမာဓိ ပညာ-ဟူသော) သုံးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့ကို၊ သင်္ဂဟိတာ နှုခေါ-သိမ်းယူအပ်ပါကုန်သလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ တိဟိ ခန္ဓေဟိ-သုံးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ-အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်ကို၊ သင်္ဂဟိတော-သိမ်းယူအပ်ပါသလော တဲ့။

အရိယမဂ်ဖြင့် သီလ သမာဓိ ပညာ ဆိုတဲ့ ခန္ဓာသုံးပါးကို အတွင်းသွင်းပြီး ယူရပါသလား၊ သို့မဟုတ် ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့် အရိယမဂ်ကို အတွင်းသွင်းပြီး ယူရပါသလားလို့ မေးတာ

မပါဘဲ၊ အဲဒါဟာ အရိယမဂ်အကြောင်းနဲ့ သီလက္ခန္ဓာသည် အကြောင်းမှာ မကျမ်းကျင် မနိုင်နင်းယင် ဖြေရန်မလွယ်ဘူး။ ခက်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီကတော့ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာမ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် အလွယ်တကူနဲ့ပင် ဒီလို ဖြေ ကြားလိုက်ပါတယ်။

သင်္ဂဟိတခေါ် သိမ်းယူအပ်ပုံအဖြေ

န ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ အရိယေန အဋ္ဌဂီကေန မဂ္ဂေန တယော ခန္ဓာ သင်္ဂဟိတာ၊ တီဟိ စ ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ ခန္ဓေဟိ အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ သင်္ဂဟိတော-တဲ့။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အရိယေန အဋ္ဌဂီကေန မဂ္ဂေန-အင်္ဂါရှစ်ပါး-ရှိသော အရိယ မဂ်ဖြင့်၊ တယော ခန္ဓာ-(သီလ သမာဓိ ပညာ-ဟူသော) သုံးပါးကုန် သောခန္ဓာတို့ကို၊ န ခေါ် သင်္ဂဟိတာ-မသိမ်းယူ အပ်ပါကုန်။ အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ စ-အမှန်အားဖြင့် သော်ကား၊ တီဟိ ခန္ဓေဟိ-(သီလ သမာဓိ ပညာ-ဟူသော) သုံးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ- အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အရိယမဂ်ကို၊ သင်္ဂဟိတော-သိမ်းယူအပ် ပါသည် တဲ့။

အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိတဲ့ အရိယမဂ် ဆိုတာက ဒီနေရာမှာ လော ကုတ္တရာမဂ်ကိုသာ ဆိုလိုပါတယ်။ သီလ သမာဓိ ပညာ ဆိုတဲ့

ခန္ဓာသုံးပါးကတော့ လောကီသီလ သမာဓိ ပညာ တွေကိုလဲ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီတော့ အရိယမဂ်အရက ကျဉ်းတယ်။ ခန္ဓာ သုံးပါးအရက ကျယ်တယ်။ အကျဉ်းထဲမှာ အကျယ်ကို သွင်း ယူလို့ မရဘူး။ အကျယ်ထဲမှာသာ အကျဉ်းကို သွင်းယူလို့ ရတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် မြွေက ကျဉ်းတယ်။ တိုင်းပြည်က ကျယ်တယ်။ မြွေက တိုင်းပြည်ထဲမှာ အတွင်းဝင်နေတယ်။ ဒါ ကြောင့် မြွေဖြင့် တိုင်းပြည်ကို သိမ်းသွင်းယူလို့ မဖြစ်ဘူး။ တိုင်း ပြည်ဖြင့်သာ မြွေကို သိမ်းသွင်းယူနိုင်တယ်။ အဲဒါလိုဘဲ။ လောကီ သီလစသည်တွေပါ အကြွင်းမဲ့ပါဝင်နေတဲ့ ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့်သာ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိတဲ့ လောကုတ္တရာ အရိယမဂ်ကို သိမ်းသွင်းပြီး ယူရပါတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အထူးသိမှတ်စရာကတော့ ရူပက္ခန္ဓာ စသော ငါးပါးလိုပင် သီလက္ခန္ဓာစသည်ကလဲ ငါးပါး ရှိတယ်။ အဲဒါ တွေကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ သီလက္ခန္ဓာ-သီလဂုဏ်ကျေးဇူး အဖို့အစု။
- ၂။ သမာဓိက္ခန္ဓာ-သမာဓိဂုဏ်ကျေးဇူး အဖို့အစု။
- ၃။ ပညာက္ခန္ဓာ-ပညာဂုဏ်ကျေးဇူး အဖို့အစု။
- ၄။ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓာ-အရိယဖိုလ်ဂုဏ်ကျေးဇူး အဖို့အစု။
- ၅။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန က္ခန္ဓာ - ပစ္စဝေက္ခဏာ ဂုဏ်ကျေးဇူး အဖို့အစု။

အဲဒီ ခန္ဓာငါးပါးထဲမှာ သီလက္ခန္ဓာ ဆိုတာ လောကီ လောကုတ္တရာသီလတွေပါဘဲ။ လောကီသီလ ဆိုတာ ငါးပါး

သီလ ရှစ်ပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလ ရှင်သာမဏေသီလ ရဟန်း
သီလတွေပါဘဲ၊ လောကုတ္တရာသီလ ဆိုတာကတော့ မဂ်စိတ်
ဖိုလ်စိတ်နဲ့ ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာ
အာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးပါဘဲ။

သမာဓိက္ခန္ဓာဆိုတာ လောကီ လောကုတ္တရာ သမာဓိတွေ
ပါဘဲ၊ လောကီသမာဓိ ဆိုတာ ဥပစာသမာဓိ အပ္ပနာဈာန်
သမာဓိ ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိတွေပါဘဲ၊ လောကုတ္တရာသမာဓိ
ဆိုတာကတော့ မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်နဲ့ ယှဉ်တွဲပြီး ဖြစ်တဲ့သမာဓိ
မဂ္ဂင်ပါဘဲ။

ပညာက္ခန္ဓာဆိုတာ လောကီ လောကုတ္တရာပညာတွေပါဘဲ၊
လောကီပညာဆိုတာ ကမ္မဿကတဉာဏ်ပညာ၊ ရူပဈာန် အရူပ
ဈာန်တို့နှင့်ယှဉ်သောပညာ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဒိဗ္ဗသောတ စေတောပရိယ
ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဣဒ္ဓိဝိဓဆိုတဲ့ အဘိညာဉ်ပညာ-ဒါတွေပါဘဲ။
လောကုတ္တရာပညာ ဆိုတာကတော့ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်
ပါဘဲ။

ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓာ ဆိုတာ အရိယဖိုလ်တရားပါဘဲ။

ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓာ ဆိုတာ မဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီးခါစ၌
မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်စသည်ကို ပြန်လှည့်ပြီး ဆင်ခြင်တဲ့ဉာဏ်ပါဘဲ။

ယခုဖော်ပြခဲ့တဲ့အတိုင်း အရိယမဂ် ဆိုတာက လောကုတ္တရာ
သက်သက်ဆိုတော့ ကျဉ်းတယ်၊ သီလက္ခန္ဓာ သမာဓိက္ခန္ဓာ
ပညာက္ခန္ဓာ ဆိုတာတွေက လောကီတရားတွေပါ ပါဝင်နေလို့

ကျယ်တယ်၊ ကျဉ်းတဲ့အရိယမဂ်ဖြင့် ကျယ်ပြန့်တဲ့ ခန္ဓာသုံးပါးကို သိမ်းသွင်းပြီး မယူနိုင်ဘူး၊ ကျယ်ပြန့်တဲ့ ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့်သာ ကျဉ်းတဲ့ အရိယမဂ်ကို သိမ်းသွင်းပြီး ယူနိုင်တယ်၊ ဒါကြောင့် ဓမ္မဒိန္နာက အရိယမဂ်ဖြင့် ခန္ဓာသုံးပါးကို မသိမ်းယူအပ်ဘူး၊ ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့်သာ အရိယမဂ်ကို သိမ်းယူအပ်တယ်လို့ အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုပြီးတော့ သိမ်းယူပုံအသေးစိတ်ကိုလဲ ဒီလိုရှင်းပြပါတယ်။

ယာ စာဝုသော ဝိသာခ သမ္မာဝါစာ၊ ယော စ သမ္မာကမ္မန္တာ၊ ယော စ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ ဣမေ ဓမ္မာ သီလက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ။

ယော စ သမ္မာဝါယာမော၊ ယာ စ သမ္မာသတိ၊ ယော စ သမ္မာသမာဓိ၊ ဣမေ ဓမ္မာ သမာဓိက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ။

ယာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ယော စ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ ဣမေ ဓမ္မာ ပညာက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ။

အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ယာ စ သမ္မာဝါစာ- အကြင် သမ္မာဝါစာ သည်၎င်း၊ ယော စ သမ္မာကမ္မန္တာ- အကြင် သမ္မာကမ္မန္တသည်၎င်း၊ ယော စ သမ္မာအာဇီဝေါ- အကြင် သမ္မာအာဇီဝသည်၎င်း၊ အတ္ထိ- မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ပါဝင်လျက် ရှိပါသည်၊ ဣမေ ဓမ္မာ- ဤသုံးပါးသော မဂ္ဂင်တရားတို့ကို၊ သီလက္ခန္ဓေ- သီလက္ခန္ဓေန- သီလဂုဏ် အဖို့ အစုဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ- သိမ်းယူအပ်ပါကုန်၏။

သမ္မာဝါစာ ဆိုတာ မှန်စွာပြောဆိုခြင်းလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီမှာဆိုလိုတာကတော့ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိ- လိမ်ပြောမှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ပိသုဏာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိ- ဂုံးတိုက် ပြောဆိုမှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ဖရုသာယ ဝါစာယ ဝေရမဏိ- ကြမ်းသောစကားမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ သပ္ပပ္ပလာပါ ဝေရမဏိ- အနှစ်မဲ့ အပြန်အဖျင်း စကားမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း ဆိုတဲ့ ကြဉ်ရှောင်မှု- ဝိရတီကိုသာ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် လိမ်စရာရှိတဲ့အခါ စသည်မှာ လိမ်ပြောမှုစသည်မှ ကြဉ်ရှောင်တာကို သမ္မာဝါစာလို့ ဆိုတာပါ။ အရိယမဂ်၌ ပါဝင်တဲ့ သမ္မာဝါစာ ကတော့ လိမ်ပြောခြင်းစသည် လုံးဝဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ပယ်ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေတဲ့သဘောပါ။ သမ္မာဝါစာ မဂ္ဂင်က အဲဒီလို ပြီးစေသောကြောင့် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ လိမ်ပြောခြင်းစသော သီလပျက်ကြောင်း မကောင်းမှုမှ ကင်းလွတ်ပြီး အစဉ်သာဝရ ဝစီကံသုစရိုက်နဲ့ပြည့်စုံလျက် အမြဲတမ်း သီလ စင်ကြယ် နေတယ်။ အဲဒါဟာ ဒီ သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်၏ အစွမ်းကြောင့် စင်ကြယ်နေတာပါ။

နောက်ပြီးတော့ သမ္မာသမ္မန္တဆိုတာ မှန်စွာပြောခြင်းလို့အနက်ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီမှာ ဆိုလိုတာကတော့ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ- သူ့အသက်သတ်မှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ အဒိန္နဒါနာ ဝေရမဏိ- ပိုင်ရှင်က မပေးတဲ့ သူတပါးဥစ္စာကို လုယက် ခိုးယူမှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိ- မပိုင်မဆိုင် တရားမဝင်တဲ့ မေထုန်အမှုမှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း ဆိုတဲ့

ကြည်ရှောင်မှု၊ ဝိရတီကိုသာ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် သတ်
စရာရှိတဲ့အခါ စသည်မှာ သတ်မှုစသည်မှ ကြည်ရှောင်တာကို
သမ္မာကမ္မန္တလို့ ဆိုတာပါ။ အချိန်မရှိဘဲ ပါဝင်တဲ့ ဒီသမ္မာ-
ကမ္မန္တ ကတော့ သတ်ခြင်းစသည်ကို လုံးဝ ဖြစ်ခွင့်မရှိအောင်
ပယ်ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေတဲ့ သဘောပါ။ သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်က
အဲဒီလိုပြီးစေသောကြောင့် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သတ်ခြင်း
စသော သီလပျက်ကြောင်း မကောင်းမှုမှ ကင်းလွတ်ပြီး အစဉ်
ထာဝရ ကာယသုစရိုက်နဲ့ပြည့်စုံလျက် အမြဲတမ်းသီလစင်ကြယ်
နေတယ်။ အဲဒါဟာ ဒီသမ္မာကမ္မန္တ မဂ္ဂင်၏ အစွမ်းကြောင့်
စင်ကြယ်နေတာပါ။

သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတာ မှန်စွာအသက်မွေးခြင်းလို့ အနက်ရှိ
တယ်။ သတ္တဝါကိုသတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးဝှက်လုယူခြင်း၊
လိမ်ခြင်းစသည်ကိုပြုပြီး မတရားသဖြင့် ပစ္စည်းရှာလျက် အသက်
မွေးခြင်းကို မိစ္ဆာအာဇီဝ - မှားယွင်းစွာ အသက်မွေးခြင်းလို့
ဆိုတယ်။ အဲဒီ မိစ္ဆာအာဇီဝမှ ကြည်ရှောင်ပြီး တရားသဖြင့်
ပစ္စည်းရှာလျက် အသက်မွေးတာကို သမ္မာအာဇီဝလို့ ဆိုတာ
ပါ။ လူဝတ်ကြောင်းများမှာ ဆိုယင် သီလ ပျက်ကြောင်း
မကောင်းမှုဖြင့် ပစ္စည်းမရှာပဲ တရားသဖြင့်ရှာပြီး အသက်
မွေးတာဟာ သမ္မာအာဇီဝပါ။ ရဟန်းများမှာတော့ သစ်သီး
ပေးခြင်း၊ ပန်းပေးခြင်း စသော ကုလဒူသန အနေသနမျိုး
ဖြင့်လဲ ပစ္စည်းလာဘ်ရအောင် မလုပ်ရဘူး။ မိမိမှာ မရှိတဲ့
သမာဓိ ပညာ ဆိုင်ရာဂုဏ်ဖြင့် အထင်ကြီးအောင် ကြည်ညို

အောင် လုပ်ပြီးတော့လဲ ပစ္စည်းမရှာရဘူး၊ မပိုင်မဆိုင်တဲ့ ကျောင်းစသည်ကို ရအောင်လဲ မတရားသဖြင့် မပြုလုပ်ရဘူး၊ အဲဒီလို မပြုသင့်တဲ့ အမှုဟူသမျှတွေမှ ကြဉ်ရှောင်ပြီး ရိုးရိုး ဆွမ်းခံခြင်း စသည်ဖြင့် ဝိနည်းတရားတော်နှင့်အညီ ပစ္စည်းရှာပြီး အသက်မွေးနေတာဟာ သမ္မာအာဇီဝပါဘဲ၊ အရိယမဂ်၌ ပါဝင်တဲ့ ဒီသမ္မာအာဇီဝ ကတော့ မတရားသဖြင့် ပစ္စည်း ရှာမှုတွေကို လုံးဝဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ပယ်ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေတဲ့ သဘောပါဘဲ၊ သမ္မာအာဇီဝ မဂ္ဂင်က အဲဒီလို ပြီးစေသောကြောင့် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သီလပျက်ကြောင်း ပစ္စည်းရှာမှုမှ ကင်းလွတ်ပြီး အစဉ်ထာဝရ သမ္မာအာဇီဝနှင့် ပြည့်စုံလျက် အမြဲတမ်း သီလစင်ကြယ်နေတယ်၊ အဲဒါဟာ သမ္မာအာဇီဝ၏ အစွမ်းကြောင့် စင်ကြယ်နေတာပါဘဲ။

အရိယမဂ်၌ ပါဝင်သော အဲဒီ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်သုံးပါးကို သီလက္ခန္ဓာ ဆိုတဲ့ သီလဂုဏ် အဖို့အစုဖြင့် သိမ်းယူရပါတယ်၊ သီလဂုဏ်အဖို့အစုထဲမှာ ပါဝင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ၊ အဲဒီ သမ္မာဝါစာ စသည်၏ အစွမ်းကြောင့် ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝ ဆိုတဲ့ သီလပျက်ကြောင်း မကောင်းမှုတွေ အစဉ်ထာဝရ ကင်းရှင်းနေတယ် ဆိုတာ ဘယ်လိုသဘောပါလဲ ဆိုတော့၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး သိမြင်တဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ထဲမှာ ပါဝင်တဲ့ အဲဒီ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးကြောင့် သောတာပန်၏သန္တာန်မှာ လောဘ ဒေါသ အကုသိုလ်ကြမ်းတွေ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် အားလျော့သွား

တယ်၊ လောကအမြင်နဲ့ ပြောယင်တော့ စိတ်ဓာတ်အားလျော့သွားတယ်လို့ ဆိုစရာပါဘဲ၊ အဲဒီလို လောဘ ဒေါသအကုသိုလ် အကြမ်းတွေ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် အားလျော့သွားသောကြောင့် သောတာပန်မှာ သီလပျက်ကြောင်း မကောင်းမှုကို မပြုနိုင်တော့ပဲ အမြဲတမ်း သီလပြည့်စုံသွားတာပါဘဲ၊ ဒါကြောင့် သောတာပန်ကို သီလသုပရိပုရကာရီ- သီလတို့၌ ပြည့်စုံစွာ ပြုကျင့်လေ့ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူတာပါဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ သမာဓိက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူပုံကို ဒီလို ပြဆိုထားပါတယ်။

ယော စ သမ္မာဝါယာမော - အကြင် သမ္မာဝါယာမ သည်၎င်း၊ ယာ စ သမ္မာသတိ - အကြင် သမ္မာသတိသည်၎င်း၊ ယော စ သမ္မာသမာဓိ - အကြင် သမ္မာသမာဓိ သည်၎င်း၊ အတ္ထိ-မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်၊ ဣမေ ဓမ္မာ- ဤ သုံးပါးသော မဂ္ဂင်တရားတို့ကို၊ သမာဓိက္ခန္ဓေ- သမာဓိက္ခန္ဓေန- သမာဓိဂုဏ် အဖို့အစုဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ- သိမ်းယူ အပ်ပါ ကုန်၏ တဲ့။

အဲဒီ သမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးထဲမှာ သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်ကိုတော့ သမာဓိက္ခန္ဓာထဲ၌ အမျိုးတူဇာတ်တူ အဖြစ်ဖြင့် သိမ်းသွင်းပြီး ယူရတယ်၊ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်တို့ကိုတော့ သမာဓိ အား အကူအညီပြုခြင်းဖြင့် သိမ်းသွင်းပြီးယူရတယ်၊ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့- ဥပမာအားဖြင့် လက်လှမ်းမမှီတဲ့ပန်းကို ခူးမည့်သူကို အဖော်တယောက်က ခါးကုန်းပေးရတယ်၊ အဲဒီလူရဲ့ကျောကုန်း

ပေါ်တက်ပြီး ရပ်နေသူမှာ တုန်လှုပ်နေလို့ အခြားတယောက်က
ဖေးပြီးကူညီရတယ်။ အဲဒီအဖော်နှစ်ယောက်၏ အကူအညီကို
မှီပြီး တည်ငြိမ်စွာနဲ့ ပန်းတွေကို ခူးယူနိုင်တယ်။ အဲဒါလိုပင်
သမ္မာဝါယာမ ကလဲ အားထုတ်လျက် ကူညီထောက်ပံ့တယ်။
သမ္မာသတိ ကလဲ အမှတ်ရပြီး ကူညီ ထောက်ပံ့တယ်။ အဲဒီ
အထောက်အပံ့ ကိုမှီပြီး သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်က နိဗ္ဗာန် အာရုံ၌
သက်ဝင်စူးစိုက်ပြီးတော့ တည်တံ့နေတယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာ-
သမာဓိ ကိုတော့ သမာဓိနဲ့အမျိုးတူ ဇာတ်တူအဖြစ်ဖြင့် သမာ-
ဓိက္ခန္ဓာထဲမှာ သိမ်းယူရေတွက်ရတယ်။ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာ-
သတိ မဂ္ဂင်များကိုတော့ အကူအညီပြုခြင်းဖြင့် သိမ်းသွင်းပြီး
ယူရ ရေတွက်ရတယ်။ သမ္မာဝါစာစသော သီလမဂ္ဂင်သုံးပါး
ကိုတော့ သီလက္ခန္ဓာ၌ အမျိုးတူဇာတ်တူအဖြစ်ဖြင့် သိမ်းသွင်း
ပြီး ယူရ ရေတွက်ရတာဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ ပညာမဂ္ဂင်ဖြင့်
သိမ်းယူပုံကို ဒီလိုပြဆိုထားပါတယ်။

ယာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိ- အကြင် သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်၎င်း၊ ယော စ
သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ- အကြင် သမ္မာသင်္ကပ္ပသည်၎င်း၊ အတ္တိ- မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါး၌ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ ဣမေ ဓမ္မာ- ဤနှစ်ပါး
သော မဂ္ဂင်တရားတို့ကို၊ ပညာက္ခန္ဓေ- ပညာက္ခန္ဓေန- ပညာ
ဂုဏ် အဖို့အစုဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ- သိမ်းယူအပ် ရေတွက်အပ်ပါ
ကုန်၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကတော့ ပညာက္ခန္ဓာနှင့် အမျိုးတူဇာတ်တူ
ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီမဂ္ဂင်ကို အမျိုးတူဇာတ်တူအဖြစ်ဖြင့်

သိမ်းယူအပ် ရေတွက်အပ်ပါတယ်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင် ကတော့ အမှန်အတိုင်း သိမြင်ရအောင် စိတ်ဦးညွှတ်ပြီး အကူအညီပြုတဲ့ တရားဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီမဂ္ဂင်ကို ပညာက္ခန္ဓာထဲ၌ အကူအညီပြုတဲ့ တရားအနေဖြင့် သိမ်းယူရ ရေတွက်ရပါတယ်။ အဲဒါဟာ အရိယာမဂ်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ခန္ဓာသုံးပါးဖြင့် သိမ်းယူပုံ ရေတွက်ပုံပါဘဲ။ အဲဒါကို မှတ်မိအောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

၁။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်သုံးပါးကို သီလက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်ရသည်။ အဲဒီသုံးပါးကို သီလက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။

၂။ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်သုံးပါးကို သမာဓိက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက်ရသည်။ အဲဒီသုံးပါးကို သမာဓိက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။

၃။ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်ကို ပညာက္ခန္ဓာဖြင့် သိမ်းယူ ရေတွက် ရသည်။ အဲဒီ နှစ်ပါးကို ပညာက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သီလက္ခန္ဓာ စသည်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ပုံကို ကြားနာပြီးနောက် ဝိသာခသေဌေးကြီးက ဒီလိုလဲ မေးပြန်ပါတယ်။

သမာဓိနှင့် သမာဓိနိမိတ်စသည် အဖြေ ၁၆၅

သမာဓိနှင့် သမာဓိနိမိတ်စသည်အမေး

ကတမော ပနာယျေ သမာဓိ၊ ကတမေ ဓမ္မာ
သမာဓိနိမိတ္တာ၊ ကတမေ ဓမ္မာ သမာဓိပရိက္ခာရာ၊
ကတမာ သမာဓိဘာဝနာ။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သမာဓိ-စိတ်ကိုတည်ငြိမ်အောင်
ကောင်းစွာထားသော သမာဓိသည်၊ ကတမော ပန- အဘယ်
တရားပါနည်း။ သမာဓိနိမိတ္တာ- သမာဓိဖြစ်ကြောင်း နိမိတ်
တို့သည်၊ ကတမေ ဓမ္မာ- အဘယ်တရားတို့ပါနည်း။ သမာဓိ
ပရိက္ခာရာ-သမာဓိ၏ အခြံအရံတို့သည်၊ ကတမေ ဓမ္မာ- အဘယ်
တရားတို့ပါနည်း။ သမာဓိဘာဝနာ- သမာဓိကို ဖြစ်ပွားစေ
ခြင်းသည်၊ ကတမာ- အဘယ်အရာပါနည်း တဲ့။

အဲဒီအမေးပြဿနာ လေးချက်ကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို
ဖြေကြားပါတယ်။

သမာဓိနှင့် သမာဓိနိမိတ်စသည် အဖြေ

ယာ ခေါ် အဝုသော ဝိသာခ စိတ္တဿ ကေဂ္ဂတာ၊
အယံ သမာဓိ။ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ သမာဓိ
နိမိတ္တာ။ စတ္တာရော သမ္ပပ္ပဓာနာ သမာဓိပရိက္ခာရာ။
ယာ တေသံယေဝ ဓမ္မာနံ အာသေဝနာ ဘာဝနာ
ဗဟုလိကမ္ပံ၊ အယံ ဧတ္ထ သမာဓိဘာဝနာ။

အာရုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ စိတ္တဿ-စိတ်၏၊
ယာ ကေဂ္ဂတာ-အကြင် တဖို့တည်း တအာရုံတည်းရှိသည်၏
အဖြစ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ အယံ-ဤသဘောသည်၊ သမာဓိ-
စိတ်ကို တည်ငြိမ်အောင် ကောင်းစွာထားတတ်သော သမာဓိ
ပေတည်း တဲ့။

သမာဓိ ဆိုတာ တဖို့တည်း တအာရုံတည်း၌ စိတ်တည်တဲ့
နေကြောင်းဖြစ်တဲ့ ကေဂ္ဂတာပါဘဲ တဲ့။ ဗမာ အသုံးအနှုံး
အားဖြင့် ဆိုယင် စိတ်တည်ကြည်တာဟာ သမာဓိလို့ ပြောရ
မှာဘဲ။ တရားစာပေအရကတော့ စိတ်က တခြား+စိတ်တည်
ခြင်းကြောင်းက တခြားဘဲ၊ စိတ် တည်ငြိမ်ကြောင်း ဆိုတာ
ကေဂ္ဂတာဘဲ၊ သမထဘာဝနာအရ ဆိုယင် ပထဝီ ကသိုဏ်း
နိမိတ်ဖြစ်ဖြစ်၊ အာပေါကသိုဏ်း နိမိတ် စသည်ထဲက တခုခု
ဖြစ်ဖြစ်၊ အသုဘနိမိတ် တခုခုဖြစ်ဖြစ်၊ ဝင်သက် ထွက်သက်
နိမိတ်ဖြစ်ဖြစ်၊ ဆံပင် မွေးညှင်းစသော နိမိတ်တခုခုဖြစ်ဖြစ်-အဲဒီ
သမထ နိမိတ် တခုတည်းမှာသာ စိတ်ကို တည်စေတာဟာ
ကေဂ္ဂတာဘဲ၊ အဲဒီ သမာဓိ၏ အထည် ကိုယ်သဘောဟာ
(အဝိက္ခော လက္ခဏော)လို့ ပြဆိုထားတဲ့ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ
အာရုံတပါးသို့ မပျံ့လွင့်ပဲ တအာရုံတည်း၌ တည်ငြိမ်နေတဲ့
သဘောလက္ခဏာပါဘဲ။ သမထသမာဓိဆိုယင် ခုဘင်က ပြော
ခဲ့တဲ့ ပထဝီကသိုဏ်း နိမိတ်စသည် တခုတည်း၌ တည်ငြိမ်နေ
တာပါဘဲ၊ သမာဓိအားကောင်းယင် စိတ်က အဲဒီ သမထ
နိမိတ်အာရုံ၌သာ ငါးမိနစ် ဆယ်မိနစ် စသည် တည်နေတယ်၊

ဈာန်သမာဓိ ဆိုယင် တနာရီ ၂-နာရီ စသည်လဲ တည်နေ
တာဘဲ၊ အထူးအားကောင်းယင်တော့ တနေ့လုံးလဲ တည်နေ
တာဘဲ။

တချို့က တခုတည်းသော အာရုံအဖို့ရှိသည်၏ အဖြစ်ဆိုတဲ့
အဲဒီ ကေဂ္ဂတာခေါ် သမာဓိကိုသာ သဘောကျပြီးတော့ မြင်
တိုင်း ကြားတိုင်း ပေါ်လာသမျှကို လိုက်ပြီး ရှုနေယင် သမာဓိ
မဖြစ်ပဲ စိတ်ပျံ့လွင့်တယ်လို့ ထင်နေကြတယ်။ အဲဒီလိုတော့
မဟုတ်ပါဘူး။ သမထသမာဓိ တည်ကြည်ပုံက တမျိုး၊ ဝိပဿနာ
သမာဓိ တည်ကြည်ပုံက တမျိုးဘဲ။ ဝိပဿနာ ဆိုတာ သဗ္ဗ-
မြင်တိုင်းကြားတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာသမျှ အလုံးစုံကို၊ အဘိ
ညေယျ- ရှေးရှုပြု၍ သိအပ်၏။ ပရိညေယျ- ပိုင်းခြား၍
သိအပ်၏-စသည်ဖြင့် သဠာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိ(၂၅၈)၌
ဟောထားသည့်အတိုင်း မြင်မှု ကြားမှုစသော ရုပ်နာမ်အားလုံး
ကိုပင် ရှုသိအပ်တာ ချည်းဘဲ။ မရှုအပ်တာရယ်လို့ မရှိဘူး။
ဒါကြောင့် ဒွါရ ၆-ပါးက ပေါ်လာသမျှ ရုပ်နာမ်တွေကို
မပြတ် ရှုနေရတယ်။

အဲဒီလို အာရုံများစွာကို ရှုနေပေမယ့်လို့ ရှုမိတဲ့အာရုံ၌
စူးစူးစိုက်စိုက် ကပ်ကပ်ပြီး တည်တည်သွားတာဟာ တခုတည်း
သော အာရုံအဖို့၌ တည်သည် မည်တာပါဘဲ။ သမာဓိ
အားကောင်းနေတဲ့အခါမှာ ဆိုယင် အာရုံက ပြောင်းလဲနေပေ
မယ့်လို့ စိတ်တည်ငြိမ်မှုကတော့ တချိုးတစားတည်း တည်ငြိမ်မြဲ
တည်ငြိမ်နေတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိလို့

ခေါ်တယ်။ သမာဓိအားမရှိသေးမီ အားထုတ်ခါစကတော့ ရှုမှတ်နေရင်း တခြားတပါးကို စိတ်က ပျံ့လွင့်ပျံ့လွင့် သွားတာ တွေလဲ ရှိခဲ့တယ်။ သမာဓိ အားရှိလာတဲ့အခါကျတော့ တခြား တပါးကို စိတ်မပျံ့လွင့်တော့ပဲ ရှုသင့်တဲ့အာရုံမှာသာ ကပ်ခနဲ ကပ်ခနဲ တည်တည်နေတယ်။ အဲဒါဟာ (ဝိက္ခေပဝိဒ္ဓံသနရသော) လို့ ပြဆိုထားတဲ့ အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ သမာဓိက စိတ်ပျံ့လွင့် မှုကို ပယ်ဖျက်ခြင်းကိစ္စရှိပုံ ထင်ရှားပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ (အဝိကမ္ပန ပစ္စုပဋ္ဌာနော)လို့ ဆိုထားသည်နှင့်အညီ တခြား အာရုံဆီသို့ ညွတ်ခြင်း လှုပ်ရှားခြင်းမရှိပဲ တည်ငြိမ်သော အား ဖြင့် ရှုသိတဲ့ဉာဏ်၌ ထင်ပုံလဲ ထင်ရှားပါတယ်။ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဉာဏ် ရောက်တဲ့အခါကျတော့ အရေးကြီးတဲ့ တခြား အာရုံ ဆီကို စိတ်ပို့တာတောင် ကြာရှည်စွာ မသွားဘူး။ မကြာခင်ပဲ ရှုမှတ်နေကျ အာရုံကို ပြန်ပြီးရှုမှတ်လျက် တည်ငြိမ်နေတာကို တွေ့ရတယ်။ အရိယမဂ်ခဏမှာ ဆိုယင် ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ကင်း ငြိမ်းခြင်းသဘောထဲ၌ စိတ်တခဏကလေးမျှ တည်တာဘဲ။ ဒါ ပေမဲ့ အဲဒီ အငြိမ်းဓာတ်သဘော၌ စူးစူးစိုက်စိုက် တည်ငြိမ် နေလို့ ကေဂ္ဂတာလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ဖလသမာပတ်သမာဓိကတော့ တမိနစ် ၂-မိနစ်စသည်၊ ၅-မိနစ် ၁၀-မိနစ်စသည်၊ တနာရီ ၂-နာရီစသည်လဲ ကြာမြင့်စွာ တည်နေနိုင်ပါတယ်။ တနေ့လုံး တည၌လုံးလဲ တည်နေနိုင်ပါတယ်။

အထူးမှတ်စရာကတော့ သမထသမာဓိက အာရုံနိမိတ်တခု တည်း၌ များစွာသော စိတ်တွေ အစဉ်အတန်းလိုက် တည်

နေသောကြောင့် ပဗန္ဓသမာဓိလို့လဲ ခေါ်ရတယ်။ ဖလသမာပတ် သမာဓိကလဲ နည်းတူပါဘဲ။ ဝိပဿနာသမာဓိကတော့ အဲဒီလို တအာရုံတည်း၌ အစဉ်အတန်းလိုက် တည်နေတာ မဟုတ်ဘူး။ တအာရုံ တအာရုံ၌ တဇာတိ တဇာတိမျှသာ တည်တယ်။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာ သမာဓိကို ခဏိက သမာဓိလို့ ခေါ်ရတယ်။ အဲဒါကို ခဏမတ္တဌိတိကော-တဇာတိမျှတည်ခြင်းရှိသော၊ သမာဓိ-သမာဓိ ပေတည်းလို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ ပဌမတွဲ (၃၄၂) မှာ ပြဆိုထားပါတယ်။ အဲဒါကိုလဲ အထူးသတိပြုကြရမယ်။

ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် ကြားတယ် မြင်တယ် သိတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမိတဲ့ အာရုံ၌ ကပ်ခနဲ ကပ်ခနဲ တည်တည်နေတာဟာ ဝိပဿနာ ခဏိက သမာဓိဘဲ။ အဲဒီသမာဓိ အစွမ်းကြောင့် သိစရာရုပ်နဲ့ သိတဲ့နာမ် စသည်ဖြင့် ရုပ်နဲ့ နာမ်ကိုလဲ ခွဲခြားပြီး သိသိသွားတယ်။ ကွေး ချင်လို့ ကွေးဘယ်၊ မျက်စိရှိလို့ မြင်တယ်၊ မြင်စရာရှိလို့ မြင် တယ်၊ သိစရာရှိလို့ သိတယ် စသည်ဖြင့် အကြောင်းနဲ့ အကျိုး ကိုလဲ ခွဲခြားပြီး သိသိသွားတယ်။ ရှုနေရင်း အသစ်အသစ် ဖြစ်လာပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျောက်သွားတာကို တွေ့ရလို့ မမြဲဘူးစသည်ဖြင့်လဲ သိသိသွားတယ်။ အဲဒါဟာ ခဏိကသမာဓိကို မှီပြီး ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်တာဘဲ။ ယခု အဖြေစကားအရ ကတော့ နိဗ္ဗာန်အာရုံ၌ သက်ဝင်ပြီး တဇာတိမျှ တည်နေတဲ့ မဂ်သမာဓိကို ဖြေကြားတာပါဘဲ။ ဒုတိယအဖြေကတော့—

စတ္တာရော-လေးပါး ကုန်သော၊ သတိပဋ္ဌာနာ-သတိပဋ္ဌာန်
တို့သည်၊ သမာဓိနိမိတ္တာ-သမာဓိဖြစ်ကြောင်း နိမိတ်တို့ ဖြစ်
ပါသည် တဲ့။

သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးဆိုတာ ကိုယ်အမှုအရာတွေ ဖြစ်တိုင်း
ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတာက (၁) ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊
အကောင်း အဆိုး အလတ်စား ခံစားမှု ဝေဒနာကို ဖြစ်တိုင်း
ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတာက (၂) ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊
စိတ်ကူးစဉ်းစား ကြံစည်မှု စိတ်အမှုအရာတွေကို ဖြစ်တိုင်း
ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတာက (၃) စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊
မြင်မှု ကြားမှုစသော သဘောတရားတွေကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်
တိုင်း အမှတ်ရတာက (၄) ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဆိုတဲ့
ဒီ ၄-ပါးပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်တွေကိုတော့ စာမျက်နှာ (၃၉-
၄၀)မှာ ဖော်ပြထားခဲ့ပါပြီ။ အဲဒီ အမှတ်ရမှု သတိပဋ္ဌာန်
၄-ပါးဟာ စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိဖြစ်ကြောင်း တရားတွေ
ပါဘဲ တဲ့။ သမာဓိကို ဖြစ်စေပုံကတော့-

အာနာပါနခေါ်တဲ့ ဝင်သက်ထွက်သက်လေကို ဝင်တယ်
ထွက်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယဉ် အဲဒီအမှတ်ရတဲ့ သတိ
ကြောင့် ဥပစာ သမာဓိနှင့်တကွ ရူပဈာန် ၄-ပါး ၅-ပါး
ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဆံပင် မွေးညှင်းစသည်ကို နှလုံးသွင်း ရှုနေယဉ်
အဲဒီသတိကြောင့် ဥပစာသမာဓိနှင့်တကွ ပဌမဈာန် သမာဓိ
ဖြစ်နိုင်တယ်။ သွားဆဲစသည်၌ သွားသည် ရပ်သည် ထိုင်သည်

လျောင်းသည် လှုပ်သည် ကျေးသည် ဆန့်သည် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင် အဲဒီအမှတ်ရတဲ့ သတိကြောင့် ဥပစာ သမာဓိ ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီသမာဓိအား ကောင်းတဲ့အခါ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ရုပ်နဲ့ နာမ်ကိုလဲ ခဲ့ခြားပြီး သိတယ်။ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကိုလဲ ခဲ့ခြားပြီး သိတယ်။ အဖြစ် အပျက် အနိစ္စစသည်ကိုလဲ သိတယ်။ ဒါ ကြောင့် သတိပဋ္ဌာန် ပါဠိတော်မှာ ကာယသွိ - ရုပ်အပေါင်း ကိုယ်၌၊ သမုဒယဓမ္မာနုပဿီဝါ-ဖြစ်ခြင်း၊ဖြစ်ကြောင်းကို ရှုမြင် လျက်မူလည်း၊ ဝိဟရတိ-နေ၏။ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ-ပျက် ခြင်း၊ ပျက်ကြောင်းကို ရှုလျက်မူလည်း၊ ဝိဟရတိ-နေ၏ စသည်ဖြင့် ဟောထားတာပါ။ ဒါက ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ကြောင့် သမာဓိ ဖြစ်ပုံတဲ့။ အမေးအဖြေကတော့ သမာဓိ ဖြစ်ကြောင်းနှင့်သာ ဆိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သတိနဲ့ သမာဓိကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်ပုံကလဲ သိနားလည်ရန် အရေးကြီးလို့ ဉာဏ်ဖြစ်ပုံကိုလဲ ထည့်သွင်းပြဆိုလိုက်ရတာ ပါ တဲ့။ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ် ပြည့်စုံတဲ့အခါ သတိ သမာဓိကြောင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်လဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ညောင်းခြင်း ပူခြင်း နာကျင်ခြင်း စသော ဝေဒနာကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်နေယင် အဲဒီ အမှတ်ရတဲ့သတိကြောင့် ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိ ဖြစ်တယ်။ စိတ်ကူး ကြံစည်မှု ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်နေယင် အဲဒီသတိကြောင့်လဲ ဝိပဿနာ ခဏိက သမာဓိဖြစ်တယ်။ မြင်မှု ကြားမှုစသော သဘောတရား ထင်

ပေါ်တိုင်း ရှုမှတ်နေယင် အဲဒီသတိကြောင့်လဲ ဝိပဿနာ ခဏိကသမာဓိ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီသမာဓိအား ကောင်းတဲ့အခါ ဝေဒနာ၊ စိတ်၊ သဘောတရားတို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို သိပြီး အနိစ္စစသည်ဖြင့် သိတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီဉာဏ် ရင့်သန် ပြည့်စုံတဲ့အခါ အရိယမဂ်ဉာဏ်လဲ ဖြစ်တယ်။ ဒါက ဝေဒနာ နုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်စသည်ကြောင့် ခဏိက သမာဓိ ဖြစ်ပုံနှင့် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပုံ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပုံပါဘဲ။

တတိယ အဖြေကတော့-စတ္တာရော-၄-ပါး ကုန်သော၊ သမ္ပပ္ပဓာနံ-သမ္ပပ္ပဓာန် တို့သည်၊ သမာဓိ ပရိက္ခရာ-သမာဓိ၏ အခြံအရံ ဖြစ်ကြပါသည် တဲ့။

ယခုဖြေကြားခဲ့တဲ့အတိုင်း သတိပဋ္ဌာန်ကြောင့် သမာဓိ ဖြစ်တယ်ဆိုပေမယ့်လို့ သတိသက်သက်နဲ့တော့ မပြည့်စုံသေးဘူး၊ အခြံအရံ အကြောင်းကလဲ လိုသေးတယ်။ အဲဒီ အခြံအရံ အကြောင်းက ဘာလဲလို့ဆိုတော့ ကိစ္စ ၄-ပါးကို ပြီးစေတဲ့ သမ္ပပ္ပဓာန် ဝီရိယပါဘဲတဲ့။ အဲဒီ သမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ပါး ဖြစ်ပုံ ကတော့-(၁) အနုပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပါဒါယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ-စသည်နှင့်အညီ မဖြစ် ဘူးသေးတဲ့ အကုသိုလ်တွေ မဖြစ်ရအောင် အားထုတ်သော အားဖြင့်လဲ ဖြစ်တယ်။

(၂) ဥပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာ နာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ-စသည်နှင့် အညီ ဖြစ်ပြီး အကုသိုလ်ကိုပယ်ရန် အားထုတ်သော အားဖြင့်လဲ ဖြစ်တယ်။

(၃) အနုပုဏ္ဏာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပါဒါယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ-စသည်နှင့်အညီ မဖြစ်သေးတဲ့ ကုသိုလ်ကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်သောအားဖြင့်လဲ ဖြစ်တယ်။

(၄) ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဌိတိယာ....ပါရိပုရိယာ ဆန္ဒံ ဇနေတိ ဝါယမတိ-စသည်နှင့်အညီ ဖြစ်ပြီး ကုသိုလ် တည်တံ့အောင် တိုးပွားအောင် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်သော အားဖြင့်လဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါဟာ သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လ ဝီရိယ လေးပါးဖြစ်ပုံဘဲ။ ကာယ, ဝေဒနာ, စိတ္တ, ဓမ္မတို့ကို ရှုမှတ်မိအောင် အားထုတ်တိုင်း အားထုတ်တိုင်း ဒီသမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ပါး ပါဝင် နေတာဘဲ။ ဖြစ်ဆဲရုပ်နာမ်တွေကို အမှတ်ရအောင် အားထုတ် တိုင်း အားထုတ်တိုင်း မဖြစ်သေးတဲ့ အကုသိုလ်တွေ မဖြစ်ရ အောင်လဲ အားထုတ်သည်မည်ဘယ်၊ ဖြစ်ပြီးအကုသိုလ်ကို ပယ် နိုင်အောင်လဲ အားထုတ်သည်မည်တယ်။ မဖြစ်သေးတဲ့ ဝိပဿနာ ကုသိုလ်, အရိယမဂ်ကုသိုလ်ကို ဖြစ်အောင်လဲ အားထုတ်သည် မည်ဘယ်၊ ဖြစ်ပြီး ဝိပဿနာကုသိုလ် ဖြစ်မြဲဖြစ်လျက် တည်တံ့ အောင် တိုးပွားအောင် အရိယဖိုလ်ရောက်လျက် ပြည့်စုံအောင်လဲ အားထုတ်သည်မည်ဘယ်။ အဲဒီအားထုတ်မှု သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လ အခြံအရံ ရှိနေလို့ သတိပဋ္ဌာန် ဖြစ်ပြီးတော့ ဝိပဿနာသမာဓိ ဖြစ်ရတယ်။ အရိယမဂ်ခဏ၌ ဖြစ်သော ဝီရိယနဲ့ သတိတွေလဲ ဝိပဿနာရှုခိုက်က ဝီရိယနဲ့သတိကိုမှီပြီး ဖြစ်တာဘဲ။ အရိယမဂ် သမာဓိဟာလဲ အဲဒီ အရိယမဂ်ဝီရိယအခြံအရံနဲ့ သတိကြောင့် ဖြစ်တာဘဲ။ ဒါကြောင့် သမ္ပပ္ပဓာန် ၄- ပါးကို အရိယမဂ် သမာဓိ၏ အခြံအရံလို့ ဆိုရတာပါ။

စတုတ္ထအဖြေကတော့— တေသံယေဝ ဓမ္မာနံ- ထိုဝီရိယ သတိ သမာဓိ တို့ကိုပင်လျှင်၊ ယာ အာသေဝနာ- အကြင် မှီဝဲခြင်းသည်၊ ယာ ဘာဝနာ- အကြင် ဖြစ်ပွားစေခြင်းသည်၊ ယံ ဗဟုလိကမ္ပံ- အကြင် အကြိမ်များစွာပြုခြင်း၊ ဖြစ်စေခြင်း သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏၊ အယံ- ဤမှီဝဲခြင်း၊ ဖြစ်ပွားစေခြင်း၊ အကြိမ်များစွာပြုခြင်းသည်၊ ဧတ္ထ- ဤအရာ၌၊ သမာဓိဘာဝနာ- သမာဓိကို ဖြစ်စေခြင်း ပွားစေခြင်းပေတည်း တဲ့။

ဘာဝနာဆိုတာ ၂-မျိုးရှိတယ်။ သမာဓိကို ဖြစ်ပွားစေတဲ့ သမာဓိ ဘာဝနာက တမျိုး၊ ပညာကို ဖြစ်ပွားစေတဲ့ ပညာ ဘာဝနာက တမျိုး၊ ဒီ ၂-မျိုးပါဘဲ၊ အဲဒီအထဲမှာ သမာဓိ ဘာဝနာဆိုတာက သမထ သမာဓိလောက် ဖြစ်ပွားစေတာလဲ ရှိတယ်၊ ဝိပဿနာသမာဓိကို ဖြစ်ပွားစေတာလဲရှိတယ်၊ အရိယ မဂ် သမာဓိကို ဖြစ်ပွားစေတာလဲရှိတယ်၊ ယခုမေးတဲ့ သမာဓိ ဘာဝနာကတော့ အရိယမဂ်ကို မေးရာမှ ဆက်ပြီး မေးလာ တာမို့ အရိယမဂ်သမာဓိဘာဝနာကို မေးတယ်လို့ ယူရပါတယ်၊ အဲဒီပြဿနာ၏ အဖြေကိုလဲ အရိယမဂ်သမာဓိဘာဝနာကို ဖြေ တယ်လို့ပဲ ယူရပါတယ်။ အဲဒီတော့ အရိယမဂ်သမာဓိ ဆိုတာ တကြိမ်တည်း တခါတည်း ဖြစ်တာမို့ ပွားစေတယ်၊ အကြိမ် များစွာ ဖြစ်စေတယ်ဆိုတာကို ရှင်းပြဖို့ ခက်ပါတယ်။

အဋ္ဌကထာမှာတော့ စိတ်တကြိမ်တည်း အတွင်းမှာပင် မှီဝဲ ခြင်းရော ဖြစ်ပွားစေခြင်းရော အကြိမ်များစွာပြုခြင်းရော ယူရ မယ်လို့ ဆိုထားတယ်၊ အဲဒီလိုဆိုတော့ ဥပါဒ်ခဏ၌ အာသေ-

ဝနာအရ မှီဝဲတယ်လို့ ယူရမှာလို့၊ ဌိခဏ၌ ဘာဝနာအရ ပွားစေတယ်လို့ ယူရမှာလို့၊ ဘင်ခဏ၌ ဗဟုလိကမဲ့အရ အကြိမ်များစွာပြုတယ်လို့ ယူရမှာလို့ ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီလို ဆိုတော့ ကျေနပ်ဖို့ သဘောကျဖို့ ခက်ပါတယ်။ အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ (၃၄၆)မှာတော့ ဒုတိယမဂ်ဖြင့် မှီဝဲခြင်း၊ တတိယမဂ်ဖြင့် ပွားစေခြင်း၊ စတုတ္ထမဂ်ဖြင့် အကြိမ်များစွာပြုခြင်းကို ယူဘို့ ညွှန်ကြား ထားပါတယ်။ အဲဒါကိုတော့ အများက သဘောကျဘယ်ရှိပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့်တော့ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာမဂ် သမာဓိဖြစ်စဉ်က မှီဝဲခြင်းစသော အရှိန်အဝါကို ယူပြီးတော့ မဂ်ခဏ၌ဖြစ်ပုံကို ဆိုတယ်လို့ ယူယင်လဲ သင့်တော်လောက်ပါတယ်။

ဝိပဿနာခဏမှာတော့ သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ သမ္မပ္ပဓာန် အခြံအရံနှင့်တကွ သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးကြောင့် သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ သမာဓိဟာ အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားလာခဲ့ရတယ်။ သွားတယ်၊ ရပ်တယ်၊ ထိုင်တယ် စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမှုအရာကို ရှုမှတ်တိုင်း ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်တယ်။ ဝေဒနာကို ရှုမှတ်တိုင်း ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်တယ်။ စိတ်ကူးကြံစည်မှုကို ရှုမှတ်တိုင်း စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်တယ်။ မြင်မှု၊ ကြားမှု စသည် ဖြစ်ခိုက်၌ မြင်တယ်၊ ကြားတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်တိုင်း ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးဟာ အားထုတ်မှုဆိုတဲ့ သမ္မပ္ပဓာန် အကူအညီရှိလို့ ဖြစ်နေတာဘဲ။ အဲဒီ သမ္မပ္ပ-

ခာန် အခြံအရံနှင့်တကွ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးကြောင့် ရှုမိတဲ့ အာရုံတိုင်းမှာ စူးစိုက်တည်ကြည်တဲ့ သမာဓိ ဖြစ်နေတာဘဲ။ အဲဒီ သမာဓိ အားကောင်းတဲ့အခါ အရိယမဂ်သမ္ပပ္ပဓာန် အခြံ အရံနှင့်တကွ အရိယမဂ် သတိပဋ္ဌာန်ကြောင့် အရိယမဂ် သမာဓိ ဖြစ်တာဘဲ။ အဲဒီ သမ္ပပ္ပဓာန်၊ သတိပဋ္ဌာန်၊ သမာဓိဆိုတဲ့ တရား သုံးပါးဟာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးထဲက သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဆိုတဲ့ သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါးဘဲ။

ဒီကနောက် ဆက်ပြီးဟောပြောရမည့် အမေးအဖြေတွေက တော့ အသိက်တဲ့ အမေးအဖြေတွေပါဘဲ။ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး က ဒီလို ဆက်ပြီး မေးပြန်ပါတယ်။

သင်္ခါရ အမေးနှင့် အဖြေ

ကဘိ ပနာယေ သင်္ခါရာ။

အယေ- အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သင်္ခါရာ- သင်္ခါရတို့သည်၊ ကဘိ ပန- အဘယ်မျှ ရှိပါကုန်သနည်း တဲ့။ အဲဒီ အမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေပါတယ်။

တယောမေ အာဝုဿော ဝိသာခသင်္ခါရာ၊ ကာယ- သင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရော။

အာဝုဿော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သင်္ခါရာ- သင်္ခါရ တို့သည်၊ ကာယသင်္ခါရော- ကာယသင်္ခါရ က တပါး၊ ဝစီ- သင်္ခါရော- ဝစီသင်္ခါရ က တပါး၊ စိတ္တသင်္ခါရော- စိတ္တသင်္ခါရ က တပါး၊ ဣတိ- ဤသို့အားဖြင့်၊ တယော- သုံးပါးတို့၍ကြ ပါသည် တဲ့။

မေးခွန်းမှာ သင်္ခါရတွေက ဘယ်လောက်ရှိသလဲလို့ သာမည အားဖြင့် မေးထားတယ်။ ဘုရားဟော တရားတော်တွေထဲမှာ (သဗ္ဗေ သင်္ခါရ အနိစ္စာ၊ သဗ္ဗေ သင်္ခါရ ဒုက္ခာ) သင်္ခါရ တရားတွေအားလုံး အနိစ္စ- မမြဲတာချည်းဘဲ၊ ဒုက္ခ- ဆင်းရဲ ချည်းဘဲလို့ ဒီလိုဟောထားတာလဲရှိတယ်။ အဲဒီ မမြဲတဲ့သင်္ခါရ ဆင်းရဲတဲ့ သင်္ခါရ ဆိုတာတွေကတော့ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာ ဟာရံ စသော ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများကြောင့် ဖြစ်တာတွေမို့ အကြောင်းတရားတွေက ပြုလုပ်ထားတဲ့ ရုပ်နာမ် တရားတွေလို့ ဆိုလိုတာပါ။ အဲဒါတွေဟာ ကာမဘဝ- ကာမ ဘုံ၌ အတွင်းဝင်သော၊ သို့မဟုတ် ရူပဘဝ- ရူပဘုံ၌ အတွင်း ဝင်သော၊ သို့မဟုတ် အရူပဘဝ- အရူပဘုံ၌ အတွင်းဝင်သော ရုပ်နာမ်တရားတွေပါ။ ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ ဆိုတဲ့ ဘုံသုံးပါး ထဲက တရားတွေမို့ အဲဒါတွေကို တေဘူမက တရားတွေလို့လဲ ဆိုရတယ်။ ဝိပဿနာရှုအပ်တဲ့ ရုပ်နာမ်တရားတွေပါ။

နောက်ပြီးတော့ အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရတွေ ဖြစ်ကြတယ်လို့ ဟောထားတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော်မှာလဲ ကာမကုသိုလ်ကံ ရူပကုသိုလ်ကံတွေကို ပုညာဘိသင်္ခါရ လို့ ဟောထားတယ်။ အကုသိုလ်ကံကို အပုညာဘိသင်္ခါရလို့ ဟောထားတယ်။ အရူပ ကုသိုလ်ကို အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရလို့ ဟောထားတယ်။ နောက် ပြီးတော့ ကိုယ်ဖြင့်ပြုလုပ်တဲ့ ကာယကံစေတနာကို ကာယ သင်္ခါရ လို့ ဟောထားတယ်။ နှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုတဲ့ ဝစီကံ စေတနာကို ဝစီသင်္ခါရလို့ ဟောထားတယ်။ စိတ်ကူးကြံစည်တဲ့

မနောကံ စေတနာကို စိတ္တသင်္ခါရလို့ ဟောထားတယ်။ အဲဒီတော့ ဘယ်သင်္ခါရမျိုးကို မေးတာပါလိမ့်မလဲလို့ ယုံမှားစရာ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီကတော့ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာမ ဖြစ်နေလို့ နိရောဓသမာပတ် အကြောင်း မေးဘို့ရာ အဲဒါနဲ့ဆိုင်တဲ့ သင်္ခါရတွေကိုမေးကြောင်း ရိပ်မိသဖြင့် သင်္ခါရ ဆိုတာ ကာယသင်္ခါရ၊ ဝစီသင်္ခါရ၊ စိတ္တသင်္ခါရ လို့ သုံးပါး ရှိတယ်လို့ ဖြေကြားပါတယ်။ အဲဒီတော့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို ဆက်ပြီး မေးပြန်ပါတယ်။

ကတမော ပနာယျေ ကာယသင်္ခါရော၊ ကတမော ဝစီသင်္ခါရော၊ ကတမော စိတ္တသင်္ခါရော။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကာယသင်္ခါရော-ကာယသင်္ခါရ သည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊ ဝစီသင်္ခါရော ကတမော- ဝစီသင်္ခါရက အဘယ်ပါနည်း၊ စိတ္တသင်္ခါရော ကတမော-စိတ္တ သင်္ခါရက အဘယ်ပါနည်း တဲ့။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

အဿာသပဿာသာ အာဝုသော ဝိသာခ ကာယ သင်္ခါရော၊ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော၊ သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တသင်္ခါရော။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အဿာသပဿာ- သာ-ဝင်သက် ထွက်သက်လေတို့သည်၊ ကာယသင်္ခါရော-ကာယ သင်္ခါရ မည်ပါသည်၊ ဝိတက္ကဝိစာရာ-ဝိတက်နှင့် ဝိစာရတို့သည်၊

ဝစီသင်္ခါရော-ဝစီသင်္ခါရ မည်ပါသည်။ သညာ စ-သညာသည် ၎င်း၊ ဝေဒနာ စ-ဝေဒနာသည်၎င်း၊ စိတ္တသင်္ခါရော-စိတ္တသင်္ခါရ မည်ပါသည် တဲ့။

အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်ရတဲ့သင်္ခါရတွေထဲမှာ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံတွေကို ကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ စိတ္တသင်္ခါရလို့ ဟောထားတာရှိကြောင်း ခုတင်က ပြောခဲ့တယ်။ ယခု မေး ဖြေတဲ့ သင်္ခါရသုံးပါးက အဲဒီ ကံသင်္ခါရတွေနဲ့ အမည်တူပေမဲ့ အရတရားကိုယ်ချင်းမတူဘူး ကွဲပြားတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ အရတရားကိုယ်ကို အမှန်အတိုင်း ဖြေကြားစေလိုသောကြောင့် ကာယသင်္ခါရ ဆိုတာက ဘာလဲစသည်ဖြင့် မေးတာဘဲ။ အဲဒီ အမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ကာယသင်္ခါရဆိုတာ ဝင်သက် ထွက်သက်လေဘဲ။ ဝစီသင်္ခါရဆိုတာ ဝိတက်နှင့် ဝိစာရဘဲ။ စိတ္တသင်္ခါရဆိုတာ သညာနဲ့ ဝေဒနာဆိုတဲ့ စေတသိက်တရား တွေဘဲလို့ ဖြေကြားပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကာယသင်္ခါရ ဝစီ သင်္ခါရ စိတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်ရခြင်း၏အကြောင်းကို ဝိသာခ သေဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

ကသ္မာ ပနာယျေ အဿာသပဿာသာ ကာယ သင်္ခါရော၊ ကသ္မာ ငိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော၊ ကသ္မာ သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တသင်္ခါရော။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ အဿာသပဿာသာ-ဝင်သက် ထွက်သက်လေတို့သည်၊ ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ ကာယသင်္ခါ-

ရော-ကံယသင်္ခါရ မည်ပါသနည်း။ ဝိတက္ကဝိစာရာ-ဝိတက်နှင့် ဝိစာရ တို့သည်၊ ကသ္မာ-အဘယံကြောင့်၊ ဝစီသင်္ခါရော-ဝစီ သင်္ခါရ မည်ပါသနည်း။ ဝေဒနာ စ-ဝေဒနာသည်၎င်း၊ သညာ စ-သညာသည်၎င်း၊ ကသ္မာ-အဘယံကြောင့်၊ စိတ္တသင်္ခါရော-စိတ္တသင်္ခါရမည်ပါသနည်းတဲ့၊ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

အဿာသပဿာသာ ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ ကာယိကာ ဧတေ ဓမ္မာ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓါ၊ တသ္မာ အဿာသပဿာသာ ကာယသင်္ခါရော။ ပုဗ္ဗေ ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ ဝိတက္ကေတွာ ဝိစာရေတွာ ပစ္ဆာ ဝါစံ ဘိန္ဒတိ၊ တသ္မာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝစီသင်္ခါရော။ သညာ စ ဝေဒနာ စ စေတသိကာ ဧတေ ဓမ္မာ စိတ္တပ္ပဋိဗဒ္ဓါ၊ တသ္မာ သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တ သင်္ခါရော။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အဿာသ-ပဿာသာ-ဝင်သက် ထွက်သက်လေ ဟုကုန်သော၊ ဧတေ ဓမ္မာ-ဤတရားတို့သည်၊ ကာယိကာ-ကိုယ်ထဲ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓါ-ကိုယ်နှင့်စပ်ကုန်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ အဿာသ-ပဿာသာ-ဝင်သက်ထွက်သက် လေတို့သည်၊ ကာယသင်္ခါရော-ကာယသင်္ခါရ မည်ပါသည်။

ဝင်သက် ထွက်သက် ဆိုတဲ့ အသက်ရှူလေ ရှိုက်လေဟာ နှာခေါင်းစသော ကိုယ်နှင့် စပ်နေတယ်၊ ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ် တယ်၊ ဒါကြောင့် ကာယ-ကိုယ်ဖြင့် + သင်္ခါရ-ပြုအပ်တာမို့ ကာယသင်္ခါရလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဝင်သက် ထွက်သက် လေကို ကာယသင်္ခါရခေါ်သည်လို့ မှတ်ထားကြရမယ်။

အာရုံသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးကာလ၌၊ ဝိတက္ကေတွာ-မည်သို့ပြောဆိုမည်ဟု ကြံစည်၍၊ ဝိစာရေတွာ-သုံး သပ်ဆင်ခြင်၍၊ ပစ္ဆာ-နောက်ကာလ၌၊ ဝါစံ-ကောင်းကို၊ ဘိန္ဒုတိ- ပြောဆို၏။ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဝိတက္ကဝိစာရာ-ဝိတက်နှင့် ဝိစာရတို့သည်၊ ဝစီသင်္ခါရော-ဝစီသင်္ခါရမည်ပါသည်။

ကြံစည်တာကို ဝိဘက်လို့ခေါ်တယ်၊ ထပ်ကာထပ်ကာ သုံး သပ်ဆင်ခြင်တာကို ဝိစာရလို့ခေါ်တယ်၊ စကားပြောမယ် ဆို ယင် ဘယ်လိုပြောမယ်လို့ ကြံစည်ပြီးမှ သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပြီးမှ ပြောရတာဘဲ၊ အဲဒီလို ကြံစည်သုံးသပ်ပြီးတော့ ဝစီ-ဆိုတဲ့ စကားကို ပြုတတ်-ပြောဆိုတတ်သောကြောင့် ဝစီသင်္ခါရလို့ ခေါ်ပါတယ်။ ဝိဘက်နှင့် ဝိစာရကို ဝစီသင်္ခါရခေါ်သည်လို့ မှတ်ထားကြရမယ်။

သညာ စ-မှတ်သားမှုသညာသည်၎င်း၊ ဝေဒနာ စ-ခံစားမှု ဝေဒနာသည်၎င်း၊ ဧတေ ဓမ္မာ-ဤတရားတို့သည်၊ စေတသိကာ- စိတ်၌ မှီ၍ဖြစ်ကုန်၏၊ စိတ္တပုဋိဗဒ္ဓါ-စိတ်နှင့်စပ်ကုန်၏၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ သညာ စ-သညာသည်၎င်း၊ ဝေဒနာ စ-ဝေဒနာ သည်၎င်း၊ စိတ္တသင်္ခါရော-စိတ္တသင်္ခါရမည်ပါသည် တဲ့။

သညာနှင့် ဝေဒနာဟာ စိတ်နှင့် ပူးတွဲပြီးဖြစ်တဲ့ စေတသိက်
တရားဘဲ၊ စိတ်နှင့်ယှဉ်လျက် စပ်နေတာဘဲ၊ အဲဒီတော့ စိတ်
ဖြင့်ပြုအပ်သည်မည်တာပေါ့၊ အဲဒီလို စိတ်ဖြင့်ပြုအပ်သည်မည်
သောကြောင့် သညာနှင့် ဝေဒနာကို စိတ္တသင်္ခါရလို့ ခေါ်
ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် သညာနှင့်ဝေဒနာကို စိတ္တသင်္ခါရလို့
မှတ်ထားကြရမယ်၊ ဝိတက် ဝိစာရမှတစ်ပါးသော စေတသိက်ဟူ
သမျှဟာလဲ ဒီစိတ္တသင်္ခါရထဲမှာ ပါဝင်တယ်လို့ ယူရမှာဘဲ။
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အတွင်းဝင်သော (ဝိတက်ဝိစာရမှ တစ်ပါးသော)
စေတသိက် ၄၈-ပါးကိုလဲ စိတ္တသင်္ခါရလို့ မှတ်ယူတို့ပါတဲ၊
ဒါကြောင့် သင်္ခါရယမိုက်ပါဠိမှာ (သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တ
သင်္ခါရော၊ ဌပေတွာ ဝိတက္ကဝိစာရေ သဗ္ဗေပိ စိတ္တသမ္ပ-
ယုတ္တကာ ဓမ္မာ စိတ္တသင်္ခါရောလို့) ပြဆိုထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့
ဒီအရာမှာတော့ နံရောသေမာပတ်နှင့် စပ်ပြီး မေးမှာ ဖြစ်တဲ့
အဘွက် အနာဂါမ် ရဟန္တာတို့၏ သန္တာန်မှာ ဖြစ်နိုင်ချုပ်
နိုင်တဲ့ ကုသိုလ် ကြိယာဆိုင်ရာ သညာဝေဒနာနှင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ
စေတသိက် ၃၄-ပါးကိုသာ ယူသင့်ပါတယ်၊ ဒီပြဿနာ မေး
ဖြေကြစဉ်က အဘိဓမ္မာဒေသနာရီပုံ မရသေးပါဘူး၊ သို့ဖြစ်
ပါလျက် အလွန်နက်နဲတဲ့ ဒီသင်္ခါရသုံးပါးအကြောင်း ဖြေရှင်း
ပြတာဟာ အင်မတန် ချီးမွမ်းစရာကောင်းတာပါတဲ၊ ယခု
နေအခါ ဝိဇ္ဇာကစာပေကျမ်းဂန်တတ် ပုဂ္ဂိုလ်ထဲကတောင်မှ
စာပေကျမ်းဂန်ကြည့်ပဲ ဒီပြဿနာ ဖြေရမယ် ဆိုယင် အလွယ်
တကူနဲ့ ဖြေနိုင်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အလွန်များလှမယ် မဟုတ်ပါဘူး၊
အဋ္ဌကထာများမှာလဲ သီလက္ခန္ဓာ စသည်သုံးပါး ဒီသင်္ခါရ

သုံးပါးနှင့် စပ်ပြီး ဖွင့်ပြတဲ့အခါများမှာ ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်ကိုပဲ ကိုးကားပြီး ဖွင့်ပြလေ့ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ အဖြေဟာ အင်မတန်လေးနက် ခိုင်ခံ့ပါတယ်။ အဲဒီကနောက် ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက နိရောဓသမာပတ်အကြောင်းကို ဒီလို မေးပါတယ်။

နိရောဓသမာပတ် အမေး အဖြေ

ကထံ ပနာယျေ သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာ-
ပတ္တိံ ဟောတိ။

အယျေ·အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ကထံ·ဘယ်ပုံ ဘယ်နည်းဖြင့်၊ သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိ·သညာဝေဒနာ (စသော သိမှုဟူသမျှ)၏ ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်။ ဝါ-နိရောဓ သမာပတ်သည်၊ ဟောတိ·ဖြစ်ပါသနည်းတဲ့။ ဒီပါဠိ အနက်က ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး မေးပုံ မူရင်းပါတဲ့၊ တရားဟောစဉ်ကတော့ ပါဠိအနက်ကို ရွတ်ပြနေယင် အချိန်ကုန်ရုံမျှသာ ရှိမယ်၊ တရားနာသူ ဒကာ ဒကာမအများက နားလည်မှားလဲ မဟုတ် ဘူး၊ ဒါကြောင့် ပါဠိအနက်ကို မဖော်ပြပဲ နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဘယ်လို ဝင်စားသလဲ၊ စိတ်စေတသိက် ဆိုတဲ့ အသိနာမ်တွေ ချုပ်ခြင်းသို့ ဘယ်လို ရောက်ပါသလဲလို့ မေးကြောင်းလောက်သာ ပြဆိုခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလို မေးတာ ကလဲ ဓမ္မဒိန္နာဟာ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားဘူးရဲ့လား၊ အလို အတိုင်း ပြီးမြောက်အောင် နိုင်နင်းရဲ့လားလို့ သိချင်လို့ မေးတာ ပါတဲ့၊ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

န ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ သညာ ဝေဒယိတ
 နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ဘိက္ခုနော ဧဝံ ဟောတိ
 “အဟံ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇိဿန္တိ
 ဝါ၊ အဟံ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပဇ္ဇာမိတိ
 ဝါ၊ အဟံ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပန္နောတိ
 ဝါ”။ အထ ခုဿ ပုဗ္ဗေဝ တထာ စိတ္တံ ဘာဝိတံ
 ဟောတိ၊ ယံ တံ တထတ္ထာယ ဥပနေတိ။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သညာဝေဒယိတ
 နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ-နိရောဓ သမာပတ်ကို ဝင်စားသော၊
 ဘိက္ခုနော-ရဟန်းအား၊ (ဒါက ရဟန်းကို ပဓာနပြုပြီး ပြော
 တာဘဲ၊ ဘိက္ခုနိ ဆိုတဲ့ အမျိုးသမီး ရဟန်းမှလဲ နည်းတူ
 ပါဘဲ၊ အနာဂါမ် လူဝတ်ကြောင်မှလဲ နည်းတူပါဘဲ။) ဧဝံ
 န ဟောတိ-ဤသို့သောစိတ် မဖြစ်ပါ၊ (စိတ်မဖြစ်ပုံ ကတော့)
 အဟံ-ငါသည်၊ သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ-နိရောဓ သမာပတ်
 သို့၊ သမာပဇ္ဇိဿန္တိ ဝါ-ရောက်တော့မည်ဟူ၍ သော်၎င်း၊
 သမာပဇ္ဇာမိတိဝါ-ရောက်နေသည်ဟူ၍သော်၎င်း၊ သမာပန္နောတိ
 ဝါ-ရောက်နေပြီ ဟူ၍သော်၎င်း (ဤသို့သောစိတ် မဖြစ်ပါ
 ဘူးတဲ့၊ အမှတ်သညာ မရှိတရှိစိတ်ကို နေဝသညာ နာသညာ
 ယတနစိတ် ခေါ်တယ်၊ အဲဒီစိတ်ချုပ်သွားတဲ့အခါ အသိနာမ်
 တွေ ချုပ်ခြင်းဆိုတဲ့ နိရောဓသို့ရောက်တာဘဲ၊ အဲဒီလို ရောက်
 ရာမှာ အမှတ်သညာ မရှိတရှိ စိတ်ဖြစ်နေဆဲ၌ နိရောဓရောက်
 တော့မယ်လို့ ဒီလိုစိတ်လဲ မဖြစ်ပါဘူး၊ အဲဒီစိတ်ချုပ်တဲ့အခါ

နိရောဓသို့ ရောက်တယ်လို့ ဒီလိုစိတ်လဲ မဖြစ်ပါဘူး။ အဲဒီလို ရောက်နေတဲ့အခါ နိရောဓသို့ ရောက်နေပြီလို့ ဒီလိုစိတ်လဲ မဖြစ်ပါဘူးတဲ့။ ဒါဖြင့် ဘယ်လိုနေပါသလဲ ဆိုတော့) အထ ခေါ်-စင်စစ်အားဖြင့် သော်ကား။ အသ-နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားသော ထိုရဟန်းအား။ ပုဗ္ဗဝ-မဝင်စားမီ ရှေးအဖို့ ကပင်လျှင်။ တထာ-စိတ်စေတသိက် အသိနာမ် တရားတွေကို ချုပ်စေမည့် ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ စိတ္တံ-ဈာန်စိတ်နှင့် ယင်း ဈာန်ကို ရှုသော ဝိပဿနာစိတ်ကို။ ဘာဝိတံ ဟောတိ-ဖြစ် စေအပ်ခဲ့၏။ ယံ တံ-ယင်းသို့ ဖြစ်စေအပ်သော ထိုစိတ်သည်။ တထတ္တာယ-ထိုသို့ ရည်ရွယ်သည့်အတိုင်း ဖြစ်ရန် အလို့ငှာ၊ ဥပနေတိ-ဆောင်ပေးပါသည် တဲ့။

ဒီအဖြေပါဠိအနက်ကလဲ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ သိနားလည်ဘို့ မလွယ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် တရားဟောစဉ်ကတော့ ဒီပါဠိ အနက်တွေကို ရှုတ်မပြပဲ နားလည်လွယ်တဲ့ ဗမာစကား သက် သက်ဖြင့်သာ ပြောဟောခဲ့ပါတယ်။ ပြောဟောပုံ ကံတော့—

ဒီနိရောဓသမာပတ် ဝင်စားပုံကို ယခုနေအခါမှာ ကိုယ် တိုင် တွေ့ဘို့တော့ မလွယ်ပါဘူး။ ဗဟုသုတဖြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာ တော်ကို ကြည်ညိုဘို့ရာ လောက်ပါတဲ့။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီနိရောဓသမာပတ်ကို အနာဂါမ်နဲ့ ရဟန္တာများသာ ဝင်စား နိုင်ပါတယ်။ အဲဒါကလဲ ရူပဈာန် အရူပဈာန် သမာပတ် ၈-ပါးလုံးကိုလဲ အကုန်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သာ ဝင်စားနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီဈာန် သမာပတ် ရှစ်ပါးလုံးနှင့် ပြည့်စုံတဲ့ အနာဂါမ်
ပုဂ္ဂိုလ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဟာ နိရောဓသမာပတ် ရောက်ပြီး နိဗ္ဗာန်
အငြိမ်းဓာတ်၏ အရသာကို မျက်မှောက်မှာ ခံစားလိုလျှင်
ရှေးဦးစွာ ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားရတယ်။ ဈာန်ဝင်စားဆိုတာ
အဲဒီဈာန်၏ အာရုံကို နှလုံးသွင်းပြီး ဈာန်စိတ် ဖြစ်နေတာကို
ဆိုတာပါ။ စက္ကန့်ပိုင်းနဲ့ဖြစ်စေ၊ မိနစ်ပိုင်းနဲ့ဖြစ်စေ ရည်ရွယ်
ချက် ရှိသည့်အတိုင်း အဲဒီဈာန်ဖြစ်ပြီး ချုပ်ပျောက် သွားတဲ့
အခါ အဲဒီဈာန်စိတ်ကို အနိစ္စစသော အခြင်း အရာဖြင့်
ဝိပဿနာရှုရတယ်။ ယခုယောဂီတွေမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ စိတ်
ကူးကို ရှုမှတ်ပြီး သိတာမျိုးပါ။

အဲဒီလို ရှုပြီးတော့ ဒုတိယဈာန်ကိုဝင်စားရတယ်။ အဲဒီဈာန်
စိတ် ဆုံးသွားတဲ့အခါ အဲဒီဒုတိယ ဈာန်စိတ်ကို ဝိပဿနာရှုရ
တယ်။ ထို့အတူပင် တတိယဈာန် ဝင်စားပြီး အဲဒီဈာန်ကိုလဲ
ရှုရတယ်။ စတုတ္ထဈာန် ဝင်စားပြီး အဲဒီဈာန်ကိုလဲ ရှုရတယ်။ ထို့
အတူပင် အာကာသာနဉာယတနဈာန် ဝိညာဏဉာယတနဈာန်
အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်တို့ကိုလဲ ဝင်စားပြီး ဝိပဿနာရှုရတယ်။
အဲဒါဟာ ဈာန်သမာဓိနဲ့ ဝိပဿနာကို အစုံ အစုံ ပွားစေတာ
ပါ။ အဲဒီကနောက် အဓိဋ္ဌာန်ပြုစရာ ကလေးတွေတော့ ရှိပါ
သေးတယ်။ အဲဒါကတော့ ယခု တရားနာသူတွေ အတွက်
မလိုပါဘူး။ ချန်ထားလိုက်ပါ့မယ်။ နောက်ဆုံးမှာ နေဝသညာ
နာသညာယတနဈာန်ကို ဝင်စားရတယ်။ အဲဒီ ဈာန်စိတ်က
အိပ်ပျော်ခါနီး၌ မသိတသိ စိတ်မျိုးလိုပင် အလွန်အားနည်းတဲ့

ဈာန်စိတ်ပါဘဲ၊ အဲဒီဈာန်စိတ် တကြိမ် နှစ်ကြိမ်မျှ ဖြစ်ပြီး ယင် ဘာစိတ်မျှ မဖြစ်တော့ပဲ ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်း သွားတယ်။ အဲဒါဟာ နိရောဓသမာပတ် ရောက်ပုံပါဘဲ။ အဲဒီနိရောဓ သမာပတ် ရောက်နေတဲ့ အချိန်အတွင်းမှာ ဘာအာရုံကိုမျှ မသိ ဘူး၊ သိတဲ့စိတ် လုံးဝကင်းနေတယ်။ မီးဘေး လက်နက်ဘေး ဒဏ်စသော အန္တရာယ်လဲ မသင့်ဘူး၊ အချိန်ကာလ ကတော့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုရည်မှန်းထားတဲ့ အတိုင်း မိနစ်ပိုင်းမျှ ဖြစ်စေ၊ နာရီ ပိုင်းမျှ ဖြစ်စေ၊ အများဆုံး ခုနစ်ရက်အထိ ရက်ပိုင်းမျှ ဖြစ်စေ တည်တယ်။ အဲဒီ ရည်မှန်းချက် အချိန် ကုန်သွားတဲ့အခါ အသိစိတ်တွေ ပြန်ပြီး ဖြစ်မြဲဖြစ်လာတယ်။ အဲဒါကို နိရောဓ သမာပတ်မှ ထလာတယ်လို့ ဆိုရတာဘဲ၊ အဲဒီလို ထလာပုံ ကိုလဲ မေးလို့ ဖြေပါလိမ့်ဦးမယ်။ ဒါလောက်ဆိုယင် နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားပုံကို အကြမ်းဖျင်း အားဖြင့် နားလည် လောက်ပါပြီ။ ဒီကနောက်တော့ အရေးမကြီးရာ၌ ပါဠိ လောက်သာ ပြပြီး အနက်တော့ ပြန်မပြတော့ဘူး၊ သိနား လည်လွယ်တဲ့ စကားဖြင့်သာ ပြသွားတော့မယ်။

အဲဒီကနောက် ဝိသဘာဝသေဋ္ဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်တယ်။

သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တသ ပနာယျေ
ဘိက္ခုနော ကတမေ ဓမ္မာ ပဌမံ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ယဒိဝါ
ကာယသင်္ခါရော ယဒိ ဝါ ဝူစီသင်္ခါရော ယဒိဝါ
စိတ္တသင်္ခါရော။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှေးဦးစွာ ကာယသင်္ခါရက ချုပ်သလား၊ သို့မဟုတ် ဝစီသင်္ခါရက ချုပ်သလား၊ သို့မဟုတ် စိတ္တသင်္ခါရက ချုပ်သလားလို့ လက်ဦးချုပ်တာကို မေးတာပါ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သညာဝေဒယိတ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ခေါ
အာဝုသော ဝိသာခ ဘိက္ခုနော ပဌမံ နိရုဇ္ဈတိ
ဝစီသင်္ခါရော၊ တတော ကာယသင်္ခါရော၊ တတော
စိတ္တသင်္ခါရော။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဒုတိယစျာန် ဝင်စားတဲ့ အချိန်ကစပြီး ဝိတက် ဝိစာရ ဆိုတဲ့ ဝစီသင်္ခါရ ကင်းခဲ့တယ်။ စတုတ္ထစျာန် ဝင်စားတဲ့အခါ ဝင်သက်ထွက်သက်လေ ဆိုတဲ့ ကာယသင်္ခါရ ကင်းခဲ့တယ်။ နေဝသညာ နာသညာ ယတနစျာန် စိတ်ချုပ်တဲ့အခါကျတော့ သညာ ဝေဒနာဆိုတဲ့ စိတ္တသင်္ခါရချုပ်တယ်။ အဲဒါကို ရည်ပြီးတော့ ရှေးဦးစွာ ဝစီသင်္ခါရ ချုပ်တယ်။ အဲဒီကနောက် ကာယသင်္ခါရ ချုပ်တယ်။ အဲဒီကနောင် စိတ္တသင်္ခါရ ချုပ်တယ်လို့ ဖြေကြားပါတယ်။ (ဒါပေမဲ့ ဝစီသင်္ခါရ ချုပ်တယ် ဆိုတာကတော့ စျာန်စိတ် ဖြစ်ခိုက်ကို ရည်ပြီးဆိုတာပါ။ အဲဒီစျာန်စိတ်တွေကို ဝိပဿနာရှုခိုက်မှာတော့ ဝိတက် ဝိစာရ ချုပ်ဖွယ်မရှိပါဘူး။) အဲဒီကနောက် ဝိသာခသေဌေးကြီးက နိရောဓ သမာပတ်မှ ထပုံကို ဒီလို မေးပါတယ်။

ကထံ ပနာ ယေ သညာဝေဒယိတနိရောဓ
သမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ။

အဲဒါဟာ နိရောဓသမာပတ်မှ ဘယ်လို ထသလဲလို့ မေး
တာပါဘဲ၊ အဲဒီအမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြား
ပါတယ်။

န ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ သညာဝေဒယိတ
နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ဘိက္ခုနော ဧဝံ
ဟောတိ “အဟံ သညာ ဝေဒယိတ နိရောဓသမာ
ပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟိဿန္တိ ဝါ၊ အဟံ သညာ ဝေဒယိတ
နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌဟာမိတိ ဝါ၊ အဟံ သညာ-
ဝေဒယိတနိရောဓ သမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတောတိ ဝါ”။
အထ ချီဿ ပုဗ္ဗေဝ တထာစိတ္တံ ဘာဝိတံ ဟောတိ၊
ယံ တံ တထတ္တာယ ဥပနေတိ။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ နိရောဓသမာပတ်မှ
သတော့မယ်လို့လဲ စိတ်မဖြစ်ဘူး၊ ထတယ်လို့လဲ စိတ်မဖြစ်ဘူး၊
သခဲ့ပြီလို့လဲ စိတ်မဖြစ်ဘူး၊ အမှန်စင်စစ်ကတော့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ
ရှေးအဖို့ သမာပတ် မဝင်စားမီကပင်လျှင် မည်မျှကြာသော
အခါ စိတ်ဖြစ်စေမည့် ထိုအခြင်းအရာ အားဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်
စိတ်ကူးကို ဖြစ်စေခဲ့၏၊ ယင်းသို့ အဓိဋ္ဌာန်ပြုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း
ထိုစိတ်သည် ထိုသို့ရည်ရွယ်သည့် အတိုင်း ဖြစ်ရန် အလို့ငှာ
ဆောင်ပေးပါသည်၊ ရည်ရွယ်သည့် အတိုင်းပင် စိတ်ဖြစ်ပေ။

လာပါသည်လို့ ဖြေကြားပါတယ်။ သူ့ပါဠိ အနက်အတိုင်း ဆိုယင် နားလည်ဘို့ မလွယ်ပါဘူး။ ဆိုလိုရင်းကတော့ အဓိဋ္ဌာန် ပြုထားတဲ့ အချိန်စေ့တဲ့အခါ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အနာဂါမိဖိုလ်စိတ်က စပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်က စပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီကနောက်တော့ ဆင်ခြင်တဲ့စိတ်စသည်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ ဒါဟာ နိရောဓသမာပတ်မှ ထလာပုံပါ။ အဲဒီကနောက် ဝိသာခသေဌေးကြီးက သင်္ခါရသုံးပါး ဖြစ်စဉ်ကို ဒီလိုမေးပါတယ်။

သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဠဟန္တသ
ပနာယျေ ဘိက္ခုနော ကတမေ ဓမ္မာ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊
ယဒိ ဝါ ကာယသင်္ခါရော ယဒိ ဝါ ဝစီသင်္ခါရော
ယဒိ ဝါ စိတ္တသင်္ခါရော။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့အခါ ဘယ်သင်္ခါရက စပြီး ဖြစ်ပါသလဲ၊ အဲဒီကနောက် ဘယ်သင်္ခါရ ဘယ်သင်္ခါရက ဆက်ဖြစ်ပါသလဲလို့ မေးတာပါ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သညာဝေဒယိတ နိရောဓ သမာပတ္တိယာ ဝုဠဟန္တသ
ခေါ အာဝုသော ဝိသာခ ဘိက္ခုနော ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
စိတ္တသင်္ခါရော၊ တတော ကာယသင်္ခါရော၊ တတော
ဝစီသင်္ခါရော။

နိရောဓသမာပတ်မှထွက်အခါ အနာဂါမိဖိုလ်စိတ် သို့မဟုတ် အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်က စပြီးဖြစ်တယ်။ အဲဒီစိတ်က စတုတ္ထဈာန်နှင့် ယှဉ်တွဲစိတ်သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် အသက်ရှူလေလဲ ဖြစ်ခွင့် မရှိဘူး။ ဝိတက် ဝိစာရလဲ မပါဘူး။ သညာ ဝေဒနာစသော စေတသိက်များကတော့ ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စိတ္တသင်္ခါရက ရှေးဦးစွာဖြစ်တယ်။ အဲဒီကနောက် ဘဝင်စိတ်ဖြစ်ခိုက်ကစပြီး အသက်ရှူလေ ကာယသင်္ခါရလဲ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဘဝင်စိတ် ဖြစ်ခိုက်၌ ဝိတက် ဝိစာရ ပါဝင်ပေမဲ့ ပြောဆိုခြင်းကို မဖြစ် စေတတ်သောကြောင့် ဝစီသင်္ခါရ ကိုတော့ အဲဒီအခိုက်မှာ ဖြစ်တယ်လို့ မဆိုရသေးဘူး။ အဲဒီကနောက်မှ ဝစီသင်္ခါရလဲ ဖြစ်တယ်လို့ ဖြေကြားတယ်။ (ဘဝင်စိတ်ခဏ၌ ဝစီသင်္ခါရ ဖြစ်တယ်လို့ မဆိုရသလိုပင် နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားရန် ဝိပဿနာရှုခိုက်၌လဲ ပြောဆိုမှုကို မပြုသောကြောင့် ဝစီသင်္ခါရ ချုပ်တယ်လို့ ဖြေဆိုကြောင်းယူယင် ရွှေ့နားပိုင်းက အဖြေလဲ သင့်ဘူး ရှိပါတယ်။) အဲဒီကနောက် ဝိသာခသေဌေးကြီးက ဖဿ ဖြစ်ပုံကိုလဲ ဒီလိုမေးပါတယ်။

သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဠိတံ ပနာ-
ယျေ ဘိက္ခုံ ကတိ ဖဿာ ဖုသန္တိ။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထွက်စဉ် ဖဿ ဘယ်နှစ်ပါး ဖြစ်ပါ သလဲလို့ မေးတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေ ကြားပါတယ်။

သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတံ ခေါ
 အာဝုသော ဝိသာခ ဘိက္ခုံ တယော ဖဿာ
 ဖုသန္တိ သုညတော ဖဿော အနိမိတ္တော ဖဿော
 အပ္ပဏိဟိတော ဖဿော။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့အခါ ဖလသမာပတ်က စပြီးဖြစ်
 ကြောင်း ခုတင်က ပြောခဲ့ပြီ။ အဲဒီ ဖလသမာပတ်ဟာ ရာဂ
 စသည်မှ ကင်းဆိတ်သောကြောင့် သုညတလဲမည်တယ်။ ရာဂ
 နိမိတ် စသည် ကင်းသောကြောင့် အနိမိတ္တလဲမည်တယ်။ ရာဂ
 စသည်ဖြင့် တောင့်တခြင်း ကင်းသောကြောင့် အပ္ပဏိဟိတလဲ
 မည်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီသမာပတ်ထဲမှာ ပါဝင်တဲ့ ဖဿ
 ဟာလဲ သုညတ၊ အနိမိတ္တ၊ အပ္ပဏိဟိတ မည်တယ်။ သုညတ
 အနိမိတ္တ အပ္ပဏိဟိတ မည်သော နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော
 ကြောင့်လဲ သုညတ စသည် မည်တယ်။ အဲဒီ သုညတဖဿ၊
 အနိမိတ္တဖဿ၊ အပ္ပဏိဟိတဖဿ သုံးပါးကစပြီး ဖြစ်တယ်လို့
 ဖြေကြားတာပါ။ နားလည်လွယ်အောင် ပြောရမယ်ဆိုယင်
 တော့ နိရောဓသမာပတ်မှ ထတဲ့အခါ ကိလေသာသင်္ခါရ ကင်း
 ဆိတ်တဲ့ သုညတနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး တွေ့ထိရတယ်။ နိမိတ်
 ပုံသဏ္ဌာန် ကင်းဆိတ်တဲ့ အနိမိတ္တနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီး တွေ့ထိ
 ရတယ်။ တောင့်တခြင်းကင်းတဲ့ အပ္ပဏိဟိတနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံ
 ပြုပြီး တွေ့ထိရတယ်လို့ မှတ်သိရုံပါ။ အဲဒီကနောက် စိတ်
 ညွတ်ကိုင်းပုံကိုလဲ ဒီလိုမေးပါတယ်။

သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတဿ
ပနာယျေ ဘိက္ခုနော ကိံနိန္ဒံ စိတ္တံ ဟောတိ
ကိံပေါဏံ ကိံပဗ္ဗာရံ။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထခါစ၌ စိတ်ဟာ ဘယ်ကိုညွတ်ကိုင်း
ခနပါသလဲလို့ မေးတာပါဘဲ၊ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို
ဖြေကြားပါတယ်။

သညာဝေဒယိတ နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌိတဿ
ခေါ အာဝုသော ဝိသာခ ဘိက္ခုနော ဝိဝေကနိန္ဒံ
စိတ္တံ ဟောတိ ဝိဝေကပေါဏံ ဝိဝေကပဗ္ဗာရံ။

နိရောဓသမာပတ်မှ ထခါစ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဖြစ်ပျက် ရုပ်နာမ်
ခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး
အဲဒီ နိဗ္ဗာန်ဆီကို ညွတ်လျက် ကိုင်းလျက် ရှိုင်းလျက် ရှိနေပါ
တယ် တဲ့။ အေးမြတဲ့နေရာမှ နေပူထဲ ရောက်သွားယင် အေး
မြတဲ့ နေရာဆီကို စိတ်ကညွတ်ကိုင်းပြီး အလေးပြုနေသလိုပင်၊
တနည်းအားဖြင့် အသံတိတ်ဆိတ်တဲ့ နေရာမှ ဆူညံတဲ့ နေရာ
ရောက်သွားယင် အသံတိတ်ဆိတ်တဲ့နေရာကို စိတ်က ညွတ်ကိုင်း
ပြီး အလေးပြုနေသလိုပင်၊ သင်္ခါရဆင်းရဲတွေငြိမ်းရာ နိရောဓ
သမာပတ်မှ ထလာပြီး မြင်မှု ကြားမှုစသော ဖြစ်ပျက်ဆင်းရဲ
တွေကို တွေ့နေရတဲ့အခါမှာ သင်္ခါရဆင်းရဲတွေ ကင်းဆိတ်တဲ့
နိဗ္ဗာန်ဆီကို ညွတ်ကိုင်းပြီး အလေးအမြတ် ပြုနေပါတယ် တဲ့။
ဒါကြောင့် ဖလသမာပတ် နိရောဓသမာပတ် များမှ ထလာတဲ့

ရဟန္တာ အရှင်မြတ် များက သင်္ခါရဆင်းရဲငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို
ဒီလိုရွတ်ဆိုပြီး ချီးကျူးတော်မူကြပါတယ်။

သုဿံ ဝတ နိဗ္ဗာနံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဒေသိတံ။

အသောကံ ဝိရဇံ ခေမံ၊ ယတ္ထ ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈတိ။

ယတ္ထ- အကြင်နိဗ္ဗာန်အရပ်၌၊ ဒုက္ခံ- ဆင်းရဲဟူသမျှသည်၊
နိရုဇ္ဈတိ- ချုပ်ငြိမ်းလျက်ရှိ၏၊ အသောကံ- စိုးရိမ်ဘွယ်မရှိ၍
စိုးရိမ်ခြင်းလဲ ကင်း၏၊ ဝိရဇံ- ကိလေသာဟူသော မြူအညစ်
အကြေးလဲ မရှိ၊ ခေမံ- ဘေးရန်ခပ်သိမ်း၏ ငြိမ်းရာလဲဖြစ်၏၊
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဒေသိတံ- မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားသော၊
တံ နိဗ္ဗာနံ- ထိုနိဗ္ဗာန် အရပ်သည်၊ သုဿံ ဝတ- သြော်
အလွန်ပင် အေးချမ်းသက်သာ ချမ်းသာပါပေစွတကား တဲ့။

ဓမ္မဒိန္နာထေရီဟာ ဒီနိရောဓသမာပတ် အမေးပြဿနာကို
ဖြေစဉ်တုန်းက ရဟန်းပြုပြီးလို့ သိပ်ကြာပုံ မရသေးပါဘူး၊
တလလောက်တောင် ကြာပုံမရသေးပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ ဝိသာခ-
သေဋ္ဌေးကြီးက မေးသမျှကို ကိုယ်တွေ့ဖြင့် ကျကျနနဖြေကြား
နိုင်ပါပေတယ်၊ အဲဒီ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားပုံ၊ အဲဒီ သမာ-
ပတ်၌ တည်နေပုံ၊ အဲဒီသမာပတ်မှ ထပုံတွေကို ဖြေရှင်းပြထား
တာကို တွေ့ရ ကြားသိရသောအားဖြင့် မုဒ္ဓသာသနာတော်ကို
ယုံကြည်မှု ကြည်ညိုမှု သဒ္ဓါတရားဟာ အလွန်ပင်တိုးပွားဘွယ်
ရှိပါတယ်၊ ဘုရားအဆုံးအမကို ကိုယ်တိုင်ကျင့်ယင် ဒီနိရောဓ-
သမာပတ် ဝင်စားနိုင်သည်အထိ ကိုယ်တိုင်တွေ့ ဖြစ်နိုင်တယ်၊
ကိုယ်တိုင်တွေ့ သိထားလို့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ကျကျနန

ဖြေရှင်းပြနိုင်တာဘဲလို့ နှလုံးသွင်းပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၌ ယုံကြည်မှု ကြည်ညိုမှု သဒ္ဓါတရားလဲ ဖြစ်စရာ ကောင်းလှပါပေတယ်။ ယခု တရားနာနေကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလဲ သဒ္ဓါတရားတိုးပွားပြီး ကြိုးစား ကျင့်သုံး အားထုတ် နိုင်ကြ ပါစေလို့ ဘုန်းကြီးက ဆုမွန်ကောင်း တောင်းတလိုက်ပါတယ်။

ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက အဲဒီ နိရောဓသမာပတ်ဆိုင်ရာ မေးခွန်း အဖြေများကို နာကြား အားရ သဘောကျ ပြီးတော့ ဝေဒနာဆိုင်ရာကို ဆက်လက်ပြီး မေးပြန်ပါတယ်။

ဝေဒနာ အမေး အဖြေ

ကတိ ပနာယျေ ဝေဒနာ။

ခံစားမှုဝေဒနာက ဘယ်နှစ်ပါး ရှိပါသလဲ တဲ့။

တိဿော ခေါ် ဣမာ အာရုံသော ဝိသာခ ဝေဒနာ သုခါ ဝေဒနာ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ။

သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာလို့ ဝေဒနာသုံးပါး ရှိကြောင်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားပါတယ်။

ကတမာ ပနာယျေ သုခါ ဝေဒနာ- စသည်ဖြင့် သုခဝေဒနာက ဘယ်ဟာလဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာက ဘယ်ဟာလဲ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာက ဘယ်ဟာလဲလို့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးက မေးတယ်။

ယံ ခေါ အာရုသော ဝိသာခ ကာယိကံ ဝါ
စေတသိကံ ဝါ သုခံ သာတံ . ဝေဒယိတံ၊ အယံ
သုခါ ဝေဒနာ။ ယံ ခေါ အာရုသော ဝိသာခ ကာ-
ယိကံ ဝါ စေတသိကံ ဝါ ဒုက္ခံ အသာတံ ဝေဒ-
ယိတံ၊ အယံ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ။ ယံ ခေါ အာရုသော
ဝိသာခ ကာယိကံ ဝါ စေတသိကံ ဝါ နေဝ သာတံ
နာသာတံ ဝေဒယိတံ၊ အယံ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ။

ကိုယ်ထဲကဖြစ်စေ၊ စိတ်ထဲကဖြစ်စေ ချမ်းသာတဲ့ ကောင်းတဲ့
သာယာဘွယ်ခံစားမှုဟာ သုခဝေဒနာဘဲ၊ ဆင်းရဲတဲ့ မကောင်း
ဆိုးဝါးတဲ့ မသာယာဘွယ် မလိုချင်ဘွယ် ခံစားမှုဟာ ဒုက္ခ
ဝေဒနာဘဲ၊ သာယာဘွယ်လဲမဟုတ် မသာယာဘွယ်လဲမဟုတ်တဲ့
မဆိုး မကောင်း အလယ်အလတ် ခံစားမှုဟာ (အဒုက္ခမသုခ
ခေါ်တဲ့) ဥပေက္ခာဝေဒနာဘဲ-လို့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြား
ပါတယ်။

ဒီဝေဒနာသုံးပါး အကြောင်းကတော့ ယခု ရှုမှတ်နေတဲ့
ယောဂီတွေမှာ ကိုယ်တိုင်တွေ့ သိပြီး ဖြစ်နေလို့ ထင်ရှားနေ
ပါပြီ။ ကိုယ်ထဲက ညောင်းတာ၊ ပူတာ၊ နာကျင်တာ၊ ယား
တာ၊ ကိုက်ခဲတာ၊ အခံခက်တာဟာ ကိုယ်ဆင်းရဲတွေ ဒုက္ခ
ဝေဒနာတွေဘဲ၊ တဆူးအားထုတ်ခါစမှာ ဆိုယင် အဲဒီ ကိုယ်
ဆင်းရဲ ဒုက္ခဝေဒနာတွေကို ရှုမှတ်ရတာက များတတ်တယ်၊
အတွေ့အထိကောင်းနဲ့ တွေ့ထိရလို့ ကောင်းတာက ကိုယ်ချမ်း
သာ ဆိုတဲ့ သုခဝေဒနာဘဲ၊ ပူအိုက်နေတဲ့အခါ လေအေး

ရေအေး ကလေးများနဲ့ တွေ့ထိရယင် ကောင်းတယ်၊ အလွန်အေးနေတဲ့အခါ အနွေးကလေးများနဲ့ တွေ့ထိရယင် ကောင်းတယ်၊ နူးညံ့တဲ့အဝတ်အထည်စသည်နှင့် တွေ့ထိရယင် ကောင်းတယ်၊ အဲဒီလို အတွေ့ကောင်းတွေနဲ့ တွေ့ထိရလို့ ကိုယ်ထဲမှာ ကောင်းတာဟာ ကိုယ်ချမ်းသာခေါ်တဲ့ သုခဝေဒနာဘဲ၊ စိတ်ထဲမှာ အာရုံကောင်းတွေကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီး ဝမ်းသာတာက စိတ်ချမ်းသာခေါ်တဲ့ သုခဝေဒနာဘဲ၊ စိတ်ညစ်တယ်၊ ဝမ်းနည်းတယ်၊ စိတ်ပူတယ်၊ စိုးရိမ်တယ် စသည်ဖြင့် ပြောရတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲတွေက စိတ်ထဲမှာဖြစ်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာတွေဘဲ၊ အဲဒီလို စိတ်ထဲ ကိုယ်ထဲမှာ အကောင်း အဆိုး မထင်ရှားဘဲ နေသာထိုင်သာရုံမျှ ဖြစ်နေတာက အလယ် အလတ် ခံစားမှု ဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာဝေဒနာတွေဘဲ၊ စိတ်ထဲ ကိုယ်ထဲမှာ အဲဒီ ဥပေက္ခာဝေဒနာက အဖြစ်များပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ဥပေက္ခာက ခံစားရတဲ့အနေနဲ့ သိပ်မထင်ရှားဘူး၊ သိမ်မွေ့တယ်၊ အသိခက်တယ်၊ ဒါပေမဲ့ အကောင်း အဆိုး ခံစားမှုတွေကို စူးစိုက်ပြီး ရှုမှတ်နေယင်း ကောင်းတဲ့အနေ ဆိုးတဲ့အနေအားဖြင့် မထင်ရှားတဲ့အခါ အဲဒီ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဖြစ်နေတာဘဲ၊ ရှုမှတ်နေတဲ့ စိတ်မှာလဲ အမှတ်ကောင်း အသိကောင်း နေတဲ့အခါ ရှင်လန်းတက်ကြွလျက် ဖြစ်နေတယ်၊ အထူးအားဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ခါစ အနုပိုင်း၌ အဲဒီ ရှင်လန်းတက်ကြွမှု အလွန်အကဲ ဖြစ်နေတတ်တယ်၊ အဲဒါဟာ' စိတ်ချမ်းသာမှု သုခဝေဒနာဘဲ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အရင့်ပိုင်းနှင့် ဘင်္ဂဉာဏ် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် စသည်တို့ ဖြစ်ဆဲမှာ အများအားဖြင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း

မဆိုး မခကောင်း အလယ်အလတ်ခံစားမှု ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် တကွ ရှိသိမှု ဖြစ်နေတတ်တယ်။ ဒါလောက်ဆိုယင် ဝေဒနာ သုံးပါးအကြောင်း ကောင်းကောင်း နားလည်လောက်ပါပြီ။

သုခါ ပနာယျေ ဝေဒနာ ကိံသုခါ ကိံဒုက္ခာ၊
ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ကိံသုခါ ကိံဒုက္ခာ၊ အဒုက္ခမသုခါ
ဝေဒနာ ကိံသုခါ ကိံဒုက္ခာ =

သုခဝေဒနာမှာ ဘယ်လိုချမ်းသာရှိသလဲ၊ ဘယ်လိုဆင်းရဲရှိသလဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာမှာ ဘယ်လိုချမ်းသာရှိသလဲ၊ ဘယ်လိုဆင်းရဲရှိသလဲ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာမှာ ဘယ်လိုချမ်းသာရှိသလဲ၊ ဘယ်လိုဆင်းရဲရှိသလဲ-လို့ ဝိသာခသေဌေးကြီးက မေးပါတယ်။

သုခါ ခေါ် အာရုံသော ဝိသာခ ဝေဒနာ ဌိတိ-
သုခါ ဝိပရိဏာမဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဌိတိဒုက္ခာ
ဝိပရိဏာမသုခါ၊ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ဉာဏသုခါ
အညာဏဒုက္ခာ။

အာရုံသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သုခါ ဝေဒနာ-
သုခဝေဒနာသည်၊ ဌိတိသုခါ- တည်ရှိနေခြင်းလျှင် ချမ်းသာ
ရှိ၏၊ ဝါ- တည်ရှိနေခိုက်၌ ချမ်းသာပါသည်။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခာ-
ဖောက်ပြန်ကွယ်ပျောက်သွားခြင်းလျှင် ဆင်းရဲရှိ၏၊ ဝါ- ကွယ်
ပျောက် သွားသောအခါ ဆင်းရဲပါသည်။

သုခဝေဒနာဟာ သူ့ရှိနေတုန်းချမ်းသာတယ်၊ သူမရှိယင်
ဆင်းရဲတယ် တဲ့။ ကိုယ်ထဲကအတွေ့ခကောင်းနဲ့ တွေ့ထိပြီးချမ်းသာ

နေတဲ့ ကိုယ်ချမ်းသာဖြစ်စေ၊ စိတ်ထဲမှာ ဝမ်းသာစရာကို အကြောင်းပြုပြီး ရှင်လန်းဝမ်းသာနေတဲ့ စိတ်ချမ်းသာဖြစ်စေ အဲဒီ ချမ်းသာသုခရှိနေတုန်း ချမ်းသာတာ ကောင်းတာဘဲ၊ အာရုံ ကောင်းတွေ မရှိလို့ အဲဒီကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာတွေ ကုယ် ပျောက်သွားပြီ မရှိတော့ဘူးဆိုယင် အနေအထိုင်ခက်ပြီး ဆင်းရဲ တတ်တာဘဲ၊ ဥပမာအားဖြင့် ချစ်ခင်ရင်းနှီးတဲ့ အပေါင်း အဖော်နဲ့ အတူနေရယင် ချမ်းသာတယ်၊ အဲဒီ အတူနေအဖော်က တခြားကို ရောက်သွားလို့ ဖြစ်စေ၊ မသင့်မတင့်ဖြစ်ပြီး ကွဲပြား သွားလို့ ဖြစ်စေ၊ သေသွားလို့ ဖြစ်စေ အတူမနေရတော့ဘူး ဆိုယင် မနေတတ် မထိုင်တတ် ဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲတတ်တာဘဲ၊ အထူးအားဖြင့် အိမ်ထောင်ဘက် ဇနီးမောင်နှံဟာ အတူနေနေ ရစဉ်မှာ ချမ်းသာနေတယ်၊ မသင့်မတင့်ဖြစ်ပြီး ကွဲသွားလျှင် ဖြစ်စေ၊ သေသွားလျှင် ဖြစ်စေ အင်မတန်ဆင်းရဲတတ်ပါတယ်၊ ထို့အတူပင် ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ ပြည့်စုံနေယင် ချမ်းသာတယ်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားယင်တော့ အကြီးအကျယ် ဆင်းရဲရတော့တာဘဲ။

အဲဒါမျိုးတွေလိုပဲ အမြင်ကောင်း အကြားကောင်း စသည်ကို မြင်နေရ ကြားနေရ နံနေရ စားနေရ ထိတွေ့နေရ ကြုံတွေ့နေရလျှင် ချမ်းသာနေတယ်၊ အဲဒီ အမြင်ကောင်း စသည်တွေ မရှိလို့ ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာတွေ မရှိတော့ဘဲ ဖြစ် သွားယင် မနေတတ်မထိုင်တတ်ဖြစ်ပြီး အလွန်အမင်း ဆင်းရဲ တတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သုခဆိုတဲ့ ချမ်းသာဟာ ဌာတိသုခ-

သုတည်ရှိနေတုန်း ချမ်းသာတယ်။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ-ပြောင်းလဲ
ကွယ်ပျောက်သွားလို့ သူမရှိယင် ဆင်းရဲတယ်လို့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက
ဖြေကြားတာပါ။ အဲဒီတော့ ကိုယ်စိတ်၏ ချမ်းသာမှု ဆိုတာလဲ
စင်စစ်ချမ်းသာ မဟုတ်ဘူး။ စင်စစ်အားမကိုးရဘူး။ သူမရှိတဲ့
နောက်မှာ သူ့ကို တောင့်တပြီး မနေသာမထိုင်သာ အကြီး
အကျယ် ဆင်းရဲပင်ပန်းရတတ်ပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

သုခဝေဒနာဟာ သူရှိနေတုန်း ချမ်းသာသည်။ သူမရှိ
တော့ ဆင်းရဲသည်။

ဒုက္ခာ ဝေဒနာ-ဒုက္ခဝေဒနာသည်။ ဌိတိဒုက္ခာ-တည်ရှိနေ
ခြင်းလျှင် ဆင်းရဲရှိ၏။ ဝါ-တည်ရှိနေခိုက်၌ ဆင်းရဲပါသည်။
ဝိပရိဏာမသုခါ-ဖောက်ပြန် ကွယ်ပျောက်သွားခြင်းလျှင် ချမ်း
သာရှိ၏။ ဝါ-သူ ကွယ်ပျောက်သွားလျှင် ချမ်းသာပါသည် တဲ့။

ကိုယ်ထဲမှာ အတွေ့အထိဆိုးတွေနဲ့ တွေ့ရလို့ ညောင်းခြင်း
ပူခြင်း နာကျင်ကိုက်ခဲခြင်း ယားခြင်းစသော ကိုယ်ဆင်းရဲနဲ့
စိတ်ပူခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်း ပူဆွေးခြင်း စသောစိတ်ဆင်းရဲတွေက
တော့ သူတို့ဖြစ်လျက်တည်ရှိနေခိုက်မှာ ဆင်းရဲတယ်။ သူတို့
ပျောက်ကွယ်သွားတဲ့အခါကျတော့ ချမ်းသာတယ် တဲ့။ ဒါကလဲ
ထင်ရှားပါတယ်။ ညောင်း ပူ နာကျင်ကိုက်ခဲနေတုန်း ဆင်းရဲ
တာဘဲ။ အဲဒါတွေပျောက်သွားတော့ ချမ်းသာတာဘဲ။ အဲဒါ
ကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

ဒုက္ခဝေဒနာဟာ သူရှိနေတုန်း ဆင်းရဲသည်။ သူမရှိ
တော့ ချမ်းသာသည်။

အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ-မဆင်းရဲ မချမ်းသာအလယ်အလတ် ဥပေက္ခာဝေဒနာသည်၊ ဥာဏသုခါ-သိခြင်းကြောင့်ချမ်းသာ၏၊ ဝါ-သိလျှင် ချမ်းသာသည်၊ အညာဏဒုက္ခာ-မသိခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲ၏၊ ဝါ-မသိလျှင် ဆင်းရဲသည် တဲ့။

ဒီဖြေပြချက်ကို ရှင်းပြဖို့ သိပ်မလွယ်ဘူး၊ အဋ္ဌကထာမှာ ဥပေက္ခာဝေဒနာကို (ဇာနနဘာဝေါ) သိသည်၏ အဖြစ်- သိခြင်းက ချမ်းသာသည်၊ (အဇာနနဘာဝေါ) မသိခြင်းက ဆင်းရဲသည်လို့ ဖွင့်ပြထားတယ်၊ အဲဒီမှာ သိခြင်း မသိခြင်း ဆိုတာ ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်း-မသိခြင်းကို ဆိုလိုတာလား၊ ရိုးရိုး သိခြင်း မသိခြင်းကို ဆိုလိုတာလားဆိုတာ တိတိကျကျပြောဖို့ ခက်တယ်။ ဒီကား ဖွင့်ပြထားတာကတော့ “ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြင့် သိလျှင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသည်ဖြစ်ပြီး ချမ်းသာကြောင်း၊ မသိလျှင် ဆင်းရဲကြောင်း ဖွင့်ပြထားတယ်၊ တနည်းအားဖြင့် အသိဉာဏ်နှင့် ယှဉ်လျှင် အသိဉာဏ်ကို မှီပြီးဖြစ်လျှင် ဥပေက္ခာ ဝေဒနာက ချမ်းသာတယ် လိုချင်ဘွယ်ဖြစ်တယ်၊ ဉာဏ်နဲ့ မယှဉ်ပဲ မောဟနှင့်ယှဉ်လျှင် မောဟကို မှီပြီး အကုသိုလ် ဥပေက္ခာ ဖြစ်လျှင် ဆင်းရဲကြောင်း” ဖွင့်ပြထားပါတယ်၊ အဲဒါ ကတော့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်များ သိနားလည်ဖို့ ခက်ပါတယ်။

ဘုန်းကြီး ထင်မြင်သဘောကျတာကတော့ “သုခဝေဒနာ ဟာ တည်ရှိနေတုန်းချမ်းသာတယ်၊ မရှိတော့ ဆင်းရဲတယ်၊ ဒုက္ခဝေဒနာဟာ တည်ရှိနေတုန်း ဆင်းရဲတယ်၊ မရှိတော့ ချမ်း

သာတယ်”လို့ ပြဆိုချက်ဟာ သာမန်လူများလဲ အလွယ်တကူ နားလည်သလိုပင် “ဒိဥပေက္ခာဝေဒနာဟာ သိယင် ချမ်းသာ တယ်၊ မသိယင် ဆင်းရဲတယ်” ဆိုတာလဲ အများသိလွယ်တဲ့ ပြဆိုချက်ပဲလို့ ထင်ပါတယ်။ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ကာ-ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ဖြစ်နေဆဲမှာ နေသာထိုင်သာရှိနေပုံကို နှလုံးသွင်း မိလို့ သိယင် ချမ်းသာတယ်၊ နှလုံးမသွင်းမိလို့ မသိယင်တော့ မကြာမီအတွင်းမှာပဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲတွေကို တွေ့ရတတ် သောကြောင့် ဆင်းရဲနေတတ်တယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ အဲဒီလိုသာ ထင်ပါတယ်။ အဲဒါကတော့ လူတိုင်း နားလည်လွယ်ပါတယ်။ ဦးကာက ဖွင့်ပြသားတဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိယင် ချမ်းသာတယ်၊ မသိယင် ဆင်းရဲတယ် ဆိုတာလဲ ဝိပဿနာ မရှုဘူးတဲ့ သူတွေမှာ သိနားလည်ဖို့ ခက်ပါတယ်။ ဉာဏ်နဲ့ ယှဉ်ယင်၊ ဉာဏ်ကို မှီပြီး ဖြစ်ယင်ချမ်းသာတယ်၊ သို့မဟုတ်ယင် ဆင်းရဲတယ် ဆိုတာလဲ သိဖို့ခက်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ “ဥပေက္ခာ ဝေဒနာဖြစ်ခိုက်၌ နေသာထိုင်သာရှိနေတာကို သိယင် ချမ်း သာတယ်၊ မသိယင် ဆင်းရဲတယ်”လို့ သိလွယ်တာကိုသာ မှတ် သားကြရုံပဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ဥပေက္ခာ ဝေဒနာဖြစ်ခိုက်၌ နေသာ ထိုင်သာ ရှိနေ တာကို သိယင် ချမ်းသာတယ်၊ မသိယင် ဆင်းရဲတယ်။

အဲဒီဝေဒနာ သုံးပါးအကြောင်း ဖြေကြားတာကို နာကြား ရပြီးတော့ ဝိသာခသေဌေးကြီးက အဲဒီ ဝေဒနာသုံးပါး၌ ကိလေသာကိန်းပုံကို ဒီလို မေးပါတယ်။

ဝေဒနာသုံးပါး၌ ကိလေသာကိန်းပုံ အမေး အဖြေ ၂၀၃

ဝေဒနာသုံးပါး၌ ကိလေသာကိန်းပုံအမေး အဖြေ

သုခါယ ပနာယျေ ဝေဒနာယ ကိံအနုသယော
အနုသေတိ၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ကိံအနုသယော
အနုသေတိ၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ ကိံအနု-
သယော အနုသေတိ။

အယျေ·အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ-သုခဝေဒနာ၌၊
ကိံအနုသယော·အဘယ်အနုသယ ကိလေသာသည်၊ အနုသေတိ-
ကိန်းပါသနည်း၊ ၀၁-အကြောင်းညီညွတ်လျှင် ဖြစ်ရန် အဆင်
သင့်ရှိနေပါသနည်း။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ - ဒုက္ခဝေဒနာ၌
ကိံအနုသယော·အဘယ်အနုသယ ကိလေသာသည်၊ အနုသေတိ-
ကိန်းပါသနည်း၊ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ - ဥပေက္ခာ
ဝေဒနာ၌၊ ကိံအနုသယော·အဘယ်အနုသယ ကိလေသာသည်၊
အနုသေတိ-ကိန်းပါသနည်း။

သုခဝေဒနာ၌ ဘယ်အနုသယ ကိန်းပါသလဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၌
ဘယ်အနုသယ ကိန်းပါသလဲ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ ဘယ်အနုသယ
ကိန်းပါသလဲလို့ မေးပါတယ်၊ ကိန်း ဆိုတာ အကြောင်းညီ
ညွတ်တဲ့အခါ ဖြစ်ဖို့ရာ အဆင်သင့်ရှိနေတာကို ဆိုတာပါဘဲ၊
အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

သုခါယ ခေါ် အာရုံသော ဝိသာခ ဝေဒနာယ
ရာဂါနုသယော အနုသေတိ၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ
ပဋိဿာနုသယော အနုသေတိ၊ အဒုက္ခမသုခါယ
ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုသယော အနုသေတိ။

အဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ--
သုခဝေဒနာ၌၊ ရာဂါနုသ ယော-ရာဂါနုသယသည်၊ အနုသေတိ-
ကိန်း၏။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ-ဒုက္ခဝေဒနာ၌၊ ပဋိဿာနု-
သယော-ပဋိဿာနုသယသည်၊ အနုသေတိ-ကိန်း၏။ အဒုက္ခမ
သုခါယ ဝေဒနာယ-ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌၊ အဝိဇ္ဇာနုသယော-
အဝိဇ္ဇာနုသယသည်၊ အနုသေတိ-ကိန်း၏ တဲ့။

မြင်လို့ ကောင်းတာ ကြားလို့ ကောင်းတာ နံ့လို့ ကောင်း
တာ စားသိလို့ ကောင်းတာ ထိတွေ့လို့ ကောင်းတာ ကြံသိလို့
ကောင်းတာ ရှင်လန်း ဝမ်းသာတာ ဆိုတဲ့ သုခဝေဒနာကို
မရူမမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စ စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင်
အဲဒီသုခ ဝေဒနာ၌ ရာဂကိန်းတယ်၊ အဲဒီချမ်းသာတာ ကောင်း
တာကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး သာယာနှစ်သက် တပ်မက်လိုချင်မှု
ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို ရာဂါ
နုသယ ကိန်းတယ်လို့ ဆိုတာဘဲ၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ကောင်းစား ချမ်းသာမှုသုခ၌ ရာဂါနုသယ ကိန်း
သည်။

ညောင်းပူ နာကျင်ကိုက်ခဲမှုစသော ကိုယ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှာရော၊
စိတ်ညစ်မှု ဝမ်းနည်းမှု နှလုံးမသာမှုစသော စိတ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခ
မှာရော၊ မြင်လို့ မကောင်းတာအစရှိတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခမှာရော
မရူမမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စစသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီ
ဒုက္ခ ဝေဒနာ၌ စိတ်ဆိုးပြစ်မှားတတ်တဲ့ ပဋိဿာခေါ် ဒေါသ

ဝေဒနာသုံးပါး၌ ကိလေသာကိန်းပုံ အမေး အဖြေ ၂၀၅

ကိန်းတယ်၊ အဲဒီ ဆင်းရဲတာ မကောင်းတာကို ပြန်လည် ဆင်
ခြင်ပြီး ပဋိသန္ဓေတဲ ဒေါသ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နိုင်
တယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို ပဋိသန္ဓေသယ ကိန်းတယ်လို့
ဆိုတာဘဲ၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ဆိုးဝါးဆင်းရဲမှု ဒုက္ခ၌ ပဋိသန္ဓေသယ ကိန်း
သည်။

အဲဒီ ရာဂါနုသယနှင့် ပဋိသန္ဓေသယ ကိန်းပုံကို ဝိဘင်္ဂ
ပါဠိ (၃၅၃)၌ အကောင်းအဆိုး အာရုံနှစ်မျိုးဖြင့် ဒီလိုပြထား
ပါတယ်။

ယံ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ၊ ဧတ္ထ သတ္တာနံ
ရာဂါနုသယော အနုသေတိ။ ယံ လောကေ အပ္ပိယ-
ရူပံ အသာတရူပံ၊ ဧတ္ထ သတ္တာနံ ပဋိသန္ဓေသယော
အနုသေတိ။ ဣတိ ဣမေသု ဒီသု ဓမ္မေသု အဝိဇ္ဇော
အနုပတိတာ၊ တဒေကဋ္ဌော မာနော စ ဒိဋ္ဌိ စ ဝိစိ-
ကိစ္ဆာ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

လောကေ-လောက၌၊ ယံ ပိယရူပံ သာတရူပံ-အကြင် ချစ်
ဖွယ်သဘော သာယာဖွယ် သဘောသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဧတ္ထ-
ဤချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံကောင်း၌၊ ရာဂါနုသယော-
ရာဂါနုသယသည်၊ အနုသေတိ-ကိန်း၏။ လောကေ-လောက၌၊
ယံ အပ္ပိယရူပံ အသာတရူပံ-အကြင်မုန်းဖွယ်သဘော မသာ-
ယာဖွယ် သဘောသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ ဧတ္ထ-ဤမုန်းဖွယ် မသာ

ယာယုယံ အာရုံဆိုး၌၊ ပဋိဃာနုသယော-ပဋိဃာနုသယသည်၊
အနုသေတိ-ကိန်း၏-တဲ့။

ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံကောင်း၌ ရာဂ ကိန်းတယ်၊
အဆင်းကောင်း အသံကောင်းစသော အာရုံကောင်းကို မရူ
မမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီ
အာရုံကောင်း၌ ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး သာယာနှစ်သက် တပ်
မက် လိုချင်မှု ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်
နိုင်တာကို ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ်အာရုံကောင်း၌ ရာဂါနုသယ
ကိန်းတယ်လို့ ဆိုတာဘဲ၊ အဲဒါလဲ ဆိုကြရမယ်။

ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံကောင်း၌ ရာဂါနုသယ
ကိန်းသည်။

နောက်ပြီးတော့ မုန်းဖွယ် မသာယာဖွယ် အာရုံဆိုး၌ ပဋိဃ
ခေင် ဒေါသ ကိန်းတယ်၊ အဆင်းဆိုး အသံဆိုးစသော အာရုံဆိုး
ကို မရူမမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီ
အာရုံဆိုး၌ ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး ပဋိဃခေင်တဲ့ ဒေါသ ထပ်
ကာ ထပ်ကာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို မုန်းဖွယ်
မသာယာဖွယ် အာရုံဆိုး၌ ပဋိဃာနုသယ ကိန်းတယ်လို့ ဆိုတာ
ဘဲ၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မုန်းဖွယ် မသာယာဖွယ် အာရုံဆိုး၌ ပဋိဃာနုသယ
ကိန်းသည်။

သုခဝေဒနာ ဆိုတာလဲ ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ် အာရုံ
ကောင်းထဲမှာ ပါဝင်ပါတယ်၊ တနည်းအားဖြင့် အာရုံကောင်း

ကို မှီ၍ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သုခဝေဒနာ၌ ရာဂါနုသယ ကိန်းတယ် ဆိုတာလဲ အာရုံကောင်း၌ ရာဂါနုသယ ကိန်းတယ် ဆိုတာနှင့် သဘောတူပါတဲ။ နောက်ပြီးတော့ ဒုက္ခဝေဒနာ ဆိုတာလဲ အာရုံဆိုးထဲမှာ ပါဝင်ပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် အာရုံဆိုးကို မှီ၍ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ပဋိဿာနုသယ ကိန်းတယ်ဆိုတာလဲ အာရုံဆိုး၌ ပဋိဿာနုသယ ကိန်းတယ် ဆိုတာနှင့် သဘောတူပါတဲ။

မဆင်းရဲ မချမ်းသာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာကို မရူမမုတ်နိုင်လို့ အနိစ္စစသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒါကို မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အတ္တကောင် အနေဖြင့် သိမှားတဲ့ အဝိဇ္ဇာ ဟာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို အဝိဇ္ဇာနုသယ ကိန်းတယ်လို့ ဆိုတာဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မဆင်းရဲ မချမ်းသာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာ-
နုသယ ကိန်းသည်။

ဒါက ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယကိန်းပုံဘဲ။ ခုတင်က ရွတ်ပြခဲ့တဲ့ ဝိဘင်္ဂပါဠိမှာ ပြထားပုံကတော့ လူတိ-ဤသို့ အား ဖြင့်၊ လူမေယု ဒီသု ဓမ္မေယု-ပြဆိုခဲ့သော ဤအာရုံတရား နှစ်ပါးတို့၌၊ အဝိဇ္ဇာ-မြဲတဲ့အနေ စသည်ဖြင့် သိမှားသော အဝိဇ္ဇာသည်၊ အနုပတိတာ-ရာဂ ဒေါသတို့နှင့် အတူကျရောက် ပါဝင်လျက်ဖြစ်၏-တဲ့။ ရာဂ ဒေါသ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ အဝိဇ္ဇာက ချစ်ဖွယ် မုန်းဖွယ်အနေဖြင့် အသိမှားပြီး ဖြစ်တာဘဲ။ ဒါကြောင့်

အဝိဇ္ဇာဟာ ရာဂ ဒေါသ ကိန်းရာ အာရုံကောင်း အာရုံဆိုး နှစ်မျိုးတို့၌ ရာဂဒေါသတို့နှင့် အတူပါဝင်လျက် ကိန်းတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

ဒီလိုဆိုတော့ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယ ကိန်းတယ် ဆိုတဲ့ ဖြေကြားချက်နဲ့ မညီသလို ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ညီအောင်ယူဘို့ လိုပါတယ်။ တယ်လို့ယူရမလဲ ဆိုယင် ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယ ကိန်းတယ် ဆိုတာက ကိလေသာ သုံးပါး သီးသန့်ကိန်းပုံကို ပြတာပါ။ သုခဝေဒနာ၌ ပဓာနဖြစ်တဲ့ ရာဂကိန်းရာမှလဲ အဝိဇ္ဇာပါတယ်။ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ပဓာနဖြစ်တဲ့ ပဋိသကိန်းရာမှလဲ အဝိဇ္ဇာပါတယ်လို့ပဲ ယူသင့်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ လောဘ ဒေါသ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း မောဟနှင့် ယှဉ်တွဲပြီး ဖြစ်တာချည်းဘဲ။ ဒါကြောင့်ပါတဲ့။ ယခုထုတ်ပြတဲ့ ဝိဘင်္ဂပါဠိ မှာတော့ ဥပေက္ခာနှင့် ဆိုင်တဲ့ အလယ်အလတ်အာရုံကို မထုတ်ပြပဲ အကောင်းအဆိုး အာရုံနှစ်မျိုးကိုသာ ထုတ်ပြထားပေမယ်လို့ အညံ့စားအာရုံကောင်းနဲ့ အညံ့စား အာရုံဆိုးဟာ ဥပေက္ခာနှင့် ဆိုင်တဲ့ အလယ်အလတ်စားအာရုံပင် ဖြစ်သင့်တယ်လို့ ယူနိုင်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် အာရုံက တကယ်မကောင်း၊ တကယ်မဆိုးပေမဲ့ အဲဒါကို တကယ်အာရုံကောင်း၊ တကယ်အာရုံဆိုး အနေဖြင့် သိမှားတဲ့ အဝိဇ္ဇာကို မှီပြီး ရာဂ၊ ဒေါသ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ အဲဒီလို မကောင်းလှ မဆိုးလှတဲ့ အာရုံ၌ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှင့် ယှဉ်တွဲ လောဘစိတ်

မောဟစိတ်စသည် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်တဲ့ ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယကိန်းတယ်လို့ ယူယင် ဤသုတ်ပါဠိနှင့် ဝိဘင်္ဂ ပါဠိဟာ မကွဲပြားဘူးလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

အဲဒီကနောက် ဝိဘင်္ဂပါဠိမှာ မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဆိုတဲ့ အနုသယသုံးပါးလဲ အဝိဇ္ဇာနှင့်အတူတကွ ပါဝင်၍ ကိန်း ကြောင်းကိုလဲ ဒီလို ဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

မာနော စ-မာနအနုသယကိုလည်း၊ တဒေကဋ္ဌာ-ထိုအဝိဇ္ဇာ နှင့် တည်ရာတူသည်ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗျော-မှတ်အပ်၏။ ဒိဋ္ဌိ စ-ဒိဋ္ဌိကို ၎င်း၊ ဝိစိကိစ္ဆာ စ-ဝိစိကိစ္ဆာကို၎င်း၊ တဒေကဋ္ဌာ-ထိုအဝိဇ္ဇာနှင့် တည်ရာတူသည်ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗျော-မှတ်အပ်၏ တဲ့။ ဒီစကားဖြင့် မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဆိုတဲ့ အနုသယကိလေသာ သုံးပါးကိုလဲ အဝိဇ္ဇာကိန်းတဲ့ အာရုံမှာ အတူတကွ ကိန်းတယ်၊ အတူတကွ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ သိစေတာပါတဲ့။

မြင်ဆဲ ကြားဆဲစသည်၌ ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့အာရုံကို မရူ မမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စစသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိယင် အဲဒီ အာရုံကို မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အတ္တကောင်အနေဖြင့် အလွဲအမှားကို အဝိဇ္ဇာက သိသိသွားတယ်။ အဲဒီလို သိမှားတဲ့ အာရုံ၌ မာနလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ ဒိဋ္ဌိလဲဖြစ်နိုင်တယ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါတဲ့။

အနုသယ ၂-မျိုးနှင့် ပယ်ပုံ ရှင်းပြချက်

ဒီနေရာမှာ အနုသယ ၂-မျိုးနှင့် ပယ်ပုံကို အများနားလည် အောင် ရှင်းပြပါဦးမယ်။ အနုသယဆိုတာ အာရမ္မဏာနုသယ

နှင့် သန္တာနာနုသယလို့ ၂-မျိုးရှိတယ်။ အာရမ္မဏာနုသယ ဆိုတာ ဒါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေလိမ့်လားတဲ့ ရုပ်နာမ်အာရုံကို မရူမမှတ်နိုင်လို့ အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တအခြင်းအရာ ဖြင့် မှန်စွာ မသိလျှင် အဲဒီမသိရသမျှ အာရုံ၌ ကာမရာဂါ နုသယ ဘဝရာဂါနုသယ ဆိုတဲ့ ရာဂအနုသယ ၂-ပါးလဲ အကြောင်းညီညွတ်တဲ့အခါ ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒါကို ကိန်းတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီအမှန် အတိုင်း မသိရတဲ့အာရုံမှာ မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အတ္တ ကောင်အနေဖြင့် သိမှားတဲ့ အဝိဇ္ဇာနုသယလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီအဝိဇ္ဇာဖြင့် မှားယွင်းစွာသိထားတဲ့အာရုံမှာ ပဋိဿာနုသယ မာနာနုသယ ဒိဋ္ဌာနုသယ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယဆိုတာတွေလဲ ဖြစ် နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို ကိန်းတယ်လို့ ဆိုရတာဘဲ။ အဲဒါဟာအမှန်အတိုင်း မသိရတဲ့အာရုံမှာ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာဖြစ်သောကြောင့် အာရမ္မဏာနုသယလို့ ဆိုရတယ်။ အဲဒီအာရမ္မဏာနုသယကို ဝိပဿနာရှုပြီး ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပယ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ပယ်နိုင်အောင်လို့ ဝိပဿနာရှုနေကြရ တာဘဲ။

သန္တာနာနုသယ ဆိုတာကတော့ အရိယမဂ်ဖြင့် မပယ်ရ သေးလို့ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိနေတဲ့ရာဂ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိ ကိစ္ဆာ ဆိုတဲ့ ကိလေသာ ၆-ပါးပါဘဲ။ ရာဂဆိုတာက ကာမ ရာဂါနုသယ ဘဝရာဂါနုသယလို့ ၂-ပါးရှိတယ်။ ဒါကြောင့် အနုသယ(၇)ပါးလို့ ဆိုရတာဘဲ။ ပုထုဇဉ်မှာ ဆိုယင် အရိယမဂ် ဖြင့် မပယ်ရသေးလို့ အဲဒီ အနုသယ(၇)ပါးလုံး အကြောင်း

ညီညွတ်တဲ့အခါ ဖြစ်နိုင်တာချည်းဘဲ။ ဒါကြောင့် ပုထုဇဉ် သန္တာန်မှာ အဲဒီအနုသယ(၇)ပါးလုံး ကိန်းနေတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ သောတာပန်မှာတော့ ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာကို သောတာပတ္တိမဂ်က ပယ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ကျန်တဲ့ (၅) ပါးသာ ကိန်းနေတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ သကဒါဂါမိမဂ်က ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒ အကြမ်းစား လောက်သာ ပယ်နိုင်တယ်။ အနုစား ကတော့ ရှိမြဲရှိနေသေးတာဘဲ။ ဒါကြောင့် သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာလဲ အနုသယ(၅)ပါးပင် ကိန်းနေတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ အနာဂါမိမှာတော့ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒကို အနာဂါမိမဂ်က ပယ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဘဝရာဂ၊ မာန၊ အဝိဇ္ဇာ ဆိုတဲ့ ဒီအနုသယ (၃)ပါးသာ ကိန်းနေတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ ရဟန္တာ မှာတော့ အနုသယကိလေသာ အားလုံးကို ပယ်ပြီး ဖြစ်နေပြီ။ အခြားကိလေသာတွေလဲ ပယ်ပြီးဖြစ်နေပြီ။ ဒါကြောင့် ရဟန္တာ သန္တာန်မှာတော့ ဘာကိလေသာမျှ မရှိတော့ဘူး။ ကိလေသာ အားလုံးကင်းငြိမ်းနေပြီ။

ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း အရိယမဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးသော ကြောင့် ပုထုဇဉ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်နိုင်သော ကာမရာဂစသည်ကို သန္တာနာနုသယဟု ခေါ်ရတာပါဘဲ။ အဲဒါ ကို ဆိုကြရမယ်။

အရိယမဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးသောကြောင့် ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ဖြစ်နိုင်သော ကာမ ရာဂ စသည်ကို သန္တာနာနုသယ ခေါ်သည်။

အဲဒီမှာ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတာ ကျင့်နေဆဲ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် (၇)ပါး ပါဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ မဂ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သန္တာန်မှာတော့ မဂ် စိတ်ကကြိမ်တည်း ဖြစ်ခိုက်မှီ ဘာကိလေသာမျှ ဖြစ်နိုင်ခွင့်မရှိ ပါဘူး၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်ဆိုတဲ့ အောက် ဖလဌာန် သုံးပါးတို့ သန္တာန်၌သာ သူတို့ဆိုင်ရာ အနုသယ ကိလေသာ ၅-ပါး ၃-ပါးတို့ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိပါတယ်၊ ဒါကြောင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အရ အဲဒီ အောက်ဖလဌာန် သုံးပါးကိုသာ ယူဘို့ ပါဘဲ။

အာရမ္မဏာနုသယ ဆိုတာကတော့ အဲဒီ သန္တာနာနုသယ ထဲက မရူမိတဲ့အာရုံမှာဖြစ်နိုင်တဲ့ အနုသယ (၇)ပါး၊ (၅)ပါး၊ (၃)ပါး ဆိုတဲ့ ကိလေသာတွေပါဘဲ၊ မြင်စဉ်၊ ကြားစဉ်၊ တွေ့ သိစဉ်က ကိလေသာ မဖြစ်ခဲ့သေးပေမဲ့ မရူမမှတ်မိ၍ အနိစ္စ စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိရသေးတဲ့ အာရုံ၌ အကြောင်း ညီညွတ်တဲ့အခါ ဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိလေသာကို အာရမ္မဏာနုသယလို့ ဆိုရတာဘဲ၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မြင်ဆဲစသည်၌ မရူမိ၍ အမှန်အတိုင်း မသိရသော အာရုံ၌ ဖြစ်နိုင်သော ကိလေသာကို အာရမ္မဏာနုသယ ခေါ်သည်။

ဒါနဲ့စပ်ပြီး မှတ်သားဘွယ် ကောင်းတဲ့ သီဟိုဠ်က ဝတ္ထု တခုကို ထုတ်ပြချဦးမယ်၊ ရဟန်းငယ်တပါးဟာ ကာလဒီသ- ဝါပီတံခါးကျောင်းကို သွားပြီး စာသင်ဘို့ လျှောက်ဘယ်၊

အဲဒီက ဆရာတော်က အဘိညာဉ်ရဟန်းတူပါတယ်။ အဲဒီရဟန်း
ငယ် အကြောင်းကို ဆင်ခြင်ကြည့်တဲ့အခါ ဘေးရန်အန္တရာယ်
ဖြစ်မှာကို မြင်တဲ့အတွက် ရွာထဲဆွမ်းခံမသွားယင် လက်ခံမယ်လို့
ပြောတယ်။ ရဟန်းငယ်က မသွားပါဘူးလို့ ဝန်ခံပြီး အဲဒီ
ကျောင်း၌ စာသင်နေတယ်။ စာသင်လို့ ပြီးတဲ့အခါကျတော့
ဆရာတော်ကို ရှိခိုးကန်တော့ပြီး ပြန်တဲ့အခါ “ဘာကြောင့်
ရွာထဲ ဆွမ်းခံသွားဘို့ ခွင့်မပြုတာ ပါလိမ့်မလဲ။ ယခုတော့
ဒီကျောင်းမှာ နေတုန်း ရွာထဲဆွမ်းခံမသွားဘို့ ဝန်ခံထားတာ
ပြီးဆုံးသွားပါပြီ။ ရွာထဲသွားကြည့်လိုက်ဦးမှဘဲ”လို့ ဆင်ခြင်ပြီး
ရွာထဲဆွမ်းခံကြသွားတယ်။ အိမ်တအိမ်ရောက်တဲ့အခါ အမျိုး
သမီးကလေးက ဝါဝင်းလှပတဲ့ လုံချည်ကိုဝတ်လျက် အိမ်မှာရှိ
နေတယ်။ အဲဒီရဟန်းငယ်ကို မြင်ရတော့ ချစ်ခင်တပ်မက်တဲ့
ရာဂဖြစ်ပြီးတော့ ယာဂုဆွမ်းကို အဲဒီရဟန်းငယ်၏သပိတ်ထဲမှာ
လောင်းလှူတယ်။ လောင်းလှူပြီးတော့ အလွန် တပ်မက်စွဲလမ်း
သောကြောင့် အဲဒီအမျိုးသမီးကလေးက အိပ်ရာထဲ လှဲအိပ်နေ
ပါသတဲ့။ သူ့ကံအားလျော်စွာ ဖြစ်ရတာနဲ့လဲတူပါတယ်။

အဲဒီတော့ သူ့မိဘများက ဘာကြောင့် ဒီလိုလှဲအိပ်နေရ
တာလဲလို့ မေးကြတယ်။ ဆွမ်းခံကြွလာတဲ့ ဟိုရဟန်းကလေးကို
စွဲလမ်းနေလို့ လှဲအိပ်နေကြောင်း၊ အကယ်၍အဲဒီရဟန်းကလေးနဲ့
အတူမနေရယင် သေရတော့မည့်အကြောင်းများကို ပြောတယ်။
သမီးကလေးက ဒီတယောက်တည်းရှိတယ်။ အလွန်လဲအလိုလိုက်
ထားတဲ့ သမီးကလေးလဲ ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် သူ့ဖခင်

ဒကာကြီးက ဟိုရဟန်းငယ်ထံသွားပြီးတော့ သူ့အိမ်သို့ ဆွမ်း
အသွန်ခံရန် ပြန်ကြွတို့လျှောက်တယ်။ ရဟန်းငယ်က မလိုပါဘူးလို့
ငြင်းပယ်တယ်။ အဲဒီတော့ ဒကာကြီးက သူ့သမီးအကြောင်း
ကိုလဲ ပြောပြပြီးတော့ သူတို့မှာ ပစ္စည်းဥစ္စာလဲပြည့်စုံကြောင်း၊
သမီးကလဲ ဒီဘယောက်တည်းသာရှိကြောင်း၊ သားကြီးအဖြစ်
ဖြင့် ချမ်းသာစွာနေစေလိုကြောင်းများကို ပြောပြပြီးဖိတ်ခေါ်
ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ရဟန်းငယ်က အဲဒီတုန်းက ချစ်ခင်
စွဲပမ်းမှု မရှိသေးသောကြောင့် အလိုမရှိပါဘူးလို့ ငြင်းပယ်ပြီး
သူ့အလိုရှိရာ ထွက်ခွာသွားပါသတဲ့။

အဲဒီတော့ မိဘများက သမီးကို ဒီလို ပြောကြားကြတယ်။
ဟိုရဟန်းငယ်ကို ပင့်ခေါ်လို့မရဘူး၊ အခြားလူငယ်တယောက်ကို
အလိုရှိရာ ရနိုင်ပါတယ်။ ထပြီး စားသောက်ပါ-လို့ ချော့မော့
ပြီးပြောကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီအမျိုးသမီးကလေးက ဟိုရဟန်း
ငယ်ကိုသာ စွဲလမ်းနေတာနဲ့ မစားမသောက်နိုင်ပဲ အိပ်ရာထဲမှာ
အိပ်မြဲအိပ်နေယင်း ခုနစ်ရက်ကြာတဲ့အခါ သေဆုံးသွားရှာပါ
ရောတဲ့။ သူ့မိဘများက သမီးကို သင်္ဂြိုဟ်ပြီးတဲ့အခါ သူဝတ်
ထားတဲ့ ထမီအဝါကလေးကို ကျောင်းက သံဃာတော်အား
လှူလိုက်တယ်။ သံဃာတော်က အပိုင်းပိုင်းဖြတ်ပြီး ဝေလိုက်
တယ်။ ဦးပဉ္စင်းကြီးတပါးက အဲဒီမှရလာတဲ့ အဝတ်ပိုင်းကလေး
ကို ယူလာခဲ့ပြီးတော့ အဲဒီရဟန်းငယ်ထံမှာ ရေစစ်လုပ်ပေးလို့
စေခိုင်းတယ်။ ဘယ်က ရလာပါသလဲလို့ အဲဒီ ရဟန်းငယ်က
မေးတော့ အကျိုးအကြောင်းတွေကို အပြည့်အစုံပြောပြတယ်။

အဲဒီအကြောင်းကို ကြားသိရတဲ့အခါ အဲဒီရဟန်းငယ်မှာ “ဒါလောက် ချစ်ခင်တပ်မက်နေတဲ့ အမျိုးသမီးကလေးနဲ့ အတူတကွ မနေထိုင် မပေါင်းသင်းလိုက်ရလေခြင်း” လို့ ကြံတွေးပြီး ရာဂမီး လောင်တာနဲ့ အဲဒီနေရာမှာပင် သေဆုံးသွားရ ရှာပါသတဲ့။ (မူလပံ—၄ ဒု-၅၀-၅၁။)

အဲဒီရဟန်းမှာ ပဌမမြင်စဉ်တုန်းကတော့ ချစ်ခင်တပ်မက်တဲ့ ရာဂ မဖြစ်ခဲ့သေးဘူး၊ အမျိုးသမီးကလေး၏ မိဘများက ဆွယ်ပြီး ပြောတာတောင် စိတ်မဝင်စားခဲ့သေးဘူး၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီတုန်းက မြင်တာ ကြားတာတွေကို မရှုနိုင်လို့ အနိစ္စသည်ဖြင့် မှန်စွာမသိပဲ အဝါရောင်အဝတ်နဲ့ အမျိုးသမီးပုံကလေးကတော့ စိတ်ထဲမှာ စွဲလျက်ရှိခဲ့တယ်။ အဲဒီစွဲမိတဲ့ ပုံသဏ္ဌာန် ကလေးကို အံ့ရုံပြုပြီး နောက်ဆုံးအချိန်မှာ ရာဂနဲ့ဒေါသနယ်တွေဖြစ်ပြီး သေသည်အထိ ဒုက္ခရောက်သွားရတာဘဲ။ အဲဒါဟာ အာရမ္မဏာ ဓိဂ္ဂဟိတုပ္ပန္န-အာရုံကို အထင်အရှား ယူထားဘူးလို့ ကိလေသာ ဖြစ်နေပြီ ဆိုရတဲ့ အာရမ္မဏာနုသယပါဘဲ။

အဲဒီကနောက် ဝိသာခသေဌေးကြီးက ဒီလိုလဲ မေးပြန်ပါ ဘယ်။

သဗ္ဗာယ နဲ့ ခေါ် အယျေ သုခါယ ဝေဒနာယ
ရာဂါနုသယော အနုသေတိ၊ သဗ္ဗာယ ဒုက္ခာယ ဝေ-
ဒနာယ ပဋိသာနုသယော အနုသေတိ၊ သဗ္ဗာယ
အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုသယော အနု-
သေတိ။

သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ရာဂါနုသယ ကိန်းပါသလား၊
ဒုက္ခဝေဒနာအားလုံး၌ ပဋိသန္ဓသယ ကိန်းပါသလား၊ ဥပေက္ခာ
ဝေဒနာအားလုံး၌ အဝိဇ္ဇာနုသယ ကိန်းပါသလား-လို့ မေး
တာပါတဲ့။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါ
တယ်။

န ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ သဗ္ဗာယ သုခါယ
ဝေဒနာယ ရာဂါနုသယော အနုသေတိ၊ န သဗ္ဗာယ
ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ပဋိသန္ဓသယော အနုသေတိ၊
န သဗ္ဗာယ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာ
နုသယော အနုသေတိ။

သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ရာဂါနုသယ ကိန်းတာချည်းတော့
မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒုက္ခဝေဒနာအားလုံး၌ ပဋိသန္ဓသယ ကိန်းတာ
ချည်းတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာအားလုံး၌ အဝိဇ္ဇာ
နုသယ ကိန်းတာချည်းတော့ မဟုတ်ပါဘူး-လို့ ဖြေကြားတာ
ပါတဲ့။

သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ရာဂါနုသယ ကိန်းတာချည်းတော့
မဟုတ်ဘူးဆိုရာမှာ ဘယ်လို သုခ၌ ကိန်းသလဲ၊ ဘယ်လို သုခ၌
မကိန်းသလဲလို့ စဉ်းစားစရာ မေးစရာရှိပါတယ်၊ ထို့အတူပင်
ဒုက္ခ ဥပေက္ခာတို့၌လဲ စဉ်းစားစရာ မေးစရာရှိပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့
ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးကတော့ သဘောပေါက်နားလည်လို့နဲ့ တူပါ
တယ်၊ အဲဒီလို ထပ်ပြီးမမေးတော့ပါဘူး၊ အဲဒီလို အမေးအဖြေမရှိ

ပေမဲ့ အဋ္ဌကထာမှာ န အနုသေတိ-သုခဝေဒနာ အားလုံး၌ ရာဂါနုသယက ကိန်းတာချည်း မဟုတ်ဘူးဆိုတာကို (န သဗ္ဗာယ သုခါယ ဝေဒနာယ သော အပ္ပဟိနော) သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ထိုရာဂါနုသယကို မပယ်အပ်သည် မဟုတ်ဘူး-လို့ ဖွင့်ပြထား ပါတယ်။ အဲဒီအဖွင့်ဖြင့် သိနားလည်ဘို့ကတော့ ဝိပဿနာရှုပြီး အနိစ္စစသည်ဖြင့် သိပြီးဖြစ်တဲ့သုခဝေဒနာ၌ ထိုရာဂါနုသယကို ပယ်ပြီး ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို ပိုင်းခြားသိအပ်ပြီး ဖြစ်သော သုခဝေဒနာ၌ ရာဂါနုသယ မကိန်းဘူး ကင်းနေ တယ်လို့ သိနားလည်ဘို့ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ဋီကာမှာ ဒီလို ထပ်ဆင့်ပြီး ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

အပ္ပဟိနောတိ-မပယ်အပ်-ဟူသောပုဒ်ဖြင့်၊ အပ္ပဟိနဘာဝ မှုခေနေ-မပယ်အပ်သည့်အဖြစ်ကို မျက်နှာပြုသဖြင့်၊ အနုသယနဋ္ဌ- ကိန်းခြင်းအနက်ကို၊ အာဟ-ပြဆိုပါသည်။ သော စ-ထိုမပယ် အပ်သေး၍ ကိန်းသည်ဟု ဆိုရသော အနုသယသည်လည်း။ အပရိညာဘဝတ္ထုကော-အနိစ္စစသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ မသိအပ် သောအာရုံလျှင် တည်ရာရှိသည်။ ပရိညာတေသု-ဝိပဿနာဖြင့် ပိုင်းခြား၍သိအပ်သောတရားတို့၌၊ ပတိဋ္ဌ-တည်ရာကို၊ န လဘတိ- မရနိုင်ပါ တဲ့။

နောက်ပြီးတော့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် (ဒု-၃၂၉)၌လဲ ဒီလို ဖွင့်ပြထား ပါတယ်။

ယတ္ထ ယတ္ထ-အကြင် အကြင် သန္တာန်၌၊ ဝိပဿနာယ- ဝိပဿနာဖြင့်၊ အပရိညာတာ-ပိုင်းခြား၍ မသိအပ်ကုန်သော။

ခန္ဓာ-ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ တတ္ထံ တတ္ထံ-ထိုထိုသန္တာန်၌၊ ဥပ္ပါဒတော ပဘူတိ-ဖြစ်ဆဲမှစ၍၊ တေသု-ထိုမသိအပ်သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့၌၊ ဝဇ္ဇမူလံ ကိလေသဇာတိ-ဝဋ်၏အမြစ်ဖြစ်သော ကိလေသာအပေါင်းသည်၊ အနုသေတိ-ကိန်းသည် တဲ့။

ဒီဝိသုဒ္ဓိမဂ်စကားဖြင့် သိစေလိုရင်းကတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မရှုမသိရတဲ့ရုပ်နာမ်တို့၌ အနုသယကိလေသာ ကိန်းသည်၊ သိရတဲ့တရားတို့၌ မကိန်းဘူးလို့ သိစေလိုရင်းပါဘဲ၊ အဲဒီတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုသိရသောဝေဒနာ၌ ရာဂါနုသယစသည် မကိန်းဘူးလို့ သိနားလည်ဘို့ပါဘဲ။

ယခု ဒီမှာ ဖောင်းတာ ပိန်တာမှ စပြီးတော့ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ရှုမှတ်နေကြရတာဟာ ဒွါရဒါ-ပါးကထင်ရှားပေါ်လာသမျှတရားတွေကိုအနိစ္စဒုက္ခအနတ္တဟု အမှန်အတိုင်းသိပြီး အဲဒီရုပ်နာမ်တွေမှာ ရာဂါနုသယစသည်တွေ မကိန်းအောင် မဖြစ်နိုင်အောင် ရှုမှတ်နေကြရတာဘဲ၊ အထူးအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာအနုသယတွေ ကင်းအောင် ရှုမှတ်နေကြရတာဘဲ၊ အမှတ်အသိအထူးကောင်းတဲ့အခါ အဲဒီ ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယတွေ အလွန်အားနည်းသွားမယ်၊ အဲဒီအခါ သောတာပတ္တိမဂ် ဖြစ်ပေါ်လာပြီး အဲဒီ ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝိစိကိစ္ဆာဟာ ဖြစ်နိုင်ခွင့် လုံးဝကင်းသွားမယ်၊ အပါယ်လေးပါးကျရောက်စေနိုင်တဲ့ ကာမရာဂစသည်တွေလဲ ကင်းသွားမယ်၊ ဒါကြောင့်

သောတာပန်ဟာ အပါယ်လေးပါးမှ လုံးဝလွတ်မြောက်သွားတာဘဲ။

သောတာပန်က ဆက်ပြီး ရှုမှတ်နေတဲ့အခါ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒ အကြမ်းစားတွေ အားနည်းပြီး သကဒါဂါမိမဂ် ဖြစ်ပေါ်လာမယ်၊ အဲဒီအခါ အကြမ်းစား ကာမရာဂစသည်တွေ လုံးဝကင်းငြိမ်းသွားမယ်။ သကဒါဂါမိက ဆက်ပြီး ရှုမှတ်နေတဲ့ အခါ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒအနုစားတွေလဲ အားနည်းပြီး အနာဂါမိမဂ် ဖြစ်ပေါ်လာမယ်၊ အဲဒီတော့ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒဟာဖြစ်ပေါ်နိုင်ခွင့်မရှိတော့ပဲလုံးဝကင်းငြိမ်းသွားမယ်၊ အနာဂါမိက ဆက်ပြီး ရှုမှတ်နေတဲ့အခါ အရဟတ္တမဂ်ဖြစ်ပေါ်လာတော့ ဘဝရာဂ မာန အဝိဇ္ဇာ ဆိုတဲ့ အနုသယတွေရော အဟိရိက အနာတ္တပ္ပစသော ကျန်ကိလေသာတွေရော အကုန်လုံး ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ လုံးဝကင်းငြိမ်းသွားမယ်၊ အဲဒီလို ကိလေသာတွေ လုံးဝ ကင်းငြိမ်းတဲ့ ရဟန္တာ ဖြစ်အောင် ရှုမှတ်အားထုတ်နေကြရတာဘဲ၊ ကိလေသာတွေ လုံးဝကင်းငြိမ်းယင် ဆင်းရဲခပ်သိမ်းလဲ ငြိမ်းတော့တာဘဲ။

ဝိသာဒသေဋ္ဌးကြီးက အနုသယ ကိန်းပုံကို မေးပြီးတော့ အဲဒီအနုသယ ပယ်ပုံကိုလဲ ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်၊

အနုသယပယ်ပုံ အမေး အဖြေ

သုခါယ ပနာယေျ ဝေဒနာယ ကိံ ပဟာတဗ္ဗံ၊
ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ကိံ ပဟာတဗ္ဗံ၊ အဒုက္ခမသုခါယ
ဝေဒနာယ ကိံ ပဟာတဗ္ဗံ။

အယျေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ-သုခဝေဒနာ၌၊
 ကိံ-အဘယ် ကိလေသာကို၊ ပဟာတဗ္ဗံ-ပယ်အပ် ပါသနည်း။
 ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ-ဒုက္ခဝေဒနာ၌၊ ကိံ-အဘယ်ကိလေသာကို၊
 ပဟာတဗ္ဗံ-ပယ်အပ်ပါသနည်း။ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ-
 ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌၊ ကိံ-အဘယ်ကိလေသာကို၊ ပဟာတဗ္ဗံ-
 ပယ်အပ်ပါသနည်း တဲ့။

သုခဝေဒနာ၌ ဘယ်ကိလေသာကို ပယ်အပ်ပါသလဲ၊ ဒုက္ခ
 ဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၌ ဘယ်ကိလေသာကို ပယ်အပ်
 ပါသလဲလို့ မေးတာပါဘဲ၊ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို
 ဖြေကြားပါတယ်။

သုခါယ ခေါ် အာရုံသော ဝိသာခ ဝေဒနာယ
 ရာဂါနုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ
 ပဋိဃာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊ အဒုက္ခမသုခါယ
 ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော။

အာရုံသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ-
 သုခဝေဒနာ၌၊ ရာဂါနုသယော-ရာဂအနုသယ ကိလေသာကို၊
 ပဟာတဗ္ဗော-ပယ်အပ်ပါသည်။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ-ဒုက္ခ
 ဝေဒနာ၌၊ ပဋိဃာနုသယော-ပဋိဃာနုသယခေါ်သည့် ဒေါသ
 ကိလေသာကို၊ ပဟာတဗ္ဗော-ပယ်အပ်ပါသည်၊ အဒုက္ခမသုခါယ
 ဝေဒနာယ-ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌၊ အဝိဇ္ဇာနုသယော-အဝိဇ္ဇာ
 နုသယခေါ်သည့် မောဟကိလေသာကို၊ ပဟာတဗ္ဗော-ပယ်အပ်
 ပါသည် တဲ့။

ကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာဆိုတဲ့ သုခဝေဒနာမှာ မရွံ့မသိနိုင်ယင် လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်သာယာတဲ့ ရာဂါနုသယက ကိန်းတယ်၊ ဖြစ်ခွင့်ရှိနေတယ်၊ သုခဝေဒနာကို ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စစသည်ဖြင့် သိနေယင်တော့ အဲဒီဝေဒနာမှာ ရာဂ ဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ကင်းငြိမ်းသွားတယ်၊ အဲဒီလို ဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ကင်းငြိမ်းအောင် သုခဝေဒနာကို ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ အဲဒီသုခ၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ အဆင်းကောင်း အသံကောင်း စသော ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ် အာရုံ၌လဲ အဲဒီ ရာဂ ဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတာဘဲ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ပဋိဿာနုသယ ခေါ်တဲ့ ဒေါသ ဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတယ်လို့လဲ ဆိုလိုပါတယ်၊ ဒုက္ခ၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ အဆင်းဆိုး အသံဆိုးစသည်၌လဲ ဒေါသ ဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတာဘဲ၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယ ခေါ်တဲ့ မသိမှု သိမှားမှု မောဟ ဖြစ်ခွင့်မရှိအောင် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတယ်လို့လဲ ဆိုလိုပါတယ်၊ ဒီအဝိဇ္ဇာ မောဟကတော့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ခေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ၌ ဖြစ်နိုင်တာချည်းဘဲ၊ ဒါကြောင့် ဒွါရ ၆-ပါးက ပေါ်လာသမျှ တရားတွေကိုလဲ ရှုမှတ်ပြီး ဒီမောဟကို ပယ်ရတာပါဘဲ၊ ယခု ဒီသုတ်မှာ သုခ၌ ရာဂါနုသယ၊ ဒုက္ခ၌ ပဋိဿာနုသယ၊ ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယ ကိန်းတယ်၊ အဲဒီကိန်းတဲ့ အနုသယကိုသာ ပယ်အပ်တယ်လို့ တပါးစီသာ ကိန်းပုံနှင့် ပယ်ပုံကို ပြဆိုထားတာ ကတော့ ပဓာနအားဖြင့် ကိန်းတာပယ်ပုံကို ပြဆိုထားတာဘဲ၊ အပ္ပဓာနအားဖြင့်တော့ ရာဂကိန်းရာဖြစ်တဲ့ သုခမှာရော၊ ပဋိဿာကိန်းရာ

ဖြစ်တဲ့ ဒုက္ခဒုက္ခရာ အဝိဇ္ဇာလဲ ကိန်းတယ်၊ အဲဒီအဝိဇ္ဇာကိုလဲ ပယ်ရတာပါဘဲ၊ ဒါကြောင့် ကိန်းပုံကို အပြည့်အစုံ ပြတဲ့ အဘိဓမ္မာပိဋက ယမကပါဠိမှာ (သဗ္ဗသက္ကာယ ပရိယာပန္နေသု ဓမ္မေသု ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာနုသယော အနုသေတိ-လို့) သက္ကာယ မည်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးလုံးတို့၌ အဝိဇ္ဇာနုသယ ကိန်းကြောင်း ပြဆိုထားပါတယ်။ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကိန်းရာ တရားကိုလဲ ထို့အတူပင် ပြဆိုထားပါတယ်။

ဝေဒနာသုံးပါး၌ အနုသယသုံးပါး ပစာနအားဖြင့် အသီး အသီးကိန်းပုံနှင့် ပယ်ပုံအဖြေကို ကြားနာပြီးတော့ ဝိသာဒ သေဌေးကြီးက ဒီလိုလဲ မေးပြန်ပါတယ်။

သဗ္ဗာယ နု ခေါ် အယျေ သုခါယ ဝေဒနာယ ရာဂါ နုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊ သဗ္ဗာယ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ပဋိဿာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊ သဗ္ဗာယ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုသယော ပဟာ တဗ္ဗော။

သုခဝေဒနာ အားလုံး၌ ရာဂါနုသယကို ပယ်အပ်ပါ သလား၊ ဒုက္ခဝေဒနာအားလုံး၌ ပဋိဿာနုသယကို ပယ်အပ် ပါသလား၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာအားလုံး၌ အဝိဇ္ဇာနုသယကို ပယ်အပ်ပါသလားလို့ မေးတာပါဘဲ၊ ဆိုလိုတာကတော့ သုခ ဒုက္ခ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာသုံးပါးလုံး၌ အသီး အသီး ကိန်းနေတဲ့ ရာဂ ပဋိဿ အဝိဇ္ဇာရှိနေယင် အဲဒီအနုသယတွေကို ပယ်ရမှ ချည်းပဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီဝေဒနာ သုံးပါးလုံး၌ ပယ်သင့်တဲ့

အနုသယရှိပြီး အဲဒီဝေဒနာသုံးပါးလုံး၌ အနုသယကို ပယ်ရတာချည်း ပါဘဲလားလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

န ခေါ် အာရုံသော ဝိသာခ သဗ္ဗာယ သုခါယ ဝေဒနာယ ရာဂါနုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊ န သဗ္ဗာယ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ပဋိဿာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊ န သဗ္ဗာယ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော။

သုခဝေဒနာအားလုံး၌ ရာဂါနုသယကို ပယ်အပ်သည်ချည်း မဟုတ်ပါဘူး။ (မပယ်အပ်တာလဲ ရှိတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။) ဒုက္ခဝေဒနာ အားလုံး၌ ပဋိဿာနုသယကို ပယ်အပ် သည် ချည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာအားလုံး၌ အဝိဇ္ဇာနုသယကို ပယ်အပ်သည်ချည်း မဟုတ်ပါဘူးလို့ ဖြေကြားတာ ပါဘဲ။ ဒါဖြင့် မပယ်ရတာက ဘယ်လိုပါလဲလို့ မေးစရာ ရှိတဲ့အတွက် အဲဒါကို ဆက်လက်ပြီး ဒီလို ဖော်ပြပါတယ်။

ဣဓာရုံသော ဝိသာခ ဘိက္ခု ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိဇ္ဇ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ရာဂံ တေန ပဇဟတိ၊ န တတ္ထ ရာဂါနုသယော အနုသေတိ။

ဒီပြဆိုချက်ကတော့ သုတနည်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် နားလည်ဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အာရုံပြုကြရ ကြည်ညိုကြ

ခုအောင် အနက်ပြန်ပြီးတော့ ဆိုလိုတဲ့အဓိပ္ပါယ်ကိုလဲ ရှင်းပြ ပါဠိမယ်။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ-ဤသာသနာ တော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ (ထေရီမက ပြောပြချက် ဆို တော့ ဘိက္ခုနီ-ရဟန်းမိန်းမသည်-လို့ ဖော်ပြသင့် ပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်မှာ ဘိက္ခု ရဟန်းဆိုတာက မြင့် မြတ် ပြဇာန်းတဲ့အတွက် ဘိက္ခု-လို့ပဲ ပြဆိုထားတာပါ။) ဝိဝိဇ္ဇေဝ ကာမေဟိ-လို့ချင်စရာ ကာမအာရုံနှင့် လိုချင်မှုကာမ ကိလေသာတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်၊ ဝိဝိဇ္ဇ အကုသလေဟိ- ဓမ္မေဟိ-ကာမအလိုမှ တပါးသော နိဝရဏ အကုသိုလ်တရား တို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင်၊ သဝိတက္ကံ သဝိစာရံ-ကြံစည်မှု ဝိတက်နှင့် သုံးသပ်ဆင်ခြင်မှု ဝိစာရ ပါရှိသော၊ (ဈာန်သို့-၌ စပ်)ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-နိဝရဏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ် သည့် ပီတိနှင့် သုခလည်း ပါရှိသော၊ ပဌမံ ဈာန်-ပဌမဈာန်သို့၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ-ကပ်ရောက်၍ နေ၏။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော်က ရဟန်းဟာ ပဌမဈာန်သို့ ဝင် ရောက်နေပါတယ်တဲ့၊ ပဌမဈာန်ကို ဝင်စားနေတယ်လို့ ဆိုတာ ပါဘဲ၊ ဈာန်ဝင်စားဆိုတာ အဲဒီဈာန်၏ အာရုံကို အာရုံပြု လျက် အဲဒီဈာန်စိတ် ဖြစ်နေတာကို ဆိုတာပါ။ ပဌမဈာန်၏ အာရုံဆိုတာက မြေပုံသဏ္ဌာန် ပထဝီကသိုဏ်း နိမိတ်စသော ကသိုဏ်းအာရုံ ၁၀-ပါးထဲက တပါးပါးလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ ဖူးဖူး ရောင်တဲ့ သူသေကောင်စသော အသုဘအာရုံ ၁၀-ပါးထဲက

တပါးပါးလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အာနာပါနခေါ်တဲ့ ဝင်လေ
ထွက်လေ အာရုံနိမိတ်လဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဆံပင် မွေးညှင်းစသော
၃၂-ကောဋ္ဌာသ အာရုံတွေထဲက တပါးပါးလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။
ချမ်းသာပါစေ စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်းတဲ့ မေတ္တာ ကရုဏာ
မုဒိတာ၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ သတ္တဝါပညတ် အာရုံလဲ ဖြစ်နိုင်တယ်။
စပြီးအားထုတ်ခါစကတော့ ပထဝီ ပထဝီ မြေ မြေစသည်ဖြင့်
မပြတ်နှလုံးသွင်း နေရတယ်။ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆိုယင်လဲ
ဝင်လေထွက်လေကို အမြဲရှုနေရတယ်။ သမာဓိအား မရှိသေးခင်
တော့ ကာမအာရုံစသည်ကို ကြံတဲ့စိတ်လဲ ဖြစ်တတ်သေးတယ်။
အဲဒီလို အကုသိုလ်စိတ်အကြံကို ပယ်ရှားပြီး ရှုနေကျ ကသိုဏ်း
အာရုံ ဝင်လေထွက်လေ အာရုံစသည်ကိုသာ မပြတ်ရှုနေရတယ်။

အဲဒီလို ရှုနေလို့ သမာဓိ အားရှိလာတဲ့ အခါကျတော့
တခြားတပါးသို့ ထွက်သွားတဲ့ စိတ်ကူးရယ်လို့မရှိတော့ပဲ နှလုံး
သွင်းတဲ့ ရှုတဲ့စိတ်ချည်း မပြတ်ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ ဈာန်သို့
ရောက်ခါနီး အင်အားကောင်းတဲ့ ဥပစာရသမာဓိဘဲ။ ဥပစာရ
ဈာန်လို့လဲ ခေါ်ရတယ်။ အဲဒီဥပစာရ သမာဓိက အားပြည့်တဲ့
အခါကျတော့ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ကေဂ္ဂဘာ ဆိုတဲ့
အင်္ဂါငါးပါးရှိတဲ့ ဈာန်ဖြစ်တယ်။ အဲဒါဟာ ပဌမ အစဆုံး
ဖြစ်တဲ့ ဈာန်ဖြစ်သောကြောင့် ပဌမဈာန်လို့ ဆိုရတယ်။ အဲဒီ
ဈာန် ဖြစ်ခါနီး ဥပစာရသမာဓိ အခိုက်အတန့် ကတည်းက
တာမအသိုဆန္ဒ စသော နိဝရဏ အကုသိုလ်တွေ ကင်းလာခဲ့
တယ်။ ဈာန်စိတ်ရပ်စဲသွားတဲ့နောက်လဲ အဲဒီ နိဝရဏအကုသိုလ်

တွေ့ မဖြစ်ပေဘဲ ကင်းနေတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဈာန်ကို
 (ဝိဝိဇ္ဇော ကာမေဟိ ဝိဝိဇ္ဇ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ-လို့) ချီး
 မှမ်းပြဆိုသားတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီ ဈာန်မှာ ဝိတက်
 စသော အင်္ဂါလေးပါးလဲ ထူးထူးခြားခြား ပါဝင်နေသော
 ကြောင့် (သပိတက္ကံ သဝိစာရံ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ-လို့လဲ)
 ချီးမွမ်းပြဆိုထားတယ်။ ဈာန- ဈာန်ဆိုတာ အာရုံတခုတည်း၌
 စူးစူးစိုက်စိုက်ရှုလျက် အာရုံပြုနေတဲ့ သမာဓိအထူးဘဲ။ အဲဒီ
 ဈာန်ကို ရထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အဲဒီဈာန်စိတ်ဖြင့် သူ့အာရုံကို
 သာ အာရုံပြုပြီး ငါးမိနစ် ဆယ်မိနစ် နာရီဝက် တနာရီ
 စသည် မပြတ်တည်ငြိမ်ပြီးတော့လဲ နေနိုင်တယ်။ ဝမ်းမြောက်
 တက်ကြွတဲ့ ပီတိကလဲ လွန်လွန်ကဲကဲဖြစ်နေတယ်။ စိတ်ရွှင်လန်း
 ချမ်းသာမှုသုခကလဲ လွန်လွန်ကဲကဲ ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီ ဈာန်စိတ်
 ကြောင့် ကိုယ်မှာလဲပေါ့ပါးပြီး အလွန်ပင် နေကောင်း ထိုင်
 ကောင်း ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဈာန်၌ သာယာ
 နှစ်သက် တပ်မက်မှုဟာ အများအားဖြင့် ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီပြဆိုချက်မှာ ရည်ရွယ်အပ်တဲ့ ဘိက္ခု- ရဟန်း
 ဆိုတာ ကတော့ ဈာန်စိတ် ရပ်စဲသွားတဲ့အခါ အဲဒီဈာန်ကို
 ဝိပဿနာရှုပြီး အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ရောက်သွားတယ်။ (အဋ္ဌကထာ
 မှာတော့ အနာဂါမိမဂ် ရောက်ကြောင်းသာ ပြဆိုထားတယ်။
 အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ကာမရာဂကိုသာ ပယ်နိုင်တယ်။ ရူပဘဝ
 အရူပဘဝနှင့် စပ်ဆိုင်တဲ့ ဘဝရာဂကိုတော့ မပယ်နိုင်သေးဘူး။
 ဒါကြောင့် ဈာန်၌ တပ်မက်တဲ့ ရာဂ ကင်း မကင်း စဉ်းစား

စရာရှိပါတယ်။ အရဟတ္တမဂ် ရောက်တယ်ဆိုယင်တော့ အဲဒီလို စဉ်းစားစရာ မရှိပါဘူး။ ဘဝရာဂလဲ ကင်းနေပြီမို့ ဈာန်၌ တပ်မက်တဲ့ရာဂ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။) အဲဒီလို အရဟတ္တမဂ်ဖို့လဲ ရောက်သွားတော့ ကာမရာဂရော ဘဝ ရာဂရော လုံးဝကင်းသွားတယ်။ ဈာန်၏အခြားမဲ့၌လဲ ဈာန်ကို တပ်မက်မှု ဖြစ်ခွင့်မရှိခဲ့ဘူး။ အရဟတ္တမဂ်၏အစွမ်းကြောင့် ရာဂ လုံးဝကင်းသွားတာကလဲ အခြေခံဖြစ်တဲ့ အဲဒီဈာန်ကိုမှီပြီးဖြစ်တဲ့ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် ကင်းတာဘဲ။ ဒါကြောင့် ဈာန်ကပင် အရဟတ္တမဂ်၏ အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပြီးတော့ ရာဂကို ပယ်ရာ ရောက်တယ်။ အဲဒီတော့ ဈာန်၌ ရာဂဖြစ်ခွင့် မရှိတဲ့ အတွက် အဲဒီဈာန်၌ပါဝင်တဲ့ သုခဝေဒနာမှာ ရာဂါနုသယကို ဝိပဿနာဖြင့် ပယ်စရာမလိုတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ပဌမ ဈာန်သုခ၌ ရာဂါနုသယကို ပယ်အပ်သည်မဟုတ်ဘူး-လို့ ဆိုလို တာပါ။ အဲဒါဟာ သူ့ရည်ရွယ်ချက်အားလျော်စွာ ဖွင့်ပြရ တာပါ။ အဲဒီလို အနက်သဘောကို ရည်ရွယ်ပြီးတော့ တေန- အရဟတ္တမဂ် ရရန် အခြေခံဖြစ်သော ထိုပဌမဈာန်ဖြင့်၊ ရာဂ- ရာဂကို၊ ပဇဟတိ- ပယ်၏၊ တတ္ထ- အရဟတ္တမဂ်အနီး၌ အခြေခံ အဖြစ် ဝင်စားခဲ့သော ထိုပဌမဈာန်၌၊ ရာဂါနုသယော- ရာဂါ နုသယသည်၊ န အနုသေတိ- မကိန်းပါ၊ ဝါ- မကိန်းလို့ မပယ် အပ်တော့ပါ- လို့ ဖြေကြားပါတယ်။ သိနားလည်ရန် အလွန် ခက်တဲ့ ဖြေကြားချက် ပါ။ ဒါပေမဲ့ ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီး ကတော့ အနာဂါမ်မို့ အလွယ်တကူ သိနားလည်ပြီး သဘော ကျသွားပုံရပါတယ်။ ဒါက ရာဂါနုသယ မပယ်အပ်ပုံ ရှင်းပြ

ချက်ပဲ။ ပဋိဿာနသယ မပယ်အပ်ပုံကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ရှင်းပြပါတယ်။

ဣဒာဝုသော ဝိသာခ ဘိက္ခု၊ ဣတိ ပဋိသဉ္ဇိက္ခတိ
 “ကုဒါဿု နာမာဟံ တဒါယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟ-
 ရိဿာမိ၊ ယဒရိယာ ဧကရဟိ အာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ
 ဝိဟရန္တိ”တိ။ ဣတိ အနုတ္တရေသု ဝိမောက္ခေသု ပိဟံ
 ဥပဋ္ဌာပယတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပိဟာပ္ပစ္စယာ ဒေါမနဿံ၊
 ပဋိဿံ တေန ပဇဟတိ၊ န တတ္ထ ပဋိဿာနသယော
 အနုသေတိ။

အဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဒ-ဤသာသနာ
 ဧကံ၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ ဣတိ ပဋိသဉ္ဇိက္ခတိ-ဤသို့ ဆင်
 ခြင်တောင့်တ၏၊ (ဘယ်လို ဆင်ခြင်သလဲ ဆိုတာ?) အရိယာ-
 အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဧကရဟိ-ယခုအခါ၌၊ ယံ အာယတနံ-
 အကြင် တည်ရာမှီရာတရားမြတ်ကို၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြည့်စုံစေ၍၊ ဝါ-
 ရောက်၍၊ ဝိဟရန္တိ-နေကြကုန်၏၊ အဟံ-ငါသည်၊ တံ အာယ-
 တနံ-ထိုဘည်ရာ မှီရာတရားမြတ်ကို၊ ကုဒါဿု နာမ-ဘယ်အခါ
 ကျမှ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြည့်စုံစေ၍၊ ဝါ-ရောက်၍၊ ဝိဟရိဿာမိ ဣတိ-
 နေရပါမည်နည်းဟု ဆင်ခြင်တောင့်တ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အနုတ္တ-
 ရေသု ဝိမောက္ခေသု-အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သော လွတ်မြောက်ရေး
 (အရိယဖိုလ်)တရားတို့၌၊ ပိဟံ ဥပဋ္ဌာပယတော-တောင့်တခြင်းကို
 ဖြစ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပိဟာပ္ပစ္စယာ-တောင့်တမှု ဟူသော

အကြောင်းကြောင့်၊ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-နုလုံးမသာခြင်း-ဝမ်း
နည်းခြင်း ဖြစ်ပေါ်သည် တဲ့။

အရိယမဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို တလအတွင်း သို့မဟုတ် နှစ်လ
သုံးလအတွင်း စသည်၌ ရလိမ့်မယ်လို့ မြော်လင့်ပြီး တရား
အားထုတ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မြော်လင့်တဲ့ရက်ရောက်လို့ မဂ်ဖိုလ်ကို
မရသေးယင် သူများတွေတော့ ရကြတယ်၊ ငါ့မှာတော့ မရ
သေးဘူး၊ ရမှ ရပါတော့မလား စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီး
နုလုံးမသာခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်း ဖြစ်တယ်တယ်၊ အဲဒီ ဒေါမနဿ
ဆိုတာ ပဋိသန္ဓာနုသယ၏ ကိန်းရာ ဒုက္ခဝေဒနာဘဲ၊ ဒါပေမယ်လို့
တရားထူးရရေးကို စွဲမှီပြီးဖြစ်တဲ့ ဒီလို ဒေါမနဿကတော့ ပယ်
အပ်တဲ့တရားမဟုတ်ဘူး၊ မှီဝဲအပ်တဲ့တရားဖြစ်တယ်၊ အဲဒီလို
မှီဝဲအပ်တဲ့တရားဖြစ်ကြောင်း သက္ကပဉ္စသုတ်မှာ ပြထားပါတယ်၊
အဲဒီ ဒေါမနဿကို မှီပြီး ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းဖြင့် အနာဂါ
မိမဂ်ဖိုလ်ကို ရသွားယင် အဲဒီ ဒေါမနဿ ဒုက္ခဝေဒနာ
နှင့် ဆိုင်တဲ့ ပဋိသန္ဓာနုသယကို ပယ်ပြီး ဖြစ်သွားတော့တာဘဲ၊
ဒါကြောင့် အဲဒီ ဒေါမနဿ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ ပဋိသန္ဓာနုသယ
မကိန်းဘူး၊ မကိန်းတော့ အဲဒီ ဒုက္ခဝေဒနာ၌ပဋိသန္ဓာနုသယကို
ပယ်ရန်မလိုဘူး၊ မပယ်ရတော့ဘူး၊ အဲဒီ အကြောင်းကို ဒီလို
ဆက်ပြီး ရှင်းပြထားပါတယ်၊

တေန-အရိယဖိုလ်ကို မရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ထိုဒေါမနဿ
ဖြင့်၊ ပဋိသံ-ပဋိသန္ဓာနုသယ ဆိုတဲ့ ဒေါသကို၊ ပဇဟတိ-ပယ်
၏၊ ကင်းစေ၏၊ တတ္ထ-ထို ဒေါမနဿ၌၊ ပဋိသန္ဓာနုသယော-

ပဋိဿာနုသယသည်၊ န အနုသေတိ-မကိန်းပေ၊ ဖြစ်ခွင့်မရှိ
တော့ပေ တဲ့။

အဲဒီမှာ ဒေါမနဿဖြင့် ပဋိဿကို ပယ်တယ် ဆိုတာက
ရည်ရွယ်ချက်အရဖြင့် ပြောတာပါ။ ဒေါမနဿ ကတော့
အကုသိုလ်ကို မပယ်နိုင်ပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ တရားထူးရရေးနှင့်
မိပြီး ဖြစ်တဲ့ ဒေါမနဿကို မှီပြီး ကြိုးစားအားထုတ်သော
အားဖြင့် အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ် စသည်ကို ရတယ်၊ အဲဒီလိုရတဲ့
အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပဋိဿကို ပယ်တာပါ။ အဲဒါဟာ ဒေါ
မနဿ၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် ရတဲ့မဂ်က ပယ်တာမို့ ဒေါမနဿ-
က ပယ်တယ်လို့ ဆိုတာပါ။ အဲဒီလို တရားထူးရပုံကို အဋ္ဌ
ကထာ၌ အာလိန္ဒက ကျောင်းမှာနေတဲ့ မဟာဖုဿ ဒေဝ
မထေရ်၏ ဝတ္ထုဖြင့် ပြထားပါတယ်။ အဲဒီမထေရ်မှာ သူ၏
ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း အရဟတ္တဖိုလ်ကို မရလို့ ဝါကျွတ်တဲ့
အခါ ပဝါရဏာပြုတိုင်း မျက်ရည်ကျရသည်အထိ နှလုံးမသာ
ခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်း ဖြစ်ရပါသတဲ့၊ ၁၉-နှစ်မြောက် ပဝါ
ရဏာရက် တိုင်အောင် ဝမ်းနည်းခဲ့ရပါသတဲ့၊ အနှစ် ၂၀-
မြောက်ကျမှ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားပါသတဲ့။

အဲဒီ မဟာဖုဿဒေဝ မထေရ် တရားအားထုတ်ပုံကိုတော့
မူလပဏ္ဏာသ သတိပဋ္ဌာနသုတ် အဋ္ဌကထာမှာ ဒီလို ပြဆို
ထားပါတယ်။ အဲဒီမထေရ်ဟာ ၁၉-နှစ် ပတ်လုံး ဂတပစ္စာ
ဂတိကဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်နေပါသတဲ့။ ဂတပစ္စာဂတိကဝတ်
ဆိုတာ ဆွမ်းခံအသွားရော အပြန်ရော (ဂစ္ဆန္တော ဝါ

ကမ္ဘာမီတိ ပဇာနာတိ) စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့ ဒေသနာ
 နှင့် အညီ ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်း သတိဖြင့် မလစ်မလပ်
 ရအောင် မပြတ်ရှုလျက် သွားပြန်နေတာကို ဆိုတာပါ။
 ယခု ဒီမှာ ယောဂီများဟာ ခြေထောက် ကြွတိုင်း လှမ်း
 တိုင်း ချတိုင်း ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ်လို့ မပြတ်ရှုမှတ်
 နေတာမျိုးပါ။ အဲဒီမထေရ် ရှုမှတ်ပုံ ထူးတာကတော့ မရှု
 မမှတ်ပဲနဲ့ အမှတ်လွတ်လာခဲ့ယင် အဲဒီအမှတ် လွတ်လာခဲ့ရာ
 အစပိုင်းသို့ ပြန်သွားပြီး မပြတ်မှတ်သွားသတဲ့။ အမှတ် လွတ်
 လာခဲ့တိုင်း ပြန်ပြန်သွားပြီး မပြတ်မှတ်ပြီး သွားသွားနေပါ
 သတဲ့။ အဲဒီလို သွားချည်ပြန်ချည် အကြိမ်များစွာ ပြုလုပ်
 နေတာကို မြင်ရတဲ့လူတွေက “ဒီမထေရ်က အဖန်ဖန်ပြန်သွား
 ပြီး ပြန်ပြန် လာတာဟာ ဘာကြောင့်ပါလိမ့်မလဲ၊ မျက်စိ
 လည်လို့များလား၊ သို့မဟုတ် တခုခု မေ့ကျန်နေရစ် လို့များ
 လေလားလို့ အချင်းချင်း ပြောကြပါသတဲ့။ အဲဒီလို သူများ
 ပြောတာကို ဂရုမစိုက်ပဲ (ကမ္မဋ္ဌာနယုတ္တစိတ္တေနဝ သမဏ-
 ဓမ္မံ ကရောဇ္ဇော) ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံနှင့် ယှဉ်သောစိတ်ဖြင့် သာ
 လျှင် ရှုမှတ်မှု ရဟန်းတရားကို ပြုလုပ်အားထုတ်လျက် အနှစ်
 ၂၀-အတွင်း၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သွားပါသတဲ့။ ဒီဝတ္ထု
 ပြဆိုချက်ဟာ သီလက္ခန္ဓာ အဋ္ဌကထာ (နှာ ၁၇၀) မှာလဲ ရှိပါ
 တယ်။ သုတ်မဟာဝါ သက္ကပဉ္စသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာမှာလဲ
 အလားတူဖြစ်တဲ့ မဟာသီဝမထေရ်ဝတ္ထုကို ပြထားပါတယ်။
 အဲဒီ မထေရ်မှာတော့ အနှစ် ၃၀-မြောက် ပဝါရဏာနေ့
 အထိ ဒေါမနဿ ဖြစ်ရပြီးနောက် အဲဒီ အနှစ် ၃၀-မြောက်

ပဝါရဏာနေမှာပဲ ရဟန္တာဖြစ်သွားကြောင်း ပြဆို ထားပါ
တယ်။ အဲဒီဝတ္ထုကို သက္ကပဉ္ဇသုတ် တရားတော်စာအုပ် (နှာ
၁၆၉)မှ စပြီးကြည့်ရှုနိုင်ပါတယ်။

ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ အဝိဇ္ဇာနုဿယ မပယ်အပ်တာရှိပုံကိုလဲ
ဒီလို ဆက်ပြီး ရှင်းပြတယ်။

ဣဓာဝုသော ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာ
ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ ပုဗ္ဗေဝ သောမနဿဒေါမနဿာနံ
အတ္တင်္ဂမာ အဒုက္ခမသုခံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ
စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပုဇ္ဇေ ဝိဟရတိ။ အဝိဇ္ဇံ တေန
ပဇဟတိ၊ န တတ္ထ အဝိဇ္ဇာနုဿယော အနုသေတိ။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ-ဤသာသနာ
ဘော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ ပုဗ္ဗေဝ-စတုတ္ထဈာန်သို့ မရောက်မီ
ရှေးအဖို့ကပင်လျှင်၊ သုခဿ စ ပဟာနာ-ကိုယ်ချမ်းသာ ဟူသော
သုခကိုလဲ ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-သုခလဲ ကင်းခြင်းကြောင့်၊
(ဒီမှာ ပဟာန-ပယ်ဆိုတာဟာ ဖြစ်ခွင့်မရှိလို့ မဖြစ်ပဲ ကင်း
တာကို ဆိုတာပါဘဲ) ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ-ကိုယ်ဆင်းရဲဟူသော
ဒုက္ခကိုလဲ ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ဒုက္ခလဲ ကင်းခြင်းကြောင့်၊
သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ အတ္တင်္ဂမာ-စိတ်ချမ်းသာ ဟူသော
သောမနဿနှင့် စိတ်ဆင်းရဲဟူသောဒေါမနဿတို့၏ ချုပ်ခြင်း-
ကင်းခြင်းကြောင့်၊ (ဒီဝေဒနာလေးပါး ကင်းတာကို ပြတာ
ကတော့ စတုတ္ထဈာန်၌ ဥပေက္ခာသာ ရှိကြောင်း ထင်ရှား
စေတာပါဘဲ) အဒုက္ခမသုခံ-ဒုက္ခလဲမရှိ သုခလဲမရှိ သော၊ ဝါ-

ဥပေက္ခာသာ ရှိသော၊ (စတုတ္ထဈာန်သို့-၌ စပ်၍ယူ) ဥပေက္ခာသတိ ပါရှိသဖြင့် - ဥပေက္ခာကြောင့် သတိ၏ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော၊ စတုတ္ထ ဈာန်-စတုတ္ထဈာန်သို့၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ရောက်၍၊ ဝိဟရတိ-နေ၏-တဲ့။

ဆိုလိုရင်း အတိုချုပ်ကတော့- စတုတ္ထဈာန် ဝင်ရောက်နေတယ်လို့ ဆိုလိုရင်းပါဘဲ၊ ဝင်ရောက်တယ် ဆိုတာကလဲ အဲဒီဈာန်၏အာရုံကို နှလုံးသွင်းပြီး အဲဒီဈာန်စိတ် ဖြစ်နေတာကို ဆိုတာပါဘဲ၊ ဈာန်လေးမျိုးထဲက အမြင့်ဆုံး ဖြစ်တဲ့ စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားနေပါတယ်တဲ့၊ အဲဒီဈာန်မှာ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ ဆိုတဲ့ ဝေဒနာ လေးပါး မရှိဘူး၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာသာရှိတယ်၊ အဲဒီ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ ကိန်းနေကျဖြစ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာနုသယလဲ မကိန်းပဲ ကင်းနေပုံကို ဒီလို ဆက်ပြီး ပြဆိုပါတယ်။

တော့- အရဟတ္တမဂ်ရရန် အခြေခံဖြစ်သော ထိုစတုတ္ထဈာန်ဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇာ- အဝိဇ္ဇာကို၊ ပဇာတိ- ပယ်၏၊ တတ္ထ- အရဟတ္တမဂ်၏ အနီးကပ် အခြေခံ ဖြစ်သော ထိုစတုတ္ထဈာန်၌၊ ဝါ- ထိုစတုတ္ထဈာန်၌ ပါဝင်သော ဥပေက္ခာ၌၊ အဝိဇ္ဇာနုသယော- အဝိဇ္ဇာနုသယသည်၊ န အနုသေတိ- မကိန်းပါ- ဖြစ်ခွင့်မရှိပါ၊ ဝါ-ဖြစ်ခွင့်မရှိလို့ ထိုဈာန်၌ ထိုအဝိဇ္ဇာကို မပယ်အပ်တော့ပါ- တဲ့။

အဲဒီစတုတ္ထဈာန်မှာ ပါဝင်တဲ့ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌ ဖြစ်ခွင့်မရှိသောကြောင့် အဝိဇ္ဇာနုသယကို မပယ်အပ်ဘူးလို့ ဆိုလိုတာ-

ပါဘဲ၊ ဒါက ဓမ္မဒိန္နာထေရီမ၏ ရည်ရွယ်ချက်အရ ဟောထားတာပါဘဲ၊ အဲဒီလို ရည်ရွယ်ချက်အရမဟုတ်ပဲ သာမန်ဆိုယင်တော့ ဥပေက္ခာဝေဒနာဟူသမျှ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယကိန်းသည်ချည်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ပယ်အပ်သည်ချည်းသာ ဖြစ်ကြောင်း အဘိဓမ္မာဒေသနာအရ မှတ်ယူရပါတယ်။ သာသနာပက ရသေ့တွေမှာ မိမိတို့ရထားတဲ့ ဈာန်များ၌ ရာဂါနုသယ အဝိဇ္ဇာနုသယတွေ ကိန်းနေတာချည်းပါဘဲ၊ သာသနာတွင်း၌လဲ အရိယမဂ်ဖိုလ် မရောက်တဲ့ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ အဲဒီဈာန်တွေ၌ ရာဂါနုသယစသည်တွေ ကိန်းနေတာချည်း ပါဘဲ၊ အရှင်ဒေဝဒတ်နှင့် သုနက္ခတ္တတို့ ဆိုတာ ဈာန်တွင်မကဘူး အဘိညာဉ်တွေတောင် အချို့ကိုရနေကြတယ်၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တွေကိုတောင် ပြောဆိုနေကြတော့ သူတို့ရထားတဲ့ ဈာန်များ၌ အနုသယမျိုးစုံ ကိန်းနေကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဗြဟ္မာ့ဘုံရောက်ကြတယ် ဆိုရာ၌လဲ အဲဒီဗြဟ္မာ့ဘုံရောက်ကြောင်းဈာန်၌ အနုသယမကင်းသေးကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီတော့ သာမန်အနေအားဖြင့် စတုတ္ထဈာန် ဥပေက္ခာ၌လဲ အဝိဇ္ဇာနုသယမကင်းသေးကြောင်း၊ အဲဒီအနုသယကို ပယ်အပ်ကြောင်းလဲ ထင်ရှားနေပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ ရည်ရွယ်ချက်အရအားဖြင့်တော့ စတုတ္ထဈာန်ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာနုသယမကင်းလို့ အဲဒီဥပေက္ခာ၌ အနုသယကို ပယ်ရန်မလိုဘူး၊ မပယ်ရဘူးလို့ ဆိုတာဘဲ၊ ရည်ရွယ်

ချက်က ဘယ်လိုလဲဆိုတော့- အရဟတ္တမဂ်ရောက်အောင် အားထုတ်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးဖြစ်တဲ့ ရဟန်းဟာ ဝိပဿနာ၏ အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားတယ်။ အဲဒီဈာန်မှ ထပြီး ဝိပဿနာရှုခြင်းဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် ရောက်ပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွားတယ်။ ဒီလိုဆိုတော့ အဲဒီ စတုတ္ထဈာန်ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခွင့်မရှိသောကြောင့် အဲဒီစတုတ္ထဈာန်ဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာ နုသယကို ပယ်ရန်မလိုတော့ပါဘူး။ အဝိဇ္ဇာနုသယကို စင်စစ် ပယ်တာကတော့ အရဟတ္တမဂ်က ပယ်တာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အခြေခံ ဖြစ်တဲ့ စတုတ္ထဈာန်၏ အထောက်အပံ့နှင့်လဲ မကင်းလို့ စတုတ္ထဈာန်ဥပေက္ခာက ပယ်တယ်လို့လဲ ရည်ရွယ်ချက်အားဖြင့် ဆိုရတာပါဘဲ။ ဥပမာအားဖြင့်- သစ်ကိုင်းကို ဓားဖြင့်ခုတ်ဖြတ်ရာ မှာ ဓားအသွားဖြင့်သာ ခုတ်ဖြတ်တာဘဲ။ ဓားရိုးဖြင့်ခုတ်ဖြတ်တာတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဓားရိုးအကူအညီဖြင့် ခုတ်ဖြတ်ရသောကြောင့် ရည်ရွယ်ချက်အားဖြင့် ပြောရင် ဓားရိုးဖြင့် ခုတ်ဖြတ်တယ်လို့လဲပြောနိုင်ပါတယ်။ အဲဒါလိုပါဘဲ။ ဒါလောက်ဆိုယင် လိုရင်းကိုတော့ နားလည်လောက်ပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ စတုတ္ထဈာန်၏ဂုဏ်တွေကို ရှေ့ပိုင်းက ချီးကျူးပြထားတာတွေလဲ ပြောရဦးမယ်။

ဒီမှာ ဝိပဿနာရှုနေကြတဲ့ ယောဂီတွေထဲက တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဈာန်သဘောတွေလဲ တွေ့နေကြတာရှိတယ်။ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ ယခု ပြောပြမည့် ဈာန်အကြောင်းအရာတွေကို အလွယ်တကူနဲ့ နားလည်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို မတွေ့

ဘူးတဲ့ သူတွေကတော့ နားလည်ဘို့ မလွယ်လှဘူး၊ သိမ်မွေ့
 နက်နဲတဲ့ သဘောတွေ ပါဘဲ၊ စတုတ္ထဈာန် မရောက်ခင်ကပင်
 သုခနဲ့ ဒုက္ခ ပယ်ခဲ့ပြီ ကင်းခဲ့ပြီတဲ့၊ သောမနဿနဲ့ ဒေါမနဿလဲ
 ချုပ်ခဲ့ ကင်းခဲ့ပြီ တဲ့။ အဲဒီစကားဖြင့် သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ
 ဒေါမနဿ ဆိုတဲ့ ဝေဒနာလေးပါးဟာ ဒီစတုတ္ထ ဈာန်မှာ
 မရှိကြောင်း ဖော်ပြတာပါဘဲ၊ အဲဒါဟာ ဒီစတုတ္ထဈာန်၌
 ကိုယ်ထဲမှာ အာရုံဆိုးနဲ့တွေ့ထိပြီး အခံခက်တဲ့ ဆင်းရဲဆိုတဲ့ ဒုက္ခ
 ဝေဒနာလဲ မရှိဘူး၊ အာရုံကောင်းနဲ့ တွေ့ထိပြီး ကောင်းတဲ့
 ဈေးသောသုခဝေဒနာလဲ မရှိဘူး၊ စိတ်နှလုံးမသာတဲ့ စိတ်ဆင်းရဲ
 ဒေါမနဿလဲမရှိဘူး၊ ရှင်လန်းဝမ်းသာတဲ့ စိတ်ချမ်းသာ သော-
 မနဿလဲ မရှိဘူး၊ အဲဒါတွေဟာ ဘယ်တော့က ကင်းလာခဲ့
 တာလဲဆိုတော့—

ညောင်းမှု၊ ပူမှု၊ နာကျင်ကိုက်ခဲမှု၊ ယားမှု စသော ကိုယ်
 ဆင်းရဲ ဒုက္ခဝေဒနာဟာ - ပဌမဈာန် ရောက်ခါနီး ဥပစာ-
 သမာဓိဖြစ်ခိုက်ကစပြီး ကင်းလာခဲ့တယ်၊ စိတ်ဆင်းရဲမှု ဒေါ-
 မနဿ ဝေဒနာလဲ အဲဒီ ဥပစာသမာဓိ ဖြစ်ခိုက်မှာ မရှိပါဘူး၊
 ဒါပေမဲ့ အဲဒီသမာဓိက သိပ်အားမကောင်းသေးတဲ့အတွက် စိတ်
 မချမ်းသာစရာ အကြောင်း ပေါ်လာယင် အဲဒီ ဒေါမနဿ
 ကတော့ ဖြစ်နိုင်သေးတယ်၊ ဘယ်ကျမှ သူက ကောင်းကောင်း
 ကင်းသလဲ ဆိုတော့ ဒုတိယဈာန် ရောက်ခါနီး ဥပစာသမာဓိ
 ဖြစ်ခိုက်ကျမှ အဲဒီ ဒေါမနဿက ကင်းရှင်းသွားတယ်၊ အဲဒီ
 အခါကစပြီး စိတ်နှလုံးမသာမှု စိတ်ဆင်းရဲဒေါမနဿဟာ လုံးဝ

ကင်းရှင်း လာခဲ့တယ်။ ကိုယ်ထဲက ချမ်းသာမှု သုခဝေဒနာ ကတော့ တတိယစျာန် ရောက်ခါနီး ဥပစာသမာဓိ ဖြစ်ခိုက်က စပြီး ကင်းခဲ့တယ်။ အဲဒီဥပစာသမာဓိ မဖြစ်ခင်ကတော့ ဝမ်း မြောက်တက်ကြွမှု ပီတိက မကင်းသေးဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ပီတိကြောင့် ဖြစ်တဲ့ စိတ္တဇရုပ်ကောင်းတွေ မှီပြီး ကိုယ်ထဲမှာ အတွေ့ကောင်းရှိနေလို့ အထူးကောင်းတဲ့ ကိုယ်ချမ်းသာကရှိနေ သေးတာဘဲ။ ပီတိကင်းတဲ့ တတိယစျာန်ရအောင် အားထုတ် နေယင်း အားကောင်းတဲ့ ဥပစာသမာဓိ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ ကျတော့ ပီတိလဲကင်းသွားလို့ အဲဒီကိုယ်ချမ်းသာသုခလဲ ကင်း သွားခဲ့တယ်။ စိတ်ရှင်လန်း ဝမ်းသာမှု သောမနဿ ဆိုတာ ကတော့ စတုတ္ထစျာန် ရောက်ခါနီး ဥပစာသမာဓိ ဖြစ်ခိုက်က စပြီး ကင်းလာခဲ့တယ်။ စတုတ္ထစျာန်ဆိုတာက သုခနှင့် မယှဉ် ဘူး။ ဥပေက္ခာနှင့်သာယှဉ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီစတုတ္ထစျာန် ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုတဲ့ ဥပစာသမာဓိကတည်းက သုခဆိုတဲ့ သောမနဿနှင့် မယှဉ်ပဲ ဥပေက္ခာနှင့်သာ ယှဉ်တဲ့ပြီး ဖြစ်လာ ခဲ့ရတယ်။ အနည်းဆုံး သုံးလေးဝီထိလောက် သုခ ကင်းပြီး ဥပေက္ခာနှင့်သာ ယှဉ်လျက်ဖြစ်ခဲ့ရတယ်။

ဒါကြောင့် ရှေးအဖို့ကပင် သုခနှင့်ဒုက္ခလဲ ပယ်ခဲ့တယ် ကင်းခဲ့ တယ်။ သောမနဿနှင့် ဒေါမနဿလဲ ချုပ်ခဲ့ ကင်းခဲ့တယ်လို့ ပြထားတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီပြပုံက ပါဠိနည်းအရ အမြတ်ကို ရှေ့ထားပြီး ပြတာဘဲ။ တကယ် ချုပ်ကင်းတဲ့ အစဉ်အားဖြင့် ဆိုယင်တော့ ကိုယ်ဆင်းရဲဒုက္ခ က စပြီးကင်းခဲ့တယ်။ ဒုတိယ

ဈာန်အနီးကျတော့ စိတ်ဆင်းရဲ ဒေါမနဿ ကင်းခွဲတယ်၊
တတိယဈာန်အနီးကျတော့ ကိုယ်ချမ်းသာ သုခ ကင်းခွဲတယ်၊
စတုတ္ထဈာန် အနီးကျတော့ သောမနဿဆိုတဲ့ စိတ်ရှင်လန်း
ချမ်းသာမှု သုခလဲ ကင်းခွဲတယ်၊ ဒါကြောင့် စတုတ္ထဈာန်ဖြစ်
ခိုက်၌ ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲလဲ မရှိဘူး၊ ကိုယ်ချမ်းသာ
စိတ်ချမ်းသာလဲ မရှိဘူး၊ မဆင်းရဲ မချမ်းသာ အလယ်အလတ်
ဥပေက္ခာဝေဒနာသာရှိတယ်၊ မကောင်း မဆိုး ရိုးရိုး နေသာ
ထိုင်သာမျှသာ ထင်ရှားနေတယ်။

ယခုပြောခဲ့တဲ့ ဈာန် ၄-ပါးထဲက ပဌမဈာန်မှာ အာရုံကို
ကြံမှု ဝိဘက်လဲပါသည်။ အာရုံကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်မှု ဝိစာရလဲ
ပါသည်။ နှစ်သိမ့်အားရလျက် တက်ကြွဝမ်းမြောက်မှု ပီတိလဲ
ပါသည်။ စိတ်ရှင်လန်းချမ်းသာမှု သုခလဲပါသည်။ အာရုံ၌
စူးစိုက်သက်ဝင်မှု ကေဂ္ဂတာလဲ ပါသည်။ အဲဒါကို အတိုချုပ်
မှတ်ရအောင် ဆောင်ပုဒ် ၂-ခု စီထားတယ်။ အဲဒီဆောင်ပုဒ်
များကို ဆိုကြရမယ်။

(၁) ကြံစည် စဉ်းစား၊ နှစ်သိမ့်ပွား၊ ကောင်းစား ချမ်း
သာသည်။

ရှုရာရာတွင်၊ စူးစိုက်ဝင်၊ ငါးအင် ပ-ဈာန်မည်။

ရုပ်နာမ်ဘို့၏ သဘောလက္ခဏာအမှန်ကိုရှုသိသော လက္ခဏ-
ပနိဇ္ဈာန် ခေါ် ဝိပဿနာ၌လဲ အမှတ်အထားကောင်းလာသည်မှ
စ၍ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟု သုံးသပ်ဆင်ခြင်တဲ့ သမ္မသနဉာဏ်
အထိ အဲဒီဈာန်အင်္ဂါငါးပါးကို ထင်ရှား တွေ့ရတတ်ပါတယ်။

ရှုရမည့်အာရုံကို ကြံစည်မှုလဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီအာရုံကို စဉ်းစားသုံးသပ်မှုလဲ ထင်ရှားတယ်။ အမှတ် အထူးကောင်းတဲ့ အခါ ဝမ်းမြောက်မှုရော စိတ်ရှင်လန်းဝမ်းသာမှုရော ထင်ရှားတယ်။ စိတ်ကတခြားသို့ မထွက်ပဲ မပျံ့လွင့်ပဲ ရှုရာ ရှုရာ အာရုံ၌ သာ ကပ်လျက် ကပ်လျက် တည်တည်နေတဲ့ ကေဂူတာခေါ် သမာဓိလဲ ထင်ရှားတယ်။

ဒုတိယဈာန် ဆိုတဲ့ သမထဈာန်မှာတော့ ဝိတက်နှင့်ဝိစာရ မပါတော့ဘူး။ ပီတိ၊ သုခ၊ ကေဂူတာ ဆိုတဲ့ ဈာန်အင်္ဂါသုံးပါး သာ ပါတယ်။ အဲဒီမှာ ဝမ်းမြောက်မှု ပီတိက အထူးထင်ရှားတယ်။ သုခလဲ အယင်ကထက် ပိုပြီးထင်ရှားတယ်။ အဲဒါလဲ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ ဆိုကြရမယ်။

(၂) နှစ်သိမ့် ချမ်းသာ၊ စူးစိုက်တာ၊ သုံးဖြာ ဒု-ဈာန် မည်။

ဝိပဿနာဈာန်မှာလဲ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အနုပိုင်းမှာ ပီတိနဲ့ သုခဟာ အထူးထင်ရှားတာဘဲ။ ပီတိထင်ရှားပုံကတော့ တကိုယ်လုံး တစိမ့်စိမ့် တငြိမ့်ငြိမ့်နဲ့ ဖြစ်ပြီးတော့လဲ ထင်ရှားတယ်။ တကိုယ်လုံး ပေါ့ပါး တက်ကြွပြီးတော့လဲ ထင်ရှားတတ်တယ်။ အလွန်အကဲ ဝမ်းမြောက်ပြီးတော့လဲ ထင်ရှားတယ်။ သုခကလဲ အလွန်အကဲ ချမ်းသာရှင်ပျပြီး ထင်ရှားတယ်။ ဘယ်တော့ကမှ ဒီလိုချမ်းသာကို မတွေ့ဘူး ဘူးလို့တောင် ပြောတတ်ကြသေးတယ်။

တတိယဈာန်ဆိုတဲ့ သမထဈာန်မှာတော့ ဝမ်းမြောက်တက်ကြွတဲ့ ပီတိ မပါတော့ဘဲ စိတ်ရှင်လန်း ချမ်းသာမှု သုခက အလွန်အကဲဖြစ်နေတယ်။ သမာဓိကလဲ ပိုပြီးကောင်းလာတယ်။ အဲဒီ သုခနဲ့ ကေဂူတာ ၂ ပါးကို တတိယဈာန်လို့ ခေါ်ရတာဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၃) ချမ်းသာမှုနှင့်၊ စူးစိုက်လင်း၊ သုံးဆင့် ဈာန်ခေါ်သည်။

ဝိပဿနာမှာလဲ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရင့်ပိုင်း၌ အဲဒီသုခဟာ ပိုပြီးထင်ရှားတယ်။ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဝမ်းမြောက်တက်ကြွခြင်း မရှိပဲ တည်ငြိမ်လျက် ချမ်းသာနေတာကို ထင်ရှားတွေ့ရတယ်။

သမထ စတုတ္ထဈာန် ကျတော့ ရွှေ့နားပိုင်းက ပြောခဲ့တဲ့ အတိုင်း သုခ သောမနဿ ဆိုတဲ့ ကိုယ်ချမ်းသာနှင့် စိတ်ချမ်းသာတောင် မထင်ရှားတော့ပဲ မဆိုးမကောင်း အလယ်အလတ် ငြိမ်ငြိမ်သက်သက်နဲ့ နေသာရုံမျှဖြစ်နေတဲ့ ဥပေက္ခာသာ ပါတယ်။ အဲဒီ ဥပေက္ခာနဲ့ ကေဂူတာကို စတုတ္ထဈာန်လို့ ဆိုရတာဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

(၄) ဥပေက္ခာနှင့်၊ စူးစိုက်သင့်၊ လေးဆင့်ဈာန်ခေါ်သည်။

ဝိပဿနာ မှာတော့ ဒီဥပေက္ခာနှင့် ကေဂူတာဟာ ဘင်္ဂဉာဏ်က စပြီး ထင်ရှားတတ်တယ်။ အသူးအားဖြင့်

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၌ ပိုပြီးထင်ရှားတတ်ပါတယ်။ သင်္ခါရုပေက္ခာ
ဉာဏ် ဖြစ်နေခိုက်မှာ ကိုယ်ထဲက ဆင်းရဲ ဆိုတာကတော့
လုံးလုံး ကင်းနေပါတယ်။ မူလက ချောင်းဆိုးခြင်း စသော
ရောဂါရှိနေတောင်မှ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်နေတဲ့ အခါ
အဲဒီရောဂါ လုံးလုံးမပေါ်လာပဲ ကင်းနေတယ်။ တချို့မှာ
ဆိုယင် ဆေးနဲ့ကုလို့ မပျောက်နိုင်တဲ့ရောဂါတောင် လုံးလုံး
ပျောက်ကင်းပြီး ကျန်းမာသွားတာလဲ တော်တော်များများ
ရှိပါတယ်။ စိတ်ဆင်းရဲ ဒေါမနဿ ဆိုတာလဲ အဲဒီဉာဏ်
ရောက်နေခိုက်မှာ ကင်းနေတာဘဲ။ စိတ်ညစ်စရာအာရုံနဲ့ကြားရ
တွေ့ရပေမဲ့ ရှုမှတ်လိုက်တာနဲ့ အဲဒီစိတ်ဆင်းရဲဟာ လုံးဝကင်း
သွားတာဘဲ။ နေကောင်းထိုင်သာဖြစ်နေပေမယ်လို့ ကိုယ်ချမ်းသာ
ဆိုတာလဲ အဲဒီဉာဏ်ဖြစ်နေခိုက်မှာ မထင်ရှားပဲ ရှိနေတတ်ပါ
တယ်။ ရှင်လန်းဝမ်းသာမှုလဲ ကင်းပြီး အေးငြိမ်းနေတတ်ပါ
တယ်။ မဆိုးမကောင်း အသယ်အလတ်ဖြစ်လျက် ငြိမ်းချမ်းတဲ့
ဥပေက္ခာမျှသာ အထူးထင်ရှားနေတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်
သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကောင်းကောင်းဖြစ်ဘူးတဲ့သူဆိုယင် စတုတ္ထ
ဈာန်၌ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ သုခ သောမနဿ ဆိုတဲ့ ဝေဒနာ
၄-ပါးကင်းပြီး အလယ်အလတ်ဥပေက္ခာမျှ ဖြစ်နေတယ်ဆိုတာကို
ကိုယ်တွေ့ သင်္ခါရုပေက္ခာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီး သဘောပေါက်နိုင်
ပါတယ်။ ယခုပြောခဲ့တဲ့ သဘောပေါက်ပုံကို ပါဠိအနက်နဲ့
ဘိုက်ဆိုင်ပြီး အာရုံပြုကြရအောင် ပါဠိအနက်ကို ထပ်မံပြီး
ချွတ်ဆိုပြပါဦးမယ်။

အာဝုဿော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဣဓ-ဤသာသနာ-
 တော်၌၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ ပုဗ္ဗေဝ-စတုတ္ထဈာန်သို့ မရောက်
 ရှေးအဖို့ကပင်လျှင်၊ သုခဿ စ ပဟာနာ-ကိုယ်ချမ်းသာဟူသော
 သုခကိုလဲ ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-သုခလဲ ကင်းခြင်းကြောင့်၊
 ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ-ကိုယ်ဆင်းရဲဟူသော ဒုက္ခကိုလဲ ပယ်
 ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-ဒုက္ခလဲ ကင်းခြင်းကြောင့်၊ သောမနဿ
 ဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ-စိတ်ချမ်းသာ သောမနဿနှင့် စိတ်
 ဆင်းရဲ ဒေါမနဿတို့၏ ချုပ်ခြင်း-ကင်းခြင်းကြောင့်၊ အဒုက္ခ-
 မသုခံ-ဒုက္ခလဲမရှိ သုခလဲမရှိသော၊ (ပ) စတုတ္ထံ ဈာန်-စတုတ္ထ
 ဈာန်သို့၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ရောက်၍၊ ဝိဟရတိ-နေ၏-တဲ့။

အဲဒီ စတုတ္ထဈာန်ဖြစ်နေခိုက်မှာ အသက်ရှူလေလဲ မရှိပဲ
 ကင်းနေတယ်၊ အဲဒါကိုတော့ ဒီပါဠိမှာ ပြမထားဘူး၊ အခြား
 ပါဠိမှာတော့ ထင်ရှားပြထားပါတယ်၊ ရွှေနားတုန်းက နိရောဓ
 သမာပတ်ရောက်ခါနီး၌ ကာယသင်္ခါရ-က ရှေးဦးစွာ ချုပ်
 တယ်လို့ ဆိုတာဟာ ဒီစတုတ္ထဈာန်၏အစွမ်းကြောင့် အသက်ရှူ
 လေချုပ်ကင်းတာကို ဆိုတာပါဘဲ။ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ယောဂီ
 ထဲကလဲ အမှတ်အထူးတောင်းနေဆဲမှာ အသက်ရှူလေ ကင်းနေ
 တာကို တချို့က ထင်ရှားတွေ့ကြရပါတယ်၊ ဘေးကလူတွေက
 ကြည့်တေးလဲ အသက်ရှူလေကို မတွေ့ရပဲ ကင်းနေကြောင်း
 ထင်ရှား သိကြရပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဒီစတုတ္ထဈာန်၏
 ချီးမွမ်းဘွယ်ဂုဏ်တခုကို “ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ - ဥပေက္ခာ
 ကြောင့်ဖြစ်သော အမှတ်ရမှု-သတိ၏စင်ကြယ်ခြင်းလဲ ရှိသည်”
 လို့လဲ ပြဆိုထားပါတယ်။

အဲဒီ ဥပေက္ခာကတော့ ဝေဒနာဥပေက္ခာ မဟုတ်ဘူး၊ အတူဖြစ်ဖက် တရားတွေကို ညီမျှအောင် ကျေးဇူးပြုပေးတဲ့ သဘောတရားဘဲ၊ အဲဒါကို တတြမဇ္ဈတ္တတာစေတသိက်လို့လဲ ခေါ်တယ်၊ အဲဒီတတြမဇ္ဈတ္တတာဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာက သဒ္ဓါနဲ့ ပညာကိုလဲ ညီမျှစေတယ်၊ ဝီရိယနဲ့ သမာဓိကိုလဲညီမျှစေတယ်။ ဘယ်လို ညီမျှစေတယ်လဲ ဆိုတော့-တချို့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သဒ္ဓါဆိုတဲ့ ယုံကြည်မှုက လွန်ကဲနေတယ်၊ ဟုတ်၊ မဟုတ်၊ သင့် မသင့် ဘာမျှ မဆင်ခြင်ပဲ မျက်စိမှိတ်ပြီးယုံကြည်နေတယ်၊ အဲဒီတော့ ဆင်ခြင်ဉာဏ် ယုတ်လျော့ အားနည်းနေတာပေါ့၊ ဘာသာ ရေးနှင့် စပ်ပြီး အသင့်ယုတ္တိမရှိပဲ စွဲလမ်းနေကြတာဟာ အဲဒီ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါ လွန်ကဲနေလို့ပါဘဲ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အမည်ခံ အချို့က ဗုဒ္ဓတရားတော်နဲ့ ဆန့်ကျင်နေတဲ့ အယူကို အဟုတ် အမှန်အနေဖြင့် လက်ခံစွဲလမ်းနေကြတာလဲ ဒီယုံကြည်မှု လွန် ကဲပြီး ဆင်ခြင်ဉာဏ်အားနည်းနေလို့ပါဘဲ၊ အဲဒီလို မယုံသင့် တာကို ယုံတာကတော့ ကုသိုလ်သဒ္ဓါတရားတော့ မဟုတ်ပါ ဘူး၊ မိစ္ဆာအဓိမောက္ခခေါ်တဲ့ မှားယွင်းစွာ ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်မှု ပါဘဲ။ ဘုရား တရား သံဃာအစစ်အမှန်၌ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါက အလွန်အကဲဖြစ်နေယင်လဲ အသိပညာဘက်က အားလျော့နေ တတ်တာဘဲ။

စဉ်းစားဆင်ခြင်တဲ့ ဉာဏ်က လွန်ကဲနေယင်လဲ ယုံသင့် တာကို မယုံပဲ ရှိနေတတ်တယ်၊ ဗဟုသုတကို မှီပြီး ဆင်ခြင် ဉာဏ်လွန်ကဲနေယင် တရားအားထုတ်ပုံနည်းမှန်ကိုလဲ မယုံပဲရှိနေ

တတ်ဘယ်၊ မယုံ့လို့ လုံးလုံးအားမထုတ်ပဲ နေတာလဲ ရှိတယ်၊
 အားထုတ်တောင်မှ ရှိရှိသေသေအားမထုတ်ပဲ စဉ်းစားဆင်
 ခြင်မှုတွေများနေတာနဲ့ သမာဓိမဖြစ်ပဲ ရှိနေတတ်တယ်၊ သမာဓိ
 မဖြစ်တော့ ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ်လဲ မဖြစ်ပဲ ရှိနေတတ်တယ်၊
 ဒီမှာ တရားအားထုတ်တဲ့သူတွေက အစပိုင်းမှာ အဲဒီလို ယုံယုံ
 ကြည်ကြည် အားမထုတ်လို့ သမာဓိဉာဏ် မဖြစ်ပဲ အချိန်ကုန်
 နေတာလဲ ရှိတယ်၊ နောက်ပိုင်းကျတော့မှ ကောင်းကောင်း
 အားထုတ်ပြီး သမာဓိဉာဏ်ဖြစ်လာလို့ အစပိုင်းက ဆင်ခြင်
 နေခဲ့တာ မှားကြောင်းသဘောပေါက်ကြတယ်။

ဒါကြောင့် အဲဒီ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါနှင့် ဆင်ခြင်မှု အသိဉာဏ်
 ညီမျှစေဖို့ လိုပါတယ်၊ ဘုရားဟောထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်
 ဒေသနာတော်နှင့် အညီ ရှိရှိသေသေရုမှတ် အားထုတ်နေယင်
 ယခုဖော်ပြခဲ့တဲ့ တတြုဇ္ဈတ္တဘာဓေ၊ ဥပေက္ခာက အားရှိပြီး
 တော့ အဲဒီ သဒ္ဓါနှင့် ပညာကိုအချင်းချင်း မယုတ်မလွန် ညီမျှ
 စေပါတယ်၊ အဲဒီလို ညီမျှတဲ့အခါ ဉာဏ်ထူးတရားထူးတွေ
 ဖြစ်ပေါ်လာတာဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ အားထုတ်မှု ဝီရိယ လွန်ကဲနေတဲ့အခါ
 စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိ အားလျော့နေတယ်၊ ဝိပဿနာ
 ရှုခါစပုဂ္ဂိုလ်မှာ မြင်မှု ကြားမှုစသော ရှုစရာတွေများစွာကို
 လိုက်ပြီး ရှုမှတ်နေယင် ကြောင့်ကြစိုက်မှုက လွန်ကဲနေတယ်၊
 အဲဒီတော့ ရှုတဲ့အာရုံမှာ စိတ်က ကောင်းကောင်းမတည်ပဲ
 ရှိနေတတ်တယ်၊ အာရုံတခုကို ရှုနေရင်း အခြားအာရုံကို

ရှု၍ ကြောင့်ကြ စိုက်နေတယ်။ အဲဒီအာရုံကို ရှုနေရင်းလဲ အခြားအာရုံဆီကို စိတ်ကရောက်သွားပြန်တယ်။ ဒီပုံ ဒီနည်းဖြင့် ရှုနေဆဲအာရုံ၌ ကောင်းကောင်းမစူးစိုက်ပဲ မကပ်ပဲ ပျံ့လွင့်နေ တတ်တယ်။ အဲဒီလို ပျံ့လွင့်နေတော့ သမာဓိအားလျော့နေ တာပေါ့။ သမာဓိအား မရှိတော့ ဝိပဿနာဥာဏ်ပညာလဲ မဖြစ်ဘူး။

အာရုံတခုတည်း၌သာ စူးစိုက်ပြီးရှုနေယင်လဲ ကြောင့်ကြ မပြုရသောကြောင့် ဝီရိယကအားလျော့နေတတ်တယ်။ အဲဒီလို ကြောင့်ကြစိုက်မှု အားထုတ်မှု ဝီရိယက အားနည်းနေတော့ သမာဓိလွန်ကဲပြီး ထိနမိဒ္ဓ ဆိုတဲ့ ထိုင်းမှိုင်းပျင်းရိမှု ဝင်ရောက် လာတတ်တယ်။ အဲဒီလို ဆိုတော့ သမာဓိအစစ် မဖြစ်သော ကြောင့် ဝိပဿနာပညာလဲ မဖြစ်ပဲ ရှိနေတတ်တယ်။

ဒါကြောင့် ဝီရိယနှင့်သမာဓိလဲ ညီမျှ၍ လိုပါတယ်။ အဲဒီလို ညီမျှအောင် အာရုံတွေများစွာကိုလဲ အားထုတ်စဉ် မရှုပ်၊ တအာရုံထဲကိုလဲ မရှုပ် အနည်းဆုံး အာရုံနှစ်မျိုးလောက်တော့ ရှု၍ လိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ထိုင်တယ် ထိတယ်လို့ ဒီနှစ်မျိုးက စပြီးတော့ဖြစ်စေ၊ ဝမ်းဗိုက်၏ ဖောင်းမှု ပိန်မှုကို ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ဒီနှစ်မျိုးကစပြီးတော့ဖြစ်စေ ရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ကြား နေတာပါ။

အဲဒီလို ရှုမှတ်လို့ တကြမဇ္ဈတ္တတာဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာက အားရှိလာတဲ့အခါ အလွန်လဲကြောင့်ကြ မစိုက်ရပဲ ကြောင့်ကြ စိုက်မှုလဲ လုံးလုံးမကင်းပဲ သူ့အချိန်နဲ့သူ့ အမှတ်ကောင်း လာ

တယ်၊ အဲဒီအခါ ရှုမှတ်ရတာလဲ မပင်ပန်းပဲ အမှတ်အသိက
 ကောင်းလာတယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်တဲ့အခါ အလွန်
 ကြောင့်ကြမစိုက်ရပဲ အမှတ်အသိ ကောင်းတာဟာ ထင်ရှား
 လာတယ်၊ အဲဒါဟာ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ထင်ရှားလာတာဘဲ၊
 ပေးလှူတဲ့အခါ ဖြစ်ဖြစ်၊ သီလဆောက်တည်တဲ့အခါ ဖြစ်ဖြစ်၊
 ဘုရားရှိခိုးတဲ့အခါ ဖြစ်ဖြစ်၊ တရားနာတဲ့အခါ ဖြစ်ဖြစ် ကုသိုလ်
 အမှုကို ပြုတဲ့အခါတိုင်း ဒီ တတြမဇ္ဈတ္တတာ ဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာက
 ပါတာချည်းဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို သာမန်ကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တဲ့
 အခါမှာတော့ အဲဒီ ဥပေက္ခာက မထင်ရှားဘူး၊ စာတတ်
 ပေတတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာလဲ အဲဒီ ဥပေက္ခာကို ထင်ရှားမတွေ့ကြ
 ရဘူး၊ စာပေကျမ်းဂန်အရ မှတ်သားပြီး ပြောဟော နေကြရ
 တာဘဲ။ သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်အရ ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်ကို
 ရှုမှတ်နေတဲ့သူမှာတော့ စာမတတ်ပေမဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်
 တဲ့ အခါ ဒီ အညီအမျှရတဲ့ ဥပေက္ခာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ရတာဘဲ။

သင်္ခါရုပေက္ခာ၏ ညီမျှမှုဂုဏ် ၃-ပါး

ဒါပေမဲ့ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကျမှ ပိုပြီး ထင်ရှားတယ်။
 သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ရောက်နေတဲ့သူဟာ ဖောင်းဘာ ပိန်တာက
 စပြီးတော့ ဖြစ်စေ၊ ထင်းရှားတဲ့ အခြားအာရုံက စပြီးဖြစ်စေ
 ရှုမှတ်နေယဉ် အစပိုင်း လေးငါးဆယ်ချက်လောက်သာ ကြောင့်
 ကြစိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတယ်၊ အဲဒီကနောက်တော့ အထူးလဲ
 ကြောင့်ကြမစိုက်ရဘူး၊ ကြောင့်ကြစိုက်မှု လုံးလုံးကင်းနေတာလဲ
 မဟုတ်ဘူး၊ အမှတ်အသိကလေးတွေ တခုပြီးတခု သူ့အရှိန်နဲ့သူ

ဖြစ်ပြီးသွားနေတယ်။ အဲဒါဟာ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၏ ညီမျှမှု
ဂုဏ်သုံးပါးထဲက တပါးပါဘဲ။ အဲဒီဂုဏ်သုံးပါးထဲမှာ—

ဘယဉ္စ နန္ဒိဉ္စ ဝိပ္ပဟာယ သင်္ခါရေသု ဥဒါသိနော-လို့
ပြဆိုထားတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့်အညီ “ကြောက်၊ နှစ်သက်ခြင်း
ကင်းရှင်းပေသည်”လို့ ရှစ်လုံးဖွဲ့ တပိုဒ်စီထားတယ်။ ဘယဉ္စ
စသည်ဖြစ်ခဲ့စဉ်က ကြောက်ဖွယ်ထင်ခဲ့တယ်။ အပြစ်မြင်ခဲ့တယ်။
ငြီးငွေ့ခဲ့တယ်။ စွန့်လွှတ်ချင်ခဲ့တယ်။ စွန့်လွှတ်နိုင်အောင် ဆက်
လက်ပြီး အထူးအားထုတ်ခဲ့တယ်။ အဲဒါတွေဟာ သင်္ခါရုပေက္ခာ
ဉာဏ်ဖြစ်တဲ့အခါကျတော့ အကုန်ကင်းသွားတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယ
ဉာဏ်ဖြစ်ခဲ့စဉ်က ထူးခြားတဲ့အသိဉာဏ် စသည်တွေကို နှစ်သက်
ခဲ့တယ်။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်တဲ့အခါကျတော့ အဲဒီအလွန်
အကဲနှစ်သက်ခြင်းလဲ ကင်းသွားတယ်။ အဲဒါကို ရည်ရွယ်ပြီးတော့
“ဘယဉ္စ-ကြောက်ခြင်းကို၎င်း၊ ဝါ-ကြောက်ခြင်းအပြစ်မြင်ခြင်း
စသည်ကို၎င်း၊ နန္ဒိဉ္စ-နှစ်သက်ခြင်းကို၎င်း၊ ဝိပ္ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊
ဝါ-ကင်းရှင်းစေ၍၊ သင်္ခါရေသု-မြင်မှု ကြားမှုစသော ထင်
ပေါ်လာသမျှ သင်္ခါရတို့၌၊ ဥဒါသိနော-မချစ်မမုန်း အညီအမျှ
ရှုလျက်ရှိပါသည်”လို့ ပြဆိုထားတာပါဘဲ။ အဲဒီဆောင်ပုဒ်ကို
ဆိုကြရမယ်။

ကြောက်၊ နှစ်သက်ခြင်း ကင်းရှင်းပေသည်။

အညီအမျှပုံ နောက်တခုကတော့—နေဝ သုမနော ဟောတိ
န ဒုမ္မနော ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော-လို့
ဟောထားတဲ့ အရိယာဝါသ တရားတော်ထဲက ဆဋ္ဌဂုံပေက္ခာ

ဖြစ်ပုံပါဘဲ၊ အဲဒါကို ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ရှုမြဲ တူညီ-လို့ ဆောင်
ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ရှုမြဲ တူညီ။

အာရုံအကောင်းနဲ့ အဆိုး ချမ်းသာနဲ့ ဆင်းရဲကို ညီတူညီမျှ
ရှုပါတယ်။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်နေတဲ့အခါ ချမ်းသာနဲ့
ဆင်းရဲဖြစ်ဖြစ်၊ အာရုံ အကောင်းနဲ့ အဆိုးဖြစ်ဖြစ် သိရုံ သိရုံမျှ
ညီတူညာတူပဲ ရှုသွားတာကို ထင်ရှားတွေ့ရပါတယ်။ ဒါကြောင့်
ဒသဂုံတ္ထရပါဠိ (နာ ၂၈၀)မှာ ဒီလို ဟောထားပါတယ်။

ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာ နေဝ
သုမနော ဟောတိ န ဒုမ္မနော၊ ဥပေက္ခကော
ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-
ရဟန်းသည်၊ စက္ခုနာ-မျက်စိဖြင့်၊ ရူပံ-အဆင်းကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်
ပြီး၍၊ (မြင်ပြီး၍-တဲ့နော်၊ မမြင်ရတာတွေကို ဆင်ခြင်ပြီး ရှုရတာ
မဟုတ်ဘူး၊ မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း ရှုသိဘို့ လိုပါတယ်၊ အဲဒီလို
မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်းရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်းသိယောင် အဲဒီမြင်ရ
တာနဲ့ စပ်ပြီး ကိလေသာဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ငြိမ်းတယ်၊ အဲဒီလို
ကိလေသာငြိမ်းအောင် ဝိပဿနာရှုရတယ် ဆိုတာကို ခိုင်မြဲစွာ
မှတ်ထားကြရမယ်။) နေဝ သုမနော ဟောတိ-ရှင်လန်းဝမ်း
သာတာလဲ မဟုတ်ပါဘူး တဲ့၊ (ဘယ်လိုအာရုံကောင်းတွေကို
မြင်ရပေမဲ့ ဝမ်းမသာပါဘူး တဲ့) န ဒုမ္မနော-နှလုံးမသာတာ
စိတ်ဆင်းရဲတာလဲ မဟုတ်ပါဘူး တဲ့၊ (ဘယ်လိုအာရုံဆိုးတွေကို

မြင်ရပေမဲ့ နှလုံးမသာလဲ မဖြစ်ပါဘူး တဲ့၊ ဒါဖြင့် ဘယ်လို
 ဖြစ်နေပါသလဲ ဆိုတော့) ဥပေက္ခာကော ဝိဟရတိ-သိရုံသိရုံမျှ
 အလယ်အလတ်အညီအမျှရှုနေပါတယ် တဲ့။ (ဘာကြောင့် ဒီလို
 ဖြစ်ရပါသလဲလို့ ဆိုတော့) သတော-အမှတ်ရလျက်၊ သမ္ပဇာ-
 နော-မှန်စွာသိနေလို့ပါ တဲ့။ မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်းအမှတ်ရပြီး
 ဖြစ်ပျက်သွားတယ်၊ မမြဲဘူး စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်းသိသိနေလို့
 ဘယ်လို အဆင်းကောင်းမြင်ရပေမဲ့ ဝမ်းသာခြင်း မဖြစ်ဘူး၊
 ဘယ်လိုအဆင်းဆိုးကို မြင်ရပေမဲ့ စိတ်မချမ်းသာခြင်း စိတ်ဆင်းရဲ
 ခြင်း မဖြစ်ဘူး၊ သိရုံသိရုံ အညီအမျှရှုနေနိုင်ပါတယ် တဲ့။ အဲဒီ
 ပါဠိအရ ဆောင်ပုဒ် ၃-ခုစီထားတယ်၊ ဆိုကြရမယ်။

အဆင်းမြင်ရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။
 ဝမ်းသာမဖက်၊ စိတ်မပျက်၊ ရှုလျက် လျစ်လျူနေ။
 ရဟန္တာအသွင်၊ ယောဂီရှင်၊ ရှုလျှင် ဖြစ်နိုင်ပေ။

အဲဒီလို လျစ်လျူရှုနေနိုင်တာက ရဟန္တာ၏ ဂုဏ်ဘဲ၊ ဒါပေမဲ့
 မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း မပြတ်ရှုနေတဲ့ယောဂီမှာတော့ သင်္ခါရပေက္ခာ
 ဉာဏ်ရောက်တဲ့အခါ အဲဒီလျစ်လျူရှုနိုင်တဲ့ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပါ
 တယ် တဲ့။ ထို့အတူပင် ကြားရာစသည်မှာလဲ ရှုမှတ်ပြီး လျစ်
 လျူရှုနိုင်ပုံကို—

သောတေန သဒ္ဓိ သုတုာ-နားဖြင့် အသံကို ကြားပြီး၍...။
 သာနေန ဂန္ဓိ သာယိတုာ-နှာခေါင်းဖြင့် အနံ့ကို နံပြီး၍...။
 ဇိဝှိယ ရသံ သာယိတုာ-လျှာဖြင့် အရသာကို စားသိပြီး၍...။

ကာယေန ဖောဠဗ္ဗံ ဖုသိတာ-ကိုယ်ဖြင့် တွေ့ထိစရာကို တွေ့ထိ
ပြီး၍....။ မနဿ ဓမ္မံ ဝိညာယ-စိတ်ဖြင့် သဘောအာရုံကို
သိပြီး၍....စသည်ဖြင့် ဟောထားပါတယ်။ အဲဒီ ကြားရတာ
စသည်နှင့် ဆိုင်တဲ့ ဆောင်ပုဒ်များကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

အသံကြားရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။

အနံ့နံရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။

အရသာ သိရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။

အတွေ့ ထိရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။

သဘော သိရာ၊ ရှုမှတ်ကာ၊ မှန်စွာသိပါစေ။

ဝမ်းသာမဖက်၊ စိတ်မပျက်၊ ရှုလျက် လျစ်လျူနေ။

ရဟန္တာအသွင်၊ ယောဂီရှင်၊ ရှုလျှင် ဖြစ်နိုင်ပေ။

အဲဒါဟာ “ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ရှုမြဲ တူညီ”ဆိုတဲ့ အညီအမျှ
ရှုမှုဂုဏ်နှင့် ထပ်တူပါတဲ့။ တတိယဂုဏ်ကတော့—

သင်္ခါရဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တံ ဟုတော-သင်္ခါရရုပ်နာမ်တို့ကို စူးစမ်း
စိစစ်ခြင်း၌ အလယ်အလတ်လျစ်လျူရှုခြင်းသဘောရှိပြီး အနိစ္စ
စသည်ဖြင့် သိရုံသိရုံမျှသာ ဖြစ်နေတယ်လို့ ဆိုတဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်
နှင့်ရော၊ သင်္ခါရေသု ဝိယ တေသံ ဝိစိနနေပိ ဥဒါသိနံ ဟုတော-
ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၌ လျစ်လျူရှုသကဲ့သို့ ယင်းတို့ကိုရှုတဲ့ဝိပဿနာ
၌လဲ လျစ်လျူရှုလျက်ရှိနေပါတယ်လို့ ဖွင့်ပြတဲ့ မဟာဋီကာ

နှင့်ရော အညီပင် “ရှုသိမှုဖြစ်အောင် အထူးကြောင့်ကြမစိုက်
ရပဲ လျစ်လျူရှုနေတယ်” ဆိုတဲ့ ညီမျှမှု ဂုဏ်တခုပါဘဲ။ အဲဒါကို
ရှေး ၂-ပိုဒ်နဲ့တဲပြီး ဆိုကြရမယ်။

ကြောက်၊ နှစ်သက်ခြင်း ကင်းရှင်းပေသည်၊
ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ရှုမြဲ တူညီ၊
ကြောင့်ကြမပြု မှတ်ရှုလွယ်သည်၊
သင်္ခါရ ညီမျှ ဂုဏ် သုံးမည်။

ယခု ပြောခဲ့တာဟာ တကြမဇ္ဈတ္တတာ ဆိုတဲ့ ဥပေက္ခာက
တဲ့ဘက်တရားတွေကို ညီမျှစေပုံပါဘဲ။ အဲဒီ ဥပေက္ခာကြောင့်
အမှတ်ရမှုသတိဟာ အပြည့်အစုံစင်ကြယ်နေပါတယ် တဲ့။ အဲဒါ
ကို သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ရောက်တဲ့ ယောဂီတွေက မိမိတို့၏ ကိုယ်
တွေနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ပြီး ကောင်းကောင်းသဘောပေါက်နိုင်ပါတယ်။
ဒါလောက် ဆိုယင် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် အရိယမဂ်ဉာဏ်
ရောက်အောင် အားထုတ်ဘူးတဲ့ ယောဂီများဟာ မိမိတို့၏
ဝိပဿနာဉာဏ်အတွေ့နဲ့ နှိုးနှောပြီး သမထဈာန်များ၏ဖြစ်ပုံကို
နားလည်လောက်ပါပြီ။ ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ ဖြေကြားချက်ကတော့
စတုတ္ထဈာန်ကို ဝိပဿနာ၏ အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် ဝင်စားပြီး
ဝိပဿနာရှုခြင်းဖြင့် တဆက်တည်း အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ရောက်
သွားယင် အဲဒီအခြေခံ စတုတ္ထဈာန်ထဲက ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌
အဝိဇ္ဇာနုသယ ဖြစ်ခွင့်မရှိသောကြောင့် အဲဒီဥပေက္ခာ၌ အဝိဇ္ဇာ
နုသယကို မပယ်အပ်တော့ပါဘူးလို့ သိစေတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့်

အဝိဇ္ဇာ-အဝိဇ္ဇာကို၊ တေန-ထိုစတုတ္ထဈာန်ဖြင့်၊ ဝါ-ထိုစတုတ္ထ
ဈာန်၌ ပါဝင်သော ဥပေက္ခာဖြင့်၊ ပဇာတိ-အရဟတ္တမဂ်
ရောက်ရန် အခြေခံအဖြစ်နှင့် ထောက်ပံ့သောအားဖြင့် ပယ်၏-
ကင်းစေပါ၏။ တတ္ထ-ထိုဥပေက္ခာ၌၊ အဝိဇ္ဇာနုသယော-အဝိဇ္ဇာ
နုသယသည်၊ န အနုသေတိ-မကန်းပါ၊ ဝါ-မကိန်း သော
ကြောင့် မပယ်အပ်ပါ-လို့ နိဂုံးချုပ်ပြီး ဖြေကြားထားတာ
ပါ။

အဲဒီအဖြေကို ကြားနာပြီးနောက် ဝိသာခသေဌေး ကြီးက
ပုံတူတွေကို ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

ပုံတူ အမေး အဖြေ

သုခါယ ပနာယေ ဝေဒနာယ ကိံ ပဋိဘာဂေါ။

အယေ-အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ-သုခ
ဝေဒနာ၏၊ ပဋိဘာဂေါ-ပုံတူတရားကား၊ ကိံ ပန-အဘယ်ပါ
နည်း။

သုခဝေဒနာနှင့် ပုံတူတရားက ဘယ်ဟာပါလဲလို့ မေးတာ
ပါ။ အဲဒီ အမေးကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြား ပါ
တယ်။

သုခါယ ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ ဝေဒနာယ
ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ပဋိဘာဂေါ။

အာဝုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခ၊ သုခါယ
ဝေဒနာယ-သုခဝေဒနာ၏၊ ပဋိဘာဂေါ-ပုံတူ တရားသည်၊
ဒုက္ခာ ဝေဒနာ-ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်ပါသည်-တဲ့။

ပဋိဘာဂ-ပုဒ်ကို တူသောအဖို့-တူသော အဖို့ရှိသည်-အတူ-
ဟူ၍လဲ ပြန်ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအမေးဖြေတွေ မှာတော့
အဆင်တူ-အသွင်တူ-အခြင်းအရာ သဘောတူ မဟုတ်ပဲ တမျိုး
တမည်တူတာတွေကလဲ ပါနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် တမျိုး
တမည်တူတယ် ဆိုတဲ့အနက် ပေါ်လွင်စေရန် စင်ပြိုင်ပုံတူလို့လဲ
ပြန်ထိုက်ပါတယ်။ သုခဝေဒနာက နှစ်သက်စရာ ကောင်းသလို
ပင် ဒုက္ခဝေဒနာက မနှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်ပြီး စင်ပြိုင်အနေဖြင့်
တူတာဘဲ၊ တောင်ကြီးက အထက်သို့ မြင့်တက်နေသလို ချောက်
ကြီးက အောက်သို့ နိမ့်ကျသောအားဖြင့် စင်ပြိုင်တူနေတာဘဲ
အဲဒီလို တနည်းတဖုံ တမျိုးတမည် အားဖြင့် သုခ-ချမ်းသာနှင့်
ဒုက္ခ-ဆင်းရဲဟာ စင်ပြိုင်တူနေတဲ့ သဘော ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလို
တာပါဘဲ။

အဲဒီကနောက် ဒုက္ခဝေဒနာ၏ ပဋိဘာဂ-စင်ပြိုင်ပုံတူက
ဘာလဲလို့ မေးတယ်။ အဲဒါကို ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် စင်ပြိုင်
ပုံတူဟာ သုခဝေဒနာပါဘဲလို့ ဖြေတယ်။

အဲဒီကနောက် အဒုက္ခမသုခ-မဆင်းရဲ မချမ်းသာ ဥပေက္ခာ
ဝေဒနာ၏ ပဋိဘာဂ-ပုံတူက ဘာလဲလို့ မေးတယ်။ အဝိဇ္ဇာ
ခေါ်တဲ့ မောဟပါဘဲလို့ ဖြေတယ်။ သုခနှင့် ဒုက္ခ-က ထင်
ရှားတယ် သိလွယ်တယ်။ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာက မထင်ရှား
ဘူး၊ အသိခက်တယ်။ အဲဒါလိုဘဲ လောဘနှင့် ဒေါသ-က
ထင်ရှားတယ် သိလွယ်တယ်။ အဝိဇ္ဇာ၊ မောဟဆိုတာက မထင်

ရှားဘူး အသိခက်တယ်၊ လောဘနှင့် ဒေါသ ထင်ရှားပုံ ကတော့-နှစ်သက် လိုချင် ချစ်ခင်တဲ့လောဘ ဖြစ်ယင် ကိုယ် တိုင်လဲ သိရတယ်၊ လောဘအလိုလိုက်ပြီး ပြုံးတာ ပြောတာ ပြုလုပ်တာကို မြင်ရ ကြားရသဖြင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေ ကလဲ ထင်ရှားသိရတယ်၊ ဒေါသဖြစ်ယင်တော့ ပိုပြီး ထင်ရှားသိရ တာဘဲ၊ မျက်နှာပျက်တာ စကားကြမ်း ပြောဆိုတာ အဲဒီလို ဟာတွေကို မြင်ရ ကြားရသဖြင့် အဲဒီလူ စိတ်ဆိုးနေတယ် ဆိုတာ အများက ထင်ရှားသိရတယ်။ မောဟ ဆိုတာကို တွေ့ဝေတာလို့ အနက်ပြန်ထားကြတယ်၊ အဲဒါကို ဘယ်လို တွေ့ဝေတာလို့ သိနားလည်ဖို့ ခက်ပါတယ်၊ အဝိဇ္ဇာကို မသိ တာလို့ အနက်ပြန်ထားကြတယ်၊ အဲဒါလဲ သိနားလည်ဖို့ ခက်တာဘဲ၊ မသိဆိုတာ ရုပ်နာမ် တရားတွေ၏ မမြဲတဲ့သဘော ဆင်းရဲတဲ့သဘော အတ္တမဟုတ်တဲ့ အနတ္တသဘော မတင့်တယ်တဲ့ အသုဘသဘောဆိုတဲ့ အမှန်ကို မသိဘဲ မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့ ကောင်းတဲ့အနေ အတ္တကောင် အနေဖြင့် အလွဲအမှား သိတာ ကို အဝိဇ္ဇာလို့ ဆိုတာဘဲ၊ မောဟ-တွေ့ဝေတယ် ဆိုတာကလဲ မမြဲ ဆင်းရဲ အတ္တကောင်မဟုတ် မတင့်တယ်ဘူး ဆိုတဲ့အမှန်ကို မသိပဲ အလွဲအမှား သိနေတာကို ဆိုတာပါဘဲ၊ အဲဒီ အဝိဇ္ဇာ၊ မောဟ-က ဝိပဿနာ မရှုနိုင်တဲ့ သူတွေမှာ မြင်တိုင်း ကြား တိုင်း နှံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း မြဲတဲ့အနေ စသည်ဖြင့် အလွဲအမှားသိလျက် အမြဲဖြစ်နေတာဘဲ၊ အဲဒါကို အဝိဇ္ဇာလို့ မောဟလို့ သိဘို့ရာ အလွန်ခက်ပါတယ်၊ လိုချင် နှစ်သက်မှု ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းလဲ ဒီအဝိဇ္ဇာ၊ မောဟပါတာဘဲ၊

ဒါပေမဲ့ လိုချင်နှစ်သက်မှုကသာ ထင်ရှားတယ်။ မသိမှု အဝိဇ္ဇာ ကတော့ မထင်ရှားဘူး။ စိတ်ဆိုးတဲ့အခါလဲ အဝိဇ္ဇာ၊ မောဟ ပါတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ စိတ်ဆိုးမှု ဒေါသကသာ ထင်ရှားတယ်။ အဝိဇ္ဇာကတော့ မထင်ရှားဘူး။ ဒါကြောင့် မထင်ရှားလို့ အသိဧကန်တဲ့ ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် မထင်ရှားလို့ အသိခက် တဲ့ အဝိဇ္ဇာဟာ မထင်ရှားခြင်း၊ အသိခက်ခြင်း အရအားဖြင့် ပုံတူဖြစ်ကြောင်း မေ့ဒိန္နာထေရီက ဖြေကြားတာပါ။

အဲဒီကနောက် အဝိဇ္ဇာက ဘာနှင့်တူသလဲ ဆိုတဲ့အမေးကို မေ့ဒိန္နာထေရီက ဒီလို ဖြေကြားပါတယ်။

အဝိဇ္ဇာယ ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ ဝိဇ္ဇာ ပဋိဘာဂေါ။

အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ အဝိဇ္ဇာယ- အဝိဇ္ဇာ၏။ ပဋိဘာဂေါ- စင်ပြိုင်ပုံတူတရားသည်။ ဝိဇ္ဇာ- ဝိဇ္ဇာ ဉာဏ်ပင် ဖြစ်ပါသည် တဲ့။

မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ထင်ရှား ပေ၍ လာတဲ့ ရုပ် နာမ် တရားကို အမှန်အတိုင်းမသိပဲ မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အတ္တကောင်အနေ တင့်တယ်တဲ့ အနေဖြင့် အလွဲအမှားကို သိသိနေတာက အဝိဇ္ဇာဘဲ။ အဲဒီ အဝိဇ္ဇာနဲ့ စင်ပြိုင်ပုံတူ တရားကတော့ ဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ ဉာဏ်ပညာပါဘဲ တဲ့။ တူပုံကတော့ အမှောင်နဲ့အလင်းရောင်ဟာ ဆန့်ကျင်ဘက်အနေ ဖြင့် တူနေတာမျိုးပါ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်၌ မရှု

မမှတ်နိုင်တဲ့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တွေက မြဲတယ် ချမ်းသာတယ် စသည်ဖြင့် အလွဲအမှားကို သိနေကြသလိုပင် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်၌ မပြတ်ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီတွေကတော့ သမာဓိဉာဏ်အားကောင်းတဲ့အခါ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာကိုတွေ့ပြီး မမြဲတာချည်းဘဲ ဆင်းရဲချည်းဘဲ အတ္တမဟုတ်တဲ့ အစိုးမရတဲ့ အနတ္တ သဘောတရားမျှချည်းဘဲ မတင့်တယ်တာချည်းဘဲ လို့ အမှန်အတိုင်းသိသိနေကြတယ်။ အဲဒါဟာ ဝိဇ္ဇာခေါ်တဲ့ ဉာဏ်ပညာဘဲ။ ယခု ဒီမှာရှုမှတ်နေကြရတဲ့ 'ယောဂီတွေဟာ အဲဒီလို အမှန်အတိုင်းသိတဲ့ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြစ်အောင် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်၌ မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး အားထုတ်နေကြရတာဘဲ။

အဲဒီ အမှန်သိ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမှားသိ အဝိဇ္ဇာဟာ ကင်းငြိမ်း ကင်းငြိမ်း သွားတာဘဲ။ အဲဒါဟာ အလင်းရောင်ပေါ်လာတိုင်း အမှောင်ပျောက်ပျောက်သွားတာမျိုးပါဘဲ။ အဲဒါက ဝိပဿနာ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့် အာရမ္မဏာနုသယ ခေါ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာကင်းငြိမ်းပုံပါဘဲ။ အဲဒီ ဝိပဿနာဝိဇ္ဇာဉာဏ်က ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ ဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီ မဂ်ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်ပြီး အမှားသိအဝိဇ္ဇာကို အမြစ်ပြတ်ပယ်ရှင်းသွားတယ်။ အဲဒီအရိယမဂ် ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ရအောင်လဲ အားထုတ် နေကြရတာဘဲ။ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဆိုတဲ့ အမှန်သိဝိဇ္ဇာဟာ အလွဲအမှားသိနေတဲ့ အဝိဇ္ဇာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် စင်ပြိုင်ပုံတူပါဘဲလို့ ဓမ္မဒိန္နာယေဒါက ဖြေကြားတာပါဘဲ။ အဲဒီကနောက် ဝိသာခ

သေဌေးကြီးက ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၏ ပုံတူက ဘာလဲလို့ မေးပြန်တယ်။
အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလိုဖြေကြားပါတယ်။

ဝိဇ္ဇာယ ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ ဝိမုတ္တိ ပဋိ-
ဘာဂေါ။

အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဝိဇ္ဇာယ- ဝိဇ္ဇာ
ဉာဏ်၏။ ပဋိဘာဂေါ- ပုံတူတရားသည်၊ ဝိမုတ္တိ- ကိလေသာမှ
လွတ်မြောက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အရိယဖိုလ်ဖြစ်ပါသည် တဲ့။
ဝိဇ္ဇာဆိုတာက အမြတ်ဆုံးအနေဖြင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်တယ်။
ဝိမုတ္တိ ဆိုတာကတော့ အဲဒီအရိယမဂ်၏ အကျိုးဖြစ်တဲ့ အရိယ
ဖိုလ်တရားဘဲ။ ဒီအရိယမဂ်နှင့် အရိယဖိုလ် ဆိုတာကတော့
အားလုံးသဘောတူပါတဲ။ အဲဒီကနောက် ဝိသာခသေဌေးကြီးက
ဒီလိုလဲ ဆက်ပြီးမေးပြန်ပါတယ်။

ဝိမုတ္တိယာ ပနာယျေ ကိံ ပဋိဘာဂေါ။

အယျေ- အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ ဝိမုတ္တိယာ- လွတ်မြောက်ခြင်း
ဟု ဆိုအပ်သော အရိယဖိုလ်၏။ ပဋိဘာဂေါ- ပုံတူတရားကား၊
ကိံ ပန- အဘယ်ပါနည်း တဲ့။

အရိယဖိုလ်နှင့် တူတဲ့တရားက ဘယ်ဟာပါလဲလို့ မေးတု
နား၊ အဲဒါကို ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဒီလိုဖြေကြားပါတယ်။

ဝိမုတ္တိယာ ခေါ် အာဝုသော ဝိသာခ နိဗ္ဗာန်
ပဋိဘာဂေါ။

အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ ဝိမုတ္တိယာ-
ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အရိယဖိုလ်၏။
ပဋိဘာဂေါ- ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်ပုံချင်းတူသော တရား
သည်၊ နိဗ္ဗာန်- နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်ပါသည် တဲ့။

ဝိမုတ္တိခေါ်တဲ့ အရိယဖိုလ်နှင့် အမြင့်အမြတ် အနေအားဖြင့်
သဘောတူတဲ့တရားက အဲဒီအရိယဖိုလ်၏ အာရုံဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်
တရားပါဘဲ တဲ့၊ တူပုံကတော့ အာသဝေါ ကိလေသာတို့၏
အာရုံအဖြစ်မှ ကင်းလွတ်သည့် အနေအားဖြင့်လဲ သဘောတူ
တယ်၊ အာသဝေါ ကိလေသာတွေက အရိယဖိုလ်ကိုလဲ အာရုံ
မပြုနိုင်ဘူး၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ အာရုံမပြုနိုင်ဘူး၊ တနည်းအားဖြင့်
ပြောရယင် အရဟတ္တဖိုလ်ရှိတဲ့ ရဟန္တာသန္တာန်မှလဲ အာသဝေါ
ကိလေသာတွေ လုံးဝကင်းနေတယ်၊ ဒါကြောင့် ရဟန္တာကို
အာသဝေါကိလေသာတို့မှ လုံးဝလွတ်မြောက်နေတယ်လို့ ဆိုရ
တာဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာကလဲ အဲဒီ အာသဝေါ ကိလေသာတွေ
လုံးဝချုပ်ငြိမ်းနေတဲ့ သဘောဘဲ၊ အဲဒီလို အာသဝေါကင်းသည့်
အနေဖြင့်လဲ ဝိမုတ္တိနဲ့ နိဗ္ဗာန်ဟာ သဘောတူတယ်၊ အရိယ
ဖိုလ်လဲ လောကကို ကျော်လွန်နေတဲ့ လောကုတ္တရာဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်
ကလဲ လောကုတ္တရာဘဲ၊ ဒီလိုလဲ သဘောတူနေတယ်၊ အရိယ
ဖိုလ်ကလဲ ကုသိုလ်မဟုတ် အကုသိုလ်မဟုတ်တဲ့ အပ္ပာကတဘဲ၊
နိဗ္ဗာန်ကလဲ အပ္ပာကတဘဲ၊ ဒီလို အပ္ပာကတ တရားအဖြစ်

ဖြင့်လဲ သဘောတူပါတယ် တဲ့၊ အဋ္ဌကထာက ပြဆိုထားတာ ပါဘဲ၊ ဒီအဗျာကတ အဖြစ်ချင်းတူတယ် ဆိုတာကတော့ ဂုဏ် မမြောက်ပါဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အဗျာကတ တရား ထဲမှာ ဂုဏ်မမြောက်တဲ့ ရုပ်တရားတွေလဲပါတယ်၊ ယုတ်ညံ့တဲ့ အကုသိုလ်၏အကျိုး အညံ့အဖျင်းတွေလဲပါတယ်၊ ငရဲ တိရစ္ဆာန် ပြိတ္တာ အသုရကာယ်သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်က ရုပ်တွေ ဝိပ က် တွေလဲပါတယ်၊ ဒါကြောင့် အဗျာကတအဖြစ်ချင်း တူတယ် ဆိုတာကတော့ ဂုဏ်မမြောက်ပါဘူး။

အရိယဖိုလ်နှင့်နိဗ္ဗာန် သဘောကွဲလွဲပုံဘက်က ဆင်ခြင်ကြည့် ယင် သဘောမတူတာတွေလဲ ရှိပါတယ်၊ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့- အရိယဖိုလ် ဆိုတာက ပြုပြင်အပ်တဲ့ သင်္ခတတရားဘဲ၊ နိဗ္ဗာန် ကတော့ မပြုပြင်အပ်တဲ့ အသင်္ခတတရားဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ အရိယဖိုလ်က နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပြီးဖြစ်တဲ့ သာရမ္မဏတရားဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်က အာရုံမပြုတတ်တဲ့ အနာရမ္မဏတရားဘဲ၊ နောက်ပြီး တော့ အရိယဖိုလ် ဆိုတာက ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းရှိတဲ့ အနိစ္စ တရားဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်ကနိစ္စ ဓုဝ တရားဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ အရိယ ဖိုလ် ဆိုတာက နာမ်ခန္ဓာလေးပါးဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်က ခန္ဓာမှ အလွတ် တရားဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ အရိယဖိုလ်ဆိုတာက အရိယပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ သန္တာန်မှာဖြစ်တဲ့ အဇ္ဈတ္တိကတရားဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်က ပုဂ္ဂိုလ် သန္တာန်မှ အလွတ်အပြင်ပ ဗဟိဒ္ဓတရားဘဲ၊ ဒီလိုစီစီကြည့်ယင် တော့ အရိယဖိုလ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ဟာ သဘောမတူပဲ ကွဲပြားနေပါ တယ်။ ဒါပေမဲ့ အမြင့် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တဲ့ အနာသဝတရား

လောကုတ္တရာတရား ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရေး အဆုံးသတ်
တရားအဖြစ်ဖြင့် သဘောတူသောကြောင့် ဝိမုတ္တိနှင့် နိဗ္ဗာန်ကို
ပဋိဘာဂ ပုံဘူအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုဘယ်လို့ မှတ်သားကြသနည်း။
ကဲ- နောက်ဆုံး ပဋိဘာဂ အမေးအဖြေကို အတိုချုပ် မှတ်ရ
အောင် လိုက်ဆိုကြရမယ်။

အရိယဖိုလ်- ဝိမုတ္တိနှင့်တူတာ ဘယ်တရားပါလဲ။

အရိယဖိုလ်- ဝိမုတ္တိနှင့် တူတာ နိဗ္ဗာန် တရားပင်
ဖြစ်သည်။

ဝိမုတ္တိနှင့်တူတာ နိဗ္ဗာန်တရားလို့ ဖြေကြားချက်ကို နာကြား
ရပြီးတော့ ဝိသာခသေဌေးကြီးက ဒီလို မေးပြန်ပါတယ်။

နိဗ္ဗာနဿ ပနာယျေ ကိံ ပဋိဘာဂေါ။

အယျေ- အရှင်မ ဓမ္မဒိန္နာ၊ နိဗ္ဗာနဿ- နိဗ္ဗာန်၏၊ ပဋိ-
ဘာဂေါ- တူသော အဖို့ရှိသော ပုံဘူတရားကား၊ ကိံ ပန-
အဘယ်ပါနည်း တဲ့။

နိဗ္ဗာန်နှင့် တူတဲ့တရားက ဘယ်ဟာပါလဲလို့ မေးတာပါ။
အဲဒီတော့ ဓမ္မဒိန္နထရီက မမေးသင့်တာကို မေးတယ် ဆိုပြီး
ဒီလိုပယ်ချလိုက်ပါတယ်။

အစ္စယာသိ အာဝုသော ဝိသာခ ပဉ္စ၊ နာသက္ခိ
 ပဉ္စာနံ ပရိယန္တံ ဂဟေတုံ၊ နိဗ္ဗာနောဂံ ဟိ အာဝု-
 သော ဝိသာခ ဗြဟ္မစရိယံ နိဗ္ဗာနပရာယနံ နိဗ္ဗာန-
 ပရိယောသာနံ။ အာကင်္ခမာနော စ တံ အာဝုသော
 ဝိသာခ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတော တေတ္ထံ ပုစ္ဆေယျာ-
 သိ၊ ယထာ စ တေ ဘဂဝါ ဗျာကဏေတိ၊ တထာ
 နံ ဓာရေယျာသိ။

အာဝုသော ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခ၊ တံ- သင်သည်၊
 ပဉ္စ- မေးသင့်မေးထိုက်သော မေးခွန်းပြဿနာကို၊ အစ္စယာသိ-
 ကျော်လွန်သွားပြီ၊ ပဉ္စာနံ- ပြဿနာတို့၏၊ ပရိယန္တံ- အဆုံးကို၊
 ဂဟေတုံ- ယူခြင်းငှာ၊ ဝါ- အဆုံးသတ်ချန်၊ နာသက္ခိ- မစွမ်း
 နိုင်ပဲရှိလေပြီ တဲ့၊ မေးသင့်တာ လောက်သာ မမေးပဲ မမေး
 သင့်တာကို မေးလို့ မေးသင့်တာကို ကျော်လွန်သွားပြီလို့ ဆိုပြီး
 ပယ်ချလိုက်တာဘဲ၊ ဘာကြောင့် မမေးသင့်ပါသလဲလို့ဆိုတော့-

ဟိ- မမေးသင့်ခြင်း၏ အကြောင်း ကတော့၊ အာဝုသော
 ဝိသာခ- ဒါယကာ ဝိသာခရေ၊ ဗြဟ္မစရိယံ- မဂ္ဂင် ရှစ်ဖြာ
 ဘုရားသာသနာ ဟူသော အကျင့်မြတ်သည်၊ နိဗ္ဗာနောဂံ-
 နိဗ္ဗာန်သို့ သက်ရောက်၏၊ ဝါ- နိဗ္ဗာန်လျှင် သက်ရောက်ရာရှိ၏၊
 နိဗ္ဗာနပရာယနံ- နိဗ္ဗာန်လျှင် လားရောက်ရာ တည်ရာ ရှိ၏၊
 နိဗ္ဗာနပရိယောသာနံ- နိဗ္ဗာန်လျှင် အပြီး အဆုံးသတ် ရှိ၏။
 တသ္မာ- ထိုသို့နိဗ္ဗာန်လျှင် သက်ရောက်ရာ တည်ရာအဆုံးသတ်

ရိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် သဘောတူတရားကို မမေးသင့်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တဲ့၊ မြတ်စွာဘုရား၏ သီလ သမာဓိ ပညာ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ အဆုံးအမ သာသနာဟာ နိဗ္ဗာန်မှာ အဆုံးသတ် တာပဲ၊ နိဗ္ဗာန်ဟာ လမ်းဆုံးပဲ၊ အမြင့်အမြတ်ဆုံးပဲ၊ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် တူတဲ့တရားလဲ မရှိဘူး၊ နိဗ္ဗာန်ထက် မြင့်မြတ်တဲ့တရား မရှိကြောင်း ကိုတော့ အထူးပြောစရာ မလိုတော့ပါဘူး၊ ဒါ ကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် သဘောတူတဲ့တရားကို မမေးသင့်ပဲနဲ့ မေး တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။

အာရုသော ဝိသာခ-ဒါယကာ ဝိသာခရေ၊ စ-ဆက်ပြီး ညွှန်ကြားပါဦးမယ်၊ တံ- အသင်သေဌေးကြီးသည်၊ အာကခိ- မာနော- ယခု ဖြေကြားပုံကို အားမရသေး၍ မေးလိုပါသေး လျှင်၊ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ- မြတ်စွာဘုရားကို ချဉ်းကပ်၍၊ ဧတံ အတ္ထံ-ယခုမေးခဲ့သော အနက်အကြောင်းအရာကို၊ ပုစ္ဆေ ယျာသိ- မေးပါလေတော့။ စ- သည့်ပြင်လဲ၊ ဧတ- အသင် သေဌေးကြီးအား၊ ဘဂဝါ- မြတ်စွာဘုရားရှင်က၊ ယထာ ဗျာကဓောတိ၊ တထာ- ဖြေကြားတော်မူသည့် အတိုင်း၊ နံ- ထိုမေးအပ်သော အနက်အကြောင်းအရာကို၊ ဓာရေယျာသိ- မှတ်ယူပါလေတော့ တဲ့၊ ယခုဖြေကြားတာကို အားမရသေးလို့ ရှိသင် မြတ်စွာဘုရားထံ သွားပြီး မေးလျှောက်ပါ၊ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က ဖြေကြားလိုက်သည့် အတိုင်းပင် မှတ်ယူပါလေ တော့-လို့ ဓမ္မဒိန္နာသေရိက နိဂုံးချုပ်စကားကို ပြောကြားလိုက် ပါတယ်။

ဒီသုတ်၏ အမည်ဆိုင်ရာပြဆိုချက်

ဒီသုတ်မှာ သက္ကာယအဖြေစသည်ကို နာကြားရပြီး သိလိုသောအနက်ကို သိရ၍ သဘောကျသဖြင့် ဝိမုတ္တိ၏ ပုံတူတရားက ဘာလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းအထိ မေးသင့်တာကို တခုပြီးတခုအဆင့်ဆင့် မေးလာခဲ့တယ်။ အဲဒီလို အဆင့်ဆင့်မေး၍ အဆင့်ဆင့်ဖြေကြားတဲ့စကားရပ်ကို ဝေဒလ္လ-လို့ခေါ်တယ်။ အရှင်မဟာကောဠိကမထေရ်က မေးလို့ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်က ဖြေကြားထားတဲ့တရားစကားတွေကိုလဲ ဝေဒလ္လသုတ်လို့ အမည်ပေးထားတယ်။ အဲဒီသုတ်က ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်ထက် ကြီးကျယ်လို့ မဟာဝေဒလ္လလို့ အမည်ပေးပြီး ဒီသုတ်က အဲဒီသုတ်အောက်ငယ်လို့ စူဠဝေဒလ္လ-လို့အမည်ပေးထားတာပါ။ အမည်ပေးပုံကတော့ ဝေဒ-အသိဉာဏ်ကို၊ တုဋ္ဌိ-နှစ်သိမ့်အားရသဘောကျခြင်းကို၊ နိဿိတံ-မှီ၍ဖြစ်သည်၊ ဣတိ-ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ဝေဒလ္လံ-ဝေဒလ္လမည်ပါသည် တဲ့၊ စူဠဝေဒလ္လဆိုတော့ ဝေဒလ္လသုတ်ငယ်လို့ ဆိုရမှာပေါ့၊ ဒါပါ။

ဘုရားထံ၌ လျှောက်ထားပုံ

ဓမ္မဒိန္နာထေရီက နိဗ္ဗာန်ကို ကျော်လွန်ပြီး မမေးသင့်တာမေးတယ်လို့ အပြစ်တင်ရာမှာ ဝိသာခသေဌေးကြီးက မသိနားမလည်လို့ မေးတာတော့ ဟုတ်ပုံမရပါဘူး။ သူကလဲ အနာဂါမ်ဆိုတော့ နိဗ္ဗာန်အမြတ်ဆုံးဖြစ်ကြောင်း သိနားလည်နေမှာပါ။

ဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ ဒီလို ကျော်လွန်ပြီး မေးတာကတော့ ဥပဇ္ဈာန်
စမ်းတဲ့အနေဖြင့် မေးတာနဲ့ တူပါတယ်။ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက
ဒါယကာသေဌေးကြီးဟာ ကျော်လွန်ပြီးမေးတယ် မမေးသင့်
တာ မေးတယ်လို့ ပြန်ကြားလိုက်တော့ သူကလဲ အဲဒီပြန်ကြား
ချက်ကို လက်ခံပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဘုရားထံသွားမေးဘို့
ညွှန်ကြားလိုက်တဲ့အတိုင်း ဘုရားထံ သွားပြီးတော့ လျှောက်
ထားပါတယ်။ အဲဒီအကြောင်းအရာတွေကို သင်္ဂါယနာ တင်
စဉ်က ဒီလို ဖော်ပြထားပါတယ်။

အထ ခေါ်-ထိုအခါ၌၊ ဝိသာခေါ ဥပါသကော-ဝိသာခ
မည်သော ဥပါသကာသည်၊ ဓမ္မဒိန္နာယ ဘိက္ခုနိယာ ဘာသိတံ၊
ဓမ္မဒိန္နာထေရီက ဖြေကြား ပြောပြအပ်သောစကားကို၊ အဘိ-
နန္ဒိတော-နှစ်သက်သဘောကျပြီး၍၊ အနုမောဒိတော-ဝမ်းမြောက်
ဝမ်းသာ သာဓုအနုမောဒနာပြုပြီး၍၊ ဥဋ္ဌာယာသနာ-ထိုင်နေ
ရာမှ ထပြီးလျှင်၊ ဓမ္မဒိန္နံ ဘိက္ခုနိ -အမျိုးသမီးရဟန်း ဓမ္မဒိန္နာကို၊
အဘိဝါ ဒေတော-ရိုသေစွာရှိခိုးပြီး၍၊ ပဒက္ခိဏံ ကတော-အလေး
အမြတ်ပြုပြီး၍၊ ယေန ဓာဂဝါ၊ တေနုပသင်္ကမိ-မြတ်စွာဘုရား
ရှိတော်မူရာသို့ ချဉ်းကပ်သွားလေသည်၊ ဥပသင်္ကမိတော-ချဉ်း
ကပ်သွားရောက်ပြီး၍၊ ဘဂဝန္တံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ အဘိဝါ
ဒေတော-ရိုသေစွာရှိခိုးပြီးလျှင်၊ ကေမန္တံ နိသိဒိ-သင့်လျော်သော
တနေရာ၌ ထိုင်နေလေသည်။ ကေမန္တံ နိသိန္နော ခေါ်-သင့်
လျော်သော တနေရာ၌ထိုင်နေပြီးလျှင်၊ ဝိသာခေါ ဥပါသကော-
ဝိသာခမည်သော ဥပါသကာသည်။ ယာစတကော အဟောသိ-

မြတ်စွာဘုရား၏ ချီးကျူး မိန့်ကြားတော်မူပုံ ၂၆၅

ဓမ္မဒိန္နာယ ဘိက္ခုနိယာ သဒ္ဓိံ ကထာသလ္လာပေါ၊ တံ သဗ္ဗ-
အမျိုးသမီးရဟန်း ဓမ္မဒိန္နာထေရီနှင့် အတူပြောဆိုခဲ့ မေးဖြေ
ခဲ့သော ထိုတရားစကား အားလုံးကို၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာ
ဘုရားအား၊ အာရောစေသိ-လျှောက်ထားလေပြီ တဲ့။

အတို့ချုပ် သိစေလိုတာကတော့ - ဝိသာခသေဋ္ဌေးကြီးဟာ
ဓမ္မဒိန္နာထေရီ ဖြေကြားပြောပြတဲ့ စကားများကို၊ နှစ်သက်
လက်ခံပြီး သာဓုခေါ်တယ်၊ သာဓုခေါ်ပြီးတော့ ဓမ္မဒိန္နာကို
ရိုသေစွာရှိခိုးပြီး မြတ်စွာဘုရားထံသို့ လာခဲ့တယ်၊ မြတ်စွာ
ဘုရားကို ရိုသေစွာရှိခိုးပြီးတော့ မနီးမဝေးသင့်လျော်တဲ့နေရာမှာ
ထိုင်နေပြီး ဘုရားတပည့်တော်က ဓမ္မဒိန္နာကို ဒီလိုဒီလို မေးခဲ့
ပါတယ်၊ သူက ဒီလိုဒီလို ဖြေကြားလိုက်ပါတယ်လို့ မေးပုံ
ဖြေပုံတွေ အားလုံးတင်ပြ လျှောက်ထားပါတယ်လို့ သိစေလို
တာပါ။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဒီလို မိန့်ကြား
တော်မူပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရား၏ ချီးကျူး မိန့်ကြားတော်မူပုံ

ပဏ္ဍိတာ ဝိသာခ ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ၊ မဟာပညာ
ဝိသာခ ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ၊ မံ စေပိ တံ ဝိသာခ တေ-
မတ္ထံ ပုစ္ဆေယျာသိ၊ အဟမ္ဘိ တံ ဝေမေဝံ ဗျာကရေယျံ၊
ယထာ တံ ဓမ္မဒိန္နာယ ဘိက္ခုနိယာ ဗျာကတိ၊ ငေသာ
စေဝေတဿ အတ္ထေသ၊ ဝေဉ္စ နံ ဓာရေဟိတိ။

ဝိသာခ-ဒကာ ဝိသာခ၊ ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ-အမျိုးသမီးရဟန်း ဓမ္မဒိန္နာသည်၊ ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိ ဖြစ်ပေသည်။... မဟာပညာ-ကြီးကျယ်သည့်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်ပေသည်။ ဝိသာခ-ဒကာ ဝိသာခ၊ တံ-သင်သည်၊ ဧတံ အတ္ထံ-သက္ကာယ စသော ဤအနက်သဘောကို၊ မံပိ-ငါဘုရားကို သော်လဲ၊ စေ ပု ခန္ဓေ-ယျာသိ-အကယ်၍ မေးငြာအံ့၊ အဟမ္ပိ-ငါဘုရားကလဲ၊ တံ-သင့်ကို၊ ဧဝ မေဝံ-(ဓမ္မဒိန္နာ ဖြေသည့်အတိုင်း) ဤအတူပင်လျှင်၊ ဗျာကဓရေယျံ-ဖြေကြားရာပါသည်၊ ဝါ-ဖြေကြားရမည်သာဖြစ်ပါသည်။ (ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့) ဓမ္မဒိန္နာယ ဘိက္ခုနီယာ-အမျိုးသမီးရဟန်း ဓမ္မဒိန္နာသည်၊ ဗျာကတံ ယထာ-ဖြေကြားအပ်သကဲ့သို့ပင်တည်း၊ ဝါ-ဖြေကြားအပ်သလိုပင် ဖြေကြားရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ (ငါဘုရားကလဲ ဒီအတိုင်း ဖြေရမှာ ဘဲလို့မိန့်ကြားပြီး အတည်ပြုချက်ဖြင့် ဓမ္မဒိန္နာ၏ အဖြေအား လုံးဟာ ဘုရားဟောပင် မည်ကြောင်း အဋ္ဌကထာမှာ ပြဆိုထားပါတယ်၊ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့—မင်းချင်းမှူးမတ်များ၏ စီရင်ချက် စာရွက် စာတန်းများဟာ မင်းက လက်မှတ်ထိုး အတည်ပြုလိုက်ယင် မင်း၏စီရင်ချက် ဖြစ်သွားသလိုပါတဲ တဲ့။ ဒါကြောင့် ဒီသုတ်ထဲက စကားရပ်များကို အဋ္ဌကထာ ဆရာများကလဲ ဘုရားစကားလိုပင် အခိုင်အမာ သာဓကအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ပြသွားကြတာပါဘဲ။)

သော ဧဝ-ဤဓမ္မဒိန္နာ၏ အဖြေသည်ပင်လျှင်၊ ဧတဿ-အသင်ဝိသာခမေးသော ဤပြဿနာအပေါင်း၏၊ အတ္ထော စ-မှန်ကန်သည့်အနက်လဲ ဖြစ်ပါသည်၊ (စ-သဒ္ဒါကို သမုစ္စည်း

အနက်အဖြစ်ဖြင့် ပြန်သည်) နံ-ထိုဖြေကြားသည့်အနက်ကို၊ ဝေ-
ဝေ-ဤသို့သာလျှင်၊ (ဝေ-လိုက်၍ ယှဉ်စေသည်၊) ဓာရေဟိ စ-
မှတ်လဲ မှတ်ပါလေ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်ကြားတော်မူပါသည်။

ဓမ္မဒိန္နာထေရီ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုံ

နောက်ကာလ တချိန်ကျတော့ ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်၌ ဖြေ
ကြားပုံကိုပင် အကြောင်းပြုပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က
ဓမ္မဒိန္နာထေရီကို ပရိသတ်လေးပါးမျက်မှောက်၌ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး
ဖြင့် ဒီလို ချီးကျူးတော်မူပါသည်။

ဘေဒဂုံ ဘိက္ခုဝေ မမ သာဝိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ
ဓမ္မကထိကာနံ၊ ယဒိဒံ ဓမ္မဒိန္နာ။

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတို့၊ ယဒိဒံ-ယာ အယံ ဓမ္မဒိန္နာ-အကြင်
ဓမ္မဒိန္နာသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဧတံ-သော-ဤဓမ္မဒိန္နာသည်၊ မမ
သာဝိကာနံ-ငါဘုရား၏ တပည့်မဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မကထိကာနံ
ဘိက္ခုနီနံ-ဓမ္မကထိက ဘိက္ခုနီတို့တွင်၊ ဝါ-တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်
အမျိုးသမီး ရဟန်းတို့တွင်၊ အဂ္ဂံ-အဂ္ဂါ-အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပါပေ
သည် တဲ့။

အမျိုးသမီးရဟန်း ဓမ္မကထိကထဲမှာ ဓမ္မဒိန္နာကို တရား
ဟော အကောင်းအမြတ်ဆုံး ဖြစ်တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က
ချီးကျူးပြီး ဘေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ပေးဘော်မူတာပါ။ အဲဒီ

တေဒဂ်ဘူထုး ဂုဏ်ထူးကို ရခြင်း၏ အကြောင်းကတော့-လွန်ခဲ့တဲ့ ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရ ဘုရားလက်ထက် တော်မှာ ဟံသာဝတီမြို့၌ ဓမ္မဒိန္နာထေရီ၏ အလောင်းလျာဟာ သူတပါး ၏ အစေခံ သာမန်အမျိုးသမီး ဖြစ်ခဲ့တယ်။ မိမိ၏ ဆံပင် များကို ရောင်းပြီး မုတုံငွေဖြင့် ဝယ်ယူ၍ အဂ္ဂသာဝက ဖြစ် တော်မူသော သုဇာတမထေရ်မြတ်အား လှူဒါန်းပြီး ဓမ္မကထိက တေဒဂ်ဂုဏ်ထူးဆုကို တောင်းခဲ့တယ်။ အဲဒီဘဝက အသက် အတိုင်းနေ၍ သေတဲ့အခါ နတ်ပြည်လောက၌ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီကနောက်လဲ ကမ္ဘာတသိန်းနီးပါး ကာလပတ်လုံး လူ့ ပြည် နတ်ပြည်များမှာချည်း ဖြစ်လျက် ကျင်လည်လာခဲ့ရတယ်။ လွန်ခဲ့သော ၉၂-ကမ္ဘာထက်က ဖုဿမြတ်စွာဘုရား လက်ထက် မှာ ဘုရားအမှူးရှိသောသံဃာတော်အား ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ဆွမ်းကပ် လှူဒါန်းကြတဲ့ မင်းသားအရာရှိကြီး သုံးဦးက ဆွမ်း ကပ်လှူရေးအတွက် တာဝန်ပေးထားသော ဘဏ္ဍာစိုးမင်းကြီး၏ ဇနီးဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီတုန်းကလဲ သဒ္ဓါတရားအလွန်ကောင်းသဖြင့် တခုလှူပါလို့ ဆိုရာမှာ ၂-ခု လှူသည်အထိ ကုသိုလ်ကို ပွားစေ ခဲ့တယ်။

အဲဒီကနောက်လဲ ၉၂-ကမ္ဘာပတ်လုံး လူ့ပြည် နတ်ပြည် များမှာချည်း ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ ဤကမ္ဘာ၌ တတိယ အကြိမ် ပွင့်တော်မူသော ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ လက်ထက်တော်၌ ကာသိတိုင်းပြည်ရှင် ကိကီမည်သော ဘုရင်မင်းကြီး၏ သမီး တော် (၇) ယောက်ထဲမှာ ၆-ယောက်မြောက် သုဓမ္မာဆိုတဲ့ သမီးတော်ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီသမီးတော် (၇) ယောက်လုံးဟာ

ဘုရားသာသနာတော်ကို အလွန်ကြည်ညိုပြီး ရဟန်း ပြုလို့ကြ
သောကြောင့် ခမည်းတော် ကံကံမင်းကြီးထံ ရဟန်းပြုဘို့
ခွင့်တောင်းကြတယ်။ မင်းကြီးက ခွင့်မပြုလို့ အဲဒီဘဝ တုန်းက
အဲဒီသမီးတော် (၇)ယောက်လုံး လူဝတ်နဲ့ပဲ တရားတော်ကို
ကျင့်သုံးခဲ့ကြရတယ်။ အနှစ် နှစ်သောင်း အသက်တမ်းကာလ
ပတ်လုံး အိမ်ထောင်မပြုကြပဲ ဗြဟ္မစရိယ အကျင့်ကို ကျင့်လာ
ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီတုန်းက ပဌမသမီးတော် သမဏီ ဆိုတာက
ယခု ဂေါတမ ဘုရားလက်ထက်မှာ ပဌမအဂ္ဂသာဝိကာ ဆိုတဲ့
ခေမာထေရီ ဖြစ်လာတယ်။ သမဏဂုတ္တာ ဆိုတဲ့ ဒုတိယသမီး
တော်ကတော့ ယခုဘုရားလက်ထက်မှာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ဆိုတဲ့
ဒုတိယအဂ္ဂသာဝိကာ ဖြစ်လာတယ်။ တိက္ခုနီ ဆိုတဲ့ တတိယ
သမီးတော်ကတော့ ယခုဘုရားလက်ထက်မှာ ပဌာစာရာ ဆိုတဲ့
ဝိနည်းဆောင် ဘေဒဂ်ရထေရီ ဖြစ်လာတယ်။ တိက္ခုဒါယိကာ
ဆိုတဲ့ စတုတ္ထသမီးတော် ကတော့ ယခုဘုရား လက်ထက်မှာ
ကုဏ္ဍလကေသီဆိုတဲ့ ခိပ္ပါဘိညာ တေဒဂ်ရထေရီ ဖြစ်လာတယ်။
ဓမ္မာဆိုတဲ့ ပဉ္စမသမီးတော် ကတော့ ယခု ဘုရားလက်ထက်မှာ
ကိသာဂေါတမီ ဆိုတဲ့ သင်္ကန်းခေါင်းပါးရာ တေဒဂ်ရထေရီ
ဖြစ်လာတယ်။ သံဃဒါယိကာ ဆိုတဲ့ သတ္တမသမီးတော်ကတော့
ယခုဘုရားလက်ထက်မှာ ပုဗ္ဗာရုံ ကျောင်းအမကြီး ဝိသာခါ
ဖြစ်လာတယ်။

ခြောက်ယောက်မြောက် သုဓမ္မာ ဆိုတဲ့ သမီးတော်ဟာလဲ
အဲဒီတုန်းက ဗြဟ္မစရိယအကျင့်ကို အသက်တမ်းပြည့် အနှစ်

နှစ်သောင်း ကာလပတ်လုံး ကျင့်ခဲ့ပြီးတော့ ယခုဘုရားလက်ထက် အနီးအထိ လူ့ပြည် နတ်ပြည်မှာချည်း ကျင်လည်လာခဲ့တယ်။ ယခု ဘုရားမပွင့်မီကပင် ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ သေဌေးသမီးဖြစ်ပြီး အရွယ်ရောက်တဲ့အခါ ဝိသာခဆိတ် သေဌေးသားနှင့် လက်ထပ်ပြီး သေဌေးကတော် အဖြစ်ဖြင့် နေထိုင်လာရင်း ရှေ့နားက ပြောပြခဲ့တဲ့အတိုင်း အသက် ၃၀-ကျော်လောက်မှာ ဘိက္ခုနီပြုပြီး ရဟန္တာထေရီမ ဖြစ်လာခဲ့တာပါ။ ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ်မှာ ရှိသည့်အတိုင်း ဝိသာခ သေဌေးကြီး၏ အမေးကို ကျနစွာ ဖြေရှင်းပြတယ်။ အဲဒါကို အကြောင်းပြုပြီး ရှေးက ဆုတောင်းခဲ့တဲ့ ဓမ္မကထိက တေဒင်္ဂဘွဲ့ထူးကို မြတ်စွာဘုရားက ချီးကျူးပေးတော်မူတာပါ။

ဒီပြင်လဲ ဓမ္မဒိန္နာ ထေရီကို မြတ်စွာဘုရားက ချီးကျူးတော်မူသေးကြောင်း အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာမှာ ဒီလိုပြထားပါ သေးတယ်။

သတ္တာ-မြတ်စွာ ဘုရားသည်၊ တဿ ဝစနံ သုတ္တာ-ထို ဝိသာခသေဌေး၏ လျှောက်ထားသည့် စကားကို ကြားရပြီးလျှင်၊ မမ-ငါဘုရား၏၊ ဓိတာယ-သမီးဖြစ်သော ဓမ္မဒိန္နာအား၊ အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နေသု ခန္ဓေသု-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာတို့၌၊ တဏှာ-နှစ်သက်သာယာ ဆာလောင်တောင့်တမှု တဏှာသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့ပေ၊ ဣတိ ဝတ္တာ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဓမ္မပဒေ-ဓမ္မပဒကျမ်း၌ သင်္ဂါယနာတင်ထားသော၊ ဣမံ ဂါထံ-ဤဂါထာကို၊ ဝါ-

ယဿ ပုရေ စ ပစ္ဆာ စ၊
မဇ္ဈေ စ နတ္ထိ ကိဉ္ဇနံ။
အကိဉ္ဇနံ အနာဒါနံ၊
တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။

ဟူသော ဤဂါထာကို၊ အာဟ-ဟောပြတော် မူပါသည် တဲ့။
အဲဒီဂါထာ၏ အနက်ကတော့—

ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပုရေ စ-ရှေးကလွန်ခဲ့ပြီး အတိတ်
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၌၎င်း၊ ပစ္ဆာ စ၊ နောက်ကာလဆိုင်ရာ အနာဂတ်
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၌၎င်း၊ မဇ္ဈေ စ-အလယ်ပိုင်း ဖြစ်ဆဲရှိဆဲ ပစ္စုပ္ပန်
ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၌၎င်း၊ ကိဉ္ဇနံ-သာယာတောင့်တ ကြောင့်ကြမှု
တဏှာသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ အကိဉ္ဇနံ-သာယာတောင့်တကြောင့်ကြမှု
တဏှာကင်းသော၊ အနာဒါနံ-တယ်တာ နှစ်ခြိုက် သိမ်းပိုက်ခံယူ
လိုခြင်းမရှိသော၊ တံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဗြာဟ္မဏံ-မကောင်းမှုကိုအပ
ပြုပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဟူ၍၊ အဟံဗြူမိ-ငါက ပြောဆိုပါသည်တဲ့။

ဒီစူဠဝဒလ္လသုတ်၌ ဓမ္မဒိန္နာထေရီက မြတ်စွာဘုရား၏
အလိုတော်နှင့်အညီ တိကျမှန်ကန်စွာ ဖြေကြားချက် များကို
အမှီပြုပြီး မိမိတို့လဲ ထို့အတူပင် ဘုရားအလိုတော် အတိုင်း
တိကျမှန်ကန်စွာ သိရအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ကြဖို့ ပါဘဲ၊
အထူးအားဖြင့် အမျိုးသမီးများက မိမိတို့နှင့် အမျိုးတူဖြစ်တဲ့
ထေရီ၏ ဖြေကြားချက်များကို နှစ်သက်အားရ သဘောကျပြီး
တော့ ငါတို့လဲ ဒီလိုသိနိုင်မှာပဲလို့ ယုံကြည်စိတ်ချလျက် အထူး
အားထုတ်သွားကြဖို့ပါဘဲ။

ဒီစူဠဝေဒလ္လသုတ် တရားတော်ကို ၁၃၂၆-ခုနှစ် ပဌမ ဝါဆိုလဆန်း (၈) ရက်နေ့က စပြီးဟောခဲ့တယ်။ အခွင့်သင့်တဲ့ သီတင်းနေ့တိုင်း ဆက်လက်ပြီးဟောခဲ့တယ်။ ဝါခေါင်လကွယ် နေ့၌ (၁၁) ကြိမ်မြောက်ဟော၍ အပြီးသတ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ (၁၁)ကြိမ်ဟောစဉ်ကိုတိုက်ပရိုက်ဖြင့် စာမျက်နှာ ၄၀၀-ကျော် ရိုက်နှိပ် ထားတယ်။ ယခု ဒီစာမူချောမွှာတော့ ကျမ်းစာအုပ် မကြီးလွန်း စေချင်သောကြောင့် ချုံး၍ ရိုက်သဖြင့် စာမျက်နှာ ၁၀၇-မျှဖြင့် အဆုံးသတ်လိုက်တယ်။ မူလဟောစဉ်ကပတ္ထနာဖြင့် အပြီးသတ်လိုက်ပါတော့မည်။

ဤစူဠဝေဒလ္လသုတ် တရားတော်ကို ရိုသေစွာ နာယူမှတ် သားကြရသော ဓမ္မသဝန ကုသိုလ်ကံ စောနာတို့၏ အစွမ်း အာနုဘော်ကြောင့် တရားနာ ပရိသတ် အပေါင်း သူတော် ကောင်းတို့သည် ဤသုတ္တန် တရားတော်၌ ပါဝင်သော သစ္စာ လေးပါးမှ စ၍ သိသင့်သိထိုက်သော တရားတို့ကို ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်ဖြင့် သိအောင် ကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ်နိုင်ကြသည် ဖြစ်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်အစဉ် အရိယမဂ်ဉာဏ် အစဉ်တို့ဖြင့် ဆင်းရဲခပ်သိမ်းတို့၏ ကင်းငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာ မြတ်ကိုလျင်မြန်စွာ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါစေ။

စူဠဝေဒလ္လသုတ်တရားတော် ဤတွင် ပြီး၏။

(၂၆-၁၀-၇၈)

စုဋ္ဌဝေဒလ္လသုတ်တရားတော်၌ ပြင်ဖတ်ရန်

၁	ကြောင်း	ရှိရင်း	ပြင်ဖတ်ရန်
၁	၁၀	စုလဆိုတာက	စုဋ္ဌဆိုတာက
၄	၁၂	ဗြဟ္မဏဂဟပတိကာနံ	ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာနံ
၆	၅	ကိုယ်တိုင်းသိပြီး၍	ကိုယ်တိုင်သိပြီး၍
။	၁၇	နီဝဏ္ဏကင်းပြီး	နီဝရဏကင်းပြီး
၁၀	၂-၃	ဝိသာခမည်ရှိသော။	ဝိသာခအမည်ရှိသော။
။	၅	သရဏဂုဏ်	သရဏဂုမ်
၁၂	၂	အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်	အနာဂါမိမဂ်ဖိုလ်
၃၀	၁၇	တတပါး	တပါး
။	၁၉	ဝါစွဲလမ်းမှု၏	ဝါ-စွဲလမ်းမှု၏
၅၃	၂၂	မျက်သစ်ရွက်ကိုသာ	မြက်သစ်ရွက်ကိုသာ
၆၅	၅	မြန်ပြန်သက်သက်	မြန်မာပြန်သက်သက်
၇၃	၁၁	သမ္မသတိ	သမ္မာသတိ
၈၃	၁၉	မရောက်ခင်ဃ	မရောက်ခင်က
၈၆	၁၆	ပဋိမ္ဘိဒါမဂ်	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်
။	၂၀	ချုပ်ခြင်းတို့	ချုပ်ခြင်းကို
၈၈	၅	လေးခုဆိုတာ ဘာအဲ။	လေးခုဆိုတာ ဘာလဲ။
၉၁	၆	ဆိုရလိမ့်မယ်။	ဆိုရလိမ့်မယ်။
။	၁၅	ဥပါဒ်နိမိတ်ဘူးလို့	ဥပါဒ်နိမိတ်ဘူးလို့
၉၄	၈	ဘုကြောင့်ဆိုတော့	ဘုကြောင့်လဲဆိုတော့
၁၀၁	၁	သဘောအားဖြင့်	သဘောအားဖြင့်

သာသနာတော်တွန်းကားပြန်ပွားရေးဦးစီးဌာန

စာကြည့်တိုက်

ထန္တာဓာတ် - ရန်ကုန်

နံ	ကြောင်း	ရှိရင်း	ပြင်ပတ်ရန်
၁၀၆	၁၃	သမ္မာဓိန္ဒြ	သမာဓိန္ဒြ
၁၁၀	၇	အထင်အမြင်မှား	အထင်အမြင်မှား
၁၃၆	၁၁	အရိယတို့၏	အရိယာတို့၏
၁၃၈	၁၃	မဂ်ဖိုလ်စသည်လို	မဂ်ဖိုလ်စသည်ကို
၁၅၉	၁၉	အဒိန္နဒါနာ	အဒိန္နဒါနာ
၁၆၀	၁၇	လူဝတ်ကြောင်း	လူဝတ်ကြောင်
၁၈၆	၁၁	ဝင်းစားရတယ်၊	ဝင်စားရတယ်၊
၁၉၂	၄	ဖဿော။	ဖဿော။
၂၀၅	၁၂	ဧတ္တ သတ္တာနံ	ဧတ္တ သတ္တာနံ
၂၁၇	၇-၈	ပိုင်ခြားသိအပ်ပြီး	ပိုင်းခြားသိအပ်ပြီး
၂၂၈	၅	ဘေရဟိ	ဘေရဟိ
။	၁၀	အဝုဿော	အာဝုဿော
၂၂၉	၈	ဖြစ်တယ်တယ်၊	ဖြစ်တတ်တယ်၊
။	၁၆	ပဋိသန္ဓသယ	ပဋိသန္ဓသယ
၂၄၆	၁၀	အဲဒီ ဥက္ခေယာကို	အဲဒီ ဥပေက္ခာကို
။	၁၈	ထင်းရှားတဲ့	ထင်ရှားတဲ့
၂၄၈	၃	ချမ်းသားဆင်းရဲ	ချမ်းသာဆင်းရဲ
။	၂၁	န ဒုဗ္ဗောနော	န ဒုဗ္ဗောနော
၂၆၀	၁၆	ဓမ္မဒိန္နထေရီက	ဓမ္မဒိန္နာထေရီက
၂၆၄	၁၃	သာဓုအနုမောဒနာ	သာဓုအနုမောဒနာ
၂၆၅	၉	သင့်လျော်တဲ့နေရာမှာ	သင့်လျော်တဲ့နေရာမှာ
	၁၉	ဗျာကတံ၊	ဗျာကတံ၊

